

**388 NUMARALI ANKARA ŞER'İYYE SİCİLİ
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ (H.
1327 – M. 1909)**

**2020
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARİH**

Muhammet ARSLAN

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Seyfullah KARA**

**388 NUMARALI ANKARA ŞER'İYYE SİCİLİ TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRMESİ (H. 1327 – M. 1909)**

Muhammet ARSLAN

Prof. Dr. Seyfullah KARA

T.C.

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır.

KARABÜK

Ekim 2020

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	5
DOĞRULUK BEYANI	6
ÖNSÖZ	7
ÖZ.....	9
ABSTRACT.....	10
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	11
ARCHIVE RECORD INFORMATION	12
KISALTMALAR	13
ARAŞTIRMANIN KONUSU	14
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	14
ARAŞTIRMANIN KAYNAĞI VE YÖNTEMİ	15
GİRİŞ	16
1. ANKARA.....	16
1.1.Ankara'nın Coğrafi Konumu	16
1.2. Ankara Tarihi	16
1.3. Selçuklu Hâkimiyetine Kadar Ankara	17
1.4. Selçuklu Hâkimiyetinde Ankara	20
1.5. Osmanlı Hâkimiyetinde Ankara.....	21
1.5.1. Ankara'nın İktisadi Yapısı	22
1.5.2.Ankara'da Mahalleler ve Nüfus	23
1.5.3.Ankara'da Dönemsel Nüfus Sayısı.....	26
1.5.4.Ankara'nın İdari Taksimatı	27
1.5.5.Ankara'da Yönetim	27
1.6. Cumhuriyet Döneminde Ankara	28
2. OSMANLI HUKUKUNUN GENEL YAPISI VE MAHKEMELER	30
2.1.OSMANLI DEVLETİ HUKUK SİSTEMİ.....	30

2.1.1. Örfi Hukuk	33
2.1.2. Şer'i Hukuk	35
2.2.MAHKEMELER	36
2.2.1. Şeriat Mahkemeleri	37
2.2.2. Cemaat Mahkemeleri	38
2.2.3. Konsolosluk Mahkemeleri	38
2.3.ŞERİYE MAHKEMELERİ GÖREVLİLERİ	39
2.3.1. Kadı	39
2.3.2. Nâib	42
2.3.3. Muhzır	43
2.3.4.Subaşı	43
2.3.5. Çavuşlar	43
2.3.6. Mübaşir	44
2.3.7. Müşavir	44
2.3.8. Kâtip	44
2.3.9. Kassam	45
2.3.10. Şuhudü'l-Hal	45
2.3.11. Müzekki	46
2.3.12. Şahitler	46
2.3.13. Mahkeme Tercümanı	46
2.4. OSMANLI DEVLETİ'NDE MİRAS HUKUKUNUN GENEL ESASLARI	46
2.4.1. Miras Uygulamasında Genel Esaslar	47
2.4.2. Tereke ve Mirasçılar	48
I. BÖLÜM	49
1. ŞER'İYYE SİCİLLERİ	49
1.1. Şer'iyye Sicillerinin Tanımı	49
1.2 Şer'iyye Sicillerin Özellikleri	50

1.3. Şer'yye Sicillerinin Muhtevası ve Önemi	50
1.4. Şer'yye Sicillerinde Görülen Belge Türleri	52
1.4.1. Kadılar Tarafından Kaleme Alınan Belgeler	52
1.4.1.1. İ'lam	52
1.4.1.2. Huccet	53
1.4.1.3. Ma'ruz.....	53
1.4.1.4. Mürâsele	54
1.4.2. Diğer Makamlardan Gönderilen Belgeler	54
1.4.2.1. Emir ve Fermanlar	54
1.4.2.1. Buyrultular	55
1.4.2.2. Tezkireler.....	55
1.4.2.3. Temessükler.....	56
II. BÖLÜM	56
1. 388 NUMARALI ANKARA ŞER'İYYE SİCİLİNİNTRANSKRİPSİYON DEĞERLENDİRMESİ VE ÖZETLERİ.....	56
1.1. Şer'yye Sicillerinin Yeni Harflere Çevirilmesinde Takip Edilen Yöntem.....	56
1.2. 388 Numaralı Ankara Şer'yye Sicilinin Transkripsiyonu	57
1.3. Belgelerin Konularına Göre Sınıflandırması	159
1.4. Defterde Geçen Halkın Kullanmış Olduğu Eşyalar	159
1.5. Defterde Geçen Mahalle İsimleri.....	168
1.6. Deterde geçen Nahiye ve Kaza İsimleri	170
1.7. Defterde Geçen Köy İsimleri	170
1.8. 388 Numaralı Ankara Şer'yye Sicilinin Özetleri	171
SONUÇ	192
KAYNAKÇA.....	195
TABLolar LİSTESİ	202
EKLER	203

ÖZGEÇMİŞ	211
-----------------------	------------

TEZ ONAY SAYFASI

Muhammet ARSLAN tarafından hazırlanan “388 NUMARALI ANKARA ŞER’İYYE SİCİLİ TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ (H. 1327 – M. 1909)” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Seyfullah KARA

.....

Tez Danışmanı, İslam Tarihi Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Tarih Bölümü Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. Savunma sınavı tarihi: 11/09/2020

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Prof. Dr. Barış SARIKÖSE (KBÜ)

.....

Üye : Prof. Dr. Seyfullah KARA (ZBEÜ)

.....

Üye : Prof. Dr. Ahmet EFİLOĞLU (ZBEÜ)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı:

İmza :

ÖNSÖZ

Türkler, kadim bir millet olarak tarih boyunca birçok devlet kurarak farklı bölgelere yerleşmişlerdir. Türk devletleri hâkimiyeti altına aldıkları toplumları yönetebilmek için hem törelerini hem de Müslüman olduktan sonra şer'i hükümlerini kullanmışlardır. Türklerin son imparatorluğu olan Osmanlı Devleti'nde adaletin sağlanması maksadıyla şer'i ve örf'i hukuklar imtizaç edilerek bir hukuk sistemi meydana getirilmiştir.

Osmanlı Devleti yaklaşık altı asır tarih sahnesinde kalmış ve neticesinde askeri, siyasi, içtimai, zirai, ekonomik ve birçok alanın ahenk içinde işlediği bir yapı teşkil etmiştir ki bu yapı ancak konumuzu da teşkil eden hukuk işleyişiyle mümkün olmuştur.

Bünyelerinde sosyal, ekonomik, kültürel, siyasi ve askeri tarihi barındıran şer'iyeye sicilleri, mümbit kaynaklar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şer'iyeye sicilleri, Osmanlı Devleti'nin tarih birikiminde orijinal birincil kaynaklar arasında yer almış ve bu sicilleri kayıt altına alanlar ekseriyetle kadılar ve naipleri olmuştur.

Araştırmamıza konu olan 388 Numaralı Ankara Şer'iyeye Sicili, H.1327/M.1909 yılına tesadüf etmektedir. Çalışmamız giriş, birinci bölüm ve ikinci bölüm olarak tasnif edilmiştir.

Giriş bölümünü Ankara'nın coğrafi konumu ve tarihçesi, Osmanlı Devlet'i hukuk sistemi, mahkemeler ve görevlileri ve Osmanlı'da miras hukukunun genel esasları oluşturmaktadır. Birinci bölümünü şer'iyeye sicillerinin tanımı, özellikleri, muhtevası ve önemi,

kapsadığı belge türleri ile kadılar ve diğer makamların kaleme aldığı belgeler ihtiva etmektedir. Son olarak ikinci bölümünü ise ismi zikredilen sicilin transkripsiyonu, belgelerin tasnifi, belgede adı geçen halkın kullandığı eşyalar ve yer isimleri ve özetler oluşturmaktadır.

Bu çalışmamda ve öğrenim hayatımda benden desteğini esirgemeyen kıymetli annem Şehri ARSLAN ile değerli aileme ve hem lisans hem de yüksek lisans eğitimimde değerli bilgilerinden ve tecrübesinden faydalandığım Prof. Dr. Seyfullah KARA'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Muhammet ARSLAN
Karabük-2020

ÖZ

Çalışma konusu olarak seçtiğimiz 388 Numaralı Ankara Şer'iyye Sicil Defteri, Hicri 1327/Miladi 1909 yılına ait mahkemeye intikal etmiş davaları ihtiva etmektedir. Şer'iyye sicillerimizin içinde veraset, mirâs, nafaka, bakım-onarım, vakıf, şahitlik, mal ve borç talebi ve hırsızlık davaları gibi konular yer almaktadır.

Tezimizde öncelikle Ankara tarihine yer verilmiş, daha sonra Osmanlı Devleti'nin hukuk sistemini ele alınmıştır. İncelememizin sonraki aşamasında ise Şer'iyeye Sicilleri hakkında genel bir bilgi verildikten sonra çalışmamızın temelini teşkil eden 388 Numaralı Ankara Şer'iyye Sicili'nin transkripsiyonlu metnine yer verilmiştir. Çalışmamız sonuç, bibliyografya, tablolar ve örnek transkript metinler ile son bulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şer'iyye Sicili; Mahkeme; Kadı; Ankara

ABSTRACT

The subject we decided to study No. 388. Ankara Court record (Şer'iyye) at AH 1327/AD 1909 involves several cases that have passed to court. Our court records contain some topic like inheritance, heritage, almony, maintenance, foundation, testimony, theft cases and some demands for goods and debts.

In our thesis, first, we supply general information about the history of Ankara then we inspect Ottoman Empire's judicial system. In the later course of our study, we gave general information about Ankara court record No. 388, which is base document of our work, and provide a transcribed text. Our study ends with summary, bibliography, tables and several sample transcript texts.

Keywords: Şer'iyye Records; Judiciary; Judge; Ankara

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	388 Numaralı Ankara Şer'iyye Sicili Transkripsiyonu Ve Değerlendirmesi
Tezin Yazarı	Muhammet ARSLAN
Tezin Danışmanı	Prof. Dr. Seyfullah KARA
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	2020
Tezin Alanı	Tarih
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	208
Anahtar Kelimeler	Şer'iye Sicili, Mahkeme, Kadı, Ankara

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Transcription, Summary and Evaluation of Ankara Court Record, Number 388
Author of the Thesis	Muhammet ARSLAN
Advisor of the Thesis	Prof. Dr.Seyfullah KARA
Status of the Thesis	Master's Thesis
Date of the Thesis	2020
Field of the Thesis	History
Place of the Thesis	KBU/LEE
Total Page Number	208
Key Words	Şer'iyye Records, Judiciary, Judge, Ankara

KISALTMALAR

Bkz.	Bakınız
BOA	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
Çev.	Çeviren
DİA.	Diyanet İslam Ansiklopedisi
DİB.	Diyanet İşleri Başkanlığı
Der.	Derleyen
DTCF.	Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi
Haz.	Hazırlayan
M.Ö	Milattan Önce
M.S	Milattan Sonra
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	Türk Tarih Kurumu
Vb.	Ve benzeri
Vs.	Ve saire

ARAŞTIRMANIN KONUSU

388 Numaralı Ankara Şer'iyye Sicil Defteri, Hicri 1327/Miladi 1909 yılları arasındaki döneme aittir. Defterimizin içinde mülk satışları, vasî tayini, mirâs, şahitlik ve hırsızlık davaları gibi konular yer almaktadır.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Araştırmamızın temel amacı Ankara'da belirtilen dönemdeki sosyal yaşamın, yerel olayların, ekonomik, idari, beledi, zirai, adli ve hukuki durumunu doğru ve detaylı bir şekilde ortaya koymaktır. Bu araştırma, Ankara şehrindeki ailelerin yapısı, halkın özellikleri, toplumun uğraş alanları, mirastan mal taksimi, evlenme ve boşanma, nafaka takdiri, vasi tayini, vesayet, dini ve sosyal yaşama dair bulguları inceleyerek döneme ait önemli bilgiler sunmaktadır.

Şer'iyye sicilleri tarihimizin, kültürümüzün, sosyal ve ekonomik hayatımızın en temel kaynaklarıdır. Belirtilen alanlarda önemli veriler içeren şer'iyye sicilleri, yapmış olduğumuz çalışmanın genel kapsamı itibariyle hem 1909 Osmanlı Devleti'ni hem de Osmanlı Ankara'sı ile ilgili bilgileri ihtiva ederek yapılacak araştırmalara-özellikle Tarih, Sosyoloji ve Hukuk dallarına-katkı yapabilecektir.

ARAŞTIRMANIN KAYNAĞI VE YÖNTEMİ

Bu çalışmanın ana kaynağı olan 388 Numaralı Ankara şer'iyye Sicil Defteri'ne ise Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'nden ulaşılmış daha sonra defterde bulunan belgeler transkribe edilmiştir. Bunun yanında konu ile alakalı çeşitli kitap, makale, ansiklopedi, tez, lüğat vb. eserlerden yararlanılmıştır.

İncelediğimiz defter 46 varaktan müteşekkil olup, künye sayfası ile birlikte bu sayı 91 sayfaya tekabül etmektedir. Bunun yanında tezimizde toplamda 8 sayfa boş olarak belirtilmiş ve Rik'a olarak yazılmıştır.

şer'iyye sicilinin transkribe edilmiş ve değerlendirme sırasında yer adları kaza, köy ve mahalle isimleri ayrı ayrı olarak tablo şeklinde ortaya çıkarılmış, dava kayıtlarının konuları belirtilmiştir.

GİRİŞ

1. ANKARA

1.1. Ankara'nın Coğrafi Konumu

Ankara, İç Anadolu'nun kuzey batısında yer almaktadır. Çevre komşuları Kırıkkale, Çankırı, Bolu, Eskişehir, Konya, Kırşehir ve Aksaray'dır. Kent, Orta Anadolu platolarında ve Karadeniz bölgesi dağlık sahasına geçiş kuşağında olup doğuda Kızılırmak ve batıda Sakarya ırmakları arasında kalmaktadır.¹ Ankara'nın günümüzdeki ilçeleri; Altındağ, Çankaya, Mamak, Keçiören, Sincan, Yenimahalle, Akyurt, Beypazarı, Çamlıdere, Çubuk, Elmadağ, Etimesgut, Evren, Kazan, Gölbaşı, Bala, Ayaş, Güdük, Haymana, Kalecik, Kızılcahamam, Nallıhan, Polatlı, Pursaklar ve Şereflikoçhisar'dır.

Yüksek dağlarla kuşatılan ilde kışları soğuk, yazları ise kurak geçen bir iklim görülür. Bölgede orman alanları ile bozkır ve step alanlarını bir arada görmek mümkündür.

1.2. Ankara Tarihi

Ankara, tarih boyunca Ancora, Ancyra², Angora, Angur, Ankira, Ankura, Ankuria, Ankyra, Ankagra, Engüriye, Antoninania, Engürü, Metropolis, Baldeten olarak anılmıştır.³ Kent, geçmişten günümüze çeşitli kültürlerle, siyasal yönetimlere ev sahipliği yapmış ve bunlardan etkilenecek zenginliğini arttırmış ve sonraki yüzyıllara aktarmış bir

¹ Birsan Edanur Yıldırım, “Ankara Sancağı'nın Tarihi Coğrafya Bakımından Yerleşme Nüfusu” (Yüksek Lisans Tezi., Ankara Üniversitesi, 2006), 7.

² Ankara adı, tarihi süreç içerisinde birçok değişime uğramış ancak bu değişim çok keskin olmamakla birlikte genellikle harf değişiklikleri şeklinde olmuştur. Ancyra/Ankrya adı antik kaynaklara göre ‘gemi çapası’ anlamına gelmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Sevgi Güllalp, “Frigler Zamanında Ankara”, *İcad Edilmiş Şehir: Ankara*, Der: Funda Şenol Canteke, (İstanbul: İletişim Yayınları, 2019), 12.

³ Sargon Erdem, “İslam Öncesi Ankara”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), (Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı, 1991), III, 202.

Anadolu şehridir.⁴ Ankara'nın bir şehir yerleşimi olarak bilinen ilk tarihi Frigler (M.Ö. XII-VI. yy.) ile başlamaktadır.⁵ Arkeolojik incelemeler sonucu tarih öncesine ait olarak Ankara'nın çeşitli yerlerinde aletler ortaya çıkmıştır. Ankara'daki Frig yerleşimine ilişkin bilgi veren ilk kazı çalışmaları, 1926 yılında Makridi tarafından, Çankırıkapı yöresinde Demir Kapı yakınında yapılmıştır.⁶ Yapılan kazı çalışmaları neticesinde Frig çanak-çömleklerine rastlanmış ve devam eden kazı çalışmalarında da çamur harçlı evler ve çeşitli Frig seramikleri bulunmuştur. Bu kazı çalışmaları Ankara ve civarının çok eski bir kültürel yapıya ve tarih öncesi devrine sahip olduğunu göstermektedir.⁷

1.3. Selçuklu Hâkimiyetine Kadar Ankara

Antik dönemde Hititler'in Anadolu'ya geldiği bilinmektedir. Ankara ve çevresinde tespit edilen Hitit dönemi yerleşim yerlerinin önemlileri şunlardır: Balıkhisar Höyük, Ballukuyumcu Höyük, Bitik Höyük, Karacaoğlan Höyük, Gavur Kale, Kültepe Külhöyük.⁸ Ancak bu döneme ait kaynaklarda pek fazla bilgi bulunmadığından dönemde Ankara'da en önemli yerleşme Frigler zamanında kabul edilir. M.Ö. VIII. yüzyılda Anadolu'ya geldiği ve burada yerleştiği varsayılan Friglerin başkenti⁹ Gordion'dur. Gordion (günümüzdeki adıyla Yassıhöyük) şehri Ankara Polatlı'da yer almakla birlikte, Sakarya ırmağının kıyısında ve stratejik bir konuma sahiptir. Friglerin, Polatlı'da yer alan Gordion şehrini başkent olarak seçmesi, Ankara şehrinin tarihi süreç içerisinde ilk kez başkent oluşudur.

⁴ Özer Ergenç, "XVII. Yüzyılın Başlarında Ankara'nın Yerleşim Durumu Üzerine Bazı Bilgiler", *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, I/1 (1980): 86.

⁵ Gülalp, "Frigler Zamanında Ankara", 11., Ergenç, "XVII. Yüzyılın Başlarında Ankara'nın Yerleşim Durumu Üzerine Bazı Bilgiler", 86., Gökçe Günel ve Ali Kılıcı, "Ankara Şehri 1924 Haritası: Eski Bir Haritada Ankara'yı Tanımak", *Ankara Araştırmaları Dergisi*, III/1 (2015): 80.

⁶ Gülalp, "Frigler Zamanında Ankara", 12.

⁷ Afet İnan, *Türkiye Halkının Antropolojik Karakterleri ve Türkiye Tarihi: Türk Irkının Vatanı Anadolu*, (Ankara: TTK Yayınları, 2019), 27.

⁸ Erdem, "İslam Öncesi Ankara", 201.

⁹ Gülalp, "Frigler Zamanında Ankara", 12; Günel ve Kılıcı, "Ankara Şehri 1924 Haritası: Eski Bir Haritada Ankara'yı Tanımak.", 81.

Yapılan kazı çalışmaları sonucu Ankara’da Friglerin yerleşmiş oldukları anlaşılmıştır. Frig mezarlarından çıkan eşyalar Ankara’da Gordion Müzesi ile Anadolu Medeniyetler Müzesi’nde yer almaktadır.¹⁰ Bu dönemden günümüze kalan en önemli Frig kalıntıları Frig Tümülsleridir.

Frigler Kimmerlerin saldırısından sonra yıkılınca kente Lidyalılar hâkim olmuştur.¹¹ Bu dönemde Ankara’da ticaretin geliştiği bilinmekle beraber özellikle Persler döneminde ticaret bir hayli gelişmiştir. Çünkü bölge devrin en önemli, en güvenli yolunu teşkil eden Kral Yolu üzerinde bulunması sebebi ile zengin bir ticaret merkezi haline gelmiştir.¹² Bunun yanında tiftik¹³ yetiştiriciliği ve sof¹⁴ üretimide Ankara’nın en önemli gelir kaynaklarından biri olmuştur.¹⁵

İskender ve Selevkoslar devrinde eski önemini nispeten kaybettiği anlaşılan Ankara, M.Ö. 278-189 yılları arasında Trakya’dan gelen Galatlar’ın Tektosagen kolunun başşehri olmuştur.¹⁶ Galatlar döneminde Ankara’da birçok kentler kurulmuştur. Bunlardan bazıları; Aliassos, Ankyra, Aspona, Germa, Tavion, Papira, Molos, Kinna, Gordion’dur.¹⁷

Kent, en parlak devrini Galatlardan sonra şehre hâkim olan Romalılar döneminde yaşamıştır. M.S. 4. yüzyılda Hıristiyanlığın yayılması ile kent, önemli bir dini merkez olmuştur. 314, 358 ve 375 yıllarındaki üç büyük rahipler meclisi burada toplanmıştır.¹⁸

¹⁰ Hasan Tahsin Uçankuş, *Ana Tanrıça Kybele’nin ve Kral Midas’ın Ülkesi Phrygia*, (Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002), 15.

¹¹ Veli Sevin, *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyası*, (Ankara, TTK Yayınları, 2001), 176.

¹² Erdem, “İslam Öncesi Ankara”, 201-202.

¹³ Tiftik; tiftik keçisinin yününe verilen addır. Tarihi süreç içerisinde Tiftik yetiştiriciliği bölgenin tanınmasında etkili olmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Güven Şahin, “Türkiye’de Ankara Keçisi (Capra Hircus Ancryrensis) Yetiştiriciliğinin Dünü Bugünü ve Yarını,” *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, XI/2, (2013): 339-341.

¹⁴ Sof; Ankara keçisinden elde edilen tiftikten dokunan bir kumaş türüdür. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ayşem Yanar, Feriha Akpınarlı, “Geleneksel Ankara Sof Dokumaları”, *Ankara Araştırma Dergisi*, IV/2, (2016): 171-172.

¹⁵ Semavi Eyice, “Bizans Döneminde Ankara”, *Anadolu Araştırmaları*, 0/14, (1996): 243-244.

¹⁶ Erdem, “İslam Öncesi Ankara”, 201-203.

¹⁷ Sevin, *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyası*, 219.

¹⁸ Erdem, “İslam Öncesi Ankara”, 201-203.

Ankara’da Romalılar tarafından birçok eser yapılmıştır; Agora, Amfitiyatro, Augustus Tapınağı, Buleitenion, Direkt Yol, Roma Tiyatrosu, Roma Hamamı, Zeus Tapınağı bunlardan bazılarıdır.¹⁹ Ankara’daki Roma eserlerinden en büyüğü olan Çankırıkapı Roma Hamamı dünyadaki Roma hamamlarının en büyüğüdür.²⁰

Ankara, Roma İmparatorluğu’nun M.S. 395’de ikiye ayrılması ile Bizans sınırları içinde kalmıştır. Bizans Ankara’ya büyük önem vermiş, bölgeyi Anadoludan alınan vergilerin merkezi konumuna getirmiş, önemli imar faaliyetleri başlatmış, şehir surların dışına taşınmış ve Roma dönemine ek olarak dini mahiyette çeşitli binalar yapılmıştır.²¹ Bizans dönemindeki yerleşmeler şunlardır:

Temelli Beldesi, Girmeç Kale, Kalecik Tepesi, Tapanlıoğlu Kalesi, Kıcılhisar Kale.²²

VII. yüzyıl başlarından itibaren İranlıların, devamında Arapların saldırıları başlamış ve şehirde yaklaşık X. yüzyılın ortasına kadar birçok defa yönetim değişmiştir.²³

Kent özellikle Sasaniler, Emeviler ve Abbasiler döneminde akınlara maruz kalmıştır. VII. Yüzyılların başında Sasanilerin işgali, devamında Emeviler ve Abbasilerin akınları şehrin talan olmasına sebebiyet vermiştir. 778 yılında, IV. Leon’un Sümeysat’a ordu göndermesi ve çok sayıda esir alması üzerine, Halife Mehdinin Bizansın üzerine gönderdiği ordu, Ankara’yakadar ilerlemiştir.²⁴ Halife Mehdi’nin oğlu Harun Reşid döneminde Ankara fethedilmiş ancak Bizans bu müstahkem mevkiyi tekrar ele geçirmiştir.

Tarihi süreç içerisinde Ankara’da Hititler, Frigler, Lidyalılar, Galatlar, Romalılar, Bizanslılar, Araplar ve en nihayetinde Türkler hüküm sürmüşlerdir. Ticaret yolları üzerinde olması sebebiyle önemli bir bölge olma hüviyeti olan Ankara çeşitli

¹⁹ Vedat İdil, *Ankara: Tarihi Yerler ve Müzeler*, (Ankara: Net Turistik Yayınları, 1993), 11.

²⁰ Erdem, “İslam Öncesi Ankara”, 201-203.

²¹ Erdem, “İslam Öncesi Ankara”, 201-203., Eyice, “Bizans Döneminde Ankara”, 245-253.

²² Andreas Schachner, “Ankara ve Yakın Çevresinin Anadolu Arkeolojisindeki Yeri”, *Ankara Dergisi*, II/5, (1993): 73.

²³ Erdem, “İslam Öncesi Ankara”, 201-203.

²⁴ Nahide Bozkurt, *Abbasiler (750-1258)*, (Ankara: TDV Yayınları, 2017), 128.

akınlara ve istilalara maruz kalmıştır. Bu nedenle şehirde imar olunan birçok yapı yakılmış, yıkılmış ve günümüze çok azı gelebilmiştir. Türklerin kesin olarak fethinden sonra Ankara’da Türk-İslam mimarisi (cami, mescit, tekke-zaviye, medrese, çeşme-sebil, hamam, kervansaray, bedesten vb.) ortaya çıkmış ve bölge gelişimini sürdürmüştür.

1.4. Selçuklu Hâkimiyetinde Ankara

XI. yüzyıl hem Anadolu için hem de Türkler için bir dönüm noktası olmuştur. 1071 Malazgirt Zaferi ile Anadolu’nun kapıları Türklere açılmış ve Türk beyleri bölgede yurt edinebilmek için fetihlere başlamıştır. Ankara, 1071 Malazgirt Muharebesi’nden iki sene sonra 1073’te Türklerin eline geçmiş ancak şehir küçük bir garnizon (200 kişilik) tarafından korunarak gerekli ehemmiyet verilmemiştir.²⁵ Nitekim I. Haçlı Seferi sırasında şehri ele geçiren Haçlılar, yapılan anlaşma uyarınca 1101 senesinde şehri Bizans’a bırakmıştır²⁶. Şehir, 1127’de ise Danişmentli hükümdarı Emir Gazi tarafından kesin olarak zaptolunmuş²⁷ ve en nihayetinde Ankara’da Türkler’in otoritesi sağlanmıştır.

1142’ye kadar Ankara’da Danişmentli hâkimiyeti devam etmiş, bu tarihten itibaren ise Türkiye Selçuklu Sultanı I. Mesud şehri ele geçirerek şehrin idaresini oğlu Şahinşah’a bırakmıştır. 1164’te ise Sultan II. Kılıçarslan kardeşi Şahinşah’ı mağlup ederek Ankara’yı topraklarına katmış²⁸ ve onun ölümünden sonra taht kavgaları başlamıştır. Anadolu Selçuklu hâkimiyetinde Ankara’ya Darü’l-hısn (tahkimli belde) adı

²⁵ Eyice, “Bizans Döneminde Ankara”, 257.

²⁶ Fatih Özmen, “*Türkiye Selçuklu Devleti ve Beylikler Döneminde Ankara*”, (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2006), 7-10.

²⁷ Rifat Özdemir, *XIX. Yüzyılın İlk Yarisında Ankara*, (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1986), 21-22.

²⁸ Özmen, “*Türkiye Selçuklu Devleti ve Beylikler Döneminde Ankara*”, 7-15.

verilmiş²⁹ bu nedenle bölge meliklere ve emirlere verilen önemli bir merkez olmuştur³⁰.

III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde Ankara, kısa bir süre için Karamanlıların eline geçmiştir.³¹ Selçuklu döneminde kentte önemli eserler yapılmıştır. Onlardan bazıları şunlardır: Baklavacı Baba Camii, Alaaddin Camii, Saraç Sinan Mescidi, Kızılbey Camii, Ahi Şerafeddin Camii, Ahi Şerafeddin Türbesi, Beypazarı Sultan Alaaddin Camii, Şereflikoçhisar Alaaddin Camii, Kuyulu Camii, Akköprü, Ayaş Belediye Hamamı, Ayaş Karakaya Kaplıcası.

1304-1341 yılları arasında İlhanlı hâkimiyetine giren Ankara, 1341’de Eretna Devleti’nin nüfuzu altına girmiş ve devamında Osmanlıların eline geçmiştir.³²

1.5. Osmanlı Hâkimiyetinde Ankara

Ankara tarih boyunca birçok devletin nüfuzu altına girmekle birlikte Anadolu’da İlhanlı ve Eretna Devleti’nin yönetimi altında da varlığını sürdürmüştür. Eretna Devleti’nden sonra ise kentte Ahiler söz sahibi olmuşlardır. Ankara, Osmanlı hâkimiyetine 1354 yılında Orhan Gazi’nin oğlu Süleyman Paşa tarafından dâhil edilmiş ve Osmanlı’nın bir sancağı olmuştur.³³ Bu dönemde kentte ahilerin etkili olduğu bilinmektedir. Ahilerin, Anadolu coğrafyasının birçok yerinde ortaya çıkardığı kültürel gelişim ve imar sahasındaki zenginlik, Ankara’nın gelişmesinde de etkili olmuştur.

²⁹ Tuncer Baykara, *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I (Anadolu’nun İdari Taksimatı)*, (İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2019), 55.

³⁰ Erdoğan Merçil, *Müslüman Türk Devletleri Tarihi*, (İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2013), 117-127., Osman Turan, *Selçuklular Ve İslamiyet*, (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2017), 60-92.

³¹ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, (İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 2002), 21.

³² Özmen, “Türkiye Selçuklu Devleti ve Beylikler Döneminde Ankara”, 10-15.

³³ Baykara, *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I (Anadolu’nun İdari Taksimatı)*, 80.

Ahiler Osmanlı'nın Anadolu Türk birliğini kurma gayesinde bir sınır kalesi olarak işlev görmüştür³⁴.

Orhan Gazi döneminden sonra I. Murat 1362-1363 yıllarında Ankara'da hüküm sürmüştür. I. Murat'tan sonra tahta geçen Yıldırım Bayezid, Balkanlarda ve Anadolu'da fetihler gerçekleştirmiştir. Fakat en nihayetinde 1402'de Çubuk Ovası'nda yapılan Ankara (Angora) savaşında Timur'a yenilmiş ve Osmanlı Devleti bir fetret dönemine girmiştir.³⁵ Daha sonra Timur'un Anadolu'dan çekilmesi ve Osmanlı İmparatorluğu'nun genişlemesi, eyalet teşkilatının kurulması ile Ankara bir süre Anadolu eyaletinin merkezi olmuştur.³⁶

Kent XVIII. yüzyılda Celali isyanlarına sahne olmuştur. XIX. yüzyılda ise II. Mahmut'a karşı isyan eden Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın askerlerinin istilasına uğramıştır. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde eski önemini kaybeden Ankara, merkez tarafından Ankara Çölü olarak anılmıştır.³⁷

1.5.1. Ankara'nın İktisadi Yapısı

Şehrin ekonomisine baktığımızda Ankara keçilerinin tüyünün Ankara'da ve çevre kasabalarda işlenerek tiftik haline getirilmesi ile yapılan dokumalar, İstanbul ve İzmir üzerinden Mısır'a, Avrupa'ya satılarak önemli ekonomik kazanç sağlanmıştır. XVI. yüzyıla gelindiğinde sof üretiminin ve satışının getirdiği ekonomiyle Ankara, Anadolu'nun zengin ve görkemli bir şehri olmuştur. Ankara, XII. yüzyıl sonlarında önemli bir iktisadi merkez olarak ortaya çıkmış ve bu özelliğini XIII ve XIV. yüzyıllarda da devam ettirmiştir.³⁸ At-pazarı, Koyun-pazarı, Saman-pazarı, Kağıt-pazarı ve Hergele meydanı kentte iktisadi hayatın yaşandığı yerler olmuştur.

³⁴ İlber Ortaylı, *Türklerin Tarihi*, (İstanbul: Timaş Yayınları, 2015), 294-296.

³⁵ İlber Ortaylı, *Türklerin Tarihi 2 (Anadolu'nun Bozkırlarından Avrupa'nın İçlerine)*, (İstanbul: Timaş Yayınları, 2016), 153-188., A. Yılmaz Boyunağa, *Tebliğinden Günümüze İslam Tarihi*, (İstanbul: Akabe Biat Yayınları, 1993), 755.

³⁶ Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I (Anadolu'nun İdari Taksimatı)*, 77-120.

³⁷ Suavi Aydın, "Ekolojik Tahribat ve Kültürel Çöküş: Bir Şehir Yaratma Projesinin İflası Olarak Ankara", *İcad Edilmiş Şehir: Ankara*, Der: Funda Şenol Cantek, (İstanbul: İletişim Yayınları, 2019), 47.

³⁸ Tuncer Baykara, *Türkiye'nin Sosyal ve İktisadi Tarihi (XI-XIV. Yüzyıllar)*, (Ankara, TDV Yayınları, 2014), 135.

Anadolu’da başlayan Celali isyanları ve XIX. yüzyılın başlarında Avrupa’da sanayinin gelişmesi sebebiyle Ankara’da tiftik sanayisi gerilemeye başlamış; el tezgâhları azalmış; tiftik keçileri bakımsızlık yüzünden eski değerini yitirmiştir. İktisadında tiftik sanayisinin önemli rol oynadığı Ankara, XIX. yüzyılda bir yandan devletin yaşamış olduğu gerilemeler, bir yandan da sıtma hastalığının yaygınlaşması ve yangınlar nedeniyle iyice gerileyip bir kasabaya dönüşmüştür.

1.5.2. Ankara’da Mahalleler ve Nüfus

1522’de Ankara şehir merkezinde kale dışında bulunan mahallerin isimleri ve nüfusu:³⁹

MAHALLER	NEFER	HANE
Ulucan	57	37
Ahi Hacı Murat	63	37
Ahi Tura	47	21
Yavi	46	26
Akmedrese	11	6
Alaca Mescid	41	29
Ali Bey	29	19
Arap Hacı	49	35
Aşnahan	29	19
Avancıklar	95	84
Bademlü	26	19
Baklacı	29	22

³⁹ Ali Kılıcı, Abdülkerim Erdoğan ve Gökçe Günel, *Osmanlı’da Ankara*, (Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2007), 66-69.

Balaban	32	23
Behlul	34	23
Bostancıyan	64	46
Boyacı Ali	36	14
Hacı İvaz Haddad	23	13
Börekçiler	29	16
Buryacılar	46	38
Celal Panbuki	15	13
Çakırlar	25	18
Debbağan	38	22
Dellal Karaca	16	11
Dibek	6	5
Doluca	72	50
Ekinci	51	43
Emre	29	17
Erzurum	22	19
Güngı	13	9
Hacı Doğan	41	37
Hacı Eshab	30	21
Hacı Halil	10	8
Hacı Mansur	24	11
Hacı Musa	72	46
Halife Bayezid	29	22
Hallaç Mahmud	22	17

Helvacıyan	30	23
Hendek	19	13
Hoca Nasif	27	21
Hoca Paşa	28	17
Hoca Sinan	46	35
Hucendi	24	2
İmaret-i Karaca Bey	67	54
Kattanin	48	40
Kazuran	12	10
Kefere	50	40
Kepgir	16	9
Keyyalin	25	18
Kızıl Bey	50	39
Kiçilü	27	20
Kirişçiyan	24	19
Koçhisar	18	16
Konurcular	23	17
Koyunpazarı	41	26
Kurd	19	18
Makramacıyan	26	24
Mervarid	29	17
Mescid-i Kureyş	32	26
Mescid-i Meleki Hatun	19	13
Mescid-i Şemsüddin	28	22

Mevdud	21	15
Minare-i Belkıs	48	25
Mukaddem	31	23
Mühüryar	16	11
Öküzce	54	45
Rüstem Naal	16	10
Sabuni	49	27
Seyyid	22	17
Şeyh İzzeddin	13	9
Tekke Ahmed	39	28
Tiflis	17	10
Ürgüp	21	15
Yakup Harrad	17	10
Yakup Naal	22	13
Yayani	28	20
Yenice	17	14
Yenişehir	12	9
Yusuf Habbaz	24	15

1.5.3. Ankara’da Dönemsel Nüfus Sayısı

Çeşitli yüzyıllardaki tahrir defrerlerine göre Ankara’nın nüfusu şu şekildedir:⁴⁰

⁴⁰ Nejat Göyünç, “16. Yüzyılda Ankara”, *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, I/1, (1967): 71-75.

XVI. YÜZYIL	XVII. YÜZYIL	XIX. YÜZYIL
10.000	25.000	290.000

1.5.4. Ankara'nın İdari Taksimatı

Ankara Sancağı, Tahrir defterlerine göre şu idari birimlerden oluşur:⁴¹

1463	1513	1523
Bacı	Merkez	Merkez
Çubuk	Ayaş	Ayaş
Karacabey	Çubuk	Çubuk
Mürted Ovası	Yabanabad	Murtazaabad
Binari İli	Bacı	Bacı
Yabanabad	Yörük	Yabanabad
Şorva	Murtazaabad	
Mudrıb		
Uruş		
Ayaş		

1.5.5. Ankara'da Yönetim

Ankara Sancağı aşağıdaki tabloda verilen kişiler tarafından yönetilirdi:⁴²

⁴¹ Kılıcı, Erdoğan ve Günel, *Osmanlı'da Ankara*, 43-44.

⁴² Kılıcı, Erdoğan ve Günel, *Osmanlı'da Ankara*, 38-42.

Ankara Sancak Beyi	Mütesellim
Ankara Kadısı	Yeniçeri Serdarı
Kethüda Yeri	Müftü
Ankara Kalesi Dizdarı	Şehir Kethüdası
İhtisab Nazırı	Defter Nazırı
Nakib'ül-Eşraf Kaim-i Makamı	Ayan
Muhtar ve Mahalle İmamları	Tahsildar
Redif Teşkilatı	Esnaf Yöneticileri

1.6. Cumhuriyet Döneminde Ankara

Ankara, imparatorluğun son yüz yılında Anadolu'nun geneli gibi bakımsız, birkaç taş evden oluşan, yoksul, büyük yangınlara maruz kalmış, sıtmanın ve lağam kokularının kol gezdiği ve nüfusu yirmi bine ulaşan, Orta Anadolu'daki küçük bir kasaba görünümündeydi. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde geçmiş yıllara oranla eskisi gibi öneme haiz olmayan Ankara, I. Dünya savaşından sonra Osmanlı memalikinin işgal altına alınmasıyla, özellikle kongreler döneminde, ve Kurtuluş Savaşı'nda merkezi bir rol üstlenmiştir. Ankara'nın Kurtuluş Savaşı boyunca idare noktası olarak seçilmesinde eşrafın Kuvay-ı Milliye'ye olan desteğinin yanı sıra, Anadolu içerisinde savaşın esas alanı olan batıya yeterince yakın, ancak işgal kuvvetlerine karşı doğrudan müdahaleye uzak olması, telgraf ağının bulunması ve demir yoluna sahip olması ve demokratik-ulusçu çizgiyi benimsemiş olması gibi unsurlar etkili olmuştur.⁴³ Bunlara ek olarak tarihi süreç içerisinde önemli bir kent olması ve farklı medeniyetlere ait izler taşıması netice olarak da dünya tarafından tanınması Ankara'nın merkez rolünü üstlenmesindeki diğer sebeplerdendir. 27 Aralık 1919'da Heyet-i

⁴³ Mehmet Tunçer, "Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Ankara'nın Ticaret Merkezi Yapısı", *İcad Edilmiş Şehir: Ankara*, Der: Funda Şenol Cantek, (İstanbul: İletişim Yayınları, 2019), 147; Sina Akşin, *Kısa Türkiye Tarihi*, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2016), 143.

Temsiliye'nin⁴⁴ Ankara'ya gelişi ve düzenlenen karşılama törenleri ve yaşanan heyecan şehrin bağımsızlık savaşının merkezi olabileceğini göstermiştir.

Ankara'da meclisin açılmasını ve yeni bir hükümet kurulmasını engellemek isteyen Sadrazam Damat Ferit Paşa ve İşgal kuvvetlerine rağmen, 23 Nisan 1920'de şehirde TBMM açılmış ve yeni Türk devletinin temelleri atılmıştır.⁴⁵ Kurtuluş savaşı buradan idare edilmiş, İstanbul hükümeti ve İşgal kuvvetleri resmen Ankara hükümetini tanımışlardır.

Ankara, 13 Ekim 1923'te yeni Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin başkenti ilan edilmiş⁴⁶ ve tarihinde üçüncü kez merkez şehir olma özelliğine sahip olmuştur.⁴⁷

Türkiye'de, cumhuriyetin ilanıyla birlikte yeni bir ekonomik, sosyopolitik yapı hedeflenmiştir. Osmanlı'nın barındırmış olduğu heterojen yapıdan homojen bir yapıya, yani; Türk kimliği oluşturma çabası içine girilmiştir. Bu doğrultuda Türklerin yeni başkenti, gelecek yüzyılı ve hatta tüm İslam dünyasının tam manasıyla ilk modernleşme projesi olarak yeni bir hüviyete bürünmüştür.⁴⁸ Bu kapsamda kentin imarı için 1925 yılında Lörcher Planı ve 1932'de Jansen planı devreye sokulmuş ancak istenilen netice elde edilememiştir. Mimar Kemaleddin Bey, Türk devletinin başkentini yabancı mimarlara bırakılmasını eleştirmiş ve şunları dile getirmiştir: "... memleketimize yabancı bir şekil veren ve Türk devletinin hükümlerine hiçbir suretle itaat etmeyen bu zararlı binalardan ve maksada tetabuk etmeyen inşaatlardan ve israftan

⁴⁴ Heyet-i Temsiliye hakkında geniş bilgi için bkz. M. Tayyip Gökbilgin, *Milli Mücadele Başlarken (Mondros Mütarekesi'nden Büyük Millet Meclisinin Açılmasına)*, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 477-524.

⁴⁵ İlber Ortaylı, *Türkiye'nin Yakın Tarihi*, (İstanbul: Timaş Yayınları, 2014), 55-62; Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Çev: Metin Kırıatlı, (Ankara: TTK Yayınları, 1993), 251.

⁴⁶ Lozan antlaşmasından sonra devletin başkentinin neresi olacağı bir muamma olmuş, bazı vekiller İstanbul'un başkent olarak kalmasının gerekliliğini dile getirmiş ancak Hariciye Vekili İsmet Paşa'nın kanun teklifi kabul edilmiş ve 'Türkiye Devleti'nin makarr-ı idaresi, Ankara' olmuştur. Mustafa Kemal Atatürk, *Nutuk*, (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2017), 675-676.

⁴⁷ Daha önce de bahsettiğimiz gibi Ankara, Frigler ve Galatlar döneminde de başkent olarak kullanılmıştır. Bu da kentin kadim bir kültüre sahip olduğunu birçok medeniyetin izlerini taşıdığını göstermektedir.

⁴⁸ Kıvanç Kılınç, "Öncü Halk Sağlığı Projelerinin Kamusal Mekânı Olarak Sıhhiye", *Ankara'nın Kamusal Yüzleri (Başkent Üzerine Mekan-Politik Tezler)*, Der: Güven Arif Sargın, (İstanbul: İletişim Yayınları, 2020), 120-121.

kurtulmak mümkün olmazdı” ve yapılan bu işler medeniyetimize hissiyatımıza vakıf olmayan başka başka tahsil ve terbiyede yabancı ustaların bize uymayan işleridir.”⁴⁹

Ankara, başkent olduktan sonra hem kentsel gelişimi hem de yeni kimliğiyle, geçmişine aykırı bir biçimde değişmiş bir şehir olarak ortaya çıkmıştır.⁵⁰ Cumhuriyet’in kurucuları kenti Türkiye Cumhuriyeti’nin simgesi haline getirmeye çalışmış ancak bunda başarılı olamamıştır. Bu hususta Falih Rıfkı Atay’ın şu sözleri çok manidardır: “Ankara’da milyonlar çalınmıştır. İstanbul’da milyonlar vurulmaktadır. Sabit olmuştur ki, Mustafa Kemal, şapka ve Latin harfleri devrimlerini başarabilecek kadar kuvvetli bir idare kurmuş, fakat bir şehir planını tatbik edebilecek kadar kuvvette bir idare kuramamıştı.”⁵¹

Netice itibarıyla Ankara başkent olması hasebiyle kısa zamanda bürokratları, devlet kurumlarını, yeni bir kamusal kimliği içerisinde barındırmış ve günümüze değin gelişimini sürdürmüştür.

2. OSMANLI HUKUKUNUN GENEL YAPISI VE MAHKEMELER

2.1.OSMANLI DEVLETİ HUKUK SİSTEMİ

Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren üç kıtaya kök salmış büyük bir cihan imparatorluğudur. Bu nedenle bünyesinde farklı etnik yapıları ve dini inançları barındırmıştır. Geniş coğrafya içerisinde kavimler, dinler, kültürler kaynaşmış ve toplumsal hayatı kapsayan sosyal nizam aksamadan sürekliliğini devam ettirmiştir. İslam’ın reformcu ve insancıl görüşlerini benimseyen Osmanlı fikriyatında, toplum arasında renk, dil, din gibi konularda fark gözetilmemiş sadece politik ve idari yönden

⁴⁹ Aydın, “Ekolojik Tahribat ve Kültürel Çöküş: Bir Şehir Yaratma Projesinin İflası Olarak Ankara”, 42.

⁵⁰ Aydın, “Ekolojik Tahribat ve Kültürel Çöküş: Bir Şehir Yaratma Projesinin İflası Olarak Ankara”, 65.

⁵¹ Bülent Duru, “Mustafa Kemal Döneminde Ankara’nın İmarı”, *İcad Edilmiş Şehir: Ankara*, Der: Funda Şenol Cantek, (İstanbul: İletişim Yayınları, 2019), 107.

Müslim-zımmi ayrımı yapılmış ve buna rağmen Osmanlılık⁵² potasında halklar kaynaştırılmış, tek ve adil bir hukuk birliği ve uygulaması ile bu başarı elde edilmiştir.⁵³

Osmanlı Devleti'nde yeni ve kendine özgü bir hukuk sistemi tam anlamıyla oluşmamıştır. Çünkü bu devleti kurmuş olan kadro, kendilerinden önceki gerek Türk geleneklerini gerekse İslam kurallarını terk edememişler ve netice itibariyle Türk-İslam sentezi devam etmiştir. Osmanlı Devleti'nin hukuki yapısına baktığımızda bir miras devraldığı görülmekte, bu tevarüsün ise büyük ölçüde Anadolu'da halefi oldukları Anadolu Selçuklu Devleti'nden kaldığı bilinmektedir. Ancak Osmanlı Devleti'nin almış olduğu bu hukuki miras olduğu gibi kalmış değildir. Hukuk dinamik bir yapı olduğu için zaman içinde değişimler muhakkak olmuştur. Altı asırlık Osmanlı Devleti varlığı döneminde, ihtiyaç duyuldukça miras alınan hukuki yapıda gerekli değişiklikler ve ilaveler yapılmıştır. Değişiklikler olsa bile Osmanlı hukuku hiçbir zaman Türk-İslam çizgisinden çıkmamıştır. Yapılan tüm değişiklikler bu minvalde dikkate alınarak devam etmiştir.

Gerçekte, tamamıyla özel koşullar altında gelişen Osmanlı Devleti, şeri'atı aşan bir hukuk sistemi oluşturmuştur.⁵⁴ Buna olanak sağlayan prensip ise hükümdarın sırf kendi iradesine dayanarak Şeri'atın kapsamına girmeyen sahalarda kanun koyma yetkisi olmuştur.⁵⁵ Bu ise hükümdarın devlet içerisinde mutlak bir güç elde etmesinde etkili bir durum yaratmıştır. Osmanlı'nın ilk dönemlerinde hükümdarlar bu güce haiz olmamakla birlikte I. Bayezid'den başlayarak bu kuvveti elinde bulundurmuş ve özellikle II. Mehmet (Fatih) döneminde doruk noktasını yaşamıştır. Fatih dönemindeki hukuki

⁵² Osmanlı Devleti'nde benimsenen millet sistemi için bkz. Kemal H. Karpat, *Osmanlı'dan Günümüze Ortadoğu'da Millet, Milliyet, Milliyetçilik*, (İstanbul: Timaş Yayınları, 2013), 11-52.

⁵³ A. Refik Gür, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Müessesesi (Ek: Refik Gür ve Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi)*, Haz: M. Nihat Aryol, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017), 8.

⁵⁴ Halil İnalcık, *Osmanlı'da Devlet, Hukuk ve Adalet*, (İstanbul: Kronik Yayınları, 2018), 33.

⁵⁵ Halil İnalcık, *Osmanlı Tarihinde İslamiyet ve Devlet*, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019), 57.

gelişim bir esas noktaya dayanır, o da İstanbul'un fethinden sonra Fatih'in sınırsız bir otorite kazanması ve merkezi ve mutlak imparatorluğu kesin olarak kurmasıdır.⁵⁶

İslam devletleri şer'iatı uygularken farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bunun da sebebi devletlerarasındaki başlıca mezhepsel farklılıkların olmasıdır. Bunun yanında devletlerin ve toplumların sosyo-kültürel farklılıkları da etkili olmuştur. Bu farklılıkları bir İslam devleti olan Osmanlı Devleti'nde görmek mümkündür.⁵⁷ Toplumun farklı dini-etnik yapıya sahip olması bölgelere (eyalet, sancak vb.) mezhebine göre kadı tayinini gerekli kılmıştır.

Kaynaklara bakıldığında üç kanun türü tespit olunmuştur. İlk olarak sultanların çıkardığı fermanlar zikredilebilir. Bugün arşivlerimizde bu fermanlardan yüzlercesi mevcut olmakla birlikte birçoğu hala araştırılmayı beklemektedir. İkincisi ise kanun niteliği taşıyan belli bir bölge veya toplumsal durumlarla ilgili alınan kararlardır ki merkezi emirle hâsıl olmaktadır. Üçüncüsü ise tüm devlete hitap eden şer'i ve örfi hükümlerdir.⁵⁸

Osmanlı Devleti'nde özellikle yeni yasaların meydana gelmesi ya vergi ya da nüfus sayımı ve toprak meseleleri hakkında eski adet ve usüller etkili olmuştur. Fethedilen bölgede eğer bir sayım veya tahrir yapıldıysa bu bölgenin fethedilmeden önceki yasaları göz önüne alınarak yeni yasalar oluşturulmaya çalışılmıştır.⁵⁹ Osmanlı Devleti'nde fethedilen bölgede kanunları tamamen ortadan kaldırma gibi bir durum söz konusu olmamıştır. Öyle ki Osmanlı yerel kanunları da korumaya çalışmıştır. Bu hoşgörü ve sağduyu mottosuliteratüre 'Pax Ottoman' Osmanlı Barışı olarak geçmiştir.

Genel hukuk sistemine baktığımızda her sancağın kendi kanunları olmasına rağmen bunların hepsi Kanuni Osmaniye'ye uygunluk göstermektedir. Fatih Sultan Mehmed döneminde hem örfi hukuk hem de şer'i hukuk derlenerek Kanun-i Osmani

⁵⁶ Halil İnalcık, "Mehmed II", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), (Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı, 2003), XXVIII, 395-407.

⁵⁷ Aydın Yetkin, "Osmanlı Devleti'nde Hukuk Devleti'nin Gelişim Süreci", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, VI/24,(Kış 2013), 382-383.

⁵⁸ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, (Isparta: Fakülte Kitabevi, 2013), 108.

⁵⁹ V. Vladimiroviç Barthold, *İslâm Medeniyeti Tarihi*, Notlarla çev: Mehmet Fuad Köprülü, (Ankara: DİB Yayınları, 1984), 310

hazırlanmıştır. Osmanlı hukuku bu anlamda düzenlemiş ve bir kalıba sokulmuştur. Fatih 1476 yılında ikinci bir kanunname çıkarmıştır. Bu kanunname ise devletin teşkilatlanmasıyla ilgilidir.⁶⁰

Hukuk sisteminde 15. yüzyıla baktığımızda kanunların temel ilkesi reaya ve ülke saltanatı olmuştur. Böylece tüm yetki ve güç sultanda toplanmıştır. Hiç kimse sultandan izin almadan köylü ve toprak üzerinde bir hak talep edemeyecektir. Bu değişiklik mutlak otoriteyi güçlendirmiş ve eyaletlerde oluşabilecek sömürge faaliyetlerinin önüne set çekmiştir.

Genel anlamda hukuk sisteminden bahsettikten sonra Osmanlı özelinde şer'i ve örf'i hukuktan da bahsetmekte fayda olacağını düşünüyoruz.

2.1.1. Örfi Hukuk

Osmanlı Hukuku'nun örfi⁶¹ karakterini oluşturan kısma örfi hukuk denilmiştir. Örfi hukuk kapsamına giren ilke ise, örf, yani özel anlamda hükümdarın sırf kendi iradesine dayanarak ve Türk geleneklerine uyarak, şeriatın kapsamına girmeyen alanlarda kanun koyma yetkisidir.⁶² Bu yetki hükümdara devletin bekası için kanun oluşturma imkânı vermiştir. Şeriat yanında kanun ve örf, yani sırf hükümdarın iradesinden doğan ayrı bir hukuk düzeni, Osmanlı'dan önce Türk-İslam devletlerinde de görülmüştür.⁶³ Bu ise hükümdarların kendi iktidarı dışında bir güç oluşturmadığını kanıtlar niteliktedir. İslam dinine en sadık sayılan Türk hükümdarları bile devlet otoritesini her şeyin üzerindetutmuşlardır ancak şer'i kurallara uyarak yeni bir kanun oluşturma ve bu kanunlarda örfi değerlere dikkat etme anlamında Osmanlı ilk devlet olmuştur. Osmanlı Devleti'nden önceki eski Türk devletlerinde ve İslamiyet'ten sonraki

⁶⁰ İnalçık, *Osmanlı Tarihinde İslamiyet ve Devlet*, 67-72.

⁶¹ Terim anlamı olarak örf; akılların şehadeti ile yaygınlık kazanıp insan tabiatı gereği kabul edilen herhangi bir güzel şeydir. Her tarafta geçerli ve koyucusu belli olmazsa 'umumi örf', bir yere özel, belirli bir topluluğa ait bulunursa 'has örf' adını alır. Ömer Nasuhi Bilmen, *Fıkıh İlmi & İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, Haz: Abdullah Kahraman, (İstanbul: Nizamiye Akademi Yayınları, 2017), 167; Mehmet Akman, "Örf", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2007), XXXIV, 93-94.

⁶² İnalçık, *Osmanlı Tarihinde İslamiyet ve Devlet*, 57.

⁶³ Örneğin Hindistan'da Türk Delhi sultanları (1206-1402) şeri'at yanında zevabit denilen devlet kanunları çıkarmıştır. Bkz. İnalçık, *Osmanlı'da Devlet, Hukuk ve Adalet*, 33.

Türk-İslam devletlerinde de örfi hukuk geleneği mevcuttu ve Osmanlı geleneği, doğal olarak, önceki Türk idare kanunlarından yararlanmıştır; ancak İslam hukuk süzgecinden mutlaka geçirilmiştir. Yani Osmanlı örfi hukuku, kendi hükümlerini belirleme ve saptamada şer'iat kuraları dışına ilke olarak çıkmamıştır.

Türk örf sistemine bakıldığında,⁶⁴ Orta Asya'dan beri yaşayıp gelen adet ve gelenekler çerçevesinde düzenleme gerçekleşmiştir. Özellikle de kamu ve toplumsal hukukta Türklerin geleneklerinden kopmamasından dolayı örfi hukuk ön plana çıkmıştır. Bu anlamda kamu hukuku oluşturulurken örfi hukuktan oldukça yararlanılmıştır. Osmanlı kamu hukukunu şekillendiren durum Türk gelenek ve görenekleri ile birlikte oluşan örfi sistem olmuştur

Osmanlı Devleti'nde örfi hukuk terimine tam anlamıyla Fatih döneminde rast gelinmiştir.⁶⁵ Osmanlılarda örfi hukuku doğuran sebepler, diğer Türk-İslam devletlerindeki şekil ve uygulamalardan farklı bile olsa, benzer düzenlemeleri beraberinde getirmiştir. Osmanlı Devleti'nde yer alan sosyal ve ekonomik düzen yeni uygulamaları da beraberinde getirmiştir. 15. yüzyıla baktığımızda hükümdarın tamamen kendi yetkisi doğrultusunda kanun koyup değiştirdiğini görebiliyoruz. Fatih'in mutlak gücü ve kudreti elinde bulundurması ve örfi hukuk alanında çalışmalar yapması örfi hukuku hâkim noktaya getirmiştir.

Çeşitli konularda hazırlanan ve meydana gelen kanun ve nizamlara kanunname adı verilmiştir. Osmanlı devletinde hukukiyapıyı incelediğimizde en önemli adımı Fatih Sultan Mehmed'in attığını görmekteyiz. Nitekim bunu kanunnameyi hazırlayarak yapmıştır. Bu kanunname padişahın kendi adıyla da anılmaktadır. Bu süreçten sonra Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman da kendi isimleriyle kanunlar hazırlamıştır.⁶⁶

⁶⁴ Türk devlet geleneğinde kanun ve hükümdarın mutlak otoritesi ile ilgili olarak bkz. Yusuf Has Hacib, *Kutadgu Bilig*, Çev: Ayşegül Çakan, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017), 43-47-54-61-89-165-166-392.

⁶⁵ İnalcık, *Osmanlı Tarihinde İslamiyet ve Devlet*, 65-66.

⁶⁶ Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, 109.

2.1.2. Şer'i Hukuk

Osmanlı hukukunun temel kaynaklarından biri de şer'i⁶⁷ hukuktur. Bununla beraber Osmanlı Devleti'ni sadece şer'i bir devlet olarak nitelemek de yanlış olacaktır. Eğer ki böyle bir durum olsaydı Osmanlı Devleti'nde örfi hukukun varlığından söz edilemezdi. Aksine Osmanlı coğrafyasında zaman zaman örfi hukukun ağır bastığı görülmektedir. Hülasa Osmanlı şer'i hukukla birlikte örfi hukuku imtizaç ederek kendi içinde genel Türk-İslam hukukunu oluşturmuştur.

Şer'i hukukun bazı şartları mevcuttur. Kur'an, sünnet, icma ve kıyas şer'i hukukun asli unsurlarını oluşturmaktadır. Bu şartlara ters düşmemesi kaydıyla yeni normlar oluşturulabilir veya var olan norm değiştirilebilirdi. Bu ise müctehitlerin⁶⁸ eliyle gerçekleşmiştir.

Osmanlı'da gerek mali gerek idari alanda yapılan düzenlemeler şer'i sınırlar içinde gerçekleştirilmiştir. Bu sınır da İslam hukuku ile şekillenmiştir. Bazı İslam hukukçuları bu durumu tam anlamı ile destekler iken bazıları ise bu durumu İslam hukukuna aykırı olduğunu savunmuşlardır. Örneğin Osmanlı şeyhülislamı Ebussu'ud, on altıncı yüzyılda Osmanlı toplumunda yaygın olarak yerleşmiş para vakıflarını onaylarken, bir Hanbeli âlimi olan Mehmet Birgivi, para vakıflarının ribaya bulaştığını, bu haseble alınan kararın şeri'at'a aykırı olduğunu ileri sürmüştür.⁶⁹

Osmanlı hukuku oluşturmuş olduğu klasik yapısını 16. ve 17. yüzyılda da devam ettirmiştir. Hukuk sisteminde büyük oranda bir değişiklik olmamıştır. 19. yüzyıla baktığımızda ise Osmanlı klasik hukukunda Batı'nın izleri görülmeye başlamıştır. Özellikle yeni hukuk oluşumunda Batı'nın tesiri net şekilde görülmekte ve özellikle bunu Tanzimat ve Islahat Fermanları göstermektedir.⁷⁰

⁶⁷ Ömer Nasuhi Bilmen, *Fıkıh İlmi & İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 187-188.

⁶⁸ Kur'an ve sünnette bulunmayan veya açıkça belirtilmeyen hususlarda, yine Kur'an ve sünnetin özüne, rûhuna uygun olarak fikir yürütmek sûretiyle şer'î hüküm koyan din âlimine denir. Ayrıntılı bilgi için bkz. H. Yunus Apaydın, "İctihad", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2000), XXI, 432-433.

⁶⁹ İnalçık, *Osmanlı'da Devlet, Hukuk ve Adalet*, 50-51.

⁷⁰ Tanzimat ve Islahat faermanlarında hukuki alanda yapılan yenilikler için bkz. Necdet Hayta, Uğur Ünal, *Osmanlı Devleti'nde Yenileşme Hareketleri (XVII. Yüzyıl Başlarından Yıkılışına*

Tanzimat dönemine baktığımızda bu dönemin hukukçuları ortak bir yazılı hukuk ortaya koymak için çalışmışlardır. Bunlara örnek vereceğimiz 1840 ve 1851 ceza kanunlarıdır. Ya da 1858 arazi kanunu ve 1863 deniz ticaret kanununu da örnek verebiliriz. Bunun gibi 19. yüzyıl hukuk yapısında şer'i ve örfi hukukunun yanında Batı etkisi de söz konusu olmuştur. Bununla birlikte yeni bir hukuksal değişiklik yaşanmış ve yeni çalışmalara yol açılmıştır. Bu değişen döneminin en önemli hukuki çalışması şüphesiz Mecelle⁷¹ olmuştur. Ahmet Cevdet Paşa tarafından hazırlanan bu kanunlar sadece Osmanlı tarihi bakımından değil İslam tarihi bakımından da önemli bir hukuk belgesi olarak kabul edilir.

Sonuç olarak denilebilir ki Osmanlı Devleti'nde ilk sultanlar hukuki kurallar koyarken veyahut önemli politik meselelerle ilgili kararlar alırken fakihlere danışmışlar; daha sonra aynı amaç için şeyhülislamlık makamını ihdas etmişlerdir.⁷² Fatih'in sultani hukuku keskin bir biçimde uygulamaya sokması şer'i hukukun tekeli ortadan kaldırmıştır. Devam eden süreçte XIX. Yüzyıla kadar hukuki alanda önemli bir değişim yaşanmamıştır. Osmanlı Devleti'nde hukuki alandaki değişimin ilk nüveleri Sened-i İttifak'la (1808) belirmiş, Tanzimat ve Islahat Fermanlarıyla gelişimini sürdürmüştür.

2.2.MAHKEMELER

Mahkeme çeşitlerine giriş yapmadan önce bir noktaya dikkat çekmekte fayda vardır. O da şu ki, Osmanlı Devletin'de her anlaşmazlık mahkemeye götürülmemiştir. Mahkemeden evvel yöneticilerin, müftülerin, ilim ehlinin ve bölgenin ileri gelenlerinin sorunu çözmek için tarafları uzlaştırmasıyla olaylar çözülebilmekteydi. Bu mümkün kılınmadığında ise asıl başvuru merci mahkemeler olmuştur.

Kadar), (Ankara: Gazi Kitabevi, 2014), 136-137; Fahir Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1789-1914*, (İstanbul: Timaş Yayınları, 2016), 229-236, 265.

⁷¹ Osmanlı Devleti'nde 1861-1876 yılları arasında hazırlanan ve daha çok borçlar, eşya ve yargılama hukuku esaslarını içeren kanun. Geniş bilgi için bkz. M. Akif Aydın, "Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı, 2003), XXVIII, 231-235.

⁷² İnalçık, *Osmanlı'da Devlet, Hukuk ve Adalet*, 50.

2.2.1. Şeriat Mahkemeleri

Müslüman tebaa arasındaki hukuki sorunlara aynı zamanda Müslümanlar ile gayrimüslimler arasındaki uyuşmazlıklara bakan mahkemelerdir. Tanzimat'ın ilanına kadar şeriat mahkemeleri Osmanlı hukuk sisteminin temelini oluşturmuştur. Daha önce de bahsettiğimiz gibi Osmanlı'da hukuki problemlerde sadece şeri hükümler uygulanmamış bunun yanında örfi hükümlerde uygulanmıştır.

Osmanlı Devleti'nde şer'i mahkemelerde kadılar görev yapmıştır. İlk kadı ataması Osman Gazi zamanında gerçekleşmiş olup tayin olunan ilk kadı ise Mevlana Tursun Fakih olmuştur.⁷³ I. Murat döneminde orduya ait işlerin görülmesi maksadıyla kadiaskerlik oluşturulmuştur. Osmanlı Devleti'ne hukuki olarak birçok yenilik getiren Fatih döneminde kadiaskerlik, Anadolu ve Rumeli olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Kanuni döneminin sonuna kadar kadılık müessesine gerekli ihtimam gösterilmiştir. Ancak bu dönemden sonra artan yolsuzluklar, rüşvet ve iltimas adaleti ortadan kaldırmıştır.

“Meclis-i şer” veya “mahfil-i şer” olarak adlandırılan Osmanlı mahkemeleri genellikle tek dereceli ve tek hâkimli bir yapı arz etmektedir.⁷⁴ Çok hâkimli mahkemeler İslam hukukuna uygun olmakla birlikte bu Osmanlı mahkemelerinde görülmemektedir. Osmanlı mahkemelerinin genel yapısında, diğer İslam devletlerinde olduğu gibi fetva kurumunun ve müftülerin önemli bir yeri vardır. Buna göre müftülerin vermiş oldukları fetvalar kadıyı bağlamasa bile mahkemenin önüne giden anlaşmazlık ile verilen fetva birbiriyle uyumlu ise, kadının fetvaya aykırı bir karar vermesi yanlış karar vermiş olduğuna kuvvetli bir delil sayılabilmektedir.⁷⁵ Buna mukabil kadıların ekseriyetle mahkemeye sunulan fetvalara uygun kararlar verdikleri görülmektedir.

⁷³ Gür, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Müessesesi (Ek: Refik Gür ve Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi)*, 53.

⁷⁴ M. Akif Aydın, “Mahkeme”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı, 2003), XXVII, 341-344.

⁷⁵ Abdülkadir Erçin, “Osmanlı Devleti'nde Kadı ve Şer'i Mahkemeler”, *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E-Dergisi*, II/1, (2015): 15-23.

Şer'iye mahkemelerine bakıldığında herhangi bir yerleşkeleri mevcut olmamakla birlikte bu mahkemelerde yapılan yargılamalar genellikle kadıya ait meskende yapılmaktaydı. Kadıların yargı işlerini yürüttüğü ve yargılama yaptığı yerler; kadının evi, cami, mescit veya medreselerin belli odaları olmaktadır. Şeriye mahkemelerinde Cuma ve bayram zamanlarında yargılama yapılmamaktaydı.⁷⁶

En nihayetinde şer'iye mahkemeleri 8 Nisan 1934 tarihli kanunla lağvedilmiştir.⁷⁷

Sonuç olarak bakıldığında Osmanlı Hukuk sisteminde şer'i mahkemeler önemli bir yer tutmuştur. Adaleti ayakta tutabilmek adına kuruluşundan itibaren bu tip müesseselere önem verilmiş ancak Kanuni devrinden sonra bu özen ortadan kalkmıştır.

2.2.2. Cemaat Mahkemeleri

Gayrimüslim Osmanlı halkının inançları doğrultusunda bağlı oldukları mahkemelerdir. Burada yargılama işlemi cemaatin bağlı olduğu din, mezhep ve gelenek bağlamında yapılmıştır. Osmanlı gayrimüslim tebası çok zorda kalmadıkça bu mahkemelerin yerine şer'iye mahkemelerini tercih etmiştir. 1917 tarihli Hukuk-ı Aile kararnamesi ile cemaat mahkemeleri ve vazifeleri şer'iyeye mahkemelerine verilmiş ancak tepkilerin ortaya çıkmasıyla birlikte 1919 yılında eski haline getirilmiştir ve fakat nihai olarak Lozan Barış Antlaşması'yla birlikte kaldırılmıştır⁷⁸.

2.2.3. Konsolosluk Mahkemeleri

⁷⁶ Ahmet Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'iye Mahkemeleri ve Şer'iye Sicilleri", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 14, (Eylül 2009): 13.

⁷⁷ Gür, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Müessesesi (Ek: Refik Gür ve Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi)*, 60.

⁷⁸ Ekrem Buğra Ekinci, *Osmanlı Hukuku Adalet ve Mülk*, (İstanbul: Arı Sanat Yayınları, 2008), 554.

Osmanlı topraklarında kapitülasyonlardan yararlanan yabancı uyruklu kimselerin kendi aralarında çıkan anlaşmazlıklara bakan mahkemelerdir. Bu mahkemeler genellikle rüşvet verenin haklı çıktığı mahkemeler konumunda olup, 1914 yılında kapitülasyonlarla birlikte kaldırılmıştır.⁷⁹

2.3.ŞERİYE MAHKEMELERİ GÖREVLİLERİ

2.3.1. Kadı

Arapça kökenli olan kadı kelimesi “kaza/kada” terimlerinden türetilmiş olup insanlar arasındaki hukuki uyuşmazlıkları ve davaları çözmek üzere kamu otoritesi tarafından görevlendirilen kişiyi ifade etmek için kullanılır.⁸⁰ Kadılar kamusal alanın her alanında olmakla birlikte, asıl görevleri medeni hukuk ve ceza hukukunda Kur'an ve sünnete göre hüküm vermek olmuştur.⁸¹

İslam hukukuna göre bir kadıda aranacak en temel özellik şer'i hukuk bilgisi olmuştur. Bunun yanında kadılarda bulunması gereken en temel özellikler reşit olmak, temyiz gücüne sahip olmak, iman sahibi ve adil olmak, hukuki ehliyet ve muamele kabiliyetine sahip olmak, tarafsız olmak, yeterli derecede hukuki bilgiye sahip olmak, akl-i baliğ ve bedensel olarak bir özü bulunmamak gibi hasletler zikredilebilir.⁸²

Kadı; adaleti ve güveni tesis etmek amacıyla tarihte var olan bütün İslam tandanslı devletlerde görülmüştür. Kısaca kadılığın teşekkül sürecinden bahsedecek olursak, İslam dünyasında ilk kadı Hz. Muhammed denilirse yanlış olmaz çünkü o adaleti sağlayıcı ve toplumdaki düzensizliği gidermek maksadıyla Allah tarafından

⁷⁹ Ekinci, *Osmanlı Hukuku Adalet ve Mülk*, 554.

⁸⁰ İsmail Doğan, “Klasik Dönem Osmanlı Mahkemeleri”, *Kafdağı Dergisi*, IV/2, (2019): 194-217; Bilmen, *Fıkıh İlmi & İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 117.

⁸¹ İsmet Kayaoğlu, *İslâm Kurumları Tarihi*, (Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1984), 41.

⁸² Fahrettin Atar, “Kadı”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (*DİA*), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2001), XXIV, 67-69., Gür, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Müessesesi (Ek: Refik Gür ve Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi)*, 77.

seçilmiştir. Halifeler döneminde özellikle Hz. Ömer zamanında devletin sistematikleşmesi üzerine bölgelere ilk olarak kadılar tayin edilmiş ve Hz. Ömer Kufe'ye kadı olarak Abdullah b. Mesud'u görevlendirmiştir.⁸³ Emevilerde bu oluşum aynı şekilde devam etmiştir.⁸⁴ Abbasilere gelindiğinde ise bu dönemde ilk kez kadı'l-kudatlık (başkadılık) kurulmuş ve bu göreve Ebu Hanife'nin öğrencisi İmam Ebu Yusuf getirilmiştir.⁸⁵ Büyük Selçuklu Devleti'nde⁸⁶ ve onun halefi Anadolu Selçuklu Devleti'nde⁸⁷ de kadılık kurumu ihdas edilmiştir. Nihayet Osmanlı Devleti'yle⁸⁸ birlikte de bu mümtaz müessese hâsıl olarak adaletin timsali olmuştur.

Osmanlı Devleti'nde ilk kadı Osman Gazi tarafından tayin olunmuştur. I. Murat zamanında devlet sistemli bir hale getirilmiş ancak bu inkişaf zirve noktasına Fatih döneminde ulaşmıştır. Bu minvalde Osmanlı coğrafyasındaki kadılıklar, Anadolu ve Rumeli kadıaskerliklerine bağlanmış ve kadılıkların kullanacakları unvanlar ve mertebeler belirtilmiştir.⁸⁹ Osmanlı adli teşkilatının başı olan kadılar bulundukları bölgede hem adli sorumlu hemde belediye emniyet gibi devlet birimlerinin temsilcisi sayılmakta ve aynı zamanda herkesin müracaat edebileceği bir kurum olma özelliği göstermektedir. Kadılar sosyal hayatta ulusal çıkarlar ve toplumsal direnme ve

⁸³ İrfan Aycan, *Emeviler Dönemi Bilim Kültür ve Sanat Hayatı*, (Ankara: Otto Yayınları, 2017) 55.

⁸⁴ Emevilerde kadılık kurumu için bkz. İsmail Yiğit, *Emeviler (41-132/661-750)*, (Ankara: TDV Yayınları, 2017), 157-158., Aycan, *Emeviler Dönemi Bilim Kültür ve Sanat Hayatı*, 54-59.

⁸⁵ Bozkurt, *Abbasiler (750-1258)*, 159

⁸⁶ Büyük Selçuklu Devleti'nde kadılık kurumu için bkz. İbrahim Kafesoğlu, *Selçuklular ve Selçuklu Tarihi Üzerine Araştırmalar*, (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2016), 94-95, Zeki Atçeken ve Yaşar Bedirhan, *Selçuklu Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*, (Konya: Eğitim Yayınevi, 2012), 64-66. Ayrıca Büyük Selçuk Devleti'nin önemli vezirlerinden Nizamü'l-Mülk'ün eseri olan Siyasetnamesinde kadılığa ayrı fasılları açması o dönemde bu kuruma verilen değeri göstermektedir. Nizamü'l-Mülk, *Siyasetname*, Çev: M. Taha Ayar, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2016), 53(6. Fasil), 61(7. Fasil).

⁸⁷ Anadolu Selçuklu Devleti'nde kadılık kurumu için bkz. Seyfullah Kara, *Selçukluların Dini Serüveni (Türkiye'nin Dini Yapısının Tarihsel Arka Planı)*, (İstanbul: Şema Yayınları, 2006), 637-648.

⁸⁸ Osmanlı Devleti'nde kadılık kurumu için bkz. Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, 108-118, 237-243.

⁸⁹ Gür, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Müessesesi (Ek: Refik Gür ve Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi)*, 53.

dayanışma alanlarındaki rolleri de ekseriyetle olumlu sonuçlar vermiş, halkın eğilimini ifade etmiş, kamuoyunda huzur ve sükûneti sağlamışlardır.⁹⁰

Kadılar medrese tahsili görüp icazet⁹¹ aldıktan sonra mülazemet⁹² edilerek tayin olunabilirlerdi.⁹³ Adalet sisteminin temelini oluşturan kadılık görevinin talibi olanlar medrese eğitiminden sonra kadiaskerliğe başvurur ve görev beklerlerdi. XV. yüzyılın ortalarından XVI. yüzyılın ortalarına kadar kadiaskerlikler ilmiye sınıfının en yüksek makamı olması hasebiyle, bütün kadıların tayinleri, Rumeli ve Anadolu kadiaskerliklerin arzına bağlı bulunuyordu. XVI. yüzyılın ortalarından sonra şeyhülislamın protkolde kadiaskerlerin önüne geçmesiyle, büyük kadılıklara tayinler, şeyhülislamın sadrazam aracılığı ile atama yazısı üzerine padişah iradesine tabi olmuştur.⁹⁴ Buna mukabil kadıların azlığı yine padişah tarafından gerçekleştirilmiş ancak kamu yararı olmadıkça bu yola başvurulmamıştır. Kadıların görev yeri sayısı arttıkça geliri de artış göstermiştir.⁹⁵ Ancak belirtmek gerekir ki rüşvet ve yolsuzluğun olmadığı zamanlarda kadıların servetleri artmamıştır.⁹⁶ Çünkü devlet adaleti ve eşitliği sağlamak maksadıyla bu yargı görevlilerine gerekli maaşı vermiştir.

⁹⁰ Gür, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Müessesesi (Ek: Refik Gür ve Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi)*, 79.

⁹¹ Osmanlı döneminde medrese eğitimlerini tamamlayanlara ve aynı zamanda kadılık yapmaya verilen izin belgesidir. Bunun dışında tarihi kaynaklarda 'Taklid' adıyla kadılık belgesi verildiği de görülmektedir. Ebu Abdullah Muhammed İbn Battuta Tanci, *İbn Battuta Seyehatnamesi I*, Çev: A. Sait Aykut, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2020, s. 23; Cemil Akpınar, "İcazet", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2000), XXI, 393-400.

⁹² Osmanlı ilmiye teşkilatında müderris olabilmek için yüksek tahsil gördükten sonra belirli bir süre yapılan staj eğitimidir. Ayrıca bkz. Mehmet İpşirli, "Mülazemet", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2006), XXXI, 537-539.

⁹³ Gür, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Müessesesi (Ek: Refik Gür ve Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi)*, 60.

⁹⁴ Gür, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Müessesesi (Ek: Refik Gür ve Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi)*, 60-61.

⁹⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmi Teşkilatı*, (Ankara: TTK Yayınları, 1984), 146-147.

⁹⁶ Kadıların servet sahibi olmadıklarına dair bkz. İbn Haldun, *Mukaddime II*, Çev: Zakir Kadiri Ugan, (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1986), 351-353.

Kadılarının görev ve yetkileri oldukça geniş alanı kapsamaktadır. Bunlar hukuki, askeri, beledi ve örfî olarak değerlendirilebilir.⁹⁷ Hukuki açıdan mütalaa edildiğinde kadılar şer'i mahkemelerin reisi konumundadır. Öte yandan kadılar bulunduğu bölgelerin belediye hizmetlerinin yürütmesinden ve bölgenin asayişinden sorumlu üst amirdir.⁹⁸ Bu durum değerlendirildiğinde kadılarının görev alanlarının sadece yargı ile sınırlı olmadığı görülmektedir. Kadının vermiş olduğu bir hükmü ancak Divan-ı Hümayun bozabilirdi ve buna mukabil kadının kararına itiraz eden kişiler divana başvurabilirdi.⁹⁹

2.3.2. Nâib

Naip kelimesinin kelime anlamına baktığımızda vekâlet etmek manasında niyabe sözcüğünden türemiş olup, bir makamın sorumluluğunu asıl sahibi yerine geçici olarak bakan kimse demektir.¹⁰⁰

Osmanlı Devleti'nde hukuki sahada kadılarının mahkeme işlerinde en önemli yardımcılarının başında naib gelmektedir. Naipler kadılar olmadığı zaman davaları idare eden, gerekirse olay mahalline giden kimselerdir. Osmanlı Devleti'nde naiblik kuruluşundan itibaren var olan bir makam olmuştur ki fethedilen bölgelere gönderilmesi bir gelenek halini almıştır.¹⁰¹ Osmanlı adli teşkilatında kadı yardımcısı ve vekili olan nâib, kadılar tarafından seçilmiş, Rumeli ve Anadolu kadıaskerlikleri tarafından tasdik olunmuştur.¹⁰²

⁹⁷ Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, 238., İlber Ortaylı, “Osmanlı Devleti'nde Kadı”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (*DİA*), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2001), XXIV, 69-73.

⁹⁸ Mustafa Akdağ, “Osmanlı Müesseseleri Hakkında Notlar”, *DTCF Dergisi*, XIII/1-2, (1955): 48.

⁹⁹ Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, 240.

¹⁰⁰ Casim Avcı, “Naib”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (*DİA*), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2006), XXXII, 311-312.

¹⁰¹ Mehmet İpşirli, “Nâib”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (*DİA*), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2006), XXXII, 312-313.

¹⁰² İpşirli, “Nâib”, 312.

Nâibler vazifelerinin mahiyetlerine göre; kaza nâibleri, kadı nâibleri, mevali nâibleri, bap nâibleri, ayak nâibleri, arpalık nâibleri şeklinde altı kısma ayrılmıştır.¹⁰³

2.3.3. Muhzır

Muhzır sözlükte kelime anlamı olarak “hazırda tutan, huzura getiren” anlamları ihtiva etmektedir. Hukuki açıdan ise davalı ve davacıları mahkemeye getiren kişilere denmektedir. Muhzırlar sivil halk arasından seçilmemiş daha çok, öncesinde memuriyet yapmış kimseler arasından seçilmiştir.¹⁰⁴

2.3.4. Subaşı

Subaşılar, bulundukları bölgelerde emniyet ve asayiş sağlamaya, çarşı, pazar ve mahallelerin temizliğini yaptırmaya, suçluları yakalayıp hem mahkeme karşısına çıkarmak hem de neticesinde hapis haneye götürmekle görevli olup, kadıların adli ve beledi işlerinin yürütülmesinde etkin rol oynayan kimselerdir. Bugün subaşıları karşılayan en önemli yapı ise jandarma teşkilatıdır.

2.3.5. Çavuşlar

Osmanlı Devleti’ne Selçuklulardan tevarüs eden bir yapıdır.¹⁰⁵ Divanın kararlarının uygulanmasından sorumlu olan kimselerdir.¹⁰⁶ Ekseriyetle subaşıların yaptığı görevleri merkezde yürüten görevlilerdir.

¹⁰³ Gür, *Osmanlı İmparatorluğu’nda Kadılık Müessesesi (Ek: Refik Gür ve Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi)*, 69.

¹⁰⁴ Recep Ahışalı, “Muhzır”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2006), XXXI, İstanbul, 85-86.

¹⁰⁵ Orhan F. Köprülü, “Çavuş”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 1993), XIII, İstanbul, 236-238.

¹⁰⁶ Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarih*, 64.

2.3.6. Mübaşir

Mübaşir kelime olarak hükümetin emrini yerine getirmekle görevli olan kişidir.¹⁰⁷ Bir şeyi bizatihi yerine getiren mübaşirler,¹⁰⁸ kadının emriyle şahitleri huzura çağıran, kadının bildirilerini okuyan ve aynı zamanda kişilerin mahkemeye celbini sağlayan yargı memurudur.

Mübaşir; zahire mübaşiri, müsadere mübaşiri, menzil mübaşiri vb. görevlendirildiği husus bakımından anılmakta, önüne aldığı sıfat dolayısıyla adına özel bir anlam yüklenmektedir.¹⁰⁹

2.3.7. Müşavir

Bilgisinden ve tecrübesinden yararlanılan kişilerdir. Osmanlı hukuk sisteminde kadıların yargı meselelerinde istişare ettiği kimselere denmektedir. Mahkemeler de bu görevlere daha çok müftü, fakih ya da yüksek ilim tahsili yapmış kişiler seçilmiştir.

2.3.8. Kâtip

Osmanlı yargı sisteminde, mahkemenin bürokratik ve idari işlerine bakan, mahkemenin işleyişini sağlayan ve bürokratik faaliyetleri yürüten mahkeme personellerinin reisi konumundaki kişilerdir.¹¹⁰ Osmanlı bürokrasisindeki işlerin yürütülmesinde en önemli rol kâtiplerin olmuştur.¹¹¹ Kur'an, hadis, tarih, coğrafya ve hukuk alanındaki bilgileriyle

¹⁰⁷ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II*, (Ankara: MEB Yayınları, 1993), 592.

¹⁰⁸ Bilmen, *Fıkıh İlmi & İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 148.

¹⁰⁹ Fadimeana Fidan, “Osmanlı’da Zahire Mübaşiri Olmak: Zıstovili Hacı Ali Örneği (1749-1755)”, *DTCF Dergisi*, XXXXXVI/2, (2016): 302-318.

¹¹⁰ Doğan, “Klasik Dönem Osmanlı Mahkemeleri.”, 207.

¹¹¹ Erhan Afyoncu ve Recep Ahışhalı, “Kâtip”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (DİA), (Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı, 2002), XXV, 53-55.

temayüz etmiş, derin bir kültüre sahip olan kâtipler Osmanlı yönetiminin her kademesinde var olmuştur.

2.3.9. Kassam

Kassam, kelime anlamı olarak bölen, taksim eden, kısım kısım ayıran anlamlarına gelmektedir. Hukuki literatürde ise kassamlık olarak anılmakta ve kadılığa bağlı onun fonksiyonlarını yürüten memuriyet olarak bilinmektedir. Osmanlı Devleti İslam hukuku ile iç içe bir bütünlük içerisinde olmuştur. Bu anlamda Osmanlı topraklarında vefat eden bir kimsenin bırakmış olduğu malları, varisleri arasında paylaşım yapan kişiye kassam denir.¹¹²

2.3.10. Şuhudü'l-Hal

Kadıların kararlarının kanuna uygun olup olmadığını denetleyen heyete şuhudü'l-hal denir. Yargılama esnasında hazır bulunan ve kazânın doğruluğu ve dürüstlüğü ile tanınmış ileri gelenlerinden seçilen heyet, birkaç kişi olabildiği gibi yirmi-otuz kişidende oluşabilmiştir.¹¹³ Tam olarak bir denetim teşkilatı olan bu kurum davaların da tarafsız bir şekilde olmasını sağlamıştır.

Şuhudü'l-hal üyeleri umumiyetle ilim sahibi, kethüda, müftü, nakibü'l eşraf kaymakamı, ahi baba gibi kişilerden seçilmiştir.¹¹⁴

¹¹² Gür, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Müessesesi (Ek: Refik Gür ve Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi)*, 78., Pakalın, *Osmanlı Tarihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II*, 209.

¹¹³ Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, 240.

¹¹⁴ İsmail Erünsal, “Osmanlı Mahkemelerinde Şâhitler: Şuhûdü'l-'udûlden Şuhûdü'l-hâle Geçiş”, *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, XXXXII/53, (2018): 1-49.

2.3.11. Müzekki

Müzekki, şahitleri gizli olarak tezkiye edenler hakkında kullanılan tabirdir. Mahkeme öncesinde şahitlerin güvenlik soruşturmalarını yaparak şahitlik yapıp yapamayacağını araştıran Osmanlı yargı sisteminin önemli görevlilerindendir.¹¹⁵

2.3.12. Şahitler

Bir olaya veyahut duruma tanıklık eden kişiye şahit denir. Şahitlik İslam hukukunda önemli bir husus olması hasebiyle Osmanlı yargı sisteminde de mühim bir sahayı işgal etmiştir. Kadıların mahkeme esnasında başvurduğu kaynaklardan olan şahitler; güvenilir, hakkında şüphe duyulmayan, emanete riayet eden ve yalan konuşmayan, Müslüman ise ibadetlerini yerine getiren kişiler olmakla birlikte aynı zamanda bâtılın değil hakkın peşinde olan kimselerdir.

2.3.13. Mahkeme Tercümanı

Osmanlı hukuk sisteminde gayrimüslimlere her ne kadar kendileri için mahkemeler (cemaat mahkemeleri) oluşturulsa da onlar birçok hukuki meselelerinde şer’i mahkemeleri tercih etmişlerdir. Bu nedenle şer’i mahkemelerde kadıların yardımcı olmak maksadıyla tercümanlarda bulunmuştur.

2.4. OSMANLI DEVLETİ’NDE MİRAS HUKUKUNUN GENEL ESASLARI

¹¹⁵ Pakalın, *Osmanlı Tarihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II*, 641.

Araştırmamıza esas teşkil eden 388 numaralı şer’iyye sicilinde miras konusu ile ilgili hususlar olması hasebiyle kısaca miras hukukuna değinmenin zaruriyetini gerekli gördük.

Miras, sözlükte “başkasından kalan, bakiye” anlamına gelmektedir.¹¹⁶ İslam fıkıh literatüründe ise “feraiz” kelimesiyle karşılık bulmaktadır.¹¹⁷ Günümüz hukuk terminolojisinde ise miras ismi kullanılmaktadır.

2.4.1. Miras Uygulamasında Genel Esaslar

Mirasın var olabilmesi için üç ana unsurun olması gerekmektedir. Buna göre birincisi muris (miras bırakan) ve varis (mirasçı), ikincisi veraset sebepleri son olarak üçüncüsü ise mevrus (geride bırakılan mal ya da borç)’dir.

Muris, vefatı neticesinde mirası (mal-borç) hâsıl olan kişiye denir. Varis ise murisin ölümüyle kalan miras üzerinde hak sahibi olan kişiye denilmektedir. Son olarak terekeyse muristen mirasçılara kalan mal ve borçların yekûnudur.

Mirasçılıktan söz edilebilmesi için bazı şartlar mevcuttur. Bunları sıralayacak olursak;

- Mirasın ortaya çıkması için murisin vefat etmiş olması gerekmektedir. Hayatta olan bir kimsenin malına mirasçı olunamaz ancak uzun bir süre haber alınamayanlar (gayba düşen) hakkında mahkemece hükmen vefat kararı verilir.
- Murisin öldüğü sırada varisin (mirasçının) hayatta olması gerekmektedir. Buradan da anlaşılmaktadır ki önce ölen sonra ölene, birlikte ölenler de birbirlerine mirasçı olamazlar. Anne karnındaki çocuğun mirastan hakkı vardır ve sağ doğması halinde miras payını alır.

¹¹⁶ Hamza Aktan, “Miras”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2005) XXX, 143-145.

¹¹⁷ Ömer Nasuhi Bilmen, *Hukuk-ı İslâmiyye ve Istılâhat-ı Fıkhiyye Kamusu* V, (İstanbul: Ravza Yayınları, 2013), 207.

- Miras engellerinin bulunmaması gerekmektedir. Örneğin; varisin murisini öldürmesi, murisin veya mirasçının gayrimüslim olması, zina sebebiyle evladın babaya nispet edilmemesi ve kölelik gibi hususlar mirasın engellerindendir.¹¹⁸

2.4.2. Tereke ve Mirasçılar

Ölen kişinin varislerine miras olarak bıraktıklarına “tereke, terike” veya “muhallefât” denir.¹¹⁹ Sözlükte terk lafzından türemiş olup, vefat eden bir kişinin mirasçılara terkettiği mal anlamında gelmektedir.¹²⁰

Varis bırakmadan vefat eden veya mirasçıları tesbit edilemeyen kişilerin terekesiyle ilgili işlere bakmak üzere Osmanlı Devleti’nde “Muhallefât Kalemî” kurulmuştur.¹²¹

Osmanlı Devleti’nde miras hukuku şer’i hükümler çerçevesinde uygulanmıştır. Fıkha göre murisin terekesinin taksiminde bir sıralama olmakla birlikte bu sıralamada, ilk olarak ölenin tekfin ve defin masrafları sonra ölenin borçları ve kalan malın üçte birini aşmamak kaydıyla vasiyeti ve nihayet tüm bunlardan sonra kalan mal mirasçılara verilmiştir.¹²²

Terekeden pay alan mirasçılar karmaşık bir düzen içerisinde olmaktan ziyade sistematik bir düzene çerçevesinde yani şer’i hükümlere göre belirlenmiştir. Bu haseble terekeden pay alacak murisler şunlardır: karı, koca, baba, anne, kız, oğul kızı, öz kız kardeş, baba bir kız kardeş, anne bir erkek ve kız kardeşler, baba tarafından araya kadın girmeyen dedelerle anne ve baba tarafından ninelerdir.¹²³

¹¹⁸ Aktan, “Miras”, 144.

¹¹⁹ Tahsin Özcan, “Muhallefât”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2005), XXX, 406-407. Aktan, “Miras.”, 145.

¹²⁰ Bilmen, *Fıkıh İlmi & İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, s. 201.

¹²¹ Özcan, “Muhallefât”, s. 407

¹²² Aktan, “Miras” 145.

¹²³ Aktan, “Miras”, 144.

I. BÖLÜM

1. ŞER'İYYE SİCİLLERİ

1.1. Şer'iyye Sicillerinin Tanımı

Osmanlı İmparatorluğu'nda mahkemeler tarafından kayıt altına alınan Şer'iyye sicilleri, yükseliş döneminden başlayarak, yıkıldığı yüzyıla kadar uzanan dönemde, Türk siyasi, içtimai, iktisadi ve kültürel tarihinin birinci dereceden kaynakları olarak nitelendirilebilir. Günümüzde sayısı 15.000 ile 20.000 civarında olan şer'iyye sicillerinin en erken tarihli örneklerine Bursa'da rastlanılmaktadır.¹²⁴

Şer'iyye sicilleri, kadıların yönetim merkezi ile yaptıkları resmî yazışmaları, halkın talep ve isteklerini, üst düzey büroksiye ait hukuki düzenlemeler olarak kabul edilen fermanlarla, yerel halkın sosyal ve ekonomik (evlenme-boşanma, doğum-ölüm, fiyat vesikaları, usta-ırgat yevmiyeleri vb.) açıdan kayıt altına alınan mahkeme tutanaklarıdır.¹²⁵

Kadı sicilleri, kadı divanı, mahkeme kayıtları, sicillât-ı şer'iyye ve yaygın kullanımı ile şer'iyye sicilleri denilen bu defterler kadı yahut nâibi tarafından tutulmakta ve çeşitli türden belgeleri kapsamaktadır.¹²⁶

Bu orijinal kayıtlar, Osmanlı sosyal, siyasi, iktisadi ve kültürel hayatının yekûnunu oluşturmakla bizim için ekonomik ve maddi değerlendirmelerimizin birer sadık yansıtıcısı oldukları aşîkârdır. Denilebilir ki şer'iyye sicilleri Osmanlı Devleti'nden bize miras olarak kalan en önemli yazılı kayıtlardan biridir.

¹²⁴ Yunus Uğur, "Şer'iyye Sicilleri", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2010), XXXIX, 8-11.

¹²⁵ Uğur, "Şer'iyye Sicilleri", 8-11; Yahya Yılmaz, "Trabzon'un 1967/153 Numaralı H.1257-1260 Tarihli Şeriye Sicil Defteri", (Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, 2000), 3-4.

¹²⁶ Uğur, "Şer'iyye Sicilleri", 8.

1.2 Şer'iyye Sicillerin Özellikleri

Şer'iyye sicilleri, şekil olarak incelendiğinde kadının cebine sığacak boyutta küçük, dar ve uzun, sağlam, parlak, normal kalınlıkta, mürekkebi ise bugüne kadar hala canlılığını koruyacak kalitede olan kayıtlardır.¹²⁷ Tutulan kayıtların sayısının artmasıyla bunlar defter haline getirilmiş ve defterlerin dış kapakları karton olma özelliği göstermiştir.

İçerik olarak incelendiğinde ise Arapçaya da Osmanlı Türkçesi ile yazılan,¹²⁸ girişinde Allah ve peygambere saygı ifadelerinin yanı sıra mahkemeyi yöneten kadının adı ve varsa unvanının yazıldığı belgeler, devamında mahkemede görüşülen davaların ve merkez yönetimden gelen fermanların eklenmesiyle oluşturulan zabıtlardır. Şer'iyye sicillerinin son bölümüne ise şuhudü'l-hallerin isimleri sırasıyla yazılmıştır.¹²⁹

1.3. Şer'iyye Sicillerinin Muhtevası ve Önemi

Şer'iyye sicilleri Osmanlı Devleti'nin tarihi, siyasi, ekonomik, adli, idari ve kültürel yapısını ortaya koyan ve selefimizden bize tevarüs eden en önemli yazılı kaynaklardır. 500 yıllık dönemi içinde barındıran bu kayıtlarda yapılan incelemeler neticesinde Türk hukuki sosyal, iktisadi hayatına ve Türk kültür ve tarihine ulaşılabilmektedir.

Bilimler tarihi açısından önemli bir yere sahip olan şer'iyye sicilleri içerik olarak iki kısımda ele alınabilir. Birinci kısımda hukuki işlemler, ikinci kısımda ise mekezen gelen belgeler bulunmaktadır. Buna göre birinci kısımda; her çeşit dava zabıtları, mukâvele, senet, borç, satış, narh işlemleri, vakfiye, vekâlet, kefâlet, vesâyet, evlenme, boşanma, tereke ve taksim gibi konular yer almaktadır. İkinci kısımda ise yönetim

¹²⁷ Doğan, “Klasik Dönem Osmanlı Mahkemeleri.”, 210.

¹²⁸ Uğur, “Şer'iyye Sicilleri”, 9.

¹²⁹ Doğan, “Klasik Dönem Osmanlı Mahkemeleri”, 210.

merkezinden görevlilere (kadı, müftü, beylerbeyi,sancakbeyi vs.) gönderilen ferman, berat, mektup gibi resmi belgeler yer almaktadır.

Açıklayacağımız hususlar çerçevesinde de şer'iyye sicillerinin (kadı defterleri) ehemmiyetini şu şekilde sıralayabiliriz:

a) Siyasi ve askeri tarihin (XV. yüzyılın ikinci yarısından, XX. yüzyılın ilk çeyreği) bilinmeyenlerini ortaya çıkarabilecek bilgileri (lojistik, ikmal, iâşe, savaş dönemi alınan vergiler vs.),

b) Ekonomik açıdan incelendiğinde dönemin vergi, fiyatlandırma yöntemleri, halkın kazancı ve yönetim kademesindeki bulunanların maaşları hakkında bilgileri,

c) Sanatsal ve mimari olarak incelendiğinde inşaların yapımı, bakımı ve onarımı hakkında kapsayıcı hususları,

d) Coğrafi olarak incelendiğinde yer ve bölge adlarını,

e) Osmanlı Devleti'nin iskân politikasıyla alakadar olan hususları,

f) Dönemin adli ve beledi işlerini,

g) Mahkemelerde tutulması hasebiyle hukuk tarihi ile ilgili verileri,

h) Hastalıkların ve netice itibariyle iyileşmelerin kayıt altına alınması sonucunda darrüşşifalarda-hastanelerde, kullanılan ilaç isimleri, ameliyat yöntemleri gibi hususların tıp tarihi açısından bilgileri,

ı) Kayıtların farklı yazı çeşitleriyle (rik'a, talik, divanı vs.) tutulması neticesinde yazı tarihi açısından yazma şekillerini,

i) Osmanlı coğrafyasında yaşamış tasavvuf ehline ait bilgileri,

j) Son olarak millet sisteminde Osmanlı'nın politikasını ve felsefesini içine alacak farklı birçok alanda önemli hususları ihtiva etmektedir.

Görüldüğü üzere bu birincil kaynaklar bütün ilim sahaları için çalışılabilecek bir menbağı teşkil etmektedir. Böylelikle interdisipliner çalışma yöntemi rahatlıkla uygulanma sahası bulabilecektir. Siciller bir tarih hazinesi ve bir imparatorluğun halini yansıtan çok kıymetli kayıtlardır. Denilebilir ki şer'iyye sicilleri umumi Osmanlı tarihinin yaklaşık beş asrını kapsayarak dönemin dününe, bugününe ve yarınına ışık tutan ender kaynaklardır.

1.4. Şer'iyye Sicillerinde Görülen Belge Türleri

Kadı Defterleri (akziye) de denilen şer'iyye sicillerinde mahkemelerde kadılar tarafından kayda alınan ve kadıların davalar hakkında verdikleri hükümleri, nikâh, talak, ikrar, vakıf, alış-veriş gibi hukuki muameleleri ve kadılara üst makamlardan bildirilen (ferman, tezkire, temessük, mürasele vb.) kayıtlara tesadüf edilmektedir.¹³⁰ Kadıların hem idari hem de adli görev üstlenmeleri sebebiyle bu defterlerde her iki konuyla ilgili kayıtlara ulaşmak mümkündür.

Şer'iyye sicillerinde daha önce de bahsetmiş olduğumuz gibi belge türlerini iki başlık altında toplayabiliriz:

İ'lam, hüccet, ma'ruz ve mürâsele kadılar tarafından kaleme alınan belgeler iken, padişah'tan gelen emir ve fermanlar ve sadrazam, beylerbeyi ve kazaskerlerden gelen buyrultular üst makamlar tarafından, tezkire ve temessük başka makamlar tarafından kaleme alınan belgelerdir.

1.4.1. Kadılar Tarafından Kaleme Alınan Belgeler

1.4.1.1. İ'lam

İ'lamlar; kadı tarafından verilmiş şer'i bir hükmü ve gerekçesini, ayrıca hükmü veren kadının imza ve mührünü taşıyan belgelerdir.¹³¹ Kısaca mahkemece verilen şer'i hükmün kaydedildiği belgedir.

İ'lam belgeleri, davacının iddiasını, dayandığı delilleri, davalının cevabının ve def'i söz konusu ise def'inin sebeplerini, son kısımda verilen kararın gerekçelerini ve nasıl karar verildiğine dair kayıtları ihtiva etmekle birlikte, i'lam belgelerini diğer

¹³⁰ Gür, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Müessesesi (Ek: Refik Gür ve Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi)*, 61., Ali Duman, "Kadı Defterleri (Şer'iye Sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi", *EKEV Akademi Dergisi*, Yıl. XI/33, (Güz 2007): 141.

¹³¹ Ahmet Akgündüz, "İ'lam", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2000), XXII, 72-73.

şer'îye sicil belgelerinden ayıran en önemli husus, hâkimin verdiği kararı içinde barındırmasıdır.¹³²

Borç ikrarı, alacak, alışverişte yemin, özgürlük, vakfiye, evlenme ve boşanma, iffete iftira, içki içme, zina cezası, müslüman olma veya dinden çıkma, ölüm, diyet, Ramazan ayının tesbiti ve hırsızlık gibi hususlar i'lamların konusunu teşkil etmektedir.¹³³

1.4.1.2. Hüccet

Terim olarak delil, sabitlik anlamına gelmektedir. Hukuki terminolojide ise hüccetler; şer'i mahkemelerde düzenlenen belgelere denir. Aynı zamanda hüccetler bir kararı içermeyen, sadece taraflardan biri tarafından yapılan söylem ile karşı tarafın bu söylemi tasdik etmesi ve hâkimin bu olayı imza ve mührünü kullanarak belgelemesi sonucunda kadı tarafından taraflara verilen ve bir sureti de sicil defterine kayıt edilen belgelerdir.¹³⁴

Hüccetler konularına bakıldığında nafaka, velâyet, vasî tayini, nikâh akdi, talâk, mehir, alım-satım akdi, ferâğ, izin ve yetki belgesi, bağışlama, rehin, borç senedi, istihkak, ikrâr, havale, şehâdet, kefâlet, kısas, diyet, kira, irsâliye, rüşdün ispatı, keşf, sulh ve iflas gibi hususlar tespit olunur.¹³⁵

1.4.1.3. Ma'ruz

¹³² Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'îye Makhemeleri ve Şer'îye Sicilleri”, 36.

¹³³ Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'îye Makhemeleri ve Şer'îye Sicilleri”, 41.

¹³⁴ Mustafa Oğuz ve Ahmet Akgündüz, “Hüccet”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 1998), XXVIII, 446-450; Bilmen, *Fıkıh İlmi & İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 97., Duman, “Kadı Defterleri (Şer'îye Sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi”, 149-150.

¹³⁵ Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'îye Makhemeleri ve Şer'îye Sicilleri” 32.

Ma'ruz arz edilen şey anlamına gelmektedir. Mar'uzlar; kadılar tarafından, icra makamlarına idari bir durumun arz edildiği yazılı kayıtlara veya halkın kadıya veya icra makamına hitaben yazdığı şikâyet dilekçelerine verilen isimdir.¹³⁶ Kadılar tarafından kaleme alınan ma'rûzların i'lâmlardan farkı, bu belegelerin kadıların kararını içermemesidir.¹³⁷

1.4.1.4. Mürâsele

Kadıların kendisine denk veya daha aşağı rütbedeki kişi ya da makamlara hitaben kaleme aldığı yazılı belgelere verilen isimdir.¹³⁸

1.4.2. Diğer Makamlardan Gönderilen Belgeler

1.4.2.1. Emir ve Fermanlar

Padişah'tan gelen emir ve fermanlar; İslam hukukunun padişaha tanıdığı yasama yetkisine dayanarak veya icra kuvvetinin başı olarak yazdırdığı ve şer'iyeye sicillerinde 'evâmir ve ferâmin' diye zikredilen hükümleri içeren belgelerdir.¹³⁹ Şer'iyeye sicillerinde bulunan ve İstanbul kadılığında yapıldığı gibi yeri geldiğinde kendileri için özel defterler tutulan bu kayıtlar, Osmanlı hukukunun da başta gelen kayıtları arasındadır.¹⁴⁰

¹³⁶ Duman, "Kadı Defterleri (Şer'iyeye Sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi", 150.

¹³⁷ Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'iyeye Makhemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri", 44.

¹³⁸ Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'iyeye Makhemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri", 45.

¹³⁹ Mübahat S. Kütükoğlu, "Ferman", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 1995), XII, 400-406; Duman, "Kadı Defterleri (Şer'iyeye Sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi", 152.

¹⁴⁰ Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'iyeye Makhemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri", 45.

1.4.2.1. Buyrultular

Sadrazam, beylerbeyi ve kazaskerlerden gelen buyrultular; Osmanlı Devleti’nde, padişahın sonra, kanuni hükümleri icra ve takip ile görevli olan mevkiye sahip olanlar, padişahın bir nevi mutlak vekili bulunan sadrazamlardır.¹⁴¹ Sadrazamların padişahın emrine dayanarak, bazı durumları kadılara hatırlatma gibi bir görevi de mevcuttur ve buyrultu, sadrazam, kaptan-ı derya, vezir, beylerbeyi ve kazasker gibi devlet erkânının yazılı emirlerine denilmektedir.¹⁴²

1.4.2.2. Tezkireler

Tezkireler; Osmanlı diplomasisinde çeşitli bürolar ya da kişiler tarafından kaleme alınan ve konuyu özet halinde açıklayan belgelerdir.¹⁴³ Bu belgelere birçok farklı isim verilmektedir. Mâbeyin başkâtibi tarafından padişah adına tanzim edilenlere ‘tezkire-i ma’ruza’, sadrazamlar tarafından yazılan ve resmi dairelere gönderilenlere ‘tezkire-i sâmiyye’, nezaretler ve şeyhülislam tarafından yazılanlara ‘tezkire-i aliyye’, divan tarafından yazılanlara ‘emir tezkiresi’, imparatorluk içinde seyahat edenlere verilenlere ‘mürur tezkiresi’, memuriyet tevcihlerinde yazılanlara ‘ruûs tezkiresi’, maliyeden verilenlere ‘tahvil tezkiresi’ denilmektedir.¹⁴⁴

¹⁴¹ Duman, “Kadı Defterleri (Şer’iye Sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi.”, 152.

¹⁴² Akgündüz, “İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer’iye Makhemeleri ve Şer’iye Sicilleri”, 46.

¹⁴³ Mübahat S. Kütükoğlu, “Tezkire”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2012), XXXXI, 73-74.

¹⁴⁴ Kütükoğlu, “Tezkire”, 73-74.

1.4.2.3. Temessükler

Temessükler, Osmanlı bürokrasisinde herhangi bir konuda verilen senet veya hut teslimat belgesidir.¹⁴⁵ Aynı zamanda şer'iyye sicillerinde, miri arazide ve gayr-ı resmî vakıflarda, kullanım hakkı sahiplerine, yetkili makamlar ya da kişiler tarafından verilen belgelerdir.¹⁴⁶

II. BÖLÜM

1. 388 NUMARALI ANKARA ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYON DEĞERLENDİRMESİ VE ÖZETLERİ

1.1. Şer'yye Sicillerinin Yeni Harflere Çevrilmesinde Takip Edilen Yöntem

Belgelerin yeni harflere çevrilmesinde akademik yazım standartları göz önüne alınmıştır. (ا, و, ي) harfleri okutucu oldukları durumda (^) uzatılarak gösterilmiştir. (ع- ء) ayın ve hemze harflerinin bulundukları yerler sırasıyla ('-') kesme işaretleriyle

¹⁴⁵ Mübahat S. Kütükoğlu, “Temessük”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2011), XXXX, 413-414.

¹⁴⁶ Duman, “Kadı Defterleri (Şer'yye Sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi”, 152.

gösterilmiştir. Defterde okunamayan yerler (....) şeklinde, şüpheli yerler (?) şeklinde gösterilmiştir. Yazı bulunmayan sayfalar “(Bu sayfa boş)” ibaresiyle gösterilmiştir. Yazı zaiyatının olduğu yerler ise (silik) şeklinde belirtilmiştir. Belgelerin incelenmesinde kolaylık sağlaması amacıyla “Sayfa Numarası” ve “Hüküm Numarası” eklenmiştir. Hicri tarihler yazılırken kuralına uygun olarak yazılmıştır. Orijinal sayfa numaraları olmadığı için arşiv görevlileri tarafından verilen sayfa numaralarına sadık kalınmıştır.

1.2. 388 Numaralı Ankara Şer’iyye Sicilinin Transkripsiyonu

Sayfa:1

[1]

Müddei ‘aleyhim mezbûrundan kürsü şeyhi Şefîk Efendi cevâbında mezkûr kürsü şeyhiliği ol-târihde ‘uhdemde olduğuna mebni müddei müteveli-i mûmâ-ileyh bana hasm-ı şer’ ola deyü beyân ve mûmâ-ileyhimden Hâcî Ethem ve Mustafa ve Bekir Efendiler cevâblarından bin üç yüz on dört senesi câmi’i şerîf müceddeden binâ ve inşâ edilmek üzere ol-târihde şeref-sunûh ve sudûr eden irâde-i seniyyesinin tebliğ hakkındaki emr-i ‘âli evkâf vilâyet muhâsebeciliğinden bi’l-celb ba’de’l-mutala’a işbu zabt da’vaya derc ve câmi’-i şerîf-i mezkûrun inşâ’ası hakkında keşf-i evvel ve keşf-i sâni ve tersîm kılınan haritanın ve yahud sûret-i tasdiklerini Ankara vilâyet-i ser-mühendislikle evkâf muhâsebe-i celîlesi behiyyesi bi’l-halef ba’de’l-mutala’a me’âlini dahi derc ve inşâ olduğu esnâ bedelât vakf-ı câmi’-i şerîfe bütün sarf olacak deyü bizlere vazife vermediği ve halbûki rüyet eylediği muhâsebe de harcımız olmadığı halde vazifelerimizi verdim deyü dâhil-i hesâb etmiş madem ki yıkılmış ve binâsı olmadığı halde ibkâdiye nâmına bin beş yüz kurûş alınması ve tevliyeti dahi alınması ve tevliyeti dahi alınması evkâf muhâsebeciliğinden muharrerdir koçanını dahi bi’l-celb ba’de’l-mutala’a zabtına derc ve geçen bin üç yüz yirmi altı senesi zi’l-hiccenin dokuzuncu günü rüyet eylediği muhâsebede debbağahâne değirmen icârını yüz on lirâya icâr eylediği halde yedi bin kurûş dâhil-i hesâb etmesi ve bu sene dahi yüz kûsür lirâya icâr ettiği halde yedi bin kurûş gösterilmesi ve bir de değirmen-i mezkûrun muhâkemesi

esnâsından icârı mahkeme-i şer'iyeye ma'rifetiyle olup ahire bâ-hüccet şer' istidâne olunan mebâliğin meclis idâre-i vilâyet-i esbak baş-kâtibi müteveffâ İsmâ'il Efendiden ma'-fâ'iz on beş bin küsür kurûş ve Hâcî Bayrâm Velî Post-nişini Reşâdetlü Şeyh Tayyib Efendiden kezâ ma'-fâ'iz dört bin üç yüz küsür kurûş ve mütevell-i mûmâ-ileyh Şükrü Efendi bâ-hüccet-i şer'i kezâlık istidâne eylediği ma'-fâ'iz beş bin yüz on kurûş ki cem'en yirmi üç bin küsür kurûş mütevell-i mezbûrun bi'z-zât mührü zâtiyesiyle sicil-i şer'idan mütehakkık ve mutlak iken işbu akçeyi rüyet eylediği muhâsebe de dâhil etmediği ve câmi'-i şerîf ta'miri hakkına gelince câmi'-i şerîf halinden nısf haline gelmiştir mezkûr eski halinde olan câmi'-i şerîf enkazı dahi taraf-ı 'atik ve anıki kilimlerle tefriş olunmuş iken şimdi nısf haline geldiği halde yukarısı bütün bütün olduğu halde tebdil eden kilimlerde 'âdiye kayseriye kilimlerinden 'ibâret olduğu ve kebîr antikadan geriye 'âdi birinci şam'dana tebdil edildiği ve câmi'-i şerîfin asâr-ı 'atikadan bulunan mermerden taş direkleri vesâ'irleri babasının kabrine ve şuraya buraya sarf edildiği ve bahâsını ikâ-i diniyye nâmına bin beş yüz kurûş alıp kaç kurûş sarf edildiği inde'l-keşf tahakkuk edecektir deyü müddei 'aleyhim duvardan beyân ve ifâde etmeleriyle zeyl-i zabıtta temhîr ettirildi. Fi 4 Rebiü'l-ahir sene 1327

Mu'arrız-ı 'aleyh [mühür]

Mu'arrız-ı 'aleyh [mühür]

Mu'arrız-ı 'aleyh [mühür]

vekîl-i muhâsebeci [mühür]

Mâ-kabli faziletlü Ali Ataullah Efendi hazretlerinin üçüncü esâs ceridesinin yüz kırk ikinci sahifesinden nakl edilmiştir

Mâ-kabli 142. Sahifededir.

[2]

Ba'de'l-mesele-i meşru'a husûsuna tatbiken icâbat-ı şer'iyeye kıbel-i şer'den tarafeyne tefhîm kılınmak üzere Ahmed Necmeddin vakfının şart-ı vakıf ve te'âmül-i kadimi ne vechle cereyân eylediği ve sâl be-sâl muhâsebeleri evkâf muhâsebecisi ma'rifet ve ma'rifet-i şer'le rüyet olunmuş ise zuhr-i 'arz-ı hâle sûret-i muhâsebelerinin usûlen tahririyle ıtla' külli hâsıl etmek üzere cânib-i şer'-i şerîf-i tesyârı ve câmi' şerîf-i mezkûru nâfia mühendisliği ma'rifetiyle keşf evvel ve keşf-i sâninin hesâblarının ve tersîm olunan haritalarının günlük cânib-i şer'i şerîfe zuhr 'arz-ı hâle tahririyle evkâf

muhâsebeciliği vekâlet-i behiyyesinden ve nafia mühendisliği taraf-ı behiyyelerinin lüzûmu iş'ârı zımnında der-kenâr

Sayfa:2

Şer'inin tastiri ve evrâk ve harita ve keşfin pusûlanın muta'alasından sonra evkâf muhâsebecisi izzetlü Tevfik Bey hâzır olduğu halde yevm-i ahirde devâm-ı muhâkemeye ta'lîk kılınarak tarafeyne tefhîm kılındı Fi Gurre-i Cemâziye'l-ahir sene 1327

Hâkimü'ş-şer'

Mustafa Na'im

[1]

Evvel emr de evkâf muhâsebeciliğin der-kenârından münfehim olduğu üzere câmi'-i şerîf-i mezkûrun keşf-i evvel mûcibince inşâ'sından sonra keşf-i sânisî icrâ olunmadığı anlaşılmadığından esbâb-ı mûcibesî ile keşf-i sânisî icrâsı(silik) ale'l-usûl i'tâsı iktazâ eder. Fi 2 Receb sene 1327

Nâ'ib [imzâ]

[2]

Ber-vech-i müstedi' tarafından vakf-ı mezkûrun vakfiyesi kaydının mahkeme kaleminden buldurularak li-ecli'l-mutala'a tarafıma ibrâzı

Fi 27 minh

Sayfa:4

[1]

Ankara vilâyet-i celîlesine tâbî Zir nâhiyesinin Susuz karyesi ahâlisinden Kuru oğlu Bekir bin Mehmet'in tarafından taleb zikr-i âti husûs'da da'va ve husûmet ve der-cevâb ve ikâme ve istimâ' ve şuhûda vekîl-i müsecceli şer' medîne-i Ankara mahâllâtından Hisâr-ı Ağniya mahallesi mütemekkinlerinden ve tebâ-i Devlet-i 'Aliyye-i 'Osmâniyyenin Katolik milletinden ve Ankara da'va vekîllerinden Kirok Efendi veled

Pederus medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'îyyesinden ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enver de sâlefû'z-zikr Susuz karyesi ahâlisinden Kuru oğlu Hasan bin Ahmet tarafından zikr-i câbi? husûs'da taleb ve da'va ve husûmet-i der-cevâb ve ikâme ve istimâ'-i şuhûd ve tahlif-i hasma vekîl-i meclis-i şer' medîne-i Ankara'nın Hacı Doğân mahallesi mütemekkinlerinden ve tebâ-i devlet-i müşâr'un ileyhânın millet-i merkûmesinden Hacik Efendi veled-i Esteban muvâcehesinden üzerine da'va ve takriri kelâm edip müvekkilim mezbûr Bekir'in bâbası ve mûrisi müteveffâ Mehmet'ten intikâl edip 'Arap Ahmet ile müşterik olan karye-i mezkûre de vâki tarafları Suhte oğlu Hüseyin ve Koloğlu Sâlih menzilleri ve İstanos caddesi demekle ma'rûf bir bâb menzil ve yine kârye-i mezkûre civârında tarafları Hatib oğlu Abdullah ve Deli Süleyman oğlu Ali bağ ve tarlaları ve tarik-i 'amm ile mahdût beş dönüm miktârı eşcâr bir kıt'a bâğ'da müvekkilim mezbûr Bekir'in hisse-i irsiyesi olan nısf hisse-i şâyi'âlarına vekîl-i mezbûrun müvekkili mezbûr Hasan fuzûli ve bi-gayri hakk zabt ve müvekkilim mezbûr Bekir ağâyı intikâdına men' eder olmakla su'al olunup bi-vech-i şer' müdâhâle-i vak'asının men' olunması müvekkilim mezbûr Bekir'e izâfetle bana mahallinde vech-i lâyıkiyla teslîme müddei 'aleyh müvekkil-i mezbûr Hasan'a izâfetle vekîli Hacik efendiye kıbel-i şer'den tenbîh olunmak matlûbumdur deyü bi'l-izâfe ve bi'l-vekâle da'va. Fi 6 Rebiü'l-Âhir sene 1327

Müddei vekîli

[İmza]

[2]

Müddei 'aleyh mezbûr Hasan'a izâfetle bi'l-vekâle vekîl-i mezbûr Hacik Efendi cevâbında müddei müvekkil-i mezbûr Bekir'in vekîli Kirok Efendinin bi'l-izâfe ve bi'l-vekâle tasaddi eylediği da'va bir kıt'a mülk menzildir ki nısf hisse ile mezkûr bağ'daki nısf hissesi müvekkilime mahlûl olduğu gibi müddei müvekkil-i mezkûr Bekir'in bâbası Mehmet'in târih-i vefâtı işbu hâzır da'va'dan otuz seneyi mütecâviz ve müddei Bekir de kendisi otuz sekiz yaşında olup bir yetimin buluğu on altı seneye mütevâkkıf bulunduğunu ahkâm-ı şer'îyyeden olmakla berâber mezkûr Bekir on altı yaşında isbât-ı rüşd ederek ikâme ve da'va da bulunması meşrût iken vaktinde isbât-ı rüşd ederek ikâme-i da'va etmemesi ve bu sûretle aradan yirmi iki sene mürûr etmiş olduğundan mecelle-i celîlenin bin altı yüz altmış cer maddesi mûcibince mürûr-ı zamân itibâriyle müvekkilim mezbûr Hasan ibn Ahmet'in üzerine müddei müvekkil-i mezbûr Bekir'in

vekîli Kirok Efendinin bi'l-izâfe ve bi'l-vekâle müvekkilim hakkında vâk'î olan ber vech-i muharrer menzîlden ve bağdan nısf hâzır-ı şâyi'a da'vasının gayri mesmu' bulunduğu müdâfeten beyân olunur. Fi 7 Rebiü'l-Âhir sene 1327.

Müdde-i 'aleyh vekîl [İmza]

[3]

li-ecli'l-istifâ müfti-i belde fâziletlü Mehmet Rıf'at Efendi hazretlerine işbû hintâ da'va-yı bi'l-istishâb kâtib-i zâbıt Abdullah Hilmi Efendi tarafeyn ile mecelle-i celîlenin bin sekiz yüz on birinci maddesi hükmüne tatbiken i'zâm olundu. Fi 15 Rebi'ül-Âhir sene 1327.

Hâkimü's-şer'

Mustafa Na'im

[4]

İşbû zabıt mutala'a olundu müddei 'aleyhin menzil ve bâğ'a müstâkilen mutasarrıfı bilâ-nizâ' vâki olduğu ve müddeinin sükûtu bilâ mâzeret-i şer'iyye vukû' bulduğu beyyine-i şer'iyye ile sâbit olur ise mürûr-ı zamân olduğu ma'rûzdur Fî 20 Rebiü'l-Âhir sene 1327.

Müfti-i belde

[İmza]

Sayfa:5

[1]

Müddei vekîl Kirok Efendi cevâbında bâlâ-yı zabıtta muharrer olduğu üzere esas da'va da müvekkilim mezbûr Bekir'in tevellüdü ve mevrûsunun Hüseyin vefâtı târihlerini ta'yin ve tasrihi müddei 'aleyh Hâcî Hasan Efendi tarafından mahal bırakılmayarak müvekkilin verâsetini ikrâr ederek ancak pederinin vefâtı otuz seneyi tecâvüz ettiği ve müvekkilimde sekiz yaşında olduğu kavl-i mücerredince der-meyân eyleyerek ol-vechle da'va' da mürûr-ı zamân vâki olduğu hâzırdır ki şer'en teveccüh-i(kabul-i) şâyân olmadığı takdim-i zamân ile hakk-ı sâkıtı olmadığı mecelle-i ahkâmından bulunmuş binâ'en 'aleyh bu bâbda ibrâz eylediğim fetvâ da'vaya muvâfık ise ikrârıyla elzem olunmuş muvâfık görülemediği takdir de ayrıca ifâde edeceğimi bi'l-vekâle 'arz ederim.

Fi 17 Cemâziye'l-Âhir sene 1327

vekîl[imzâ]

Sayfa:6

[1]

Mâ-kabli 81. Zabıt da'vanın birinci esâs ceridesindedir.

[2]

Müddei mezbûr Yahya Efendi ile mütevellî 'Ali Efendiye izâfetle vekîl-i Şâhinyân Karâbet Efendinin bi'l-vekâle mazbût olunan ifâdeleri kıra'at olunarak cevâb-ı sevâbı zeyl'en tahrir buyurulmak üzere mecelle-i celîlenin bin sekiz yüz on birinci maddesi hükmüne tatbiken bu husûs hakkında bundan akdem Ankara vilâyeti merkez niyâbet-i şer'îyesinden mu'atta Fi 13 Şevvâl sene 1326 târihli bir kıt'a i'lâmın zuhûrunda muharrer fetvahâne-i celîlenin Fî 2 Zi'l-hicce sene 1326 târihli tahşiyeli i'lâmı ve meclis-i şer'de ibrâz ve erâi olunan Fi 6 Şa'bân sene 1321 târihli bir kıt'a berât-ı şerîf-i 'âlişân ve işbu zabt-ı da'va-yı bi'l-istishâb li-eclî'l-istiftâ müfti-i belde faziletli Mehmet Rıf'at Efendi hazretlerine tarâfeyn kâtib-i zabıt Abdullah Hilmi Efendiye terfikân i'zâm olundu.

Fi 13 Rebiü'l-Âhir sene 1327

[3]

İşbu zabıt serâpa mutala'a olundu müddei 'aleyh vekîl-i Şâhinyân Karâbet muhâkeme-i sâbıkâda te'âmül ve mürûr-ı zamân hakkında tasaddi eylediği vâki' şâyân-ı iltifât olmadığından red olunduğu gibi mecellenin bin altı yüz altmış yedinci maddesi vechle mürûr-ı zamânın mebde-i müddei müdde'â bihâ iddi'âya salahiyet gelliği târihten i'tibâr olunacağına ve müddei Yahya Efendiye mü'ezzinlik ciheti bin üç yüz on dokuz senesi müceddeden tevcih olunmasına binâ'en da'vada mürûr-ı zamân bulunmadığı fetvahâne-i celîlenin tahşiyesine nazaran müddei Yahya Efendinin kuyûd-ı hâkânide mezkûr dükkanın müdde'âya dükkan olduğunu ber-nehc-i şer' isbât etmesi lâzım geleceği ma'rûzdur.Fi 23 Nisân sene 1325

Müfti-i Belde

[İmza]

[4]

Ber-mûcib-i fetva-i şerîf beyâna havâle olundu. Fi 21 Rebiü'l-âhir sene 1327

[5]

Afi

mahallesinden Çadırcı oğlu Nâfi' Ağa

Mahalle-i mezkûreden Şâtırzâde 'Ali Efendi

Mahalle-i mezkûreden Koçzâde Mustafa Efendi

Mahalle-i mezkûreden mübâşir Ali Ağa

Mahalle-i mezkûreden Hamamcı Arif Ağa

Mahalle-i mezkûreden Hâcî Nâbi Efendi

Ak Şemseddin mahallesinden Bostancı İbrâhim Ağa

Hâcî Bayrâm velî mahallesinden Bostancı Hâcî İbrâhim

Bâlâban mahallesinden Kasabbaşızâde Hâcî Abdullah Efendi

Baklacı mahalllesinnden Kasab İbrâhim Ağa

Mahalle-i mezkûreden Bostancı Sarı Ali

Mahalle-i mezkûreden İmâm Derviş

Hâcî Doğan mahallesinden Sadullah Efendi

Misafir Fakıh mahallesinden Bâki Efendi

Hâcî İlyas mahallesinden Müderriszâde Şefik Efendi

Zabıt Kâtibi 'Ali Efendi

Tâbi'bzâde Mustafa

Müsevved Mustafa Efendi

Hacendi mahallesinden Ser attarzâde Mustafa Efendi

Kureyş mahallesinden Çudallı oğlu Abdullah Ağa

Kebâbcı Beşe Mehmet

Bezâr 'Ali Efendi

Kantarcı Ömer Ağa

Afi mahallesinden ‘Osmân Ağa

Yirmi dört neferden başka şâhidim yoktur. Fi 21 Rebiü’l-Âhir sene 1327

[6]

Şehr-i Hâlin Yirmi beşinci cum’a ertesi günü şâhitleri mahkeme-i şer’iye de hâzır bulunmaları üzere ve işbu mahalle temhîr eyledim

Sayfa:7

[1]

Müddei mezbûr Yahya Efendi müddei ‘aleyh vekîli Şâhinyân Karâbet Efendi her birleri Ankara merkez mahkeme-i şer’iyesinden hâzır bulundukları hâlde Âfi mahallesinden Şatır oğlu ‘Ali Efendi bin Abdullah li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer’e gelip istişhâd olundukta Medîne-i Ankarâ’nın belediye civârında kâ’in etrâfi erba’sından bir tarafı Âfi mescidi şerîfi vakf dükkânı ve bir tarafı Ermeni milletinden Çerçiyân Karâbet dükkânı ve arkası Rovin menzili cephesi tarik-i amm ile mahdût dükkân âfi mescid-i şerîfin müsakkafatından olup emânet ile meşrût olduğuna ve dükkân-ı mezkûr mescid-i şerîfe mezkûrun en ziyade karib vakf dükkân olduğuna şâhidim ve şehâdet ederim. Fi 27 Rebiü’l-evvel sene 1327

Şâhid:

Şatırzâde Ali

[2]

Âfi mahallesinden ‘Ali bey oğlu Hasan li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer’e gelip istişhâd olundukda Ankara’nın belediye civârında vâki Âfi mescid-i şerîfin vakf dükkânının hudûdunu ta’yin edemediği gibi müezzinliğe meşrût olup olmadığını bilmem deyü beân eyledi. Fi 27 Rebiü’l-Âhir sene 1327

[3]

Bâlâ’da zabt-ı da’vada mezkûrû’l-esâmi başka şuhûdda yevmi âhire de liecli’l-istimâ’ huzûr-ı şer’i müddei mezbûr Yahya Efendinin kendisi lazımdır.

Müdde ‘aleyh vekîli hâzır[imzâ]

Müdde hâzır[mühür]

Fi 27 Rebiü'l-âhir sene 1327

Hâkimü's-ser'

Mustafa Na'im

[4]

Müddei mezbûr Yahya Efendi müddei 'aleyh vekîli Şâhinyân Karâbet Efendi muvâcehesinden evkâf vekîli izzetlü Tevfik Bey hâzır olduğu halde başka şuhûdunu Ankara'nın Hisar Misâfir Fakih mahallesinden Abdülbâki Efendi bin İbrâhim li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olunduk da Ankara'nın belediye civârında kâ'in etrâfı erba'dan bir tarafı mescid-i şerîfinin vakf dükkânı ve bir tarafı Ermeni milletinden Çerçiyân Karâbet dükkânı ve arkası Rovin menzili ve cephesi tarik-i amm ile mahdud dükkân Âfî mescid-i şerîfinin müsakkâfâtından olup müezzinliğe meşrût olduğuna ve dükkân-ı mezkûr mescid-i şerîfi en ziyâde kârib vakf dükkânı olduğuna şâhidim ve şehâdet ederim. Fi 28 Minh

Şâhid [İmza]

[5]

Papâni mahallesinden Ahmet Derviş Efendi bin Ali bin Mehmet li-ecli's-şehâde meclis-i şer' gelip istişhâd olunduk da Ankara'nın belediye civârında kâ'in etrâfı erba'dan bir tarafı Afî mescid-i şerîfinin vakf dükkânı ve bir tarafı Ermeni milletinden Çerçiyân Karâbet Efendi dükkânı ve arkası Şekerci terhânesi ve cebhesi tarik-i amm ile mahdût dükkân Afî mescid-i şerîfinin müsakkâfâtından olup müezzinliğe meşrût olduğuna ve dükkân-ı mezkûr mescid-i şerîfin en ziyâde karib vakf dükkânı olduğuna şehâdet ederim Fi 28 Rebiü'l-âhir sene 1327

Şâhid [Mühür]

Sayfa:8

[1]

Medîne-i Ankara mahallâtından Hocâ Beşe mahallesi ahâlisinden Mumcu Ahmet Efendi oğlu Mustafa Efendi bin Ahmet Efendi Medîne-i mahkeme-i şer'iyesinde ma'kûd meclis-i şerîf-i enver'de mahalle-i mezkûr ahâlisinden li-ebeveyn er-karındaşları Mûsâ ve Mehmet ebnan Ahmet Efendi muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip mahalle-i mezkûr de sâkin iken bundan mukâddem vefât eden bâbam ve mevrûsum

müteffâ-yı mezbûr Ahmet Efendi ibn Hâcî Mehmet'in verâseti benimle zevce-i menkûhe-i metrukesi vâlidem Âkile ile sulbi kebîr oğulları mezbûrân Mûsâ ve Mehmet ve Hakkî'ya münhâsıra ba'de kıbeli't-taksîm zevce-i mezbûre vâlidem Âkile dahi vefât edip verâseti benimle sadri kebîr oğulları müddei ileyhümâ-yı mezbûrân Mûsâ ve Mehmet'e münhâsıra ve mirâsımız bi-hükmü't-tahte'ş-şer'i doksân altı sehîmden olup sîhâm-ı mezkûrun yirmi beşer sehîmden yetmiş beş sehmi benimle müddei 'aleyhümâ-yı mezbûrân Mûsâ ve Mehmet'e ve yirmi bir sehîmi dahi ibn mezbûr Hakkî'ya isâbeti bi'l-ihbâr inde'ş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra bâbam ve mevrûsum müteveffâ-yı evvel-i mezbûr Ahmet Efendinin hayâtından ale'l-vefât sûret-i tasarrufunda mal ve mülkü olup ba'de'l-vefât benimle verese-i sâire-i mezkûresine mesele-i mirâsımız vechle mevrûs olan sâlefü'z-zikr Hocâ Beşe mahallesinden kâ'in etrâfı kasap Şükrü ve Mumcu Sâlih ağa menzilleri ve tarafını tarik-i amm ile mahdût bir bâb menzîl müddei 'aleyhümâ-yı mezbûrân el-yevm vazü'y-yed ve benim hisse-i şâ'iyamı bana teslîmden ibâ ve imtinâ' eder olmakla su'âl olunup menzîl-i mahdût-ı mezkûreden mesele-i mirâsımız vechle hisse-i şâ'iyamı mahallinde ve vech-i lâykıyla bana teslîme kıbel-i şer'den tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va ettik de müddei 'aleyhümâ-yı mezbûrân Mûsâ ve Mehmet dahi cevâblarında ber vech-i meşrûh verâset-i müdde'âsını ikrâr lakin mezkûr menzîl-i kâbil-i taksîm olmadığına binâ'en müddei mezbûr Mustafa'nın muvâffâkiyetiyle birlikte menzîl-i mahdût-ı mezkûru bedel-i misliyle tâlîbine bey' olunması için dellâle müzâyede kâ'imesi verilmiştir. Beyân-ı mâ'adayı vaz'ü'y-yed müdde'âsını külliyyen inkâr eylediler. Fi 13 Rebiü'l-Âhir sene 1327

[2]

Müdde'âya mezkûr menzîle müddei- 'aleyhümâ-yı mezbûrân vaz'ü'y-yed eylediklerini beyâna havâle olundu. Fi 13 Rebiü'l-Âhir sene 1327

Mahalle-i mezkûreden İhtiyâr Ali Ağâ

Zincirli Câmî-i şerîf İmamı Tevfik Efendi

Aşçı Mehmet Usta bin Mehmet

Zabtiye Mehmet Ağâ bin Said

Semerci Sâdık Ağâ

Sâtılmış Ağâ

Altı neferden başka şâhidim yoktur. Fi 14 Rebiü'l-Âhir sene 1327

Hâkimü's-ser'

Mustafa Na'im

[3]

Hâcî Bayrâm-ı Velî mahallesinden Arap Mehmet bin Sa'id ve Balâbân mahallesinden Aşçı Mehmet Usta ibn li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olundukları mahalle-i mezkûre de kâ'in etrâfı Kasab Şükrü ve Mumcu Sâlih Ağa menzilleri ve tarafı tarik-i amm ile mahdût bir bâb menzîle el-hâleti hazihi Mumcu Ahmet Efendi ve oğulları Müddei 'aleyhümâ-yı mezbûrân Hâcî Mehmet ve Mûsâ vaz'ü'y-yed ettiğine şâhidiz ve şehâdet ederiz. Fi 15 Rebiü'l-Âhir sene 1327.

Ale'l-usûl tezkiyeleri şer'i icrâ olundu. Fi 15 Minh

Sayfa:9

[1]

Şâhidân-ı mezbûrân evvela mensûb oldukları Ankara jandarma kumandanı İsmâ'il Bey bin İsmâ'il ve Balâbân Mahallesi imâmı kasapbâsızâde Hâcî Abdullah Efendi ibn Ahmet ve muhtârânı İbrâhim ibn 'Ali ve Hâcî Ethem Efendi ibn Mehmet Efendi nâm kimesnelerden bâ-varâkâ-i mestûre ve ba'de Direkli mahallesinden Dertlizâde İsmâ'il Efendi ibn Mustafa Ağa ve Molla Büyük mahallesinden Halil bin Mehmet nâm kimesnelerden 'alenen lede't-tezkiye 'âdil ve makbûlü's-şehâde oldukları ihbâr ve iş'âr olunmağın mûcibince müddei mezbûrun vaz'iiyyete ba'de'l-hükm müddei mezbûr Mustafa'nın müddei 'aleyh-i mezbûran Mûsâ ve Ahmet'e husûmet teveccüh edeceğinden isas da'va hakkından tarafeynden müdâfâlarının istimâ'sı lâzım gelir.

Fi 28 Rebiü'l-Âhir sene 1327

[2]

Müddei mezbûr Mustafa müddei 'aleyh mezbûr Mûsâ muvâcehesinde da'va-yı sâbika tekrar edecek kezâlik müddei 'aleyh mezbûr kezâlik da'va-yı sâbikasını tekrar etmekle işbu zeyl-i zabıtta ale'l-usûl tarafeyne temhîr ettirildi. Fi 29 Rebiü'l-Âhir sene 1327

Müddei [Mühür] Müddei-'aleyh[mühür]

[3]

Ba'de mesele-i meşru'a hissesini tevfiân icâb-ı şer' kıbel-i şerden tarafeyne tefhîm kılınmak üzere münâzi' olan kezâlik mecelle-i celîlenin bin yüz seksen üçüncü maddesi hükmüne tatbiken kâbil olup olmadığı mahallinde bi-gayri hakk-ı müslim erbâb vukûfun hâzır bulundurularak ve nâfia mühendisi İzzetlü Necâti Bey tarafından usûlen icâb eden haritânın mahallinde tanzimiyle kâtib-i hâzır Abdullah Hilmi Efendinin ma'iyetine terfîk kılınan imzâ-i şer'le ve tarafeyn-i hâzır oldukları halde ba'de'l-mu'ayene ve'l-müşâhâde tarafeyn ve erbâb-ı merkûmun ve nâfi'a mühendisi Necâti Beyin ma'an huzûr-ı şer'e gelip inhâ etmeleri lâzım gelir Fi 29 Rebiü'l-Âhir sene 1327.

[4]

Tefhîm kılınan haritada vechle kismet-i 'âdile olmayıp hisseler fahiş tefâvüt görüldüğünden kaza olmadığına binâ'en ve himâyeten tasarruf talebinde bulunmalarına binâ'en ale'-usûl himâyet sûretiyle tasarruflarına dâ'ir mu'amele-i şer'e ikâz-ı lâzıme geleceği tarafeyne tefhîm olundu.

Hâkimü'ş-şer'

Mustafa Na'im

Sayfa:10

[1]

Ankara vilâyetine tâbi Karaoğlan karyesinden vâki câmi-i şerîfin ta'mir ve tahkîm ve sâ'ir evkâfının umûrunu rivâyete kıbel-i şerden ba-mürâsele-i şer'iyye mütevellisi olmayıp vakf-ı mezkûrun umûr ve husûsu mu'attal kalmakla vakf-ı mezkûr un vakfiyesi ve sicil-i mahkemesi sûret-i mukayyid olmayıp ancak karye-i mezkûr ahâlîlerinin intihâblarıyla ehl ü erbâbına tevcih mukâbil olmağın işbu bâ'isü'l-'arz karye-i mezkûr ahâlîsinden ve câmi-i şerîf Hatibi Ali Efendi ibn Ahmet medîne-i mezbûrenin istinâf hukûk kısmına mahsûs oda da ma'kûd ve huzûr-ı şer'-i âli 'ukûda evkâf muhâsebesi şer'isi vekîli izzetlü Tefvîk Bey ibn Ali bey hâzır olduğu halde karye-i mezkûr den sahihü'l-kelemât ihbârıyla istikâmet ve ehlini zâhir ve nümâyan ve umûr-ı vakfa i'lâm olduğu tevliyet-i mezkûreyi mezbûr Ali Efendi dâ'ileri 'uhdesine ber vech-i hasbi tevcih ve yedine bir kıt'a berât-ı şerîf-i âlişân sadaka ve ihsân buyurulmak bâbında ricâsına

bi'l-iltimâs pây-e-i serîr-i 'arz ve i'lâm olundu el-emru men lehü'l-emrindir. Fi 15 Rebiü'l-Âhir sene 1327

Hâzır- vekîl-i Muhâsebeci

Mütevelli Ve Sâlih oğlu Ali

Karye-i mezkûr eden Hâcî Abdullah oğlu Kel Ahmet

Karye-i mezkûr eden Hâcî Mevlüd oğlu Velî

Karye-i mezkûr eden Hâcî Abdullah oğlu Şevket bin Ali

Karye-i mezkûr eden Hâcî Abdullah oğlu Mahmûd

İşbu takrir-işer'de vuku'bulmuştur.

Fi 10 Minh

Hâkimü'ş-şer'

Mustafa Na'im

Sayfa: 10

[2]

Medîne-i Ankara mahallâtından Yusuf Habbaz mahallesi sâkinelerinden olup zâtı ta'rif-i şer' ile mu'arrefe Tahsildârzâde Mustafa Ağa kerimesi demekle mu'arrefe Ferîde Hânım binti Mustafa Ağa medîne-i mezbûre mahkeme-i şerîyesinden ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enver de medîne-i mezbûre mahallâtından Kattanin mahallesinde sâkin li-ebeveyn er-karındaşı Ahmet Efendi bin Mustafa Ağa tarafından hâzır tarâfû'l-beyân taleb ve da'va ve husûmet-i der-cevâb ve ikâme ve istimâ'-i şuhûd ve tahlif-i hasma vekîl-i müseccel-i şer'isi medîne-i mezbûre mahallâtından Boryacı mahallesi ahâlisinden ve medîne-i mezbûre da'va vekîllerinden Çerkeşli Mehmet Efendi ibn Mehmet muvâcehesinden üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip sâlefû'l-beyân Kattanin mahallesinden iken bundan mukaddem vefât eden bâbam ve mevrûsum müteveffâ-yı mezbûr Mustafa Ağanın verâseti benimle sulbiye kebîre kızları Şefika ve Fâtıma Hânımlar ile sulbi kebîr oğlu mûmâ-ileyh Ahmet Efendi ve zevce-i menkûhe-i metrûkesi Hava Hânıma mahzar ve ba'de vâlidem mezbûr Hava Hânım dahi vefât edip verâseti benimle sadri kebîre kızı gâ'ib ani'l-meclis Fatıma ve gâ'ib ani'l-meclisler Şefika ve sadri kebîr oğlu mûmâ-ileyh Ahmet Efendiye münhâsır ve mesele-i mirâsımız bi-hükmi sehimden olup sihâm-ı mezkûr eden sekiz sehmi bana ve sekiz sehimden

on altı sehmi bintân-ı mezbûrtân Şefika ve Fatımaya ve on altı sehmi dahi ibn mezbûr müvekkil-i mûmâ-ileyh Ahmet Efendiye isâbet-i bi'l-ihbâr [karalanmış alan] enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra bâbamız ve mevrûsumuz müteveffâ-yı evvel mezbûr Mustafa Ağanın hayâtında ale'l-vefât yedinde malı olup ba'de'l-vefât verese-i sâ'ire-i mezkûresine mesele-i mirâsımız vechle mevrus olan sâlefü'l-beyân Kattanin mahallesinde kâ'in etrâfı Müstecib oğlu Ali ve Kaz oğlu Ahmet menzilleri ve taraf tarik-i amm ile mahdut ve on bin kurûş kıymetli bir bâb menzile birâderim ve müvekkili-i mûmâ-ileyh Ahmet efendi bi'l-verâse vaz'ü'y-yed edip kızları mezkûr e de olan hisse-i şâyi'am ile bâbam müteveffâ-yı evvel Mustafa Ağadan

Sayfa:11

Ve vâlidem müteveffâ-yı sâni Havva Hânımdan mevrûs zikr-i câi ta'dad olunan tereke zevc-i dahlim olup bundan mukaddem vefât eden Mehmet Efendinin terekesinden nakden yirmi 'aded lirâ-yı 'Osmâni altın zimmetine geçirip meblâğı mezkûreyi dahi fuzuli ve bi-gayri hakk zabt edip tereke-i müteveffâ-yı mezkûr hisse-i şâyi'a bi'l-verâse vaz'ü'y-yed ve mâni-i müdde'aya mezkûr e bi-gâyri hakk zabt eder olmakla su'âl olunup mezkûr yirmi lirâyı tamamen ve eşyâ-yı muharrere-i mezkûr e ile müdde'aya mezkûrlarından hisse-i şâyi'a-i veresemiz bana edâ ve teslîme tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va ana göre

1900 kurûş Büyük Yatak[10 'aded] Yorgan[10'aded] Yasdık [20 'adedş]

3300 Kurûş Kilim mücedded [11'aded]

150 kurûş Duvar yasdığı[12 kurut]

340 kurûş Tencere[12 Adet]

210 kurûş Pekmez tavası

150 kurûş Büyük kazan

40 kurûş Sini[1 'aded]

60 kurûş Sahan [4 'aded] Şorba tası[1 'aded]

300 kurûş Sedir Halısı [1 'aded]

+6440 kurûş

100 kurûş Gümüş naleyn[1 ‘aded]
70 kurûş Kuzu tencere [2 ‘aded]
50 kurûş Orta tencere[2 ‘aded]
60 kurûş Kara oğlan yasdığı [12 ‘aded]
60 kurûş Basma yasdık [12 ‘aded]
200 kurûş Sahan [20 ‘aded]
150 kurûş Tekrar sini [5 ‘aded]
60 kurûş Sandık [3 ‘aded]
80 kurûş Zarflı nakl [1 ‘aded]

+7270 kurûş

150 kurûş Pala [3 ‘aded]
70 kurûş Kürsü yorganı [1 ‘aded]
60 kurûş Sicim [1 ‘aded]
150 kurûş Halı seccâde [1 ‘aded]
60 kurûş Kürd seccâde[2 ‘aded]
300 kurûş Peryol saat [1 ‘aded]

Vâlidem Hava kadından mevrus

400 kurûş Yatak[3 ‘aded]
20 kurûş Yorgan[3 ‘aded] yasdık [6‘aded]
80 kurûş Taraflı mangal [1 ‘aded]

+8750 kurûş

Birisini ikrâr ikisini inkâr

Üç ‘aded yorganla bir ‘aded yasdık ikrâr-ı mâ’adayı inkâr

Sayfa:12

7850 kurûş

40 kurûş Sini [1 ‘aded] ikrâr

60 kurûş	Tencere [3 ‘aded]	inkâr
100 kurûş	Sahan [10 ‘aded]	İnkâr
60 kurûş	Sandık [2 ‘aded]	Birini ikrâr diğeri inkâr
300 kurûş	İpekli top [10 ‘aded]	Birini ikrâr
300 kurûş	İpekli entâri [3 ‘aded]	Birini ikrâr
150 kurûş	Boy kürkü [1 ‘aded]	Mevcût
50 kurûş	Belden kürk[1 ‘aded]	İnkâr

(Sol kısım)

Mûmâ-ileyh Ahmet Efendiye izâfetle vekîl-i Mehmet Efendinin ikrârında eşyâ ber vech-i âti beyân olunur.

Kurûş

133 kurûş	Yatâk [1 ‘aded]
150 kurûş	Yorgân [3 ‘aded] yasdık[1 ‘aded]
40 kurûş	Sini [1 ‘aded]
30 kurûş	Sandık [1 ‘aded]
50 kurûş	İpekli top [1 ‘aded]
150 kurûş	Boy kürkü
25 kurûş	El leğeni [1 ‘aded]
80 kurûş	Hamam takımı [1 ‘aded]
5 kurûş	Altın yüzük
+663 kurûş	Çar ‘aded [2 ‘aded]
100 kurûş	Batiska ve fasunya entâri [2 ‘aded]
200 kurûş	Hırkâ [4 ‘aded]
15 kurûş	Yemeni [3 ‘aded]
150 kurûş	Yuvârlı [1 ‘aded]
150 kurûş	Kemder saat [1 ‘aded]
50 kurûş	Duvar sâ’ati [1 ‘aded]4
+1428	

Bin dört yüz yirmi sekiz kurûşluk eşyâ-yı mezkûr mevcûd olduğu bi'l-vekâle ikrâr ederim. vekîli

1648 Nakd-i mevcûd 12/ altı 'aded lirâsını techiz-i tekfine sarf mutâbıkı on 'aded lirâsını ikrâr [boşluk] mezbûrenin vâsiyetine sarf edilmiştir.

Altı 'aded lirâ techiz-i tekfin ve on lirâsını kerimesi Şefikâ'ya hîbe ve vâsiyet edip ol-vechle ikrâr ve tasdik ederim

Mezbûrenin imzâsı olduğunu tasdik ederiz.

+11358 kurûş

50 kurûş	Abdest leğen [1 'aded]	İnkâr
25 kurûş	El leğğeni [1 'aded]	mevcûd
50 kurûş	Hamam leğeni ma tas	inkâr
80 kurûş	Hamam takımı	Mevcûd
50 kurûş	Gümüş enfiye kutusu[1 'aded]	İnkâr
50 kurûş	Altın Yüzük [10 'aded]	mevcûd
100 kurûş	Çar 'aded [2 'aded]	Mevcûd
300 kurûş	Bataska ve fasunya entâri [6 'aded]	iki ikrâr
300 kurûş	Çakına [6 'aded]	Dördünü ikrâr
30 kurûş	Semer [6 'aded]	üçü ikrâr
30 kurûş	Kundura [30 'aded]	ikrârlığın fukaraya tasdik edilmiştir
150 kurûş	[1 'aded]	Mevcûd
200 kurûş	Sedir Tülü [2 'aded]	İnkâr
300 kurûş	Büyük saat gümüş [2 'aded]	birazı ikrâr/altı kısım hakkında müvekkilim mezbûr efendiden iştikâr ederek bi'l-âhire müvekkilime izâfete cevâb itâ edeceğim
50 kurûş	Duvar saati [1 'aded]	İkrâr
100 kurûş	Şorbâ tası [1 'aded] saplı tası [1 'aded]	İnkâr

+13223

Eşyâ-yı muharrere-i mezkûre mevcûdesi aynen ise kayme ve tarafıma teslîmi husûsunda tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va Fi 19 Rebiü'l-âhir sene 1327

Müddei [mühür]

[1]

Müvekkilleri mezbûr Ahmet Efendiye izâfetle Mehmet Efendi cevâbından husûs-ı müdde'aya mezkûrun istimâ' mürûr-ı zamândan dolayı câ'iz olmadığını müddei mezbûre Feride Hânımın târih-i tevellüdü bin iki yüz seksen beş târihinden olup inde'l-hesâb kırk yaşına resîde bulunduğuna binâ'en bu seneden on altı senesine hâl-i sâğirine terk olundukda bâki kalan yirmi sene müddetten huzûr-ı hâkimde da'va etmediğinden mürûr-ı haddine bâliğ olduğundan evvel emr de mürûr-ı zamân

Sayfa:13

Olup olmadığına kıbel-i şer'den cevâb itâsı ve müteveffâ-yı mezbûr Mustafa Bey bin üç yüz sene hicriyesinde muharremin yirmi altıncı günü vefât ettiğinden ba'de'l-beyân zîr-i zabıтта temhîr ettirildi.

Fi 19 Rebiü'l-Âhir sene 1327

Müddei 'aleyh vekîli[imzâ]

[1]

Zevc-i evvelî müteveffâ-yı evvel Mehmet Efendinin terekesinden yirmi 'aded lirâ-yı 'Osmânî altını hakkında beş 'aded lirâsını ikrâr-ı mâ'ada on beş 'adedini ba'de'l-inkâr işbu ikrâr eylediğim beş lirâya mukâbil müdde-i mezbûre Ferîde Hânımın öyle Akdağ madeninden Ankara'ya değin mesârife râhiyesine yedi yüz bir kurûş müvekkilim mezbûr Ahmet Efendi sarf edip mezkûr beş lirâyı ba'de't-tenzil mütâbıkı iki yüz altı kurûş daha müvekkilim mûmâ-ileyhin mezbûreden alacak hakkı var ise de anı da müvekkili mûmâ-ileyhe izâfetle bi'l-vekâle hîbe eyledim deyü beyân eyledi.

Fi 21 Rebiü'l-Âhir sene 1327

Müddei 'aleyha vekîli Çerkeşli [İmza]

[3]

Müdde'aya yirmi lirâdan altı 'aded lirâyı birâderim vekîli Mehmet Efendi yedîne huzûr-ı şer'de mabûzumdur.Fi 25 Cemâziye'l-Âhir sene 1327

Müddei[mühür]

[4]

Müddei mezbûre Feride Hânım cevâbından bâbam müteveffâ-yı mezbûr Mustafa Ağânın sâlef'ül-beyân bin üç yüz târihinde vefâtında ben on yaşında sâğire olup sıbyân mektebine devâm etmek de iken bin üç yüz beş senesi bâliğ olup âhiren Ma'mûretü'l-'aziz vilâyeti dâhilinde iken kazâ ahâlisinden yüzbaşı Mehmet Efendiye Akdağ madeninde mahzâr-ı şuhûdda tesmîye mehr?ile 'akd ve nikâh olunup müvekkil-i müdde'âyı mezbûr Ahmet Efendi Akdağ madeninde mâl müdürü olup üç buçuk sene yedine Akdağ madeninde ikâme ederek müddei 'aleyhâ vekîli mezbûr Ahmet Efendi ile ma'an üç sene Kalecik kazâsında ba'de üç yüz on sekiz senesine kadar mülga Zir nâhiyesine berâber yani bin üç yüz on sekiz senesi Ankara vilâyetine gelip Yusuf Habbas mahallesinden ikâmet etmekte bulunduğundan bu hesâba nazaran husûs-ı müdde'âda mürûr-ı zamân bulunduğundan bâlâ-yı zabıta muharrer menzil-i mezkûr ve eşyâdan mesele-i mirâsımız ve her bir hisse-i irsiyemi müddei 'aleyh müvekkil-i mezbûr Ahmet Efendiye izâfetle bi'l-vekâle vekîl-i Mehmet Efendiye kıbel-i şer'den tenbîh buyurulmak matlûbumdur deyü def'le mukâbele eyledi. Fi 21 Rebiü'l-Âhir sene 1327

[4]

Ba'de mesele-i şer'iyeye husûsuna tatbiken îcâb-ı şer'iyeye kıbel-i şer'den tarafeyne tefhîm kılınmak üzere evvel ve âhirde?işbu zabt da'va-yı kıraat buyurularak mürûr-ı zamân hakkında cevâbı zeylen beyân olunmak üzere mecelle-i celîlenin bin sekiz yüz on birinci maddesi hükmüne tatbiken li-ecli'l-istiftâ müfti-i belde faziletli Mehmet Rıf'at Efendi hazretlerine işbu zabt-ı da'va bi'l-isti'mâl kâtip Abdullah Hilmi Efendiye tarafeyn[e] terfikân izam olundu. Fi 21 Rebiü'l-Âhir sene 1327

Hâkimü's-şer'

Mustafa Na'im

[5]

İşbu zabt mutala'a olundu ol emr de müddei 'aleyh Ahmet Efendinin müddei bihâ tasarrufu bilâ-nizâ' ve bilâ-vekâlete ise müddeiye-i mezbûrenin tevellüdü bin iki yüz seksen beş olduğu beyân edilmesine ve müddeiye-i Ferîdenin mazbût ifâdesinde de pederinin vefâtında on beş yaşında olduğu ve üç yüz on sekiz senesine kadar Madende ve Kalecik'de ve Zir kazasında birâderi mûmâ-ileyh Ahmet Efendi ile yerleştiğini ikrâr ve itirâf etmesine göre mürûr-ı zamânı vâk'i izâr-ı şer'iyeye göstermediğinden pederi müteveffâ-nın terekesine â'id da'vada mürûr-ı zamân bulunduğu ma'rûzdur. Fi 20 Rebiü'l-Âhir sene 1327

Müfti-i Belde [imzâ]

[6]

Müddekiye-i mezbûr Ferîde Hânım meclis-i şer’de müddei ‘aleyh vekîli Mehmet Efendi muvâcehesinde pederi ve mevrûsu müteveffâ-yı mezbûr Mustafa’nın târih-i vefâtı olan bin üç yüz senesinde on yaşında sâğire bulunup mekteb-i sıbyâna gitmekte olduğunu ve mürûr-ı zamânın def’-i hakkında kıbel-i şer’den olunan usûl üzerine mezkûr kazâlarda müddei ‘aleyh müvekkil-i mezbûr Ahmet Efendi ‘aleyhinde huzûr-ı hâkim-i şer’den mümkün iken da’va etmediğini ba’de’l-beyân zeyl-i zabtta ale’l-usûl müddekiye-i mezbûre Feride Hânıma temhîr ettirildi. Fi 26 Rebiü’l-Âhir sene 1327

Sayfa:14

[1]

Müddekiye-i mezbûre Ferîde Hânım mürûr-ı zamân hakkındaki def’ ve müdafa-i mesrûresi tetkik buyurularak cevâb-ı savâbı tahrir olunmak üzere li-ecli’l-istifta müfti-i belde faziletli Mehmet Rıfat Efendi hazretlerine işbu zabt-ı da’vayı bi’l-istishab(isticvab) kâtib-i zabıt Abdullah Hilmi Efendi ve tarafeyne i’zâm olundu. Fi 26 Rebiü’l-Âhir sene 1327

Hâkimü’ş-şer’

Mustafa Na’im

[2]

Müddekiye-i mezbûre birâderi mûmâ-ileyh Ahmet Efendi ile huzûr-ı şer’de da’va mümkün olduğu halde birleştğini ikrâr ve itirâf etmiştir. Şu hâlde mürûr-ı zamânı vâki i’zâr-ı şer’iyye der-meyân edememiştir binâ’en âlâ-zâlik mürûr-ı zamân vuku’ bulduğu ma’rûzdur. Fi 27 Rebiü’l-Âhir sene 1327

Müfti-i belde[imzâ]

[3]

Müddekiye-i mezbûre Ferîde Hânım meclîs-i şer’de müddei ‘aleyh vekîl-i şer’i Mehmet Efendi muvâcehesinde bâlâ-yı zabt-ı da’va ve tahrir ikinci cevâbında muharrer mürûr

müteveffâ-yı evvel bâbası Mustafa Ağâ terekesinden hisse-i irsiye hakkında ber-mûcib-i fetva-i şerîfe ve mecelle-i celîlenin bin otuz altıncı maddesi mûcibince huzûr-ı hâkimü’ş-şer’de müddei ‘aleyh mezbûr Ahmet Efendiden müddeiye-i mezbûrenin da’va etmesi mümkün iken terk-i da’va edip bu mâkûle on beş sene müddet terk-i da’va olunan husûs-ı müdde’ânın bilâ-emr-i âli hükkam-ı kirâm istimâ’ından memnu’ olmakla bu sûretle müteveffâ-yı evvel Mustafa Ağânın terekesinden mürûr-ı zaman olduğundan ikrâr hisse-i irsiye da’vasından hâzır olmadığı müddeiye-i mezbûre Feride Hânıma vechi layıkıyla tefhîm ve tenbîh olundu. Fi 27 Rebiü’l-Âhir sene 1327

Hâkimü’ş-şer’

Mustafa Na’im

[4]

Müddei ‘aleyh mezbûr Ahmet Efendiye izâfetle vekîl Mehmet Efendinin müvekkiline izâfetle tâht-ı inkârında bulunan eşyâya asla şâhidim olmayıp talibe-i tahlife olduğunu ‘arz ederim

Müddei Feride

Mezbûrenin imzâsı olduğunu tasdik ederiz

[5]

Müddeiye-i mezbûre Feride Hânım vekîl-i mezbûr Mehmet muvâcehesinde takdîr-i kelâm edip bâlâyâ zabıttâ muharrer vâlidem müteveffîye-i mezbûreden mevrûs mesele-i mirâsımız vechle hisse-i Ahmet Efendiye isâbet eden bin üç yüz on beş kurûşa mukâbil bi’t-tevassut Mûsâllahdan kat’en.....altı yüz altmış altı kurûşun sulh razı olup bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûru huzûr-ı şer’i şerîfde tamâmen vekîl-i mûmâ-ileyh yedinden ahz edip ol-vechle vâlidem müteveffîye-i mezbûreden mevrûs tereke da’vasından birâderim mûmâ-ileyhin defteri ibrâ eylemem sahih-i şer’ ile ibrâ ve vekîl-i mûmâ-ileyh dahi müvekkile izâfetle ibrâ-i mezbûru kabul etmek mâ-vâk’i bi’t-tâleb ketb olundu.

Fi Cemâziye’l-Âhir sene 1327

Müddei ‘aleyh vekîli [imzâ]

Hâkimü’ş-şer’

Mustafa Na’im

[1]

Medîne-i Ankara mahallâtından Ahi Hâcî Murâd mahallesi sâkinelerinden olup zâtı ta'rif-i şer' ile mu'arrefe Anakâdın binti 'Osmân tarafından taleb-i da'va ve husûmet-i der-cevâb ve ikâme ve istimâ'-i şühûd ve tahlif-i hasma vekîl-i müsecceli-i şer'i bâbası 'Osmân Ağa ibn Mustafa medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd meclîs-i şer'i şerîf-i enver'de medîne-i mezbûre mahallâtından Hâcî Mûsa mahallesinden ve istinâf kalemi halkasından Numân Efendi ibn Mehmet muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip müvekkilem mezbûre Anakâdın târih-i vesikâdan bir sene mukaddem yani bin üç yüz yirmi altı senesi cemâziye'l-âhîrinin üçüncü günü târihinde bir kıt'a izinnâme mucîbince bin bir kurûş mehr-i mü'eccel ve beş yüz bir kurûş mehr-i mu'accel tesmiyeleriyle müddei 'aleyh-i mezbûr Numân Efendiye akd-i nikâh icrâ kılınmış ise de bi'l-âhire kıbeli'd-duhûl ve'l-zifaf ve'l-halvetü's-sahihe tatlik etmekle müddei 'aleyh mezbûrun üzerine mutakarrir ve ma'kûd-ı 'aleyh olan mehr-i mü'eccel-i mezkûre ile mehr-i mu'accelin nısfı olan bin bir kurûş teslimine ibâ ve imtinâ' eder olmakla lede's-su'âl mebâliğ müdde'âya mezkûri müvekkilem mezbûreye izâfetle hâlâ bana edâ ve teslim müdde-i 'aleyh mezbûr Numân Efendiye kıbel-i şer'den tenbîh olunmasını bi'l-vekâle taleb ederim deyü da'va ettik de müddei 'aleyh mezbûr Numân Efendi dahi cevâbından geçen sene vâlidemle birlikte tebdil-i âb-ı hâva etmek üzere müstedi'i mezbûr Osmân Çavuş kızını hiçbir para almaksızın ve o da vâlide ve hareme hizmet etmek için vereceğini bana tekrar bi-tekrar haber göndermesi üzerine beş yüz kurûş akd olmak ve beş yüzden yukarı olmamak ve hatta beş yüzden bir kurûş dahi fazla olsa fesh-i akd ederim deyü tenbîhle tarafımdan Ankara'nın Hoca Hindi mahallesinde Şemsi oğlu damadı 'Ali Efendiye vekîl ta'yin eyleyerek göndermiş isem de o uzun günde saat bir de dahi gelmiş olduğu halde vekîlim tarafımdan bir haber gelmemiş olduğundan yine mahalle-i mezkûre de Sâkin Yabanabâdlı Ali Ağa ile birlikte bir hâber almak üzere Ankara'nın Hâcî Arap mahallesinden Nalbant Mustafa Ağanın nezdine bi'l-muvasala mûmâ-ileyhden keyfiyyet su'âl ettik de cevâbında vekîlim Ali Efendi dahi her ne kadar

razı olmadı ise de ‘umûm-ı heyet-i nikâh ağız açtırmayarak bin beş yüz kurûş beher tesmîye ettiler der demez orada kezâ mûmâ-ileyh heyet tarafından ne ona tenbîh etmediği madem ki beş yüzden yukarıdır asla kabulüm değildir fesh-i akd ettim diyerek der-akab kızı hâneme götürmeleri için te’kiden haber gönderdim ve sâkin olduğu hânenin kapısını rıza-yı mahkeme geldi nezdinde mezkûr Ali Ağa mevcûd olduğu halde vekîlim bulunan Ali Efendinin hânesine vârip hânesinde dahi usta işlemekte olduğundan derûn-ı hâneye bi’d-duhûl mûmâ-ileyh Ali Efendi aşağı ve cephesi eğri olduğu halde gelip mûmâ-ileyhden husûs-ı mezkûru su’âl ettiğimde tecdid-i re’yime bin beş yüz kurûş mehriye tesmiye ettiler dimez orada kezâ Ali Ağa ve Ali Efendi ve Ali Efendi mahdûmu Hafız Mustafa Efendi ve Marangoz ustası Ermeni cemâ’atinden ‘Arz-ı hâlcî Hacik Efendi birâderi Asvador usta hâzır oldukları halde fesh-i akd ettim sözüyle kendilerine beyân ve ifâde ve yine o anda Ankara’nın Hâcî Murâd mahallesinden Hâfız Mustafa Efendinin hânesine giderek orada hâzır bulunan Hafız mûmâ-ileyh ile yine mahalle-i mezbûreden Talebe Ahmet Efendi ve sâbık divân-ı ‘umûmiye aşâr kalemi ketebesinden Şişkonun Mustafa Efendiler dahi vuku’-ı hâli ifâde ile fesh-i akd ettiği mûmâ-ileyhümâda beyânla hidmette ‘azîmet ettim müstedi-i merkûm ‘Osmân Çavûş geçen sene Ankara sâbık nâ’ibi Faziletli Ali Atâ’ullah Bey Efendi hazretlerinin zamân-ı niyâbet-i â’lilerinde de bâ-‘arz-ı hâl kullarından mehr talebinden bulunmuş ve elbette bir şey geçmeyeceğini anlayarak da’vasından ferâgat ile kerimesi Anakadını başkasına kayd etmiştir binâ’en ‘aleyh akd-ı mezkûrun sâhîh olmayıp münfesih olduğu cereyân-ı mu’ameleden anlaşıldığından ve’l-hâsıl tarafından biri tarafından îcâb ve kabul olunmadık bir şeyin akdi sahîh olmayacağı dahi ahkâm-ı şer’iyyeden bulunduğu mahzar-ı şuhûdda ve o anda fesh-i akd eylediğim cihetle çâkerlerinden da’va etmesi câ’iz olmadığından müvekkilesi mezbûre Anakadına izâfetle vekîl-i merkûm Osmân Çavuşun da’va-yı vakâsının reddiyle mu’ârizadan men’ine kîbel-i şer’den hükm ve i’lâm olunmasını müdafâten taleb ve istirhâm eylerim Fi Rebiü’l-Âhir sene 1327.

Müddei ‘aleyh [imzâ]

Müddei vekîli Osmân [mühür]

[1]

İşbu zabt-ı da'vayı kırâ'at ve tetkik buyurulmak zeylen cevâb-ı savâbı tahriren beyân olunmak üzere li-ecli'l-istiftâ müfti-i belde Fâziletlü Mehmet Rıfat Efendi hazretlerine kâtib-i zabt Abdullah Hilmi Efendi işbu zabt-ı da'vayı bi'l-istishâb tarafeyne terfîkân i'zam olundu. Fi 28 Rebiü'l-Âhir sene 1327

Hâkimü's-şer'

Mustafa Na'im

[2]

Müddei mezbûre Anakadın'ın vekîl-i müsecceli-i şer'isi Osmân Ağa bi-tekrâr cevâbında müvekkilem mezbûreyi müddei 'aleyh merkûm Numân Efendiye târih-i mezkûrede mehr-i mü'eccel-i mezkûre tesmiyeleriyle akd-ı nikâh icrâ kılınarak mezbûreyi on günde yani ale's-sabah pençşenbe günü müvekkilem mezbûreyi merkûm Numan Helvayi mahallesinden Hamidiye Hâtun hânesine çağırıp Allah'ın emriyle bin bir kurûş mehr-i mü'eccel ve beş yüz kurûş mehr-i mu'accel tesmiyesiyle ben seni aldım lakin vâlidem Hatice ve diğer zevcem Hayriye ile sulbi sâğir oğluma güzelce itâ'at eyleyesin ve bâbanın hânesinde ne eşyân var ise alıp benim hâneme getiresin diye ihtâr ederek vâlidesi mezbûre ile zevce-i mezbûre Hayriye Karapürçek karyesinde olmalarına binâ'en bırakıp vâlidelerine götürmek mezkûr karyeye gittiğini tevâtüren isbâta hâzırım ba'de ol gün vâlideleri mezbûre muvâfık götüren yeniden saat on buçuk raddelerinden Nalbant Hâlim Efendiye bir 'aded beşi bir yerdeler teslim edip git şu altını zevce-i mezbûre Anakadının bâbasını bulup bir kıt'a şu kağıdla şu lirâyı bâbasına teslim edesin deyip ol dahi mezkûrlar ile boş kağıddan keçeciler içindeki Nalbant dükkana gelip dükkanda keçeciler Mavi Ağa ve Bozoğlu Ali Usta ve birâderi İsmâ'il Çavuş ve Abdullah Çavuş ve Mustafa nâm kimesneler hâzır oldukları bana teslim olduğu hâlde Hızır Efendiye su'âl etmedikçe bir şey almam diyerek mezkûr lirâyı i'ade etmem deyü beyân eyledi. Fi 16 Cemâziye'l-Âhir sene 1327

Müddei vekîl [mühür]

[3]

Müddei ‘aleyh Numân beş yüz kurûş mehr tesmiyesiyle tezvice Ali Efendiyi tevkiî ettiğini ve ziyâdeye ba’de’l-ilm kabul etmeyip red eylediğini yemine-i şer’iyye ile isbat eylediğinden akdi mezkûrun batılatına mebni mehr namına nesne lazım gelmeyeceği ma’rûzdur. Fi 29 Cemâziye’l-Âhir sene 1327

Müfti-i Belde[imzâ]

[4]

Müddei merkûm Osmân müddei ‘aleyh Numân Efendi muvâcehesinde müddei merkûme müddei ‘aleyhin zevcesi olduğunu iddi’âsı üzerine mezbûre Anakadın hânesine dâvet edip yâni Helvâyî mahallesinden Hâmidîye hâtinun menziline çağırıp Allah’ın emriyle ben seni bin kurûş mehri mü’eccel tesmiye ve beş yüz kurûş mehr-i mu’accel tesmiyesiyle ben seni aldım lâkin vâlidem Hâtice ile diğer zevcem Hâyriye ile oğluma güzelce itâ’at eylesin diye tenbîh mezkûr akidden olması yoksa sonradan deyü müddei vekîli merkûm Osmân’a su’âl olundukda akidden evvel yahud sonra olup olmadığını bilmem diye zeyl-i zabıtta temhîr ettirildi. Fi 10 Receb 1327

[5]

Haber-i akd vâsıl olup akda ilm-i li-hakk olduktan sonra me’zûniyetinin hilâf olarak ziyâde mehr ile vekîli tarafından icrâ edilen akdi fesh vird eylediğini bi’l-beyyine isbâtı. Fi 10 Receb 1327

Hâkimü’ş-şer’

Mustafa Na’im

[6]

Ma-ba’dî faziletli Abdülhalim Efendi hazretlerinin birinci zabıttan 28 sâhifesi nakl olunmuştur.

[7]

Hâcendi mahallesinden Şemsi oğlu Dâmâdî ‘Ali Efendi bin ‘Ali

Ve mahalle-i mezkûreden Yaban-abadlı Ali Ağa bin Mahmûd

Ve ‘Ali Efendi mahdûmu Mustafa Efendi

Hâcî Murâd mahallesinden Hâfız Mustafa Efendi

Erzurum mahallesinden Etmekçi Mustafa zevcesi Nefise

Şişko Mustafa Efendi

Hâcî Arap mahallesinden Nalbant Mustafa bin Seyyid Ali

Ve ‘Ali Efendi zevcesi Ulviye

Kâ’in-vâlikesi Kezban

Dokuz neferden mâ’ada şâhidim yoktur.

Sayfa:17

[1]

Medîne-i Ankara mahallâtından Çeşme mahallesinde sâkin İvatoğlu Mes’ud ibn Abdullah medîne-i mezkûre mahkeme-i şer’iyyesinde ma’kûd meclîs-i şer’i şerîf-i enver de mahalle-i mezkûrde sâkin bâbası Abdullah’ın zevcesi olup zâtı ta’rîf-i şer’ ile mu’arrefe Şerîfe binti Ferîd muvâcehesinde üzerine da’va ve takriri kelâm edip mahalle-i mezkûre de sâkin iken bundan akdem vefât eden bâbam ve mevrûsum Abdullah ibn Ahmet’in verâseti benimle zevcesi mezbûre Şerîfe ile sulbi sâğire kızı Zekiye ve sulbiye kebîre kızı Hediyeye münhasıra ve mesele-i mirâsımız otuz iki sehîmden olup sihâm-ı mezkûrden dört sehmi zevce-i mezbûre Şerîfeye ve on dört sehimi bana ve yedişer sehîmden on dört sehmi bintân-ı mezbûretan Zekiye ve Hedîyeye isâbeti bi’l-ihbâr inde’ş-şer’i’l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûr Abdullâh’ın hayâtından ale’l-vefât havza-i tasarrufunda mâl ve mülkü olup ba’de’l-vefât her birimiz mesele-i mirâsımız vechle isâbet eden mahalle-i mezkûre de vâki’ etrâfı Tahsildarzâde Hâcî Ahmet Efendi ve İvat oğlu Necib Ağa menzilleri ve tarafeyni tarik-i ‘amm ile mahdûd bir bâb menzîl ve Zulfazl kâryesinde Mecîdiye nâm mevkîde vâki ma’lûmu’l-hudûd bir kıt’a bağdan her biri mesele-i mezkûre vechle kâbil-i taksîm olmakla menzîl ve bağ-ı mahdûd-ı mezkûre zevce-i mezbûre Şerîfe ve vaz’iâtü’y-yed edip hisse-i şâyi’âmı bana edâ ve teslîmden imtinâ’ eder olmakla su’âl olunup mesele-i mirâsımız vechle menzîl ve bağ-ı mahdûd-ı mezkûrdan mahallinde bana vechi lâyıkiyla teslîme kıbel-i şer’den tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da’va ettik de müddei ‘aleyhâ-yı mezbûre Şerîfe dahi cevâbında müddei mezbûrun verâset müdde’âsını ikrâr-ı mâ’ada ber vech-i muharrer kâbili kısmet müdde’âsını külliyyen inkâr etmekle zeyl-i zabıtta ale’l-usûl tarafeyne temhîr ettirildi. Fi 22 Rebiü’l-âhir sene 1327

Mu’arrif: Mehmet ibn İbiş

Mu'arraf: Abdurrahman bin Celaleddin

Müddei 'aleyh [parmak izi]

Müddei[mühür]

Mezbûrenin parmak izi işâreti olduğunu tasdik ederiz.

Abdurrahman bin Celâleddin [Mühür]

Hasan bin Abdullah[mühür]

[2]

Ba'de müşîr-i meşru'â hisseden tatbîken îcâb-ı şer'iyyesi kıbel-i şer'den tarafeyne tefhîm kılınmak üzere münâzi' fesh olan menzilin mecelle-i celîlenin bin yüz seksen üçüncü maddeleri hükmüne tatbiken kâbil olup olmadığını mahallinde erbâb-ı vukûfun hâzır bulundurularak ve nâfi'a mühendisi İzzetli Necâti bey tarafından usûlen îcâb eden haritasını mahallinde tanzimiyle kâtib-i zabt Abdullah Hilmi Efendinin ma'iyetine terfîk kılınan ümenâ-yı şer'le ve tarafeyn hâzır bulunduğu halde ba'de'l mu'ayene ve'l-müşâhade tarafeyn ve erbâb-ı vukûf ve nâfi'a mühendisi Necâti Beyin mâ'an huzûr-ı şer'e gelip inhâ etmeleri lâzım gelir.

Fi 22 Rebiü'l-Âhir sene 1327

Hâkimü's-şer'

Mustafa Na'im

Sayfa:18

[1]

Menzil-i mahdûd-ı mezkûr kâbil-i kısmet ve ifrâz ve taksîme mümkün olup olmadığının cânib-ı şer'-i şerîfden bu dâileri ile mukîme terfîk kılınan mahzar Hayreddin Ağa Ankara nâfi'a dâ'iresi me'mûriyet-i behiyyesinden müressel refetlü 'Osmân Efendi ve bi-garaz erbâbından mahalle-i mezkûre imâmı Sâlih Efendi ibn Sâlih ve diğer Ağa ibn Hâcî ve Necib Ağa ibn Ahmet vesa'ir ceride-i zabıta isimleri muharrer müslimin hâzırın oldukları halde münâza'u fih olan menzil-i mahdûd-ı mezkûr mahallinde ba'de'l-keşf ve'l-mu'âyene ve'l-müşâhade mühendisi mûmâ-ileyhin tersîm eylediği bir kıt'a haritasında gösterdiği vechle menzil-i mahdûd-ı mezkûr kâbil-i kısmet ve ifrâzı

dahi mümkün olduğu kâtib-i mûmâ ileyh ma'an meb'us ümenâ-yı şer' ve mühendisi-i mûmâ ileyh mûmâ ileyhim ile tarafeyn hâzır oldukları halde meclis-i şer'e gelip 'âla vuku'a inhâ ve takrir ederiz. Fi 3 Cemâziyel-âhir sene 1327

Hisâr Dutvirân mahallesinden Katanalı oğlu Bekir

Çeşme mahallesinden İvât oğlu Necib bin Ahmet

[2]

Ba'de cânib-i şer'i şerîfden müressel kâtib Abdullah Çelebi Efendi ümenâ-yı şer' ve nâfi'a mühendisi mûmâ ileyh 'Osmân Efendi ve bi-garaz-ı müslimin mûmâ ileyhim hâzır oldukları halde mühendisi mûmâ ileyh münazâ'un fih olan menzil-i mahdûd-ı mezkûru ba'de'l-keşf ve'-l-mu'âyene ve'-l-müşâhade eylediği bir kıt'a haritasıyla meclis-i şer' gelip 'âla vuku' inhâ ve takrir etmekle bu sûrette müddei mezbûr Mesud ile zevce-i mezbûre Şerîfe ve müteveffâ-yı mezbûrun sulbi sâğire kızı zekiye ve kebîre kızı Hediyeden her birilerine mesele-i mirâsları cevhlle kâbil-i kısmet ve ifrâz ve taksîmi mümkün olduğu ve mühenddis-i mûmâ-ileyhin tersîm eylediği bir kıt'a harita da işâret olunduğundan mâ'ada ceride de mazbûtu'l-esâmi bi-garaz-ı müslimûn-ı mezbûrun ihbârlarıyla inde's-şer'i'l-enver zâhir ve mütehakkık olmağın bu sûrette mecelle-i celîlenin bin yüz otuzuncu maddesi hissedarlardan bazısı kısmet isteyibde bi-garaz imtinâ' eylediği takrir de fasl-ı sâlis ve râbi' de beyân olduğu vechle mâlî müşterek eğer kâbil-i kısmet ise hâkim ânı cebren taksîm eyler vekîl ise taksîm eylemez deyü muharrer olduğu gibi mecelle-i mezkûrenin bin yüz kırkıncı maddesini dahi müşterek bir hâne de müteşârik olanlardan birinin hissesi az olup ba'de't-taksîm ânda sükna ile intifâ' olunamayacak olduğu halde hissesi çok olan müşâriki kısmet-i-hâkim ânı kaza'en taksîm eyler deyü mestûr ve muharrer olmağın bu sûrette menzil-i mahdûd-ı mezkûr de mecmu' altı bin kurûş kıymetinde olduğu ve cânib-i şarka müsade-i etrâfi Tahsildârzâde Ahmet Efendi ve tarafeyni tarik ile mahdûd fevkânî iki oda ve tahtânî kezâlik iki odâ ve tahminen tûlen beş ve 'arzen kezâlik beş arşın müstemil olan mahal üç bin beş yüz ve kezâlik menzil-i mezkûrdan cânib-i garba müsade etrâfi Necib ibn Ahmet Ağa menzili ve Tahsilldârzâde Ahmet Efendi menzili ve tarik ile mahdûd müfrez mahal iki bin beş yüz kurûş kıymetinde olduğu bi-garaz-ı müsliminin takrir eyledikleri kıymet-i mühimme ile sâbit ve mütehakkık olmakla menzili mezkûrden mezbûr Şerîfe ve vâsiyesi olduğu sâğire Zekiye'nin hissesi olan

[1]

Merkez vilâyet olan medîne-i Ankara mahallâtından Sarraç Sinân mahallesi sâkinlerinden iken bundan mukaddem vefât eden Tokur oğlu Ali'nin sulbi sâğir kızı Fatma'nın bâ-hüccet-i şer' mensûb vasisi Ahmet Efendi ibn Hüseyin medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinde makûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de medîne-i mezbûre mahallâtından kayabaşı mahallsi ahâlisinden Bostancı Ali bin Memiş'in celbi mümkün olmayıp huzûr-ı şer'e gelmesi hakkında müddei mezbûr Ahmet Efendi bi'l-vesâye mezbûr Ali'ye ayrı ayrı günler de üç def'a varaka-i davetiye ve bir def'a muhtıra gönderildiğinde bi'z-zât gelmekden ve vekîl dahi göndermekden imtinâ' eylediğine binâ'en mecelle-i celîlenin bin sekiz yüz otuz dördüncü maddesi hükmüne tevfiқан kezâlik müddei vasi-i mezbûr Ahmet Efendinin talebiyle mezbûr Ali'nin hukûkunuzu muhâfazaya kıbel-i şer'den vekîl-i Mûsâhhar nasb ve ta'yîn olunan medîne-i mezbûre mahallâtından Boryâcı mahallesi ahâlisinden ve medîne-i mezbûre da'va vekîllerinden Çerkeşli Mehmet Efendi ibn Mehmet Efendi muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip işbu meclis-i şer'-i 'âli de ibrâz ve arâi eylediğim bin üç yüz yirmi dört senesi nisânının yirmi birinci günü târihiyle muverrah bir kıt'a sened mûcibince vekîl-i Mûsâhhar-ı mezbûr Mehmet Efendinin müvekkili mezbûr Ali sâğire-i mezbûrenin ba-hüccet-i şer' mensûb vasisi müteveffâ pederim Hüseyin Ağa yedinden ve sâğire-i mezbûrenin mâlından cihet-i karz'ı şer'den ma'-fâ'iz üç yüz elli kurûş ahz u kabz ve umûrunua sarfla istihlâk etmekle meblağ-ı mezkûr üç yüz elli kurûş kıbeli'l-ahz vefât etmekle su'âl olunup meblağ müdde'âya mezkûru bi'l-vesâye tarafıma teslîmi husûsu tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va ettikde vekîl-i Mûsâhhar-ı mezbûr Mehmet Efendi cevâbından müddei mezbûr ber vech-i meşrûh alacak müdde'âsını külliyyen inkâr etmekle zeyl-i zabıtta ale'l-usûl tarafına temhîr ettirildi. Fi 22 Rebiü'l-Âhir sene 1337

vekîl-i Mûsâhhar

Müddei ve vasisi

[1]

Ankara vilâyet-i celîlesine tâbi' Çubukabâd nâhiyesinin Kara.....karyesi sâkinlerinden ve zâtı ta'rif-i şer' ile mu'arrefe Aişe binti Hüseyin medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinde makûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de nâhiye-i mezkûreye tâbi' Tahtayazı karyesi sâkinlerinden zevc-i dahli Hüseyin bin Ahmet muvâcehesinde üzerine da'va ve takriri kelâm edip merkûm Hüseyin'in yedi yüz elli bir kurûş mehr-i mü'accel ve iki yüz kurûş mehr-i mu'accel müstevfî tesmiyesiyle zevce-i menkûhe-i medhûl-i bihâsı iken mezbûr beni dâ'ima darb ve rencide eylediği gibi işbu târih-i zabıttan yedi sene mukaddem karye-i mezkûremde vâk'î vâlidem Kezban kadının hânesine gidip ikâmet etmekde olmamla bir sene müddet-i mezkûre de göndermediğinden su'âl olunup hilaf-ı şer' darp ve rencide etmeyeceğine kefil huzûr-ı şer' arâi ve ayrıca karye-i mezkûre de bir menzil tehiyye edinceye değin zevcim mezbûr Hasan üzerine kıbel-i şer'den kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdir olunmak matlûbumdur deyü da'va ile berâber zikr-i câi eşyânın cüz ve 'aded ve kıymetleri muharrer eşyâları mevcut ise aynen meşhûre ise ba'de's-sübut kıymetlerini bana teslîme kıbel-i şer'den tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va eyledi. Fi 22 Rebiü'l âhir sene 1327

Mu'arraf

Kurûş	Eşyâ	
600	Döşek 6 'aded	üçünü ikrâr
600	Müceddeden yorgan 6 'aded	üçünü ikrâr
300	Yüz-i yasdık 5 'aded	üçünü ikrâr
300	Duvâr yastığı 6 'aded	üçünü ikrâr
25	Sim gerdanlık 1 'aded	inkâr
+1825 kurûş		
20	Sim halhal 2 'aded	kendisininde olduğu
600	Kuşak ve ayna	ikrâr
50	Sandık 1 'aded	ikrâr
15	Duvâr aynası 1 'aded	ikrâr
300	Pertek öküz	müddei mezbûre zamanında ölmüştür
300	Pertek inek 1 'aded	müddei mezbûre zamanında ölmüştür

100	Dişi merkeb 1 ‘aded	müddei mezbûre zamanında ölmüştür
20	Kapaklı sahan 1 ‘aded	ikrâr
50	Leğen ma’ ibrik	ikrâr
20	şorba leğeni 1 ‘aded	ikrâr
5	Su tası 1 ‘aded	ikrâr
35	Çörek tavası 1 ‘aded	inkâr
+3165 kurûş		

[2]

Eşyâ-yı muharrere-i mezkûre mevcûd ise aynen müstehlek ise zamanen tarafıma teslîmi husûsu tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da’va. Fi 26 Rebiü’l-Âhir sene 1327

Sayfa:21

[1]

Müddei ‘aleyh mezbûr Hüseyin dahi cevâbında müddei mezbûre Aişe’yi yedi yüz elli bir kurûşluk mehri mü’eccel ve iki yüz kurûşluk mehr-i mu’accel müstevfir tesmiyesiyle zevce-i menkûhe-i medhûl-i bihâsı olduğu ikrâr-ı mâ’ada darb ve rencide müdde’âsının inkârıyla berâber karye-i mezkûr de vâk’i benden başka kimesne sâkin olmayan menzile gelip hukûk-ı zevciyete ri’âyet olunmasını taleb ederim deyü ifâde ve beyân kezâlik bâlâda mezkûr eşyânın hizâsında ve muharrer-i vechle inkâr eyledi.

Mu’arrif

Ahmet bin Hüseyin

Mustafa bin Ahmet

Fi 27 Rebiü’l-Âhir sene 1327

[2]

Ba’de meşru’ya husûsen tevfikân cihât-i sâ’iresi hakkında îcâb-ı şer’iyyesi tarafına tefhîm kılınmak üzere ve evvel? emr de hilâf şer’-i şerîf darb ve rencide etmeyeceğine huzûr-ı şer’ kefil-i arai itse lâzım gelir Fi 27 Rebiü’l-Âhir sene 1327

[3]

Ba'de't-tefhîm huzûr-ı şer' muğayir kefil göndereceğini ifâde ve beyân ve ta'ahhüd edip işbu târih-i zabıttan i'tibâren beş gün sonra kefil getireceğini beyân etmekle zeyl-i zabıтта ale'l-usûl temhîr ettirildi. Fi 27 Rebiü'l-Âhir sene 1327

Müddei 'aleyh [parmak izi]

Mezbûrun parmağı olduğunu tasdik ederiz.

Sayfa:22

(Bu sayfa boş)

Sayfa:23

[1]

İşbu zabtın yedinci sahife de olduğu

[2]

Bâlâda zabıтта muharrer yirmi dört şâhitten dört neferini li-ecli'l-istimâ' huzûr-ı şer'e ikâme eylediğinden ve işbu dört nefer şâhitler kâfi olduğu tezkiye-i hürriyerlerinden her birilerinin icrâsını ve lüzûm hâlinde bakiye-i şuhûdu li-ecli'l-istimâ' meclis-i şer'e getirmek üzere işbu zabıтта temhîr ettirildi.

Fi 28 rebiü'l-Âhir sene 1327

[3]

Mecelle-i celîlenin bin yedi yüzüncü maddesi hükümüne tatbiken istimâ' olunan dört nefer şâhid hakkında müvekkili mezbûr 'Ali Efendiye izâfetle bi'l-vekâle vekîl-i müseccel-i şer'isi Şahinyân Efendiye ne diyeceği olduğu su'âl olundukda bi'l-izâfe ve bi'l-vekâle cevâbında bâlâ da muharrerü'l-ism istimâ' olundu şâhitlerden Şatır oğlu Ali Efendi bin Abdullah ve mübâşir Ali Ağa vuku' bulan şehâdetleri işbu da'vaya muvâfık olmadığına ve işbu gün istimâ' olunan Abdü'l-baki Efendi ve Ahmet Derviş Efendi Beyin şehâdetleri ise münâza'un fih dükkanın etrâf-ı erbâ'sında bulunan mülk sâhiblerinin bâba ve dedelerinin isimlerini haber vermemekle ol-bâbda ibrâz-ı cehâlet

eyledikleri şöyle dursun mezkûr dükkan bunlarca senelerden beri emânete meşrût olarak tasarruf ede geldiği ve bi'l-cümle adamların ma'lûmu iken ve meşhûr iken kezâlik münaza'un fih dükkanın ber vech-i ma'rûza emânete meşrûtuna derece-i tevâtür de isbât kılınmak mümkün iken her nasıl ise te'âmmül-i kadim ve tevâtür-i bendelerin hilâfında olarak bu iki şâhitlerin bir dükkana kuyûd-ı hâkânide nâ-ma'lûm olduğu mukayyid olan mü'ezzinliğe meşrût bulunan dükkandır deyü bildiklerinin ve cihet-i tasrih etmeksizin kuyûd hâkânice nâ-ma'lûm olan bir şeyin kendisince ma'lûm olması mahal idüğü ve şu halde ve mechûlen şehâdetde bulundukları hasebiyle şehâdet vâk'aları kayd-ı hâkâninin dahi hilâfında olduğu cihetle haber-i kabûlde olmayacağı ma'-hazâ bu dükkan kuyûd-ı hâkânide mukayyid dükkan idüğü ve mü'ezzinliğe meşrutiyeti hakkındaki ifâdelerinin sıhhât ve 'adem-i sıhhat ba'de merci'inde ta'yîn etmek üzere ifâde ve şehâdet vâk'alarının yemin ile tasdik ettirmelerini talep ederiz. Fi 28 Rebiü'l-Âhir sene 1327

müddei vekîli[imzâ]

vekîl-i muhâsebe hâzır [imzâ]

[3]

İstimâ' olunan şâhidân-ı mezbûrândan Şatır oğlu Ali Efendi ile Ankara istinâf mahkemesi mübâşiri Ali Efendinin şehâdetleri mecelle-i celîlenin bin yedi yüz altıncı maddesi hükmüne tatbiken da'vaya muvâfık olmadıklarından kabul olunmadıkları ve diğer istimâ' olunan Abdûlbâki Efendi ile Derviş Efendinin şehâdetleri ise mecelle-i mezbûrun bin altı yüz seksen sekizinci maddesinin fıkra-i sânisini hükmüne tevfiân şehâdet edemediklerinden nâşi da'vaya ma'rûza ve vâk'aya kezâlik mecelle-i mezbûrun bin yedi yüz altıncı maddesi hükmüne tevfiân muvâfık olmadıklarından kabul olunmadıkları ve bâlâ-yı zabt da'va 'da mezkûr'ı l-ism bâkiye-i şuhûddan kâfi şuhûdun li-ecli'l-istimâ' huzûr-ı şer'e müddei mezbûr Yahya Efendinin yevmi âhire ikâme etmesi lâzım geleceği müddei 'aleyh

[der-kenâr]

Mâ-ba'di sahife 26

[1]

Medîne-i Ankara mahallâtından Mururi mahallesinde sâkin iken bundan mukaddem vefât eden Arıcı? oğlu Ahmet ibn Abdullahın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Hatice binti Ali ile sulbi kebîr oğlu Şükrü Efendi sulbiye kebîre kızları Nazife ve Fatma ve Cemile ve Azime'ye münhasıra kıbeli't-taksîme binti kebîre-i mezbûre Cemile dahi vefât edip verâseti zevc-i dahli Rıza ve vâlidesi zevce-i mezbûre Hatice ile sulbiye sâğire kızları Fatma ve Azime ve Nazife ve sulbi sâğir oğlu Sadıka münhasıra ve mesele-i mirâsları bi-hükmü'l-münâsebeti'ş-şer iki bin sekiz yüz seksen sehinden olup sihâm-ı mezkûreden üç yüz otuz sehmi zevce ve ümm-i mezbûre Hatice'ye ve sekiz yüz kırk sehmi ibn mezbûr Şükrü Efendiye bin iki yüz altmış sehmi benât-ı mezbûrât Nazife ve Fatıma ve 'Azime ve yüz beş sehmi zevc-i mezbûr Rızâ'ya ve kırk dokuz sehinden yüz kırk sehmi benât-ı mezbûrât Fatma ve Azime ve Nazife'ye ve doksan sekiz sehmi ibn mezbûr Sadık'a isâbeti bi'l-ihbâr inde'ş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra verese-i mezbûrundan sâğirun-ı mezbûrun Nazife ve Fatıma ve Azime ve Sadık'ın baba ve velîleri ve vasileri zevc-i mezbûr Rızâ ibn Abdullah medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinden makûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de bi'l-vesâye ve bi'l-asâle takriri-i kelâm ve ta'bir-i ani'l-merâm edip müteveffâ-yı mezbûr Ahmet'in hayâtında ale'l-vefât ba-sened-i hâkânî yedinde müstakilen mâl ve mülkü olmayıp ba'de vefât mesele-i mirâsımız vechle benimle verese-i sâ'ire-i mezkûresine mevrûs olan medîne-i Ankara'nın Koyun Pazarından vâk'i tarafı Mavi Ağazâde zevcesi Hafize Hânım ve Arabacı Hâfız Ağa dükkânı ve tarik-i 'amm ile mahdûd bir bâb bakkal dükkânı benimle verese-i mezkûresinin ırsen ve müştereken taht-ı tasarrufumuzda olup hâsılâtı mesârifât-ı ta'mîriye ve vergi-i emriyyesine gayr-i kâfi olduğundan dakkan-ı mezkûrun verese-i kibâr-ı mezbûrun bu esnâ da semen-i misliyle ba yed-i münâdi âhire bey' edeceklerinden vasileri olduğum hisse-i şayi'aları te'hir olunur bi'l-küllîye münhedim olacağından ve hisse-i şayi'alarını ta'mîr ve terkime babâlârlarından mevrûs başka mâlları olmadığı verese-i kibâr hissesiyle mâ'an sâğirun-ı mezbûrunun hisse-i şayi'aları âhire semen-i misliyle bey' ve semeninden sâğirun-ı mezbûrun Fâtıma ve Nazife ve Azime ve Sadık'ın mesele-i mirâsları vechle hisse-i şayi'aları semeni bâ-hücceti şer'iyye ruhsât-ı

kuvvi ve kefil-i milli ile âhire idâne olunup sâğirun-ı mezbûrun infâ ve inşâ olunmak sâğire-i mezbûre hakkında ve infa' ve evelî olmakla dükkan-ı mahdûd-ı mezkûru verese-i kibâr-ı mezbûrun hisseleriyle mâ'an vasileri olduğum sâğirun-ı mezbûrunun hisse-i şayi'aları semen-i misilleriyle âhire bey' olunmak bi'l-vesâye ve bi'l-asâle matlûbumdur deyü takrir-i meşrûhası vâk'a mutâbık ve zâ'if hâl vech-i meşrûh üzere olduğu zeyl-i vesika da muharretü'l-esâmi-i müslimin 'ala-tarikü's-şehâde ihbârlarıyla inde's-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra verese-i kibâr-ı mezbûrun hisse-i şayi'alarıyla vasileri olduğu sâğirun-ı mezbûrunun hisse-i şayi'aları mâ'an sebk-i sultânî ve mecmu'-ı nâs olan mahaller de ba yed-i münâdi taliplerine 'arz ve nidâ olunup rekâbet-i ba..... inkıta'ından sonra takriri edecek semen-i misli ve kıymet-i 'adli ile âhire bey' ve sâğirun-ı mezbûrun Fatıma ve Azime ve Nazife ve Sadık'ın mesele-i mirâsları vechle iki yüz kırk beş sehim hisse-i şayi'aları semen-i erbâh olunup sâğirun-ı mezbûrun Fatıma ve Azime ve Nazife ve Sadık'a infak ve inşâ olunmak üzere vasi-i mezbûr Rızâ'ya kıbel-i şer'den vech-i meşrûh üzere izin verilmeğın mâ-vâk'a bi't-talep ketb olundu.

Fi 3 Cemâziye'l-Âhir sene 1327 ve Fi Rebiü'l-Âhir sene 1327

Hâkimü's-şer'

Mustafa Na'im

Vasi [mühür]

[der-kenâr]

Erzurum mahallesinden Hacı İsmâ'il bin Mustafa

Erzurum mahallesinden Cafer bin İsmâ'il

Süleyman Efendi ibn Velî

[1]

An asl Konya vilâyet-i celîlesine tâbi' Koçhisar kazâsının Cublu karyesi ahâlisinden olup el-hâletü hâzihi medîne-i Ankara'nın divân-ı 'umûmiye caddesinde Ali 'Osmân hanında misâfîren mukim Râşid oğlu Molla Abdurrahman Efendi ibn Raşid medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinde makûd meclis-i şer'-i şerîf-i enver de medîne-i mezbûrenin Karaoğlan Çarşısında Hancı Celal Efendi hanında odacı Sâlih ibn Ahmet muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip işbu meclis-i şer' de müşâhede ve mu'ayene olan beş yaşlı ve duru renkli ve sol tarafındaki arka ayağı sekili bir re's kısırâk kısırâğımdan netâ'icen hâsıl yedimde mâlûm iken târih-i i'lâmdan bir ay mukaddem yedimden gaybubet edip el-hâleti hâzihi mezbûr Sâlih Ağa yedinde bulmamla bi'l-istihkak hala talep ederim deyü ba'de'd-da'va ve's-su'âl ol dahi cevâbında müdde'âya mezkûr kısrağa bi'-emâne vaz'ü'y-yed olduğu ikrâr-ı mâ'ada müddei mezbûrun ber vech-i meşrûh netâ'ici müdde'âsını külliyyen inkâr eyledi. Fî 4 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Müddei[mühür]

Müddei 'aleyh[mühür]

Hâkimü's-şer'

Mustafa Na'im

[2]

Müddei mezbûr ber vech-i iddi'â beyâna havâle olundu Fi 4 Cemâziye'l-evvel sene 1327

[3]

Karye-i mezkûreden Cihânbey oğlu Mehmet bin Cihân Bey

Ve Şeker karyeli Abdullah oğlu Hâcî

Ve Şeker karyeli Hâcî oğlu Hâcî Velî

Ali oğlu Hâcî Tâhir bin Ali

Beş neferden başka şâhidim yoktur Fi 4 Cemâziye'l-evvel sene 1327

[4]

Kazâ-i mezkûrun Şeker karyesinden Hâcî Tâhir bin Ali ve Cublar karyesinden Cihân Bey oğlu Mehmet bin Cihân Bey nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde mahkeme-i şer’e gelip istişhâd olunduklarından işbu meclis-i şer’-i şerîf-i enver de müşâhade ve mu’âyene olan beş yaşlı ve duru renkli ve sol tarafından arka ayağı sekili bir re’s müddei mezbûrun kapısındaki duru renkli esbinden hâsıl mâlî ve mülkü olduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz. Fi 4 Cemâziye’l-evvel sene 1327

Mecellenin bin yedi yüz on yedinci maddesi hükmüne tevfikân tezkiye-i hürriyeleri icrâ olundu

Fi 4 Cemâziye’l-evvel sene 1327

Sayfa:26

[1]

Şâhidan-ı mezbûran evvela mensûb oldukları hancı esnâfından ‘Ali ‘Osmân bin Abdurrahman ve Ahmet Şad bin Mustafa nâm kimesnelerden ba varaka-i mestûre ve ba’de mevcût mahallesinden Kayyım oğlu Mustafa Efendi ibn Ali ve Cublar karyesinden Hasan oğlu Arslan Gani bin Hasan nâm kimesnelerden ‘alenen lede’t-tezkiye ‘âdil ve makbûlü’ş-şehâde oldukları ba’de’l-ihbâr ve’l-iş’âr ve’l-vasf mûcibince müdde’âya mezkûr kısrâğı müddei mezbûr Molla Abdurrahman’a edâ ve teslîme müddei ‘aleyh mezbûr Sâlih’e kîbel-i şer’den tenbîh olundu.

Fi 5 Cemâziye’l-evvel sene 1327

Hâkimü’ş-şer’

Mustafa Na’im

[2]

Mâ-kabli yirmi üçüncü sahifede muharrer eylediği

vekîli Kara Efendi muvâcehesinde evkâf muhâsebecisi vekîli izzetlü Tevfik Bey hâzır olduğu halde usûl-ı tefhîmi kîbel-i şer’den tefhîm kılındı Fi. 5 Cemâziye’l-evvel sene 1327

Hâkimü’ş-şer’

Mustafa Na’im

Sayfa: 27

(Bu sayfa boş)

Sayfa:28

[1]

Medîne-i Ankara'nın İç nâhiyesi kurasından Nenek karye sâkinlerinden olup zâtı ta'rif-i şer' ile mu'arrefe zevce Halime binti 'Ali ve Hatice binti Hâlil hâzır olduğu hâlde medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinde makûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de medîne-i mezbûrenin Şükriye mahallesinden olup zâtı ta'rif-i şer' ile mu'arrefe Ali bin Velî muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip karye-i mezkûreden iken bundan bir sene mukaddem maktûlen vefât eden zevcim dahlim ve mevrûsum Hâlil bin Hâlil'in verâseti benimle li-ebeveyn kız karındışı hâzıra-i mezbûre Hatice ile sulbi sâğire kızları Fatma ve Safiye'ye munhasır ve mesele-i mirâsları bi-hükmü'l-ferâ'iz yirmi dört sehimden olup sihâm-ı mezkûreden üç sehimî hâzıra-i mezkûre Hatice ve sekiz ve on altı sehimî bintan-ı mezbûrtan Fatma ve Safiyeye isâbet etmekle müteveffâ-yı mezbûrun hayâtında cihet-i karz alacağı olan kırk kurûş kıbeli'l-ahz ve'l-istifa vefât etmekle su'âl olunup bi-kadri'l-husûs meblağ müdde'âya mezkûru tarafıma edâ ve teslîme tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va ettik de müddei 'aleyh mezbûr Ali cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Halil zimmetide ol-miktar alacağı olduğu ikrâr-ı mâ'ada verâseti-i müdde'âsını külliyyen inkâr eyledi

Fi. 5 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Müdde-i 'aleyh [parmak izi]

Müddei [parmak izi]

Müddei [parmak izi]

Mu'arrif: Abidin oğlu İsmâ'il bin Hasan

Mu'arrif: Bekir Efendi mahdûmu Na'im Efendi

Beyâna havâle olundu Fi. 5 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Hâkimü's-şer'

Mustafa Na'im

[2]

Karye-i mezkûreden Bekir Efendi mahdûmu Nâim Efendi ibn Bekir Efendi ve Kızılca karyesinden Abidin oğlu İsmâ'il ibn Hasan li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olundukda karye-i mezkûreden iken bundan bir sene mukaddem maktûlen vefât eden Halil bin Halilin verâseti zevcesi mezbûre Halime ile li-ebeveyn kız-karındaşı Hatice ve sulbi sâğire kızları Safiye ve Fatıma'ya münhasır olup bunlardan başka vâris ve ma'rûfe ve ma'rûfesi ve terekesine müstehak âhiri olduğu ma'lûmumuz değildir bizler bu husûsa bu vechle şâhidiz ve şehâdet ederiz. Fi. 5 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Şâhid[parmak izi]

Şâhid[mühür]

Ale'l-usûl tezkiye-i hürriyetleri icrâ olundu.

Fi. 5 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Hâkimü's-şer'

Mustafa Na'im

Sayfa:29

[1]

Şâhidan-ı mezbûran evvela bâ-varaka-i mestûre sırren ve ba'de't-tezkiye me'mûr olan ümenâ-yı şer'den Hâcî Ömer Efendi mahallesinde me'zûnen ifâ edip inhâ eylediği vechle 'alenen lede't-tasdik ve't-tezkiye 'âdil ve makbûlü's-şehâde oldukları ihbâr ve iş'âr olmakla mûcibince müddeitan-ı mezbûrtanın vârislerine ba'de'l-hükm meblağ müdde'âya yirmi dört kurûşdan mesele-i mirâsları vechle hisse-i irsiyelerini taraflarına teslîme müddei 'aleyh mezbûr 'Ali'ye tenbîh olundu. Fi. 11 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Hâkimü's-şer'

Mustafa Na'im

Sayfa: 30

(Bu sayfa boş)

Sayfa: 31

(Bu sayfa boş)

Sayfa:32

[1]

Ankara vilâyet-i celîlesine mülhâk Zîr nâhiyesine tâbi' Esenler çiftliğinde mukim zâtı ta'rif-i şer' ile mu'arrefe Ümmühan binti Hâcî Mehmet medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd ve meclis-i şer'i şerîf-i enver de karye-i mezkûr de sâkin zevc-i dahli Hâcî Mustafa ibn 'Osmân muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip müddei 'aleyh mezbûr Hâcî Mustafa yüz kurûş mehr-i müeccel müstevfa ve elli kurûş muaccel müstevfa tesmiyeleriyle zevce-i menkûhe-i medhûl-i bihâsı iken işbu bin üç yüz yirmi yedi senesi şehr-i rebîü'l-evvelî yirmi yedinci günü beni talak-ı bayin ve imdâdıyla tatlik etmekle nafaka-i iddet-i mu'ayyene-i ma'lûmem ve müennes-i süknâm için peşinen zevcim mutallakam mezbûr Hâcî Mustafa Efendinin itâ eylediği iki yüz kurûş kadr-i ma'rûf olmayıp kadr-i ma'rûf nafaka ile iddet ve me'unet süknânın kıbel-i şer'den takrir buyurulmak matlûbumdur ve yine zevc-i mutallakam Mustafa Efendinin ferasetinden hâsıl ve batınımda mütebeyyin iki aylık hamlım olmakla vaz'-ı haml? ile iddetim oluncaya değin mezbûr Mustafa Efendi üzerine kıbel-i şer'den kadr-i ma'rûf mablağ farz buyurulmak matlûbumdur ve yine yüz elli kurûş kıymetlü yük memlu' yatağı mevcut ise aynen müstehlik ise ba'de's-sübut kıymeti olan yüz elli kurûş bana edâ ve teslîmden imtinâ' eder olmakla su'âl olunup bana edâ ve teslîme kıbel-i şer'den tenbîh buyurulmak matlûbumdur deyü da'va ettikde müddei 'aleyh mezbûr dahi cevâbında müddei mezbûre Ümmühan yüz kurûş mehri mü'eccel ve elli kurûş mehr-i mu'accel müstevfi tesmiyesiyle zevce-i menkûhe-i medhûl bihâsı olduğu ikrâr ancak beynimizde adem-i hüsnü mu'âşeretten sâbit mezbûr Ümmühân'ı işbu bin üç yüz yirmi dört senesi şehr-i rebîü'l-evvelîn yirmi yedinci günü talak-ı vahid-i bâyin ile tatlik edip yüz elli kurûş mehriye mezkûriyete için ve iki yüz kurûş nafaka iddet ve mü'ennes-i

süknâsıyçün müddei mezbûreye itâ eylediğini ikrâr-ı mâ'ada mahal-i mevkûf müddeâsını inkâr eyledi.

Fi. 6 Cemâziye'l-Âhir sene 1327

Müddei 'aleyh Hâcî Mustafa [imzâ]

Müddei vekîli [imzâ]

[2]

Müddei vekîli Mehmet Efendi cevâbında müddei 'aleyh Hâcî Mustafa Efendi müvekkilim mezbûrenin nikâhının akdından evvel mehri mu'accel olarak borç eylediği elli 'aded lirâyı 'Osmâninin alacak hakkı olup meblağ mezkûreyi bi'l-vekâle ve bi'l-izâfe bana edâ ve teslîme tenbîh olunmak matlûbumdur deyü müddei mezbûrun Mustafa Efendi cevâbından müddei mezbûre ile beynimizde öyle bir alacak hakkı yoktur diye külliyyen inkâr eyledi

Hâcî Mustafa

Müddei vekîli Çerkeşli [İmza]

Beyâna havâle

Hâcî Hüseyin Efendi

Ve Ömer Çavuş oğlu Mehmet

Sorgunlu Süleyman

Ağçavıranlı Mustafa

Dört neferden başka şâhidim yoktur

Müddei 'aleyh zekiye

[2]

Şâhidan-ı mezbûranı şehr-i hâlin on dokuzuncu çeharşenbe günü mahkeme-i şer'iyyede hâzır-ı mezbûr üzere işbu mahale imzâ eyledim. Fi. 11 Cemâziye'l-Âhir sene 1327

Sayfa: 33

(Bu sayfa boş)

Sayfa:34

Mâ-kabli sahife:18

[1]

İki bin altmış iki kurûş alacağı olmağın menzil-i mezkûrden cânib-i garbe müsâdef iki bin beş yüz kurûş kıymetli mahallin mezbûr Şerîfe ve vasisi olduğu Zekiye hissesine ikrârıyla hisseden fazla[silik] misl-i zabt- ibnu'l-mezbûr Mes'ud ve binti mezbûre Hediye'ye fazla olan dört yüz otuz yedi kurûş yirmi parayı teslim ve kezâlik menzil-i mezbûrden me'hûzu üç bin beş yüz kurûş kıymetli ve cânib-i şarka müsâdef olan mahallin dahi ibn mezbûr Mes'ud ve binti mezbûre Hediye'nin hisseleri için tefriz ve mahâlinde teslim ibni mezbûr vech-i lâıyıkıyla zevce-i mezbûre Şefikaya kıbel-i şer'den tenbîh olundu. Fi 7 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Sayfa:35

[1]

Medîne-i Ankara'ya tâbi' Beypazar kazâsına tâbi' Beylik çiftliğinde sâkine olup zâtı ta'rife şer' ile mu'arrefe Hava binti Hasan ve çiftlik-i mezkûre de sâkin Mûsâ oğlu Hasan bin Mûsâ hâzır olduğu halde medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinde makûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de Ankara'nın Hâcı Bayrâm-ı Velî mahallesinden Emin oğlu Mehmet Ağa ibn Emin muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip karye-i mezkûr den iken bundan üç sene mukaddem maktûlen vefât eden zevc-i dahlîm ve hâzır-ı mezbûr Hasan'a isâbet etmekle müteveffâ-yı mezbûrun hayâtından ceht-i farz-ı şer'den alacağı olan yirmi kurûş kıbeli'l-ahz vefât etmekle su'âl olunup tarafıma teslimini dahi tenbîh olunmak matlûbundur deyü da'va ettide müddei 'aleyh mezbûr Mehmet cevâbında müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde ol-miktar deyni olduğunu ikrâr-ı mâ'ade verâset müdde'âsını külliyyen inkâr eyledi

Fi. 5 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Mu'arraf

Müddei 'aleyh

Hâzır[mühür]

Müddeye[parmak izi]

[1]

An-asl Kayseriye sancâğı ahâlisinden olup el-yevm medîne-i Ankara Reji dâ'iresinde Kolculuk ile müstahdem iken işbu bin üç yüz yirmi yedi senesi cemâziye'l-evvelînin üçüncü günü maktûlen vefât eden Ahmet'in dânilerinden ve medîne-i mezbûre mahallâtından Hâcî İvâz mahallesi ahâlisinden Hâtiboğlu Hâncı Mustafa ağa ibn Mehmet medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinde makûd meclis-i şer'-i şerîf-i enver de müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyesine bi'l-emâne ve bi'l-me'mûriye vaz'ü'y-yed olup husûmeti kıbel-i şer'de re'y kılınan Ankara vilâyeti emvâl eytâm müdürü Hâcî Ethem Efendi ibn Mehmet Efendi muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip mütevaffâ-yı mezbûr Ahmet'in vefâtından kırk gün mukaddemâ mâlından ve yedimden yedi yüz elli kurûş iştirâ eylediğimiz renkli altı yaşında bir re's esb semeninden dört yüz elli kurûş hayâtında bana edâ ve teslim edip bâkisi olan üç yüz kurûş ile yine mâlından ve yedimden kezâlik iştirâ eylediği Ankara kârı bir 'aded semeninden doksan beş kurûşuna ciheteyn-i mezkûreteynden cem'en üç yüz doksan beş kurûş müteveffâ-yı mezbûr Ahmet bana kıbeli'l-ahz ve'l-istifa vefât etmekle su'âl olunup meblağ-ı müdde'âya mezkûr üç yüz doksân kurûş bi'l-emâne ve bi'l-me'mûriye vaz'ı-yed olduğu tereke-i vâfiye-i müteveffâ-yı mezbûrdan olmak üzere bana edâ ve teslim kıbel-i şer'den müdür-i mûmâ-ileyh Hâcî Ethem Efendiye tenbîh olunmak matlubûmdur deyü da'va ettikde müddei 'aleyh müdür-i mûmâ-ileyh dahi cevâbında tereke-i vâfiye-i müteveffâ-yı mezbûre bi'l-emâne ve bi'l-me'mûriye vaz'ü'y-yedini ikrâr-ı mâ'ada müddei mezbûr Mustafa Ağanın ber vech-i muharrer alacak müdde'âsını külliye inkâr

etmekle zeyl-i zabıta da'va ale'l-usûl tarafeyne temhîr ettirildi Fi 8 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Müddei 'aleyh

Ethem

Ale'l-usûl beyâna havâle olundu.

[2]

Arap hânında bulunan Kalecikli Yahya Çavuş bin Mehmet ve Çerkes İsmâ'il

Sivâslı Süleyman Çâvuş

Gardiyan Hâcî Abdullah

İmâret mahallesinden Demirci 'Osmân bin 'Osmân

Ve Kalecikli Kolcu Fevzi

Altı neferden başka şâhidim yoktur

Fi 8 Cemâziye'l-evvel sene 1327

[3]

İmâret mahallesinden Demirci esnâfından 'Osmân bin 'Osmân ve Kaba Gölge'de Arap hânında mûkim Kalecikli Yahya Çavuş bin Mehmet li'ecli's-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olunduklarından Ankara Reji dâ'iresinden Kolculuk ile müstahdem iken müstâkilen vefât eden Kayseriyeli Ahmet hayâtında müddei mezbûr Hancı Mustafa Ağa ibn Mehmet yedinden mâlından yedi yüz elli kurûş bir res esb iştirâ edip semeninden dört yüz elli kurûş hayâtından edâ ve teslîm edip bâki üç yüz kurûşla doksân beş kurûşuna cem'en üç yüz doksân beş kurûş alacak hakkı olduğuna şâhidiz ve şehâdet dahi ederiz deyü her biri ve ber nehc-i şer'i edâ-yı şehâdet-i şer' etmeleriyle zeyl-i zabıta temhîr ettirildi.

Fi 19 Cemâziye'l-evvel sene 1327

[der-kenâr]

Ale'l-usûl tezkiye-i şer'iyyesi icrâ oluna ve ba'de sâbit ve'l-isâbet

Sayfa:38

[1]

Şâhidan-ı mezbûran bâ-varaka-i mestûre sırren ve ba'de 'alenen lede't-tezkiye 'âdil ve makbûlü's-şehâde olundukları ba'de'l-ihbâr ve'l-iş'âr ve'l-halef mûcibince meblağ-ı müdde'âya mezkûr üç yüz doksan beş kurûş müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vafiyesinden müddei mezbûr Mustafa Ağaya teslîme müdür-i mûmâ-ileyh Hâcî Ethem Efendiye kıbel-i şer'den tenbîh olundu. Fi 2 Cemâziye'l-evvel sene 1327 vekîl-i Sâni[,imzâ]

[2]

Ankara vilâyet-i celîlesine tâbi' Zîr Nâhiyesinin Esenler çiftliğinde mukîm Hâcî Mustafa Efendi ibn 'Osmân medîne-i mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de karye-i mezkûre sâkinelerinden zevce-i mutallakası zâtı ta'rif-i şer' ile mu'arrefe Ümmühan binti Hâcî Mehmet tarafından zikr-i âti husûs da taleb-i da'va ve husûmet-i der-cevâb ve ikâme ve istimâ'-i şuhûd ve tahlife hasm vekîl-i müseccil-i şer'-isi Medîne-i Ankara mahâllâtından Boyacı mahallesi ahâlisinden ve medîne-i mezbûre da'va vekîllerinden Çerkeşli Mehmet Efendi ibn Mehmet Efendi muvâcehesinden üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip karye-i mezkûre ahâlisinden olup işbu târih-i zabtdan iki sene mukaddem vefât eden Hasan'ın verâseti zevce-i metrûke-i medhûlesi mezbûre Ümmühân ile sulbi kebîr oğulları Ahmet, Mustafa ve sulbi sağır oğlu Mehmet'e münhasıra olduğu bi'l-ihbâr zâhir ve nümâyan olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûrun hayâtında vefâtından iki sene mukaddem fevt akçesi nâmıyla bâ-sened üç bin beş yüz kurûş alacak hakkım olup meblağ-ı mezkûreyi kıbeli'l-edâ ve istifâ vefât etmekle müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyesine mezbûre Ümmühân ile ibn kebîr-i mezbûr Ahmet ve Mustafa nâm kimesneler bi'l-verâse vaz'ü'y-yed oldukları tereke-i vâfiye-i müteveffâ-yı mezbûrden almak üzere meblağ-ı müdde'âya mezkûru bana teslîmden âbâd ve imtinâ' eder olmalarıyla su'âl olunup meblağ-ı mezkûru bana edâ ve teslîme müvekkille-i mezbûre Ümmühân ile ibn-i kebîr mezbûr Ahmet izâfetle vekîl-i mezbûr Mehmet Efendiye kıbel-i şer'den tenbîh olunmak matlubûmdur deyü da'va ettikde vekîl-i mezbûr Mehmet Efendi müvekkillerine izâfetle bi'l-vekâle cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Hasan'ın müddei mezbûru Hâcî Mustafa'ya öyle bir borcu yoktur deyü müvekkillerine izâfetle bi'l-vekâle müddei mezbûrun ber-vech-i muharrer alacak

da'vasını külliye-i inkâr etmekle ale'l-usûl zeyl-i zabıta tarafeyne temhîr ettirildi. Fî 8 Cemâziye'l-evvel sene1327

Sayfa: 39

(Bu sayfa boş)

Sayfa:40

[1]

Ankara vilâyet-i celîlesine tâbî' İç Nahiyesinin Kara Pürçek ahâlisinden Gayretli oğlu Hâcî Ali ibn Ahmet karye-i mezkûre ahâlisinden Bülend oğlu İbrâhim bin Ahmet hâzır oldukları halde Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'yyesinde makuf meclis-i şer'-i şeri-i enver de Medîne-i Ankara mahallâtından Ahi Hâcî Murad mahallesi sâkinelerinden zâtı ta'rif-i şer' ile Mu'arrefe Behiye binti Arif muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip sâlefü'z-zikr Ankara Ahi Hâcî Murad mahallesinden sâkin iken bundan akdem vefât eden müddei 'aleyhâ-yı mezbûrenin zevce-i dahli Mesci oğlu Süleyman bin İbrâhimin verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkehesi mezbûre Behiye ile sulbi sağır oğlu Hâcî İbrâhim mahzara olduğu bi'l-ihbâr inde'ş-şer'i'l-enver zâhir ve nümayan olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûr Süleyman hayâtında vefâtından bir sene mukaddem tecemmu' olunan efrad-ı redife meyanında tarafına yedimden mevcûd Fi 18 Kanun-ı evvel sene 1323 târihli sened mücibince ben elli 'aded lirâ-yı 'Osmâni altınına bedel-i şahs tutup ol sûretle meblağ-ı müdde'âya mezkûreden otuz dokuz 'aded 'Osmânlı altınını takdiren bana eda ve teslîm edip bakisi olan on bir 'aded 'Osmânlı altınını kıbeli'l-ahz ve'l-istfa vefât etmekle müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vafiyesinden mezbûre Behiye bi'l-verâse ve bi'l-vesaye vaz'ü'y-yed eder olmakla su'âl olunup vaz'u'y-yed olduğu tereke-i vafiye-i müteveffâ-yı mezbûrdan almak üzere meblağ müdde'âya mezkûru otuz bir 'aded 'Osmânlı altınının emsallerini bana eda ve teslîme kıbel-i şer'den müddei 'aleyha-yı mezbûre Behiye hâtuna tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va ettik de müdde 'aleyha-yı mezbûre Behiye Hâtun dahi cevâbında müteveffâ-yı mezbûre tereke-i vafiyesine bi'l-verâse vaz'ü'y-yed olduğunu ikrâr-ı mâ'ada ber

vech-i meşrûh müddei mezbûr Ali'nin iddi'âsını külliyyen inkâr etmekle ale'l-usûl zeyl-i zabıta tarafeyne temhîr ettirildi. Fi 8 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Mu'arrif: Hayreddin bin Mehmet

Mu'arrif: Ali bin Ahmet

[2]

İşbu meclis-i şer'e ibrâz eylemiş olduğum Fi 18 Kanun-ı evvel sene 1323 târîhli bir kıt'a senedimi bu kere mezkûr senedimi mahkeme-i şer'iyeden ahz eylediği mübeyyen işbu zir-i zabıt tarafımdan temhîr edildi. Fi 28 Ramazan sene 1328 ve Fi 19 Eylûl sene 1326

İncesuyun Karapürçek Karyesinden Gayretli oğlu Hâcî Ali [Mühür]

[3]

Müddei merkûm Hâcî Ali mezkûr senedi mahkeme-i şer'iyeden ahz eylediği ve zabıt defterdekimühr-i merkûm Hâcî Ali'nin mühr-i zâtısı olduğu tasdik ederim. Fi 28 Ramazan sene 1328

Sabuni mahallesinden [Mühür]

Sayfa:42

[1]

Medîne-i Ankara mahallâtından Hâcî Mûsâ mahallesinde sâkine olup zâtı ta'rif-i şer'-i Mu'arrefe Nâ'ile Hânım binti Hâcî Hâzım Ağa Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyesinde ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de Medîne-i mezbûre Hâcî Mûsâ mahallesinden iken bundan akdem vefât eden Topçu Mahmûd'un zevce-i menkûhe-i metrûkesi zâtı ta'rif-i şer' ile mu'arrefe Ana kadın binti Ali muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip an-asıl Zir nahiyesinin 'Asârlı Kaya karyesi ahâlisinden olup Medîne-i mezbûre mahallâtından Hâcî Mûsâ mahallesinden iken işbu bin üç yüz yirmi yedi senesi Cemâziye'l-evvelînin üçüncü günü vefât eden ve müddei 'aleyha-yı mezbûrenin zevc-i dahli İbrâhim bin Hâcî 'Ali'nin verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi mezbûre Ana kadın ile li-ebeveyn er-karındaşı oğulları Rıfat ve Bekir binan Ahmet'e münhasıra ve mesele-i mirâsımız bi-hükmü'l-ferâ'iz sekiz sehimden olup sihâm-ı mezkûreden iki sehmi zevce-i mezbûre Ana kadına ve üçer sehimden altı sehmi er-karındaşı oğulları Rıfat ve Bekire isâbet bi'l-ihbâr ba'de't-tetkikü's-şer' müteveffâ-yı

mezbûrun hayâtında vefâtından iki sene mukaddem mâlîmdan ve yedimden ve cihet-i karz-ı şer'idan inkırâz ve umûrûma sarfla istihlâk edip ba'de mezbûr İbrâhim vefât edip târih-i vefâtından dört mâh mukaddem bana deynini nâtika i'tâ eylediği yedimde mevcûd Fi 1 Teşrîn-i evvel sene 1324 târihli bir kıt'a mûcibince alacak hakkım olan altıyüz kırk iki kurûş kıbeli'l-edâ ve'l-vefâ vefât etmekle su'âl olunup tereke-i vafiye-i müteveffâ-yı mezbûrden almak üzere meblağ-ı mezkûru bana edâ ve tenbîhe ve yine müteveffâ-yı mezbûr İbrâhim hayâtında târih-i vefâtından üç gün mukaddem beni hânesine davet edip mahzar-ı şuhûdda bi-avnillahli te'âla vefât edersem teşhiz-i tekfin için malımdan beş yüz kurûş sarf edilsin diye beni vasi-i muhtar nasb ve ta'vin musıran ale'l..... vefât etmekle su'âl olunup tenfiz-i vesâyasıyçün meblağ-ı mezkûr beşyüz kurûş bana edâ ve teslîme kıbel-i şer'den tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va ettik de müddei 'aleyh-i mezbûre Ana kadın dahi cevâbında müddei mezbûrenin ber vech-i meşrûh verâset müdde'âsıyla alacak müdde'âsını ve vesâyet müdde'âsını külliyyen inkâr etmekle zeyl-i zabıtta da'va ale'l-usûl tarafeyne temhîr ettirildi.

Fi 11 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Yüzbaşı Kâsım Efendi ibn Hâzım

Mu'arrifler: [mühür]

[2]

Müddeye-i mezbûre Nâ'ile Hâtun ber-vech-i iddi'â-hâ beyâna havâle olundu

Hâkimü's-şer' Mustafa Nâ'im

Fi 11 Cemâziye'l-evvel sene 1327

[3]

Ba'de'l-fehim müddeiyei mezbûre Nâ'ile cevâbında bâlâda muharrer verâset ve alacak ve vesâyet müdde'âları için şâhid olmak üzere Ankara mahallâtından Hâcî Mûsâ Mahallesi ahâlisinden Yüzbaşı Kâsım Efendi ibni Hâzım Efendi ve berber esnâfından Mustafa Efendi ibn Mehmet ve Papuccu İbrâhim Efendi bin İsmâ'il

Hâncı Mehmet Ağa ibn Ahmet nâm dört nefer şâhidlerim olup bundan başka asla ve kat'a şâhidlerim olmadığı ve el-yevm istimâ' olunması ifâde ve beyân etmekle zeyl-i zabıttâ ale'l-usûl tarafeyne temhîr ettirildi Fi 12 Cemâziye'l-evvel sene 1327

İşbu parmak izi müddi 'aleyhâ-yı mezbûrenin parmağı olduğunu tasdik ederiz

Berber Abdullah bin Abdullah [Mühür]

[1]

Bâlâ da muharrer Yüzbaşî Fütüvvetlü Kâsım Efendi ibn Hâcî HÂzım ağa ve İbrâhim Efendi ibn İsmâ'il ve Ramazan Şemseddin mahallesinden hâncı Mehmet Ağa ibn Ahmet li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olunduklarından Medîne-i mezbûrenin Hâcî Mûsâ mahallesinden iken bundan akdem vefât eden İbrâhim ibn Hâcî 'Ali bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi mezbûre Ana kadın ile li-ebeveyn er-karındaşı oğulları Bekir ve Rıfat'a münhasıra olup bunlardan başka verâset-i ma'rûf ve ma'rûfesi yoktur bizler bu husûsa bu vechle şâhidiz ve şehâdet ederiz deyü her bir müttefikü'l-hıfz olduğu ber-nehc-i şer eda-yı şehâdet-i şer' etmeleriyle zeyl-i zabıttâ temhîr ettirildi Fi 12 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Ale'l-usûl tezkiye-i şer'iyyeleri icrâ kılına

Fi 12 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Hâkimü's-şer' Mustafa Na'im

[3]

Bâlâ da muharrer istimâ' olunan şuhûddan celbine lüzûm görülmüştür.

Fi 12 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Hâkimü's-şer'

[4]

Müddei mezbûre Nâ'ile Hânım binti Hâcî Hazım ve müddei 'aleyh mezbûre Ana kadın binti 'Ali muvâcehesinde Şâhidûn-ı mezbûrûndan Yüzbaşî Kâsım Efendi İbn Hâcî HÂzım li-ecli's-şehâde meclis-i şer' gelip istişhâd olundukda Hâcî Mûsâ mahallesinden iken bundan akdem vefât eden İbrâhim bin Hâcî Alinin verâseti zevcesi hâzıra-i mezbûre Anakadın ile li-ebeveyn er-karındaşı Ahmet'in oğulları Rıfat ve Bekire münhasıra olup bunlardan başka vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi yoktur bu husûsa bu vechle şâhidim ve şehâdet ederim kezâlik müteveffâ-yı mezbûrun hayâtından vefâtından bir gün mukaddem beni hânesine davet edip müddei mezbûre Nâ'ile hânıma ciheti- karz-ı

şer’den bâ-sened zimmetinde altı yüz kırk iki kurûş deyni olduğunu ikrâr-ı mâ’ada mevtine mesârif olarak teşhiz-i tekfine sarf edilmek üzere beş yüz kurûş vasiyet ve tenfiz-i vesâyet için ber vech-i hasbi-i mezkûre Nâ’ile Hânımı vasi nasb ve ta’yin eylediğine şehâdet ederim

Fi 12 Cemâziye’l-evvel sene 1327

Ma-ba’di sahife 75

Sayfa:44

[1]

Medîne-i Ankara’nın Bostaniye mahallesinden olup zâtı ta’rif-i şer’ ile mu’arrefe Dûdû binti Hüseyin Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer’iyyesinde ma’kûd meclis-i şer’i şerîf-i enver de mahalle-i mezkûreden Ali oğlu Ali muvâcehesinde mahalle-i mezkûreden Hâcî Abdurrahman ibn Aziz hâzır olduğu halde üzerine da’va ve takrir-i kelâm edip Haymana kazası civârında bulunduğum ve keş-i güzâr ettiğim bir sırada kâne hâzır-ı mezbûr Abdurrahman benim vekâletimi alarak gıyâbımda müddei ‘aleyh-i mezbûr ‘Ali’ye akd-ı nikâh icrâ edilmiş halbûki yedimde mevcûd fetvâ-i şerîf mûcibince benim iznim olmaksızın gıyâbımda vuku’ bulan akd-ı gayri sahih olmakla vaki’i olan mezkûr nikâhın feshini talep ederim da’va müddei ‘aleyh mezbûr ‘Ali cevâbında müddeiye-i mezbûre mukaddemâ nikâhın akdine talebe olup iddet-i şer’iyesi tekmîl olmayıp elli dört gün daha beklemesini kıbel-i şer’den mezbûre Dûdû’ya tefhîm ve târih-i tefhîmden elli dört gün sonra iddeti tekmîl olup bi’l-ahire târih-i zabıttan sekiz gün mukaddem Cum’a ertesi günü mezbûrenin izniyle mahalle-i mezkûrede hâzır-ı mezbûr Hâcî Abdurrahman Ağanın menzilinde müddeiye-i mezbûrenin tarafından vekîl Hâcî Abdurrahman ve benim tarafından Şemseddin mahallesinden şuhûd-ı mahzarından üç yüz elli kurûş mehr-i mü’eccel ve on ‘aded lirâ-yı ‘Osmâni altını mehr-i mü’eccel tesmiye olunarak mehr-i müeccel-i mezkûreden on ‘aded lirâsını bin üç yüz yirmi dört senesi şubatına tarafından müddeiye-i mezbûrenin kendi yedine tamamen i’tâ ve mutâbıkı beş lirâsını da seksen bir günden te’diye etmek üzere mezbûre yedine bir kıt’a deyn senedi i’tâ ve ol-sûretle akd-ı nikâhımız icrâ ol-vechle mezbûre zevce-i menkûhem olup su’âl olunup hukûk-ı zevciyete ri’âyet ve itâ’atine tenbîh olunmasını talep ederim deyü beyân etmekle zeyl-i zabıтта tarafeyne temhîr ettirildi.

Fi 17 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Mu'arrif: Hâcî Hasan bin Hâcî Halil

Mu'arrif : Ahmet bin Hâcî Halil

Mezbûrenin parmağı olduğunu tasdik ederiz

[2]

Müddekiye-i mezbûre Dûdû müddei mezbûr 'Ali'nin ber vech-i müdde'â Abdurrahman'ı tarafından tevkîl etmedim ve târih-i zabıttan sekiz gün akdem yani Cemâziye'l-evvelînin onuncu gününde akdım icrâ olunduğu beyân olunan nikâh fuzûlidir hala kabul etmediğim gibi zevc-i evvelîm Hâcî Hüseyin'in Fi 2 Safer sene 1327 târihinde vefât edip nikâhın akdi târihi olan Fi 10 Cemâziye'l-evvel sene 1327 târihine değin üç mâh yedi günü mürûr edebilmiş şu halde henüz iddetim zamanında akd olunmuş olduğundan akd-i mezkûrun kadına binâ'en müdâhale vâk'asının reddini talep ederim deyü beyân eyledi Fi 19 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Sayfa:45

Beyâna havâle

[1]

Hâzır-ı mezbûr Abdurrahman müddekiye-i Dûdû bin üç yüz yirmi altı senesi rebiü'l-evvelîn mahı zarfında nefis-i müddei 'aleyh mezbûre tezvîc etmek üzere ikâme eylediği da'va-yı vâk'adan bir mâh sonra Medîne-i mezbûre nüfûs kağıdları bana getirip biz mezbûr Ali ile berâber Konya yatağına gidiyoruz iddetim tekmîl olduğunda izinnâmemizi alıp nikâhımızın akdini icrâ ederiz deyü beni vekîl ve Bostaniye mahallesinden Derviş ve benim oğlum Aziz'i ve İmam Sadık Efendiyi şahid ederek bırakıp kendiler ol-vechle mezbûrenin iddeti tekmîl olduktan sonra bundan dokuz on gün mukaddem akdlerini icrâ eyledim ve üç neferden başka şâhidim yoktur deyü işbu mahalli tasdik eyledi Fi 19 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Hâzır[mühür]

[2]

Ankara'nın Kayabaşı mahallesinden ve Ankara Guraba hastahâne hadimi Mehmet Çavuş bin İbrâhim kezâlik mukaddem mahallesinden Guraba hastanaesi hademesi Ahmet ibn Mehmet nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer' gelip istişhâd

olunduklarında Ankara'nın Bostaniye mahallesinden ve Boşyan tâ'ifesinden Hâcî Hüseyin oğlu Satılmış li-ecli't-tedâvi bin üç yüz yirmi dört senesi kânûn-ı sâni yirmi ikinci günü Ankara guraba hastahânesine gelip yine bin üç yüz yirmi dört senesi kânûn-ı sâni yirmi, yedinci gününde vefât eyledi bizler bu husûsa bu vechle şâhidiz ve şehâdet ederiz deyü her biri 'ala fevkü'd-da'va ve müttetikü'l-hıfz edâ-yı şehâdet-i şer' etmeleriyle zeyl-i zabıttâ temhîr ettirildi.

Fi 28 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Ale'l-usûl tezkiye-i şer'iiyeleri

[3]

Şâhidân-ı mezbûran evvela mensûb oldukları hastahâne müdürü Ahmet Nazif bin Hüsâmeddin Efendiden bâ-varaka-i mestûre sırren ve ba'de Hâcî Murâd mahallesinden İbrâhim Efendi ibn Ömer ve Hâcî Arap mahallesinden Ahmet bin 'Osmân nâm kimesnelerden 'alenen lede't-ta'dil ve't-tezkiye 'adil ve makbûlü's-şehâde oldukları ba'de'l-ihbâr ve'l-iş'âr mûcibince müddeiyei mezkûre Dûdû'nun zevc-i evvelî Hâcî Hüseyin oğlu Satılmış târih-i vefâtı bin üç yüz yirmi yedi senesi muharremu'l-harâmın on yedinci günü vefât eylediği şâhidan-ı mezbûranın şehâdetleriyle sâbit ve mütehakkık olmağın târih-i mezkûreden bin üç yüz yirmi yedi senesi Cemâziye'l-evvelîn onuncu gününe değin yüz on üç gün mürûr etmiş olduğu anlaşılmış olmakla henüz iddetim içinde bundan mezbûrenin ahire tenkîh ve tezvîc-i şer'en sahîh ve câ'iz olacağından müddei merkûm 'Ali ber vech-i muharrer nikâh da'vasıyla mezbûre Dûdû'ya bi-vech-i şer' mu'ârizadan men' olundu.

Fi 29 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Hâkimü's-şer'

Sayfa: 46

(Bu sayfa boş)

Sayfa:47

[1]

Etam

Yohannes zevcesi

Mari

Komis

Artin

Endon?

Agob

Hâcî Durek

Artin?

Medîne-i Ankara mahallâtından Valtarin mahallesi mütemekkinlerinden ve teba-i devlet-i ‘aliyyenin Katolik milletinden Geçir oğlu Artin? veled-i Agob Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer’iyyesinde ma’kûd meclis-i şe’i şerîf-i enver de Medîne-i mezbûre beytû’l-mâl me’mûrin tarafından müressel ve muhâsebe-i vilâyet kitabetinden refetlû Abdülhalim Efendi ibn Ahmet Efendi muvâcehesinde üzerine da’va ve takrir-i kelâm edip bâlâ da şecere de muharrer olduğu vechle Medîne-i mezbûre Debbağhâne mahallesinden ve teba-i müşârun-ileyhânın Katolik milletinden iken bundan akdem bilâ-veled vefât eden Hâcî Durekin babası Artin? ve Artin’in) babası Komis ile benim babam Agob ve Agob’un babası Artin? li-ebeveyn er-karındaşlar olup babâlârinın ismi Yohannes ve dedelerinin ismi Etam ve vâlidelerinin ismi Mari binti Kirkor olup ol-vechle müteveffâ-yı mezbûrun verâseti müstâkilen bana münhasıra olmakla müteveffâ-yı mezbûrun hayâtından cihet-i karz-i şer’den yirmi kurûş alacak hakkımı kıbeli’l-ahz ve’l-istifâ vefât etmekle su’âl olunup meblağı mezkûru bi’l-verâse bana edâ ve teslîme kıbel-i şer’den tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da’va ettikde mûmâ-ileyh Hâlim Efendi cevâbında müteveffâ-yı mezbûrenin zimmetinde ol-miktâr deyni olduğunu ikrâr-ı mâ’ada verâset müdde’âsını külliyyen inkâr eyledi Fi 20 Cemâziye’l-evvel sene 1327

Müddei[imzâ]

Müddei ‘aleyh[imzâ]

Sayfa: 48

(Bu sayfa boş)

[1]

Medîne-i Ankara'nın İç nahiyesi kurâsından Solfâsol karyesinden iken ismine kur'a isâbet etmekle Der-'aliyyede Eyyüb Sultân civârında Râmi kışlâsında süvâri beşinci Alâyın beşinci bölüğünde dördüncü takımında hidmet-i 'askeriyesini ifâ etmekde iken geçen sene ecel-i mev'uduyla vefât eden Türkmen oğlu Şükrü bin Mehmet'e verâset iddi'â eden Medîne-i mezbûrenin karye-i mezkûresinden Türkmen oğlu Mehmet ibn 'Osmân Medîne-i mezkûre mahkeme-i şer'iyesinden ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de Medîne-i mezbûrenin Hâcî Bayrâm velî mahallesinden Emin oğlu Mehmet bin El-mezbûr Emin muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip karye-i mezkûreden olup ismine kur'a isâbet eden ve 'asâkir-i şahâneye sevk edilen Der-sâ'adet'te Râmi kışlâsında süvâri beşinci alâyın beşinci bölüğünün dördüncü takımında hidmet-i 'askeriyesini ifâda iken ecel-i mev'uduyla vefât eden sulbi kebîr oğlum mezbûr Türkmen oğlu Şükrü ibn Mehmet'in verâseti müstâkilen bana münhasıra olmakla müteveffâ-yı mezbûrun hayâtından cihet-i karz-ı şer'den alacak hakkı olan yirmi kurûşu kıbeli'l-ahz vefât etmekle su'âl olunup müddei meblağ-ı mezkûru bi'l-verâse bana edâ ve teslîme müddei 'aleyh merkûm Mehmet Ağaya kıbel-i şer'den tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va ettikde müddei 'aleyh mezbûr Mehmet Ağa cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Şükrü'ye cihet-i mezkûreden zimmetinde ol-miktâr kurûş deyni olduğunu ikrâr-ı mâ'ada verâset müdde'âsını külliyyen inkâr eyledi Fi 20 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Müddei 'aleyh Mehmet bin 'Osmân [Parmak izi]

Müddei [mühür]

[2]

Solfâsol karyesinden Bekâr Ahmet oğlu Satılmış ve Hallacı oğlu Cemâl bin Mustafa li-ecli'-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olundukda olup Eyyüb Sultân civârından Râmi kışlâsında hidmet-i askeriyesini ifâda iken geçen sene ecel-i mev'uduyla vefât eden Türkmen oğlu Şükrü ibn Mehmet'in verâseti babası Mehmet ibn 'Osmân'a münhasıra olup bundan başka vâris-i ma'rûf ve terekesine müstehak-i ahiri ma'lûmumuz değildir bizler bu husûsa bu vehcle şahidiz ve şehâdet ederiz.

Fi 20 Cemâziye'l-evvel sene 1327

[3]

Şâhidan-ı mezbûran evvela mensûb olduklar Zülfazl karyesi imâmı Cemâl Efendi ibn Ömer Efendi ve muhtarânı Türkmen oğlu Hüseyin Efendi ibn ‘Osmân ve Halil ibn ‘Osmân nâm kimesnelerden bâ-varaka-i mestûre ve ba’de Gicek karyesinden Çâkır oğlu Eyüb ibn Mehmet ve Zulfazl karyesinden Acar oğlu Hüseyin ibn Ahmet nâm kimesnelerden ‘alenen lede’t-tezkiye ‘âdil ve makbûlü’ş-şehâde oldukları ba’de’l-ihbâr ve’l-iş’âr mûcibince evvelâ verâsetine ba’de’l-hükm sâniyen meblağ-ı müdde’âya mezkûru müddei mezbûr Mehmete teslîme müddei ‘aleyh-i mezbûr Mehmet Ağaya kıbel-i şer’den tenbîh olundu Fi 20 Cemâziye’l-evvel sene 1327

vekîl-i sâbit vilâyet-i Ankara

Sayfa:50

[1]

Medîne-i Ankara mahallâtından Ahi Hâcî Murad mahallesinden olup zâtı ta’rif-i şer’ ile mu’arrefe Ürekli Hâcî Mehmet kerimesi Kâmile binti Hâcî Mehmet Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer’iyyesinden ma’kûd meclis-i şer’i şerîf-i enverde mahalle-i mezkûre den zevc-i dahli Kasab Gökmen ibn Mehmet muvâcehesinde üzerine da’va-i takrir-i kelâm edip merkûm Gökmen’in beş yüz bir kurûş mehr-i mü’eccel tesmiyesiyle zevc-i menkûhe-i medhûl-i bihâsı olup merkûm beni dâ’ima bilâ-kabâhât darb ve rencide ettiği gibi ber vech-i âti da’va beyân olunan bin altmış beş kurûş kıymetli eşyâ-yı menkûlesi fuzûlî zabt ve tasarruf ederek tarafıma teslîmden imtinâ’ eder olmakla su’âl olunup eşyâ-yı muharrere-i mezkûreyi tarafıma teslîme darb ve rencide etmeyeceğine mu’teber bir kefil arâ’esiyle infâk ve olmadığı sûret üzerine kadr-i ma’rûf nafaka farz ve takdir olunmasını talep ederim deyü da’va Fi 24 Cemâziye’l- evvel sene 1327

Mu’arrif: Hâncı Mustafa ibn

Mu’arrif: Ömer Efendi ibn Mehmet Efendi

Kurûş

80 Kazgân 1 ‘aded inkâr

100 Tencere Kebîr 1 ‘aded orta tencere 3 ‘aded inkâr

50 Kapaklı sahan 3 ‘aded

25	Kadâ'if tepsisi 1 'aded	İkrâr
50	Sini 1 'aded	ikrâr
15	Şorba tası 1 'aded	ikrâr
100	Çörek Tavası 1 'aded ve tirit tavası 1 'aded	
	Yağ tavası 1 'aded	ikrâr
80	Duvâr yasdığı 8 'aded	
20	Sedir minder-i iç 1 'aded	
20	Yan minder-i iç 1 'aded	
70	Yorgan 1 'aded yüz-i yasdık 1 'aded	
50	Soba ma'-tâkım	ikrâr
+800 kurûş		
15	Fincan 'aded 8- kahve kutusu 1 'aded - cezve 2 'aded	
	Tabak.... 1 'aded	ikrâr
20	 2 'aded su destisi 4 'aded	
35	Ot sedir minderi 2 'aded	ikrâr
50	hırka 1 'aded işlik 2 'aded	inkâr
15	Yatak Çarşafı zerden? 1 'aded	
50	Zevce-i sabıka Hüseyin'den hâsıl ve benden mütevellid Rızâ'nın don	
	2 'aded -gözlük 2 'aded -işlik 2 'aded	
30	Dokumadan sedir örtüsü 1 'aded ve yasdık örtüsü 1 'aded	ikrâr
50	Kendi bağımndan gelme çubuk 1 yük- çömlek 4 'aded tekne 4 'aded	
Eşyâ-yı muharrere-i mezkûre mevcûd ise aynen müstehlek ise zamânen tarafıma teslimi husûsu kibel-i şer'den tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va Fi 24 Cemâziye'l evvel sene 1327		

Sayfa:51

[1]

Müddei 'aleyh mezkûr Gökmen cevâbında müddeiye-i mezkûre Kâmileyi beş yüz kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevce-i menkûhe-i medhûl-i bihâsı olduğunu ikrâr-ı

mâ'ada darb ve rencide müdde'âsını külliye inkârıyla berâber müdde'âya mezkûr eşyâyı hâneme gelip göremeyince cümlesine cevâb vermeyeceğim deyü beyân eyledi.

Fi 24 Cemâziye'l evvel sene 1327

Müddei 'aleyh [mühür]

[2]

Şehr-i hâlin yirmi altıncı pazartesi günü mahkeme-i şer'iyeye gelmek aksi halinde gıyâben hükme râzı olmak üzere işbu mahalle imzâ eyledim Fi 24 Cemâziye'l evvel sene 1327

Müddei 'aleyh [mühür]

[3]

Müddei mezbûre Kâmile zevc-i dahli müddei 'aleyh mezbûr Gökmen muvâcehesinde takrir-i kelâm edip bâlâ-yı zabıta muharrer iddi'â eylediğim bin altmış kurûşluk eşyâmı tamâmen müddei 'aleyh mezkûr Gökmeden ahz u kabz eyledim deyü işbu mahalli imzâ eyledi.

Fi 26 Cemâziye'l evvel sene 1327

Müddei [mühür]

[4]

Ahi Hâcî Murad mahallesinden ve Attar esnâfından Ahmet Nuri Efendi ibn Mevlüd Ahi Hâcî Murâd mahallesinden Hüseyin Efendi mahdûmu Semerci Mustafa Ağa nâm kimesnelerden meclis-i şer'e gelip müddeiye-i mezbûre Kâmile kadına zevc-i dahli mezkûr Gökmen bi-hakk görüp ve gözeteceğine kezâlik nafaka ve kisvesini ifâ edeceğini ve darb ve rencide etmeyeceğine kefil olduklarını mübeyyen zeyl-i zabıta temhîr eylediler Fi 26 Cemâziye'l evvel sene 1327.

Kefil[mühür]

Kefil[mühür]

[5]

Müddeiye-i mezbûre Kâmileyi zevc-i dahli mezkûr Gökmen darb ve rencide etmeyip bi-hakk nafaka ve kisvesini ifâya mahalle-i mezbûreden Attar Ahmet Efendi ve Mustafa Ağadan her biri huzûr-ı şer'de kefâlet etmeleriyle müddeiye-i mezbûre Kâmile zevc-i

dahli Gökmen'in menziline gidip zevc-i merkûm Gökmen'e itâ'at ve hukûk-ı zevciyete ri'âyete tenbîh olundu. Fi 26 Cemâziye'l evvel sene 1327

Hâkimü's-şer' [imzâ]

Sayfa:52

[1]

Medîne-i Ankara'nın Zir Nâhiyesine tâbi' Hisârlı Kâyâ karyesinden Tosun oğlu Mollâ Dede ibn Hâcî Halil Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd meclis-i şer-i şerîf-i enver de karye-i mezkûr de ..[devâmı yok]

Sayfa:54

[1]

Medîne-i Ankara'nın Hâcî Ashab mahallesinden ve teba-i devlet-i 'Osmâniyenin Rum milletinden Lazar oğlu Anistas veled-i Lazar Medîne-i mezkûre mahkeme-i şer'iyyesinden ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enver de beytû'l-mâl me'mûru tarafından müressel refetlü Abdülhalim Efendi ibn Ahmet Efendi muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip işbu meclis-i şer'de müşâhade ve mu'âyene olunan kır renkli ve beş yaşlı bir re's kırsırağ bundan iki mâh mukaddem Canbaz esnâfından Hâcî Hüseyin Ağa ile şeriki Hâcî Mahmûd Ağadan beş yüz elli kurûş iştirâ eylediğim mezkûr kırsırağ bundan dört gün mukaddem Ankara civârında İstasyon kurbunda zâyî edip bu kere mûmâ-ileyh yedinde bulup tarafıma teslîmden imtinâ' eder olmakla su'âl olunup tarafıma teslîmi husûs-ı tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va müddei 'aleyh mûmâ-ileyh Abdülhalim Efendi cevâbında müdde'âya mezkûr esbe bi'l-me'mûriye vaz'ı yedin ikrâr-ı mâ'ada eşyâ-i mâlımdan deyü müdde'âsını külliye inkâr eyledi.

Fi 26 Cemâziye'l evvel sene 1327

Müddei[imzâ]

Müddei ‘aleyh [imzâ]

Beyâna havâle

Kazur ‘Ali mahallesinden Çerçi oğlu Elyâs ibn Elistos

Uzun oğlu Bedus

Bağcı oğlu Ağa Mehmet

Çayırıcı İbrâhim Ağa

Kargı oğlu Onek

[2]

Kazur ‘Ali mahallesinden Çerçi oğlu Elyâs veled-i Elistos ve Uzun oğlu Bedus veled-i Yuvannı li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer’e gelip istişhâd olunduklarında işbu meclis-i şer’imde müşâhede ve mu’âyene olunan beş yaşlı ve kır renkli bir re’s kısrak müddei mezbûr Anistas Hâcî Hüseyin Ağa ile şerîfî Hâcî Mahmûd’dan iştirâ etme mâlî olduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz deyü her biri ala vefkü’l-da’va ve müttefikü’l-hıfz ber şer’ eda-yı şehâdet-i şer’ etmeleriyle zeyl-i zabıta temhîr ettirildi Fi 26 Cemâziye’l evvel sene 1327

[İmzalar]

[3]

Şâhidan-ı mezbûran evvelâ mensûb oldukları Kazur ‘Ali mahallesi heyet-i ihtiyariyesi Kozma oğlu Kosta ve nâm kimesneden bâ-varaka-i mestûre sırren ve ba’dehu Anastas veledi Kiryako ve Çeke veled-i Yusefki nâm kimesnelerden ‘alenen lede’t-tezkiye mazbût şehâde oldukları ba’de’l-ihbâr ve’l-iş’âr ve’l-halef mûcibince müdde’âya mezkûr kısrâğı müddei mezbûr Anastasa teslim müddei ‘aleyh mûmâ-ileyh Abdülhalim Efendiye tenbîh olundu. Fi 27 Cemâziye’l evvel sene 1327

Hâkimü’ş-şer

[imzâ]

Sayfa:55

[1]

Medîne-i Ankara’nın Çubukabâd Nâhiyesi kurâsından Esemboğa karyesinden Köse oğlu Mustafa ibn Mustafa Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer’iyyesinde ma’kûd meclis-i şer’i

şerîf-i enver de Ankara defterdarlığından müressel İsmâ'il Efendi ibn 'Ali Efendi muvâcehesinden üzerine da'va-yı takrir-i kelâm edip işbu meclis-i şer'imde müşâhede ve mu'âyene olan sekiz yaşlı ve kızıl renkli ve kumdalı siyah renkli merkebden hâsıl mâlî bir re's merkebi bundan bir sene mukaddem hazîrân zarfından zâyî edip bu defa mûmâ-ileyh yedinde bulup tarafıma teslîmden imtinâ' eder olmakla su'âl olunup tarafıma teslîmi husûsu tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va müddei 'aleyh mûmâ-ileyh İsmâ'il Efendi cevâbında müdde'âya mezkûr bir re's merkebe bi'l-me'mûriye ve vaz'ı yedini ikrâr-ı mâ'adayı külliyyen inkâr eyledi

Fi 26 Cemâziye'l evvel sene 1327

Müddei 'aleyh [İmza] İsmâ'il

Müddei [mühür]

Beyâna havâle

Karye-i mezkûreden İmamoğlu Şevki

Değirmenci oğlu Tevfik

Kasap Velî Hüseyin

Üç neferden başka şâhidim yoktur Fi 26 minh

Müddei[mühür]

[2]

Karye-i mezkûreden İmâmoğlu Şevki bin Mustafa ve Değirmenci oğlu Tevfik ibn Mustafa li-ecli-ş-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olunduklarında işbu meclis-i şer'imde müşâhade ve mu'âyene olunan kızıla meyal ve sekiz yaşlı bir re's mabe merkeb nüddei mezbûr Mustafa'nın kapındaki siyâh renkli merkebden hâsıl mâlî olduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz deyü her biri müttetikü'l-hıfz edâ-yı şehâdet-i şer' etmeleriyle zeyl-i zabıтта temhîr ettirildi

Fi 26 Cemâziye'l evvel sene 1327

Şâhid[parmak izi]

Şâhid[mühür]

[3]

Şâhidan-ı mezbûran evvelâ mensûb oldukları Karaoğlan çarşısında Hancı Fethullah ve oğlu Seyyid Efendilerden bâ-varaka-i mestûre sırren ve ba'de Çubukabâd Nâhiyesinin

Yenice karyesinden Hâcî ‘Ali ibn Mehmet ve Kalaba karyesinden Ahmet Efendi ibn Mehmet nâm kimesnelerden ‘alenen lede’t-ta’dil ve’t-tezkiye adil ve makbûlü’ş-şehâde oldukları ve ba’de’l-ihbâr ve’l-iş’âr ve’l-halef mûcibince müdde’âya mezkûr merkeb-i müddei mezbûr Mustafa’ya edâ ve teslîme müddei ‘aleyh mûmâ-ileyh İsmâ’il efendiye tenbîh olundu

Fi 27 Cemâziye’l evvel sene 1327

Hâkimü’ş-şer’

[İmza]

Sayfa:56

[1]

An-asl Medîne-i Ankara’nın Mihriyar mahallesinden ve teba-i Devlet-i ‘Aliyyenin Katolik milletinden iken Der-sa’adette Beyoğlunda Hüseyin Ağa mahallesinden vefât eden Arslangül Bol Efendi veled-i Mihailin verâseti zevcesi Sarafî binti Yohannes ve sulbi kebîre kızları Mari Elize ve Nakahor ile sulbi kebîr oğlu Mihâ’il ve sağıre kızı Yoliş ve sağır oğlu Yohannes ve Çevri ve Kirkora münhasır olduğu zâhir ve nümâyan olmakla sağırân-ı mazburân Yoliş ve Yohannes ve Cozi ve Kirkorun bâ-hüccet-i şer’iyye ve sağıri Sarafî tarafından Fi 18 Zi’l-hicce sene 1322 târihli Galata mahkeme-i şer’iyyesinden mu’atta ve Mustafa Asıl imzâ ve mühürleriye hâzır ve memhûr ve fetvahân-i celîleden Mûsâddık bir kıta vekâletnâme-i şer’ ile vekîl-i müseccel-i şer’isi Zelkelyan Onek Efendi veled-i Oseb Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer’iyyesinden ma’kûd meclis-i şer’-i şerîf-i enver de ikrâr-ı tâm edip işbu meclis-i şer’i ibrâz eylediğim vekâletnâme-i şer’ muhteviyâtı vechle müteveffâ-yı mezbûr Bol Efendinin verâseti zevcesi müvekkilem mezbûre Sofya ile vâsileri olduğu Bol’a ve Çevri ve Yohannes ve Kirkor ve sulbi kebîre kızları Mari ve Elize ve Nakahor ve Mihâillere münhasıra ve mesele-i mirâsları doksan altı sehimden olup sihâm-ı mezbûreden elli iki müvekkillerim mezbûre ve yedi sehim sağıre mezbûre Boline ve ondörtder sehimden kırk iki sehim sağırun-ı mezbûrun Kirkor ve Çevri ve Yohannes ve yedişer sehimden yirmi bir sehim binât Mari ve Elize ve Nakahora on dört sehim Mihaile isâbet etmekle verâset-i mezbûre Der-sâ’adette sâlefû’z-zikr Hüseyin Ağa mahallesinde ikâmet etmekde olmalarıyla Medîne-i Ankara da olup Mihriyar mahallesinde kâ’in etrâfı kemâl-

i şöhretine binâ'en tahdidden müstağni bir bâb menzildeki hisse-i şayi'âlarını ahire bey' murâd etmeleriyle müvekkilerim mezbûrenin vâsisi olduğu sağırun-ı mezbûrunun dahi hisse-i şayi'âları menzil-i mezkûrden müteferrik etmesi mümkün olduğu ve müşteriken tasarrufda müşkilât olduğu cihetle verese-i mezbûre menzil-i mezbûrun mecmu' bin lirâ i'tibâriyle Holas oğlu Endon Efendiye bey' ettikleri ve sağırun-ı mezbûrun hisse-i şayi'âları müzâyeten bey' olduğu halde verese-i kebîrin bey' eyledikleri mebâliğa reside olmayacak mücerredim olmakla sağırun-ı mezbûrunun hisselerini dahi müşteri-i mezbûr Endon Efendiye bedel-i mezkûr ile bey' olunmasını talep ederim Fi 27 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Vasi-i vekîl[imzâ]

Sayfa:57

[1]

Medîne-i mezbûrenin Kurt mahallesinden ve teba'-i Devlet-i 'Aliyyenin Katolik milletinden Kayıkçıyan Hebi Agob Efendi veled-i Kiyork ve Erzincan oğlu Kirkor veled-i kasab ve Köse oğlu Artin? veled-i karâbet ve Kamburoğlu Çozi veled-i Artin? meclis-i şer'e gelip müteveffâ-yı mezbûr Bol Efendinin Mihriyar mahallesinden kâ'in etrâfı tahdîd ve tasarrufunda müstağni bir bâb menzilleri verese-i kebîre müteveffâ-yı mezbûr hisse-i irsiyerini mecmu' bin lirâ ihbârıyla Hulasyan Endon Efendiye bey' eyledikleri ve menzil-i mezkûr kabil-i taksîm olmayıp müşteriken tasarrufunda müşkilât olduğu ve hisse-i sağırun lede'l-müzâyede bey' olunduğu halde mecmu'an bey' eylediğini mebâliğe reside olmayacağı ve binâ'en 'aleyh sağırun-ı mezbûrun hisseleri verese-i kibâr hisseleriyle birlikde bedel-i mezbûre ile bey' olunması ise ve enfa' olduğunu tasdiken işbu mahalli imzâ ederiz

Fi 27 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Köleban Onok [imzâ]

Kamburyan Çozi[imzâ]

Erzincan oğlu [imzâ]

Kayıkçıyan [imzâ]

[2]

Sağırun-ı mezbûrundan Yolin ve Kirkor ve Yohannes ve Çorçinin sâlefü'z-zikr Mihriyar mahallesinde kâ'in bir bâb mülk menzilde mesele-i mirâsları vechle hisse-i irsiyeleri

verese-i kibâr hisseleriyle ma'en bey' ve semeninden ikâmetgâhları olan Der-Sâ'adet'te ahir 'akâr i'tirâ olunmak ise ve enfa' olduğu kesandan Kamburyan ve Vemin veled-i Horkes ve Kamburyan Çozi veled-i artin nâm kimesneler 'ala-tarikü'sş-şehâde ihbârlarından ve Ermenak Efendi veled-i Agob ve Nezar Efendi veled-i Oseb nâm kimsenelerden dahi haricen icrâ kılınan tahkîkâtan anlaşılmakla sağırunun menzil-i mezkûrdaki mesele-i mirâsları vechle hisse-i şayi'âları menzil-i mezkûrun mecmû' bin lirâ i'tibâriyle ahire bey' olduğu üzere müvekkilesi vasiyete mezbûre Sofya'ya izâfetle vekîl Onek Ağaya kıbel-i şer'den izn verildi

Fi 28 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Hâkimü'sş-şer'

Sayfa:58

[1]

Etam

Yohannes - zevcesi Mari

Agob		Artin?		Komis	
		Agob ↓		Artin? ↓	
		Arin Durek(bilâ-veled fevt)			
Serabi [Bilâ-veled fevt]		Artin?		Korik [bu dahi] ↓	
Afrize	Agob [bu dahi] ↓	Vemin [bu dahi]	Komis [Bilâ-veled]		

Onek			fevt]
------	--	--	-------

Medîne-i Ankara mahallâtından Valtarin mahallesi mütemekkinlerinden ve teba'-i Devlet-i 'Aliyye-i 'Osmâniyenin Katolik milletinden Keçir oğlu Artin? veled-i Agob Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd meclis-i şer'-i şer'-i enverde Medîne-i mezbûre beytü'l-mâl me'mûru tarafından müressel ve zikr-i âti terekeye bi'l-me'mûriye ve vaz'ı yed eden ve husûmet-i kıbel-i şer'den re'y olunan muhâsebe-i vilâyet ketebesinden Abdülhalim Efendi ibn Ahmet Efendi muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip bâlâ-yı şecere de muharrer medîne-i mezbûre mahallesinde sâkin ve tebâ'-i müşârun ileyhânın millet-i merkûmesinden iken bundan mukaddem vefât eden Keçir oğlu kerimesi Hacı Derkek babası Artin? ve Artin'in? babası Komis benim babam Agob ve Agobun babası Artin? ile li-ebeveyn er-karındaşlar olup babâların ismi Yohannes ve dedelerinin ismi Etam ve vâlidelerinin ismi Mari ve maskat-ı re'sleri Hallac Mahmûd mahallesi olup ol-vechle müteveffîye-i mezbûrenin verâseti hasıran bana münhasır olmakla müteveffîye-i mezbûrenin terekesine mûmâ-ileyh bi'l-me'mûriye vaz'ü'y-yed edip tarafıma teslimine imtina' eder olmakla su'âl olunup tarafıma teslimi husûsu tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va müddei 'aleyh mûmâ-ileyh Hâyim Efendi cevâbından müteveffâ-yı mezbûrun terekesine bi'l-me'mûriye vaz'ü'y-yed eylediğini ikrâr-ı mâ'ada müddei mezbûrun verâset müdde'âsını külliyyen inkâr eyledi Fi 28 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Müddei vekîli [imzâ]

Müddei 'aleyh [imzâ]

Müddei [imzâ]

[2]

Ankara'nın Börekçiler mahallesinden ve teba'-i Devlet-i 'âliyyenin Katolik milletinden Körünür oğlu Kamro veled-i Komis li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olundukda Medîne-i mezbûrenin Hacı Mansur mahallesinden iken bundan mukaddem vefât eden Keçir oğlu Kızı Hacı Derkek'in babası Artin? ve dedesi Komis ile müddei mezbûr Artin'in? babası Agob ve anın babası Artin? ve Börekçiler mahallesinden Emrez'e oğlu Onekin babası Emrez'e ve Emreze'nin babası ve Artin'in? babası Agob

ile li-ebeveyn er-karındaşlar olup babâların ismi Yohannes ve dedelerinin ismi Adem ve vâlidelerinin ismi Mâri ve maskat-ı re'sleri Hallaç Mahmûd mahallesi olduğuna bu husûsa bu vechle şâhidim ve şehâdet ederim Fi Gurre-i Cemâziye'l-Ahir sene 1327

Şâhid[imzâ]

[3]

Ankara'nın Yeğen Bey mahallesinden ve teba'-i Devlet-i 'aliyyenin Ermeni Katolik milleti nisvanından Mari binti Geçir? oğlu Kirok li-ecli'sş-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olundukda ve debbağhâne mahallesinden iken bundan mukaddem vefât eden Hâce Derkek babası Artin? ve Artin'in? babası Komis ile hâzır-ı mezbûr Artin'in? babası Agob ve Agob'un babası Artin? ile li-ebeveyn er-karındaşlar olup babâların ismi Yohannes ve dedelerinin ismi Komis ve maskat-ı re'sleri Debbağhâne mahallesinden olan müteveffiye-i mezbûre Derkekin verâseti min-cehti'l-'usûbeti'n-nesebiye hâzır-ı mezbûr Artine? münhasır olup bundan başka verâset-i ma'rûf ve ma'rûfe yoktur bu husûsa bu vechle şâhidim ve şehâdet ederim.

Fi 19 Cemâziye'l-Ahir sene 1327

Şâhid[İmza]

Sayfa:59

[1]

Ankara'nın Hallaç Mahmûd mahallesinden ve taba'-i Devlet-i 'aliyyenin Katolik milletinden Kahya oğlu Kirok veled-i Vemin li-ecli'sş-şehâde meclis-i şer' gelip istişhâd olunduklarından ve Debbağhâne mahallesinden iken bundan mukaddem vefât eden Keçir oğlu Kerimesi Hâce Derkek babası Artin?ve Artin'in?babası Komis ile hâzır-ı mezbûr Artin'in?babası Agob ve Agob'un babası Artin?ile li-ebeveyn er-karındaşlar olup babâların ismi Yohannes ve dedelerinin ismi Adem ve maskat-ı re'sleri Debbağın mahallesi olup ol-vechle müteveffâ-yı mezbûrun min-cehti'l-'usûneti'n-nesebiyye hâzır-ı mezbûr Artin'e? münhasır olup bundan başka vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi yoktur ben bu husûsa bu vechle şâhidim ve şehâdet ederim Fi 19 Cemâziye'l-Ahir sene 1327

Şâhid (imzâ)

Tezkiye[Silik] icrâsı

Fi gurre-i Şa'bân sene 1327

[2]

Şâhidan-ı merkûman sırren ve ‘alenen lede’t-tezkiye makbûlü’ş-şehâde oldukları ba’de’l-ihbâr mûcibince verâsetine ba’de’l-hükm müteveffâ-yı mezbûreden mevrus maşını müddei merkûm Artine? eda ve teslîme müdür-i mûmâ-ileyh Hâcî Ethem Efendiye kıbel-i şer’den tenbîh olundu Fi 13 Şaban sene 1327

Sayfa:60

[1]

An-asl Bosna muhacirlerinden olup Medîne-i Ankara’nın Yenice mahallesinden olup zâtı ta’rif-i şer’ ile ma’rûf Hanife binti Salih Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer’iyyesinden ma’kûd meclis-i şer’i şerîf-i enver de mahalle-i mezbûreden zevc-i mutallaka Mahmûd ibn Mustafa muvâcehesinde üzerine da’va ve takrir-i kelâm edip merkûm Mahmûd yüz elli bir kurûş mehr-i mü’eccel tesmiyesiyle zevc-i dahlîm olup bundan on gün mukaddem beni talak-ı vahid-i bayin ile tatlik edip ol-vechle merkûmun zimmetinde takdir ve ma’kûd-ı ‘aleyh olan yüz elli bir kurûşla iddetin inkızasına değin nafaka ve me’unet süknaşı merkûmun ferâşetinden hâsıl ve benden mütevellid bir buçuk yaşında Hasan’ın hacr terbiyesi bana â’id olmakla hakk-ı hızânedan sukûtuna değin üzerine kadr-ı ma’rûf nafaka farz ve takdir olunmak matlûbumdur deyü da’va müddei ‘aleyh-i mezbûr Mahmûd cevâbında müddeiye-i mezbûre yüz elli bir kurûş mehr-i mü’eccel tesmiyesiyle zevce-i menkûhe-i medhûl bihâsı iken beynimizde hâsıl olan adem-i hüsn-i mu’âşeretten dolayı dört gün mukaddem talak-ı vahid-i bayin ile tatlik ve sağire-i mezbûre feraşetinde hâsıl sulbi sağir oğlu olduğunu ikrâr ve beyân eyledi Fi 29 Cemâziye’l-evvel sene 1327

Müddei ‘aleyh Mahmûd [parmak izi]

Müddeiye [parmak izi]

Mezbûranın imzâları olduklarını tasdik ederiz

Mu’arrif sadık Hoca ibn İbrâhim

Mu’arrif Zabtiye Hasa bin Hasan

[2]

Merkûm Mahmûd cevâbında mehr-i mü'eccel mezbûrden yüz kurûş müddeiye-i mezbûreye teslim eylediğini der-meyân ederek mezbûre lede'l-isticvâb merkûmun yedinden mehr-i mü'ecceline mahsûben yüz kurûşa ahz eylediğini ikrâr eyledi

Fi 16 Receb senne 1327

[3]

Sağir-i mezbûr için yevm-i kırk para nakafa kadr-i ma'rûf olduğunu tasdik kılındı Fi Minh

[4]

Müdde-i 'aleyh mezbûr Mahmûd Mehr-i mü'eccelden zimmetinde elli bir kurûş deyni olduğunu ikrâr etmekle 'ala-mûcib-i ikrara meblağ-ı mezbûru müddeiye-i mezbûre Hanife'ye teslim ba'de't-tenbîh mezbûre iddeti inkızasına değin nafaka ve me'unet süknasıyçün yevm-i kırk para i'tibâriyle târihden i'tibâren kırk beş ve sağir-i mezbûr hîn-i hızânededen müstağni oluncaya değin kadr-i ma'rûf olduğu bi'l-ihbâr mütehakkık olan yevm-i kırk para sağir-i mezbûr için nafaka ve kisve baha takdir olunarak meblağ mezbûre sağir-i mezbûrun nafaka ve kisve bihâsına sarf ve lede'l-hacete istidâne ve inde'z-zâfer babası Mahmûd rucû'a kibel-i şer'den izn verildiği tarafına tefhîm olundu Fi 16 Receb sene 1327

Hâkimü'ş-şer [İmza]

Sayfa:61

[1]

Medîne-i Ankara mahallâtından Çeşme mahallesinde sâkin iken vefât eden İvât oğlu Abdullah ibn Ahmet'in verâseti zevcesi Şerîfe binti Abdülkadir ile ve sulbi sağire kızı Zekiye ve kendisinden akdem vefât eden zevcesi Afifeden mütevellidan sulbiye kebîre kızı Hediye ve sulbi kebîr oğlu Mesud'a münhasır ve mesele-i mirâsları otuz iki sehimden olup sihâm-ı mezkûreden dört sehmi zevce-i mezbûre Şerîfeye ve yedişer sehimden on dört sehmi bintân-ı mezbûrtan Zekiye ve Hediye ve ondört sehmi ibn kebîr mezbûr Mesud'a isâbeti inde'ş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra verese-i

mezbûrundan ibn kebîr-i mezbûr Mesud ve sulbi kebir kızı Hediye tarafından taleb-i da'va ve husûmet-i der-cevâb ve ikâme ve istimâ'-i şuhûd ve tahlif-i hasma vekîl-i müseccel-i şer'isi İsmâ'il Ağa hâzır olduğu halde Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinden ma'kûd meclis-i şer'i şeri-i enver de zevce-i mezbûre Şerîfe muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip müteveffâ-yı mezbûrun hayâtında ale'l-vefât sağıre tasarrufunda mâlî ve mülkü olup ba'de'l-vefât her birine mesele-i mirâsları vechle mevrûs müntâkil medîne-i mezbûrenin Zu'l-fazl karyesinden Mecidiye nâm mahalde vâki' etrâfı Acembaloğlu Ezon ve Mıgırdıc ve bir tarafı dere ve tarik-i 'amm hudûd ile mahdûd bir kıta bahçe ma'-bahçe mezbûre Şerîfe'ye vaz'ü'y-yed edip mesele-i mezkûre vechle hisse-i şayi'â menzil tarafımıza mahallinde teslîmden imtinâ' eder olmağla su'âl olunup bağ ve bahçe mezbûreyi ve Ali Bey bağı bâ-taksîm tarafımıza teslîmi husûsu tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va müddei 'aleyhâ-yı mezbûr Şerîfe cevâbında müdde'âya mezkûr bahçe ve ma' bağı bi'l-verâse vaz'ü'y-yed eder olduğu ikrâr lakin müddei merkûm Mesud'un zimmetinden mehr-i mü'eccelden alacağım olan üç yüz kurûş tarafıma teslîm etmedikçe bahçe-i mezbûrenin taksîm ve teslîm etmeyeceğini beyân eyledi Fi Gurre-i Cemâziye'l-ahir sene 1327

Mu'arrif: [Mühür]

Mu'arrif [Mühür]

Müddei 'aleyh [Mühür]

Hâzır [mühür]

Müddei 'aleyh

Mezkûr Bahçenin Ale'l-usûl mahallinden taksîmi Fi 2 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Hâkimü's-şer'

[2]

Husûs-ı atî'l-beyânın mahallinden taksîm için kıbel-i şer'den me'zûnen irsâl olunan Kâtib Abdullah Efendi ibn 'Ali Efendi Ankara defter-i hâkânî müdüriyet-i behiyyesinde müressel Başkâtib Fehmi Efendi hâzır olduğu halde Medîne-i mezbûrenin Çeşme mahallesinden iken vefât eden İvât oğlu Abdullah ibn Ahmet'in Zu'l-fazl karyesinden vâki' etrâfı şarken tarik-i 'amm ve garben Şeyh Tayyib Efendi ve Güdüllü Bekçi Hasan ve Şimâlen Acembal Efendi ve cenûben Hâcî Bayrâm Velî hazretlerinin Post-nişini Şeyh Tayyib Efendi ile mahdûd Sekiz bin kurûş kıymetli tul'en beş dönüm miktarı bağ

ma' bahçeye varıp bahçe-i mezkûre de vereseden zevce ve vasiye Şerîfe bint Kadir ile binti kebîre tarafından vekîl-i müseccel-i şer'isi zevc-i dahli İsmâ'il Ağa ve sulbi kebîr oğlu Mesud hâzır oldukları halde kezâlik bi-garaz müslimin ve ehl-i vukûfdan Altıaylıkzâde Şevket Efendi ve Abdizâde İsmâ'il Efendi ve Halilağazâde Hüseyin Efendi ve İsmâ'il ve Hüseyin Efendi vesâ'ir ceride-i zabıтта muharrerü'l-esâmi müslimîn hâzırın oldukları halde 'akd-ı meclis-i şer' ettikde Bağçe ve bağ mahdûd-ı mezkûrun şarken tarik ve garben Şeyh Tayyib Efendiye cenûben Kezâlik Şeyh Tayyib Efendi ve şimâlen verese-i binti kebîre Hediye bağçesi ile mahdûd ve iki bin yedi yüz elli kurûş kıyye dolayı bir dönüm otuz beş arşın âlâ vereseden zevce ve vech-i mezbûre Şerîfeye ifrâz kezâlik bağ ve bağçe-i mezkûrdan müfrez bâ-taraf-ı şarken tarik ve garben Bekçi Hasan ve cenûben vereseden zevce ve sağire ve şimâlen vereseden ma'dûd bahçeleriyle mahdûd bir dönüm miktârı ve bin yedi yüz elli kurûş kıymetli bağçe ma' bağ verese-i binti kebîre Hediye'ye kezâlik şarken tarik ve garben [boşluk] cenûben vereseden binti kebîre Hediye ve şimâlen Acembaloğlu Bahçeleriyle mahdûd iki dönüm beş arşın mahalli vereseden ibn-i kebîr-i mezbûr Mes'uda her biri kat'en ferağ[Silik] ederek ifrâz ve taksîm edilip ol-vechle mezbûrun bi'l-asale ve bi'l-vesâye ve bi'l-vekâle ve bi'l-verâse kabul eyledikleri kâtib-i mûmâ-ileyh ma'en meb'us ümenâ-yı şer' meclis-i şer'e gelip 'alâ vuku'-ı inhâ ve takrir etmeğın ma vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Fi 9 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Necib bin Ahmet

Kavak Bekir Efendi bin Ahmet

Nâfi Ağa

Halilağazâde

Altıaylıkzâde

Abdizâde

Aracı me'mûru

Zevce Şerîfe [parmak izi]

Mezbûrenin imzâsı olduğunu tasdik ederiz Ayaşlızâde

Sayfa:63

[1]

Medîne-i Ankara'nın İç Nâhiyesinden Lodummu Karyesi sâkinelerinden olup zâtı Hasan bin 'Osmân ve Ali bin Velî ta'rifleriyle mu'arrefe Emine binti Hasan Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinden ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enver de karye-i mezkûreden zevc-i dahli Cemikli oğlu 'Ali bin Süleymân muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip merkûm Ali beş yüz bir kurûş mehr-i mü'accel ve beş yüz elli bir kurûş mehr-i mu'accel tesmiyesiyle zevc-i dahli olup merkum beni diğer zevcesi İpek ile birlikde bir menzilde ikâmet ettirerek ol-vechle beni dâ'ime darb ve rencide etmekde olduğundan olan merkûmun üzerinden mütekarrir beş yüz elli bir kurûş mehr-i mu'accelemini tarafıma teslîme ba'de diğer zevcesinden ayrıca bir menzil tehiyye edinceye değin kadr-ı ma'rûf nafaka farz ve takdir olunmasını talep ederim deyü da'va müddei 'aleyh mezbûr Ali cevâbında müddeiye-i mezbûre beş yüz elli bir kurûş mehr-i mu'accel tesmiyesiyle zevce-i menkûhe-i medhûl-i bihâsı olup el-hâletü hazihi mehr-i mu'accelde beş yüz elli bir kurûş zimmetinden deyni olduğunu ve diğer zevcesi mezbûre İpek ile birlikde bir menzilde ikâme ettirdiğini ikrâr-ı mâ'ada zarb ve rencide müdde'âsını külliyyen inkâr eyledi

Fi 2 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Müddei 'aleyh [parmak izi]

Müddeiye [parmak izi]

Mezbûranın imzâları olduklarını tasdik ederiz

Hüseyin Efendi ibn Mustafa [Mühür]

[2]

Müddei 'aleyh merkûm 'Alinin 'alâ-mûcib-i ikrâr ilzâm olup mehr-i mu'accel-i mezkûr beş yüz elli bir kurûş müddeiye-i mezbûre Emineye hala edâ ve teslîme merkûm 'Ali'ye kıbel-i şer'den ba'de't-tenbîhe değin zevcesinden ayrıca bir menzil tehiyye edinceye değin bâ-terâdi yevmi iki şer kurûşdan şehri altmış kurûş merkûm Ali üzerine nafaka farz ve takdir olundu Fi 2 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Zevc [parmak izi]

Zevce [parmak izi]

İşbu parmak izi imzâları mezbûran Emine ve Alinin olduğunu tasdik ederiz

Hâkimü'ş-şer

[1]

Medîne-i Ankara'nın Hâcî Mûsâ mahallesinden Karataşlı Mustafa Efendi ibn Hâcî Ahmet ağa ve Sabûni mahallesinden Hamza Efendi ibn Ömer tarafından Fi 29 Cemâziye'l-evvel sene 1327 târihli bir kıt'a ihbârname üzerine Medîne-i Ankara'nın Hâcî Bayrâm Velî mahallesinden Muhzırbaşî Mehmet ibn Emîn ve zevcesi Hafize binti Satılmış Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'yyesinden misüllü meclis-i şer'e bi'l-celb muvâcehelerinde mezkûr ihbârname bi'l-ferâ'ize zevce-i mezbûre Hafize ile diğer zevcesi Dilber binti Abdulhay tatlikinde ve keyfiyyet-i tatlik ve 'aded-i talakı su'âl olundukda fi'l-hakîka mezbûre Hafize ve Dilber zevce-i menkûhe-i medhûlleri iken beynlerinden? vaki nizâ' üzerine mezbûrtanı eşyâlarını hânesinde bulunan eşyâdan tefrîk ederek her ikisine hitâben örf-i beldedü'l-ferâ'iz talakda istimâl olunan emin olu lafzıyla talak niyetiyle emin ol emin ol emin ol deyü tatlik eylediğini ve deyü tatlik eylediğini ve ol-târihde mezbûre Hafize hâmile olduğunu ve hâmile olduğu halde mezbûrenin bana te'lif-i beyn? edilmek üzere bazı kesânla haber gönderildiğinde üçden dokuza kadar şart ettim almam dediğini ve mahkeme de kezâlik talak-ı selâse-i mezkûreyi ikrâr etmiş ise de ol-târihde mezbûre vaz'-ı mahal eylediğini ve Orta karyesine keder? İken keyfiyyet-i talakı yani üçten dokuza kadar şart ettiğini Abidin Efendi ve Ethem Efendiye ikrâr eylediğini ve ba'de tecdîd-i nikâh ederek bir menzilde ikâme etmekde iken Hâkim-i sabık Mustafa Na'im Efendinin takrir-i ile yanında mezbûreyi bıraktığını ve el-hâletü hazihi sâkin olduğu menzilde ikâme eylediğini ikrâr eylediyesde mezbûre Hafize cevâbında bundan bir buçuk sene mukaddem diğer zevcesi Dilber ile müzanâ' esnâsında emin ol emin ol emin ol diyerek üç defa tekrâr ederek kendisini boşadığını ve el-haletü hazihi tecdîd-i nikâh ederek bir menzilde ikâme ettiğini ikrâr eyledi Fi 3 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Mu'arraf: [imzâ]

Mu'arraf: Tayyib Efendi ib Ahmet Efendi [imzâ]

Zevcesi Hafize [parmak izi]

Mezbûrenin Parmağı olduğunu tasdik ederiz [imzâ]

[2]

Merkûm Mehmet Ağa ile zevcesi Hafize'nin işbu ikrârları üzerine zevcesi mezbûre Hafize'nin üç talak ile zevc-i Mehmet Ağadan mutallaka olup kable't-tahlil akd edilen[sıllık]batlanına ba'de'l-hükm merkûm Mehmet Ağa zevcesi Hafize ike mu'âmele-i zevciyyetten men' olunduğunu mezbûrtana tenbîh olundu Fi 3 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Hâkimü's-şer'

Sayfa:65

[1]

Medîne-i Ankara'nın Yalincak karyesinden olup zâtı ta'rif-i şer' ile mu'arrefe Fatma binti İbrâhim Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinden ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Medîne-i mezbûrenin Bâlâ kazasına tâbi' Davdanlı karyesinden Ömer oğlu Hamza ibn Ömer muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip işbu meclis-i şer'de müşâhede ve mu'âyene olunan kızıla meyâl siyah renkli altı yaşlı ve sağ kulağı delik ve sol kulağının arkası dağlı bir re's merkeb bundan iki sene mukaddem Canbâz Arab Ali nâm kimesneden altı 'aded mecdiye iştirâ edip ol-vechle şer'en mâlım iken bundan bir sene mukaddem Ankara civârında Topraklık nâm mahalde kazâ'en zâyi edip bu kere merkûm Hamza'nın yedinde bulup tarafıma teslîmden imtina' eder olmakla su'âl olunup tarafıma teslîmi husûsunda tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va ettikde müddei 'aleyh mezbûr Hamza cevâbında müdde'âya mezkûr merkeb damadım İsmâ'il'in netâcen malı olup emâneten yedinde mevcûd olduğuna ikrâr-ı mâ'adayı külliyyen inkâr eyledi.

Fi 3 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Müddei [parmak izi]

Müddei 'aleyh [parmak izi]

İşbu imzâlar mezbûranın olduğunu tasdik ederiz

Ovâcık karyesinden Mehmet bin Hüseyin

Yahya Efendizâde

[3]

Şehr-i Hâlin altıncı pençşenbe günü damâdım İsmâ'il Ankara mahkeme şer'iyyesine göndermek aksi halinde mezkûr merkeb müddeiyyenin olduğunu mübeyyen işbu mahalle imzâ eyledim

Müddei 'aleyh [parmak izi]

Mezbûrun imzâsı olduğunu tasdik ederim

[4]

Müddei ('aleyh)mezbûr Hamza damadı Süleymanlı İsmâ'il bin Mehmet meclis-i şer' gelip cevâbında işbu meclis-i şer'de müşâhede ve mu'âyene olunan yedi yaşlı merkeb kapımdaki siyâh merkebiden netâcen hâsılmalımdır deyü beyân eyledi . Fi 6 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Müddei 'aleyh

[5]

Müddei 'aleyh mezbûr İsmâ'il tekrâr cevâbında mezkûr hayvan iki yaşından iken bundan altı sene mukaddem Tabanlı karyesinin Gülşem karyesinden Koluroğlu Mehmet nâm kimesneden bir 'aded lirâya aldım deyü beyân eyledi. Fi 9 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Müddei 'aleyh [parmak izi]

Mezbûrun imzâsı olduğunu tasdik ederiz

Tahraz? oğlu Hasan

Emîn Efendi ortakçısı Ali

Satılmış Tekneci 'Osmân

Canbaz 'Osmân

Dört neferden başka şâhidim yoktur

Mezkûr şâhidleri Cum'a günü hâzır ettireceğim

Mezbûrenin imzâsı olduğuna tasdik ederiz

Sayfa:66

[1]

Etam(Adem)

Komis- Vâlideşi Mâri (maskat-ı re'sleri

Hallac Mahmûd)

Yohannes

Emrize-

Artin?

Derdek

[bilâ veled fevt]

Yohannes ve nâm-ı diğer onek

Medîne-i Ankara'nın Debbagane mahallesi mütemekkinlerinden ve teba'-i Devlet-i 'Aliyyenin Ermeni Katolik cemâ'atinden Keçiroğlu Yohannes ve nâm-ı diğer Onek veled-i Emrize Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iiyyesinde ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enverde beytû'l-mâl me'mûru tarafından müressel muhâsebe-i vilayet ketebesinden ve husûmeti re'y kılınan Abdülhalim Efendi ibn Ahmet Efendi muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip Medîne-i mezbûrenin Debbagin mahallesinden ve teba'-i müşârun ileyhânın millet-i merkûmesinin nisvânında iken vefât eden bâlâ-yı şecere de muharrer Keçir oğlu kerimesi Hacı Derdek babası Artin? ile benim Emrize ve Emrize'nin babası Yohannes ile li-ebveyn er-karındaşlar olup babâların ismi Komis ve dedelerinin ismi 'Adem ve vâlidelerinin ismi Mari ve ve maskat-ı re'sleri Hallaç Mahmûd mahalllesi olup ol-vechle müteveffâ-yı mezbûrun verâseti yalnız bana münhasır olmakla müteveffât-ı mezkûrenin terekesine mûmâ-ileyh bi'l-me'mûriye vaz'ı-yed edip tarafıma teslîmden imtinâ' eder olmakla su'âl olunup bi'l-verâse bana edâ ve teslîme tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va müddei 'aleyh Abdülhalim Efendi cevâbında müteveffîye-i mezbûrenin terekesine bi'l-me'mûriye-i vaz'ı yedini ikrâr-ı mâ'ada verâset müdde'âsını külliye inkâr eyledi Fi 9 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Müddei 'aleyh [imzâ]

Müddei [mühür]

[2]

Ankara'nın Hisâr Ağniya mahallesinden ve taba'-i Devlet-i 'aliyyenin Katolik cemâ'atinden Tokdar Kirkor veled-i Komis li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer' gelip istişhâde olundukda Medîne-i mezbûrenin Debbagin mahallesinden iken bundan mukaddem vefât eden Hacı Derdekin babası Artin? ile müddei mezbûr Yohannes ve nâm-ı diğer Onekin babası Emrize Ve Emrize'nin babası Yohannes ile li-ebeveyn er-karındaşları olup

babâların ismi Komis ve dedelerinin ismi Yohannes ve vâlidelerinin ismi Mâri ve maskat-ı re'sleri Yeni Şar mahallesi olup ol-vechle müteveffîye-i mezbûrenin bundan başka vârisi yoktur.

Fi 19 Cemâziye'l-ahir sene 1327

[3]

Debbağhâne mahallesinden ve teba'-i devlet-i 'aliyyenin Katolik cemâ'atinden Aracı oğlu Vemin veled-i Agob li-ecli'-ş-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olundukda Debbağhâne mahallesinden iken bundan akdem vefât eden Keçir oğlu Hacı kerimesi Hacı Derdekin babası Artin? ile müddei mezbûr Yohannes ve nâm-ı diğer Onekin babası Emrize Ve Emrizenin babası Yohannes ile li-ebeveyn er-karındaşları olup babâların ismi Komis ve dedelerinin ismi Yohannes ve vâlidelerinin ismi Mari ve maskat-ı re'sleri Yeni Şar mahallesi olup ol-vechle mezbûrun verâsetini merkûm Oneke münhasır olup bundan başka vârisi yoktur

Fi 19 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Şâhid [parmak izi]

Parmağın Vemin'in parmağı olduğunu tasdik ederiz

Sayfa:67

[1]

Debbağhâne mahallesinden olup zâtı Çevri veled-i Esteban ve Bâlâc oğlu Onek veled-i Artin? ta'rifleriyle mu'arrefe Emrize oğlu Onek ve nâm-ı diğer Yohannes meclis-i şer'e gelip Katolik milleti nisvânından iken bundan mukaddem bilâ-veled vefât Keçir oğlu kerimesi Derdeke ber vech-i muharrer min-cehti'l-vesâye emmizâdesi verâsetini hasıran bana munhasıra olduğunu iddi'âya kıyâm etmiş idim el-haletü hazihi da'va-yı mezkûremden fariğâ olup müteveffâ-yı mezbûrun verâseti ber-nehc-i şer' Keçir oğlu Artin? ol-babda i'lâm-ı şer'-i hükme adem-i kanâ'atle Li-ecli'-t-temyiz fetvahâne-i celîleye takdim ve da'va-yı mezkûrenin berâ-yı istimâ' zuhûren i'lâma tedkîkât-ı şer'iyyeden i'lâm eyledi mûmâ-ileyhi merkûm Artin'in verâseti[Silik] ve mutasarrıf olmamla cihet-i verâsetinde benim asla 'alaka ve müdâhalemleri olmadığına mübeyyen işbu zabıtta temhîr eyledim Fi 10 Rebiü'l-evvel sene 1328

Debbağın mahallesinden ve Katolik cemâ'atinden Keçir oğlu Onek veled-i Emrize
[mühür]

Mu'arrif: [imzâ]

Mu'arrif:[mühür]

Sayfa:68

[1]

Adem

Bakos-

zevcesi Mari [Maskat-ı Re'sleri Hâcî Doğan mahallesi]

Artin?

Yuraz

Horeb

Hace Derik[bilâ veled fevt] Bakos[bilâ veled fevt]

Elyam

Serbik(Müddei)

Medîne-i Ankara'nın Hâcî Doğan Mahallesinden ve teba'-i Devlet-i 'aliyyenin katolik cemâ'ati nisvânından olup zâtı ta'rif-i şer' ile mu'arrefe Serbik binti Vemin tarafından taleb-i da'va ve husûmeti der-cevâb ve ikâme ve istimâ'-i şuhûd ve tahlif-i hasma vekîl-i müseccel-i şer'isi Tüfekçiyan Artin? veled-i Hace Kirok Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinden ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enver de Medîne-i mezbûre beytül-mâl me'mûru tarafından müressel muhâsebe-i vilâyet ketebesinden ve zikr-i âti tereke bi'l-me'mûriye vaz'ü'y-yed eden ve husûmeti kıbel-i şer'den re'y kılınan Abdülhalim Efendin ibn Ahmet Efendi muvâcehesinde üzerine da'va ve takriri kelâm edip Medîne-i mezbûrenin Hâcî Mansur mahallesinden ve teba'-i müşârun ileyhânın millet-i mezbûresinden iken bundan mukaddem bilâ-veled vefât eden Keçir oğlu Hace Derkek babası Artin? ile müvekîlem mezbûre Serbikin vâlidesi Elyam'ın vâlidesi Horeb ile li-ebeveyn er-karındaşlar olup babâların ismi Bakos ve dedelerimin ismi Adem ve vâlidelerinin ismi Mari ve Maskat-ı re'sleri Hâcî Doğan mahallesi olup ol-vechle müteveffiyeye-i mezbûre Derkek verâseti ancak müvekkilem mezbûresi Serbike münhasıra olmakla müteveffât-ı mezbûrenin terekesini mûmâ-ileyh bi'l-me'mûriye vaz'ü'y-yed edip tarafıma teslîmden imtinâ' eder olmakla su'âl olunup müvekkilem mezbûreye izâfetle bi'l-vekâle tarafıma edâ ve teslîmi husûsu tenbîh olunmak

matlûbundur deyü da'va müddei 'aleyh mûmâ-ileyh Abdülhalim Efendi dahi cevâbında müteveffîye-i mezbûrenin terekesine bi'l-me'mûriye vaz'ü'y-yedin ikrâr mâ'ada verâset müdde'âsını külliye inkâr eyledi.

Fi 5 Cemâziye'l-Ahir sene 1327

Müddei 'aleyh [imzâ]

Müddei vekîli [mühür]

Beyâna havâle

Hâcî Doğan mahallesinden Katolik milletinden Canmus oğlu Mıgırdıç veled-i Kirok

Kethüda mahallesinden Katolik milleti nisvânından Meskçi oğlu kerimesi Kostane binti Estiban

Er-karındaşı Meskçi oğlu Eron veled-i Estiban

Hâcî Doğan mahallesinden Berus kızı Nata Maryem

Valtârin mahallesinden Cıngan zevcesi Kebrik

Hâcî Doğan mahallesinden Alyan zevcesi Seranik

Altı neferden başka şâhidim yoktur

Fi 22 Cemâziye'l-Ahir sene 1327

[2]

Hâcî Doğan mahallesinden Canmus oğlu Mıgırdıç veled-i Kirok li-ecli's-şehâde meclis-i şer' gelip istişhâd olundukda müteveffâ-yı mezbûr Hacı Derkek babası Artin'e? ve Artin'in? babası Bakos ve anın babası Adem mezbûr Bikosun iki oğlu olup biri Artin? diğeri Kirok olup başka evlâdı yoktur böylece bilirim Fi 22 Minh

Şâhid [İmza]

Sayfa:69

[1]

Kethüda mahallesinden Meskçi oğlu Eron veled-i Estiban li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olundukda müteveffîye-i mezbûre Hacı Derik hayâtından ve kemâl-i akli sıhhatinden müddeiye-i mezbûre Serbikin vâlidesi benim helâlim?olup eğer ben vefât edersem vârisim mezbûre Serbikdir deyü ikrârına şâhidim Fi 22 Cemâziye'l-Ahir sene 1327

Şâhid [imzâ]

[2]

Mahalle-i mezkûreden Meskçi oğlu kerimesi Katane binti Estiban li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olundukda müteveffîye-i mezbûre hayâtında bizim hânemde ikâme eder iken müddeiye-i Serbik vâlideşi benim halem olup eğer vefât eder isem bundan başka vârisim yoktur deyü ikrâr ile şehâdet ederim Fi 22 Cemâziye'l-Ahir sene 1327

Şâhide: [parmak izi]

Sayfa:70

[1]

Medîne-i Ankara'nın Afi mahallesinden Bakkal Bekir ağa mahdûmu İsmâ'il Efendi ibnü'l-mezbûr Bekir Ağâ Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'îyesinden ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enver de Medîne-i mezbûrenin Hisâr Emriler mahallesinden Yolcu oğlu kerimesi Refika binti Mustafa'ya üç defa mürasele ve dördüncü defa muhtıra tebliğ edilmiş ise de bi'z-zât veya tarafından bir vekîl-i müseccel göndermekden imtinâ' etmesine mebni meclle-i celîlenin bin sekiz yüz otuz dördüncü maddesi hükmüne tevfi kan müddei merkûmun talebiyle müddei 'aleyhâ-yı mezbûrenin hukûkunu li-ecli'l-muhâfaza kıbel-i şer'den Ankara da'va vekîllerinden Ömer Efendi ibn İsmâ'il vekîl-i Mûsâhhar ta'yin olunarak mezbûr Ömer Efendi muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip mahalle-i mezbûreden bundan akdem vefât eden zevce-i menkûhem Nâciye binti Rıfat Efendinin verâseti benimle sadriye sağire kızı Nâ'ile ile babasının li-ebveyn kız-karındaşı Ümmügülsüm'e ba'de binti mezbûre kızım Nâ'ile dahi vefât ederek verâseti ancak bana münhasır olup mesele-i mirâsımız bi-hükm-i şer'îyye dört sehimden olup sihâm mezkûreden bir sehmi mezbûre Ümmügülsüm ve mutâbıkı üç sehim bana isâbeti inde's-şer'in enver zâhir olmakla müteveffiyât-ı mezbûratın ber-vech-i âti terekesini bilâ-vâris ve bilâ-istihkak müvekkili mezbûre Refika Hânım vaz'ü'y-yed edip hisse-i şayi'â tarafıma teslîmden imtina' eder olmakla su'âl olunup

hisse-i irsiyem tarafıma teslîmi husûsu tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va. Fi 5 Cemâziye'l-Ahir sene 1327

Müddei

[2]

Kurûş

300	Haleb Sadr yasdık takımı 1 'aded kurûş	m
160	Yorgan Haleb yüzü 1 'aded	m
40	Haleb sedir yasdık örtüsü 1 'aded	m
40	Haleb sedir Maksadı 1 'aded	m
+540 kurûş		
30	Haleb Bohça 1 'aded	m
20	Çarık Sedir örtüsü 1 'aded	m
100	Pamuk Yatak 2 'aded	m
50	Yük Yatak 1 'aded	m
60	Yemeni yorgan 1 'aded	m
130	Basma yüzlü yorgan 1 'aded defa yorgan 2 'aded biri mevcûttur	
+ 930 kurûş		
32	Yatak yüz yasdık 4 'aded [3 'aded]	m
40	Pamuk sedi şiltesi 1 'aded	m
80	Bekdal Sarmalı yasdık 2 'aded	m
10	Ufak ayna(eyne) yasdık 1 'aded	m
80	Ot yuvarlı 3 'aded	m
15	Pamuk yan minderi 1 'aded	m
20	Yasdık örtüsü telli 2 'aded	m
10	Çarıkdan minder örtüsü 1 'aded	m
20	Kilim seccâde 1 'aded	
16	Yemeni seccâde 1 'aded	m
300	Kürt kilimi 1 'aded	

+1553 kurûş

Sayfa:71

250 Yükden ma'm l Cicim 1 'aded

30 Telli Sedir baş yasd k 2 'aded

35 Sini 1 'aded

60 Kapaklı sah n 6 'aded

12 Kapaklı şorba tası 1 'aded

20 Büyük Kapaklı Kuş h ne 1 'aded

15 Kapaklı defa kuş h ne 1 'aded

20 Tencere 1 'aded

40 Hamam leğeni ma' tas

+ 482 kur ş

30 Abdest leğeni ma' ıbr k 2 'aded

16 Yum rta sahanı 1 'aded

13 şorba Tası 1 Adet

15 Kapaklı Helke 1 'aded

17 Bakır Su tası 1 'aded

10 Bakır su kofası 2 'aded

+573 kur ş

25 Yol Tası 1 'aded

20 Kahve El değirmeni 1 'aded

150 Gümüş naalliye çift 1 'aded

200 Gümüş hamâm tası 1 'aded

60 Gümüş Tarak[zarf] 12 'aded takım 1 'aded

50 Gümüş Kofa 1 'aded

60 Gümüş S 'at 1 'aded

60	Miftahlı Atlı Küpe 1 ‘aded
200	Gümüş Kuşak 1 ‘aded
25	Gümüş Halhal 1 ‘aded
20	Kadife 1 ‘aded
30	Altın Yüzük 1 ‘aded
10	Fincan Takımı 1 ‘aded
10	Cay takımı 1 ‘aded
1000	Mahmûdiye altın nısf 20 ‘aded
100	Takı altını ortasında tılsım 1 ‘aded
300	- 1 ‘aded
1030	Beşi bir yer de altın ‘aded 2
60	Boy Masa Aynası 1 ‘aded
40	Karpuzlu Lanbası 3 ‘aded

Sayfa:72

100	Altın kürsü kadınlara mahsûsdur 15 ‘aded
300	Telli dâmisiden elbise yaka entârisi 1 ‘aded
40	Ser? ve hamâm kutusu 1 ‘aded
25	Defa iki âdi kutu 2 ‘aded
200	Bağdad çarı 1 ‘aded
30	‘Âdi çar 2 ‘aded
40	Telli iskarpın çift 1 ‘aded
45	Fasona entâri 1 ‘aded
45	Kenâr Entâri
65	Kadife entâri
60	Kadife Hırka
80	Dokuz parça elbise

10	Gönü yağlı (bağlı)
10	Ceket
10	Çini
10	Nâmaz bezi
10	Yasdık Örtüsü
10	Önü işlemeli gecelik
3	Fanilya 1 ‘aded
7	Gömlek
8	Mahrâme
8	İşlik
8	Tor Kuşak 3 ‘aded
16	Boğça
25	Çarşaf 3 ‘aded
13	Dumlu yasdık yüzü
30	Boyalı Yemeni 13 ‘aded
5	Baş örtüsü
21	Mendil 7 ‘aded
10	Kise 10 ‘aded
5	Basma yasdık yüzü
18	Havlu 6 ‘aded
12	Peşkir 5 ‘aded
6	Yelek 3 ‘aded

Sayfa:73

15	Yelek 3 ‘aded
6	Fanilya Gömlek
3	Çorap 1 ‘aded

+5304 kurûş

+5354 kurûş

[3]

Eşyâ-yı muharre-i mezkûre mevcûd ise 'alenen müstehlek ise zamânen tarafıma edâ ve teslîmi husûs-ı tenbîh olunmak matlûbundur deyü da'va müddei 'aleyh mezkûr cevâbından müddei mezbûrun iddi'â eylediği eşyâ-yı müvekkilesine izâfetle külliyyen inkâr eyledi. Fi 5 Cemâziye'l-Ahir sene 1327

Müddei 'aleyh vekîli [imzâ]

Müddei [imzâ]

Beyâna havâle

Kara Ahmet oğlu Hidayet

Aşçı sadık

Kara Ahmet oğlu zevcesi Azime

Mücellid Mehmet Efendi zevcesi Ganime

Mücellid Şeyh Mehmed zevcesi Rabia kadın

Hidâyet zevcesi Adeviye

Altı neferden Başka şâhidem yoktur Fi 17 Cemâziye'l-Ahir sene 1327

Müddei [imzâ]

Sayfa:75

Ma-kabli sahife 45

[1]

Şâhidun-ı mezbûrundan Boryacı mahallesinden ve Berber Esnâfından Mustafa Efendi ibn Mollâ Mehmet li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olundukda Hâcî Mûsâ mahallesinden iken bundan mukaddem vefât eden Hisârlı Kâyâ karyeli İbrâhim ibn Hâcî 'Ali'nin verâseti zevcesi hâzıra-i mezbûre Ana kadın binti 'Ali ile li-ebeveyn erkarındaşları oğulları Rıfat ve Bekir ebnan Ahmet'e münhasıra olup bunlardan başka vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi yoktur bizler bu husûsa bu vechle şehâdet ederim kezâlik

müteveffâ-yı hayâtında vefâtından bir gün evvel beni hânesine çağırıp eğer ben vefât eder isem teşhiz-i tekfinime sarf edilmek üzere beş yüz vasiyet ve tenfiz-i vasiyet için ber vech-i hasbi mezbûre Nâ'ile hânımı vasi muhtare nasb ve ta'yin edip ol-vechle müteveffâ-yı mezbûrun teşhiz-i tekfine mezbûre hânım iki yüz elli kurûş sarf eyledi ben bu husûsa bu vechle şâhidim ve şehâdet ederim Fi 12 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Şâhid [mühür]

[2]

Hâcî Mûsâ mahallesinden ve Papuççu esnâfından İbrâhim Efendi ibn İsmâ'il li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olundukda Hâcî Mûsâ mahallesinden iken bundan akdem vefât eden Hisarlı Kayalı İbrâhim ibn Hâcî Alinin verâseti zevcesi hâzıra-i mezbûre Anakadın binti Ali li-ebeveyn er-karındaşı Ahmetin sulbi kebîr oğulları Rıfat ve Bekire münhasıra olup bunlardan başka vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi yoktur bizler bu husûsa bu vechle şâhidim ve şehâdet ederim kezâlik müteveffâ-yı mezbûr hayâtından vefâtından dört mah mukaddem mezbûre Nâ'ile hânımın yedinden ve mâldan ve cihet-i karz-ı şer'den altı yüz kırk iki kurûş ahz edip zimmetinden deyni olduğuna şâhidim ve şehâdet ederim Fi 12 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Ale'l-usûl tezkiye-i şer'iyyeleri icrâ kılındı Fi 12 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Hâkimü's-şer'[imzâ]

[3]

Şâhidan-ı merkûman sırren 'alenen lede't-ta'dil ve't-tezkiye adil ve makbûlü's-şehâde oldukları ihbâr olunmağın ba'de't-tahlifü's-şer mûcibince hükm ve tenbîh olundu

Fi 14 Minh

Nâ'ib [İmza]

Sayfa:76

[1]

Medîne-i Ankara'nın Boşnak Yeni mahallesinden olup zâtı Aziz bin Sâlih ve Ahmed ibn Yusuf ta'rifleriyle mu'arrefe Azime binti Ahmet Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinden ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de zevc-i dahli Ali ibn Hasan muvâcehesinde üzerine deva ve takrir-i kelâm edip merkûm bin bir kurûş mehr-i

mü'eccel tesmiyesiyle zevc-i dahlî olup merkûm beni dâ'ima darb ve rencide eylediği gibi Ankara civârından dört sâ'at mesâfede Odabaşında merkûm kâ'immakâm Selim Bey çiftliğine gidip orada sâkin olacağı bir hânesi olmadığından burada münâsib bir menzîl tehiyye edinceye kadar kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdir olunmak matlûbundur deyü da'va müddei 'aleyh mezbûr Ali cevâbında müddei mezbûre Azime bin bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevce-i menkûhe-i medhûl bihâsı olduğunu ikrâr lakin mezbûreyi geçen sene Fi 23 Cemâziye'l-ahir sene 1326 târihli ahz eylediğim itâ'at i'lâmı mûcibince yani ikâme eylediğim menzile gelip hukûku zevciyete itâ'ate hüküm ve tenbîh olunmağın ol-vechle hukûk-ı zevciyete ri'âyet ve itâ'ate tenbîh olunmak ve bi-vech-i şer' mu'ârizadan men'-i talep ederim deyü beyân eyledi Fi 18 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Mu'arrif [Parmak izi]

Mu'arrif [Parmak izi]

Müddei 'aleyh [parmak izi]

Müddei [parmak izi]

Mezbûranın imzâları olduğunu tasdik ederiz

[2]

Zevc-i merkûm Ali Çavuş meclis-i şer'den gaybûbet etmesine binâ'en zevce-i mezbûre 'Azime'ye yevmi üçer kurûşdan şehir-i doksan kurûş nafaka verebileceğini mahalle-i mezbûreden ve jandarma piyâde neferâtından Mehmet Aziz ibn Abdullah ve Aziz ibn Salih ve İsmâ'il ibn Yusuf nâm kimesneler 'alâ-tarikü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olmağın mezbûre 'Azime için ayrıca bir menzîl tehiyye ve me'unet sükna ve nafakasız te'diye edeceğine kefil-i arâe edinceye değin zevc-i merkûm 'Ali üzerine yevm-i üçer kurûşdan şehri doksan kurûş kıbel-i şer'den farz ve tahrir olundu. Fi 17 Receb sene 1327 Hâkimü's-şer'

[3]

Müddeiye-i mezbûre vech-i şer' üzere ba'de'l-halef kadr-i ma'rûf olduğu ihbâr olunan yevmi üçer kurûşdan şehri doksan kurûş zevc-i merkûm 'Ali üzerine kıbel-i şer'den farz ve takdir olup meblağ-ı mefrûz-ı mezkûru zevce-i mezbûre umûruna sarf ve lede'l-hâce istidâneye kıbel-i şer'den tenbîh olundu

Fi 17 Receb sene 1327

[1]

Medîne-i Ankara’nın Kureyş mahallesinden olup zâtı ta’rif-i şer’ ile mu’arrefe Cennet Kadın binti Hasan Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer’iyyesinden ma’kûd meclis-i şerîf-i enver de takrir-i kelâm ve tâbi’r-i ani’l-merâm edip ben bi-mısra olup nafakaya eşedd-i ihtiyaçla muhtâç olmamla bundan iki sene mukaddem üç yüz elli bir kurûş mehr-i müeccel tesmiyesiyle zevc-i dahlim olup bundan bir sene mukaddem beni hânemde bilâ-nafaka bırakarak Kastamonu vilâyetine tâbi’ Bolu kazasına firâr edip el-haletü hazihi Bolu kazasından aşçılık ile meşgul olan Zağferanbolulu Mehmet Çavuş bin İsmâ’il nâm kimesne bu ana kadar bir gûna nafaka ve kisveye dâ’ir bir şey irsâl ve havâle etmediğinden vürûduna değin merkûm üzerine kadr-i ma’rûf nafaka farz ve takdir olunmak matlûbumdur deyü da’va-yı vâk’a da vaka mutâbık ve nefsü’l-emre muvâfık olduğu zeyl-i vesika da muharrerü’l-esâmi-i müslimin ‘alâ-tarikü’ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olmağın merkûmun vürûduna değin zevcesi mezbûrenin nafaka ve kisve bahasıyçün yevmi iki kurûş yirmi paradan şehri yetmiş beş kurûş şehri doksan kurûş gaib-i mezbûr Mehmet Çavuş üzerine kıbel-i şer’den nafaka farz ve takdir olunup meblağ-ı mefrûz-ı mezkûru zevce-i mezbûre umûruna sarf ve istihlak ve lede’l-hace istidâneye ve inde’z-zâfer merkûm üzerine rucu’a izn verilmeğın ma-vâk’a bi’t-taleb ketb olundu Fi 18 Cemâziye’l-ahir sene 1327

Mu’arrif [mühür]

Mu’arrif [mühür]

Müddei [parmak izi]

Boryâcı mahallesinden Karahöyükü oğlu Hüseyin bin Mehmet [imzâ]

Kureyş mahallesinden Zabtiye onbaşı Mehmet bin Ahmet [mühür]

Kayabaşı mahallesinden ve zabtiye sūvâri onbaşısı Mehmet Ali bin Abdullah [mühür]

Kureyş mahallesinden Suvâri zabtiye onbaşlarından Arab Mehmet bin Said [mühür]

[2]

Yirmi iki kurûş yirmi paradan şehri yetmiş beş kurûş tarafeyn hakkında kadr-i ma'rûfe olduğunu tasdik ederiz Fi 18 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Hâfız Said Bin Halil [mühür]

Hâkimü's-şer'

Sayfa:78

[1]

Medîne-i Ankara'nın Hâcî Mûsâ mahallesinden Mehmet Hayri Efendi ibn Mehmet Tevfik Efendi ibn Mehmet Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinden ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de Medîne-i mezbûrenin Tekke Ahmet mahallesinden ve vergi kalemi hulefâsından Şemsi Efendizâde Ahmet Efendi ibn Şemsi Efendi muvâcehesinden üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip mahalle-i mezkûreden iken bundan akdem vefât eden baba ve murisim Nevşehirli Mehmet Efendinin verâseti zevcesi Nâdiye hânım binti Nurullah ve vâlidesi Havva Hânım binti Bekir Ağaya munharsa ve mesele-i mirâsımız yirmi dört sehinden olup sihâm-ı mezkûreden üç sehimi zevce-i mezbûre Nâdiye'ye ve dört sehmi Ümm-i mezbûre Havva'ya ve mutâbıkı on yedi sehimi bana isâbet etmekle müteveffâ-yı mezbûrun hayâtında malından ve yedinden ve cihet-i karzdan yirmi dört kurûş alacak hakkı kıbeli'l-ahz ve'l-istifa vefât etmekle su'âl olunup mesele-i mirâsımız vechle tarafıma edâ ve teslîme tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va müddei 'aleyh mûmâ-ileyh Ahmet Efendi cevâbında müteveffâ-yı mezbûre zimmetinden ol-miktâr deyn olduğunu ikrâr-ı mâ'ada verâset müdde'âsını külliyyen inkâr eyledi Fi 19 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Müddei 'aleyh [imzâ]

Müddei [imzâ]

Beyâna havâle

[2]

Ankara'nın Hâcî Mûsâ mahallesinden

Haydar? Efendi ibn İbrâhim Efendi ve Abdülkadir Efendi ibn Abdurrahman li-ecli's-
şehâde meclis-i şer'de hâzıran olup istişhâd olunduklarından mahalle-i mezkûreden iken
bundan akdem vefât eden divân-ı 'umumiye ketebesinden Mehmed Tevfik Efendi ibn
Mehmet ibn Abdullah'ın verâseti zevcesi Nâdiye binti Nurullah ve vâlidesi Havva binti
Bekir ve sulbi kebîr oğlu hâzır-ı mezbûr Mehmet Hayri Efendiye münhasır olup
bunlardan başka vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi yoktur bu husûsa bu vechle şâhidim ve
şehâdet ederiz Fi 19 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Şâhid Hastahâne katii [imzâ]

Şâhid: mektûbi mümeyyizi ketebesi şefidir

Ale'l-usûl tezkiye-i şer'iyyeleri icrâ olundu fi 19 minh

Şâhidan-ı mezbûran sırren ve 'alenen lede't-ta'dil ve 't-tezkiye adil ve makbûlü's-şehâde
oldukları ba'de'l-ihbâr ve'l-iş'âr mûcibince evvelâ verâsetine ba'de'l-hükm sâniyen
meblağ-ı müdde'âya mezkûrden on yedi kurûş müddei mûmâ-ileyh Mehmet Hayri
Efendiye teslîme müddei 'aleyh mûmâ-ileyh Ahmet Efendiye tenbîh olundu

Fi 20 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Hâkimü's-şer'

[3]

Medîne-i Ankara'nın Bâlâban mahallesinden Ömer Hafız Efendi mahdûmu Mehmet
'Abdi Efendi ibn Hafız Seyyid Medîne-i mezbûr mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd
meclis-i şer' şerîf enver de Medîne-i mezbûrenin Ahi Hâcî Hâcî Murâd mahallesinden
olup zâtı ta'rif-i şer' ile Mu'arrefe Aişe binti Mustafa muvâcehesinde üzerine da'va ve
takrir-i kelâm edip mezbûre Aişeyi Fi Selh-i Safer sene 1327 târihinde dokuz yüz bir
kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevce-i menkûhe-i gayr-i medhûl-i biham iken
bundan bir buçuk mâh mukaddem vâlidesi kezban'ın teşvikiyle babası hânesine firâr
edip el-yevm gelip hukûk-ı zevciyete ri'âyet olunmasına kıbel-i şer'den tenbîh olunmak
matlûbundur deyü da'va müddei 'aleyh mezbûre 'Aişe cevâbında müddei mezbûr
Mehmet'e ol-târihde nikâhın akdine bir kimesene me'zûniyet vermedim bi'l-farz 'akdin
hatta tahakkuk etse bile merkûm ikâme eyledi menzilde vâlidesiyle diğerk merkûma ahiri
bir hâtun ile na-meşru' olan işler de bulunduğu gibi merkûme hânesine vardığımda

‘âkile değil idim bir mâh mukaddem ‘âkil-i bâliğa olup nikâhımın feshini talep ederim deyü da’va.

Fi 22 Cemâziye’l-ahir sene 1327

Müddei [imzâ]

Müddei ‘aleyh [parmak izi]

Sayfa:80

[1]

Medîne-i Ankara’nın Hisâr Emirler mahallesinden iken bundan akdem vefât eden Yolcu oğlu Hafidi Naciye binti Rıfat Efendinin verâseti zevci dahli İsmâ’il Efendi ...

[2]

Medîne-i Ankara’nın Afî mahallesinden Bakkâl Hacı Halil Ağa hâfidi İsmâ’il Efendi ibn Bekir Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer’iyyesinden ma’kûd meclis-i şer’i şerîf-i enver de Medîne-i mezbûre mahallâtından Hisâr Dutvirân mahallesinden olup zâtı ta’rif-i şer’ ile mu’arrefe Yolcu oğlu kerimesi Refika Hânım binti Mustafa tarafından taleb-i da’va ve husûmeti der-cevâb ve ikâme ve istimâ’-i şuhûd ve tahlif-i hasma vekîl-i müsccel-i şer’isi Çerkeşli Mehmet Efendi ibn Mehmet Efendi muvâcehesinde üzerine da’va ve takrir-i kelâm edip mahalle-i mezkûreden iken bundan akdem vefât eden zevcem ve murisim Yolcu oğlu Hafidesi Naciye binti Rıfat’ın verâseti benimle sûret-i sağire kızı Nâ’ileye ba’de Nâ’ile dahi vefât ederek verâseti hasıran bana münhasır olmakla ol vechle müteveffiyeye-i mezbûrenin ber-vech-i ati da’va-yı beyân olunan terkesi bilâ-istihkak müvekkile-i mezbûre Refika Hânım ve vaz’ı yed edip tarafıma edâ ve teslîmde imtina’ eder olmakla su’âl olunup tarafıma teslîmi husûsu tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da’va.

[3]

Kurûş

35

Yorgan 1 ‘aded

İnkar

7	Yatak yüzlüğünün yüzü 1 ‘aded	ikrâr	
20	Kilim seccâde 1 ‘aded	ikrâr	Mescide vaz’ edilmiştir.
350	Kürt Kilimi 1 ‘aded	ikrâr	lakin müteveffîye teçhiz-i tekvin için iki yüz otuz kurûşa veresinin ma’lûmatıyla satılmıştır
200	Cicim? pamuk 1 ‘aded	ikrâr	
+612	kurûş		
30	Sini 1 ‘aded	ikrâr	
35	Kapaklı sahan 4 ‘aded	ikrâr	
13	Şorba Tası 1 ‘aded	ikrâr	
16	Kapaklı Kuşhâne 1 ‘aded	ikrâr	
17	Defa kapaklı kuşhâne 1 ‘aded	Kapaksız olarak mevcuttur	
+723	kurûş		
13	Şorba tas 1 ‘aded	Mevcût	
15	Tencere 1 ‘aded	Mevcût	
25	Hamam Leğeni 1 ‘aded	Mevcût	
10	Hamam tası 1 ‘aded	Mevcût	
12	Demir sahan 1 ‘aded	Mevcût	
13	Şorba tas 1 ‘aded	sehven tekrar olduğu	
16	Kapaklı Helke 1 ‘aded	Mevcût	
10	Bakır su kofası 2 ‘aded	Mevcût	
+837			

Sayfa:81

50	Bakır su tası 1 ‘aded	ikrâr
20	Yol tas 1 ‘aded	ikrâr
15	Kahve El değirmeni 1 ‘aded	ikrâr

100	Gümüş tain çift 1 ‘aded	ikrâr
+978	kurûş	
70	Gümüş hamâm tası 1 ‘aded	ikrâr
40	Gümüş kofa 1 ‘aded	Terhinde olduğu
35	Miftâhlı Altın küpe	İkrâr
280	Gümüş kuşak 1 ‘aded	Merkûm İsmâ’il Efendiye sermaye
ahz edilmek üzere bir buçuk lirâ üç ‘aded		mecidiye istikrâz edilip oraya terhin verilmiştir
10	Kadife mûhre 1 ‘aded	ikrâr
+1413		
60	Altın küpe(kürsü) 15 ‘aded	ikrâr
25	Altın yüzük 1 ‘aded	ikrâr
1000	Mahmûdiye altını 20 ‘aded	inkâr
1000	Beşi bir yerde altın 2 ‘aded	inkâr
20	Fason Entârî 1 ‘aded	ikrâr
50	Mahmûdiye altını ve derûnunda	
	bir ‘aded tılsım	ikrâr
20	Keten entârî	ikrâr
45	Kadife entârî 1 ‘aded	ikrâr
+3583		
40	Hırka	ikrâr
5	Gömlek 1 ‘aded	ikrâr
5	Mahreme 1 ‘aded	ikrâr
14	Peşkir 4 ‘aded havlu 5 ‘aded	ikrâr
20	Bohça 1 ‘aded yelek 2 ‘aded	
	Basma çift 1 ‘aded çarşaf 2 ‘aded	ikrâr
	Peşkir 2 ‘aded	ikrâr
12	Çorap 1 ‘aded Tor kuşak 1 ‘aded kese 9 ‘aded	ikrâr

5	mendil 7 ‘aded	ikrâr
20	 13 ‘aded	ikrâr
10	Gömlek 2 ‘aded	ikrâr
15	El aynası 1 ‘aded	ikrâr
60	Çalar saat 1 ‘aded	İkrâr
+3789		

Hâne ta’mirine bi’l-izafe fesh edilmiştir. Hayatında kendisi yani refikam tarafından sarf edilmiş olduğunu tasdik etmem tashih ederim. Eşyâ-yı muharrere-i mezkûre mevcûd ise aynen müstehlek ise zamanen tarafıma teslimi husûsu tenbîh olunmasını talep ederim deyü da’va. Fi 24 Cemâziye’l-ahir sene 1327
müddei [imzâ]

sayfa:82

[1]

Müddei ‘aleyha mezbûre Refika hânımın vekîli Mehmet Efendi cevâbından müddei mezbûr İsmâ’il Efendinin iddi’â eylediği cem’en yekûn kırk altı kısım eşyâ-yı muharrere-i mezkûrden üç kısım yorgan ve Mahmûdiye altını ve iki ‘aded beşi birlik altınını inkâr ve bir ‘aded kilim seccâdesini Emirler mescidine vaz’ eylediği ve bir kısım kürt kilimini iki yüz otuz kurûşa fûrûht olup müteveffîye-i techiz-i tekfine sarf eylediğini ve gümüş kuşak ile gümüş kofayı müteveffîyenin hayatında zevc-i merkûma para istikrâz olup oraya terhin edildiğini ikrâr kezâlik mutâbıkı otuz dokuz kısım eşyâ mevcûd lakin müteveffîye-i mezkûrenin vâlidesi Sıdıkâ’nın mâlî olup müteveffîye-i mezbûrenin verâseti zevc-i dahli Rıfat ile sadriye kızları müteveffîye Zelihâ ve Nâciye ile li-ebeveyn er-karındaşı Halil ile li-ebeveyn kız karındaşı müvekkilem mezbûreye ba’de zevc-i mezbûr Rıfat Efendi dahi vefât ederek verâsetini sulbiye sağır kızları benât-ı mezbûrtan Zelihâ ve Nâciye ba’de binti mezbûre Zeliha dahi vefât ederek verâseti kızkarındaşı müteveffîye Naciye ile zevc-i dahli Sadık ve sulbi sağire kızları Fatma’ya ba’de binti mezbûre Naciye dahi vefât ederek verâseti zevc-i dahli müddei mezbûran İsmâ’il Efendi ile sulbiye sağire kızı Nâ’ileye ba’de Nâ’ile dahi vefât ederek verâseti

babası zevc-i-i mezbûr İsmâ'ile münhasıra olup ol-vechle müdde'âya mezkûr eşyâya bi'l-verâse vaz'-ı yedden ikrâr-ı mâ'adayı inkâr eyledi.

Müddei 'aleyha vekîli [imzâ]

Müdde'âya mezkûr eşyâ müddei mezbûrun zevcesi mâlı olduğunu beyâna havâle

Fi 26 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Kara Ahmet oğlu Hidâyet

Mücellid Hâcî Mehmet Efendi zevcesi Ganime

Tevfik zevcesi Rabia

Hidâyet zevcesi Adeviye

Kara Ahmet zevcesi 'Azime

Mehmet Bey ibn Aşçı sadık

Altı neferden başka şâhidem yoktur Fi 26 Cemâziye'l-ahir sene 1327

[2]

Aşçı Sadık Ağa ibn Muti'ullah li-ecli's-şehâde meclis-i şer' gelip istişhâd olundukda müteveffîye-i mezbûre Nâciye'nin hemşiresi Zelihâ benim zevcem olup müteveffîye-i mezbûre Zeliha hayâtında baba ve vâlidem mâlı olarak iki 'aded Güğüm olup mutâbık eşyâ Naciyenin zimmetinden bilâ-tefrik müteveffîye-i mezbûre Nâciye'nin zimmetinde kalmıştır böylece biliyorum Fi 29 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Şâhid

[3]

Hâcî Bayrâm Velî mahallesinden Kara Ahmet oğlu Hidâyet ibn Ahmet li-ecli's-şehâde meclis-i şer' gelip istişhâd olunduda Hisar Emirler mahallesinden iken bundan akdem vefât eden müddei mezbûrun zevcesi Nâciye'nin hayâtında ale'l-vefât bir 'aded pamuk cicim?ve bir 'aded sini ve altı 'aded kapaklı sahan ve bir 'aded şorba tası ve bir 'aded kapaklı kuşhâne ve bir 'aded Tencere ve bir 'aded hamâm leğen, ve bir 'aded bakır su tası ve bir 'aded sefer tası ve bir çift gümüş na'leyn ve bir 'aded gümüş hamâm tası ve iki 'aded sandık ve bir 'aded kilim seccâde ve bir 'aded kürd kilimi müteveffîye-i mezbûrenin ale'l-vefât mâlı ve mülkü olduğuna şâhidim ve şehâdet ederim Fi 29 Cemâziye'l-ahir sene 1327

[1]

Husûs-ı atî'l-beyânın mahallinden istimâ' için kıbel-i şer'den mezunen bâ'is olunan kâtib Abdullah Efendi ibn Ali Efendi Ankara'nın Hâcî Bayrâm Velî mahallesinde Kâ'in Kara Ahmet oğlu Hüseyin Ağanın menziline varıp menzil-i mezkûre de Hâcî Ömer Efendi ibn Hüseyin ve Tahsin ibn Mehmet ve Hâcî Halil Efendi ibn Bekir vesâ'ir ceride-i zabıta isimleri muharrer müslimin hâzırın oldukları halde akd-i meclis-i şer' ettikde menzil-i mezkûr de sâkintân ve zâtı hâzırûn-ı mezbûrun ta'rifleriyle mu'arrestân Tevfik zevcesi Rabia binti Ahmet ve Kara Ahmet zevcesi 'Azime binti Hâcî Hidâyet li-eclî's-şehâde meclis-i ma'kûd-ı mezkûre gelip istişhâd olunduklarından müteveffât-ı mezbûre Nâciye'nin velime hakkında müteveffîye ifrâz edilen bir 'aded yorgan ve yasdık yüzü ve bir 'aded kilim seccâde ve bir 'aded Kürd kilimi ve bir 'aded cicim? ve bir 'aded sini ve altı 'aded kapaklı sahan ve bir 'aded Şorba tası ve iki 'aded Kapaklı koşhâne ve bir 'aded tencere ve bir 'aded hamâm leğeni ve bir 'aded hamâm tası ve bir 'aded yumûrta sahanı ve bir 'aded kapaklı helke ve bakır su kofası ve bir 'aded bakır su tası ve bir 'aded yol tası ve bir çift gümüş na'leyn ve bir 'aded gümüş hamâm tâsı ve bir 'aded gümüş kofa ve bir çift miftâhlı altın küpe ve kahve el değirmeni ve bir 'aded kadife ve bir 'aded altın yüzük ve on bir 'aded altın küpe? ve bir 'aded ve bir 'aded kadife entâri ve bir 'aded keten entâri ve bir 'aded kadife hırka ve bir 'aded fâson hırkası ve bir 'aded gömlek ve bir don ve dört 'aded peşkir ve iki havlu ve bir 'aded bohça ve iki iplik ve bir 'aded basma çift ve bir 'aded çarşaf ve iki 'aded peşkir ve yirmi üç 'aded Mahmûdiye altını bir çift ve bir 'aded ve yedi 'aded mendil ve bir 'aded çalar saat ve bir 'aded gömlek ve on 'aded yemeni ve bir 'aded gümüş kuşak ve bir 'aded gümüş kofa müteveffât-ı mezkûrenin cem..... ale'l-vefât müstakilen malı olduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz Fi 15 Receb sene 1327

Mu'arrif [mühür]

Mu'arrif [mühür]

Mu'arrif [mühür]

Müddei 'aleyha vekîli [imzâ]

Şâhide Rabia [parmak izi]

Şâhide [Parmak izi]

[2]

Müddei merkûm İsmâ'il Efendi müddei 'aleyhâ-yı mezbûre Refika Hânım tarafından vekîl-i müseccel-i şer'isi Çerkeşli Mehmet Efendi muvâcehesinde takrir-i kelâm ve tâbi'r-i ani'l-merâm edip müvekkile-i mezbûre 'aleyhinde ikâme eylediğim da'va-yı vâk'adan bi'l-vâsıta mûsâllahdan kat'en ve ref'en bi'l-husûsa eşyâ-yı muharrere-i mezkûreden otuz beş kurûş kıymetli dört 'aded kapaklı sahan ve otuz kurûş kıymetli bir 'aded sini ve otuz üç kurûş kıymetli iki 'aded kuşhâne ve on beş kurûş kıymetli bir 'aded tencere ve on iki kurûş kıymetli bir 'aded yumûrta sahanı ve on üç kurûş kıymetli bir 'aded şorba ve yirmi kurûş kıymetli bir 'aded sefer tası ve beş kurûş kıymetli bir 'aded su tası ve yirmi beş kurûş kıymetli bir 'aded hamâm leğeni ve on kurûş kıymetli bir 'aded bakır hamâm tası ve on altı kurûş kıymetli bir 'aded kapaklı helke ve on kurûş kıymetli bir 'aded bakır su tası ve üç yüz elli kurûş kıymetli bir 'aded kürt kilim ve yirmi kurûş kıymetli bir 'aded kilim seccâde ve kırk kurûş kıymetli bir 'aded sim kofa ve otuz beş kurûş kıymetli bir 'aded yorgan ve iki 'aded beşi bir yer de altın ki cem'en bin sekiz yüz yetmiş bir kurûş eşyâ mutâlebesinden fariğa ve mutâbıkı yedi kurûş kıymetli bir 'aded yüz yasdık yüzü ve iki yüz kurûş kıymetli bir 'aded veotuz kurûş kıymetli bir 'aded hamâm tası ve on kurûş kıymetli bir 'aded kadife ve altmış kurûş kıymetli bir 'aded uzun altın kürsü ve yirmi kurûş kıymetli bir 'aded fason entâri ve yirmi kurûş kıymetli bir 'aded kilim ve yirmi kurûş kıymetli bir 'aded keten entâri ve kırk beş kurûş kıymetli bir 'aded kadife entâri ve yirmi kurûş kıymetli bir 'aded kadife hırka ve beş kurûş kıymetli bir 'aded gömlek ve beş kurûş kıymetli bir 'aded don ve on dört kurûş kıymetli dört 'aded peşkir ve iki 'aded havlu ve yirmi kurûş kıymetli bir 'aded bohça ve bir 'aded çarşaf ve iki 'aded peşkir ve yirmi kurûş kıymetli on iki 'aded yemeni ve altmış kurûş kıymetli bir 'aded çalar saat ve on kurûş kıymetli iki 'aded gömlek ve on beş kurûş kıymetli bir 'aded el aynası ve on iki kurûş kıymetli dokuz 'aded sini ve bir 'aded çorap ve bir 'aded tor kazak ve beş kurûş kıymetli bir 'aded mendil ve bir 'aded cem'en dokuz yüz sekiz kurûşluk eşyâ-yı mezkûreyi tarafıma ita etmek üzere müvekkile-i mezbûreye izafetle vekîl-i merkûmun kaffe-i zimmetinden ibra-i amme-i sahih-i şer' ile ibra ol-dahi müvekkilesi mezbûreye izâfetle

Sayfa:84

İbrâ-yı mezbûreyi ber vech-i meşrûh kabul edip ihda hümâ ahirin zimmetini ibrâ-yı amme sahih-i şer' ile ibrâ ve iskât-ı hak eyledik dediklerinden inde't-tasdiki'ş-şer' ma' vâk'a bi't-taleb ketb olundu Fi 15 Receb sene 1327

Müddei 'aleyh vekîli [İmza]

Müddei [imzâ]

Hâkimü'ş-şer'

Sayfa:85

[1]

Medîne-i Ankara'nın Çubukabâd Nahiyesine tâbi' Eğriekin karyesinden Mahmûd oğlu 'Ali 'Osmân ibn Hüseyin Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinden ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de karye-i mezkûreden Cennet oğlu Mollâ 'Ali'nin kerimesi Şerîfe binti 'Ali muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip işbu meclis-i şer'imiz Fi 20 Cemâziye'l-ahir sene 1326 târihli bir kıt'a nafaka hücceti mûcibince mezbûre Şerîfe karye-i mezkûreden iken bundan akdem ismine kurra isâbet ve askere sevk edilen li-bebeveyn er-karındaşım Mustafa'ya mu'ayyen ittihaz olduğum halde zevce-i menkûhe-i gayri medhûl olup târih-i mezkûre de Çubukabâd Nâhiyesi niyâbet-i şer'iyyesinden beni mu'ayyen ittihâz edildi deyü hilâf-ı vâki 'aleyhimde ikâme da'va ve ol-vechle mezbûrenin nafakası için bi-gayri hak şehir-i yetmiş beş kurûş üzerime nafaka farz ve takdir olunarak mağdur bulunmamla bi-gayri hakk takdir oluna nafakanın feshiyle mu'ârizadan men' olunması talep ederim deyü müddei 'aleyh-i mezbûre Şerîfe cevâbında müddei mezbûr Mustafa'nın zevce-i menkûhe-i gayri mehdûl-i bihâsı olduğunu ikrâr zevc-i mezbûr Mustafa'yı müddei merkûm mu'ayyen ittihâz 'askere sevk eyleyip ol-vechle meblağ-ı mefrûz-ı mezkûr bi-hakkı farz ve takdir ettiğinden cihet-i mezkûreyi tasdikiyle nafaka terâkümeyi tarafıma teslîmi husûsu tenbîh ve mu'ârizasının men'ini talep ederim deyü beyân eyledi 24 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Müddei 'aleyh [parmak izi]

Müddei [mühür]

[1]

Medîne-i Ankara'nın Öksüzce mahallesinden Eskicioğlu ve nâm-ı diğeri Zâhide Hânım medresesinde mukayyid talebe-i 'ulûmden Hüseyin Efendi ibn Ömer ve İsmâ'il hakkı Efendi ibn 'Ali ve Mehmet ibn İsmâ'il ve Hızır Efendi ibn Hâcî Mehmet Efendi ve Rıfat Efendi ibn 'Ali Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinden ma'kûd meclis-i şer'i şer-i enver de mahalle-i mezkûreden ve medrese-i mezkûre mütevellisi Mu'ammer Efendizde Emin Efendi ibn Mu'ammer Efendi muvâcehesinden üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip medrese-i mezkûre on beş seneden beri harap bir halde rutûbet ve köhnelikten derûnundaki bulunan talebeganın kefsizliğı dûçâr olacağı muhakkık bulunduğu gibi dahi haraplığından nâşi odalarda oturulduğu cihetle hayâtımız tehlikede bulunduğgu ecelden medrese-i mezbûrun mütevellisi mûmâ-ileyh olup geçen sene medrese-i mezkûrenin ta'miri husûsu medrese-i mezkûre de mukayyid talebe-i 'ulûm tarafından ta'mirât husûsunda sebk eden da'va ve cereyân eden mu'amele üzerine belediye tarafından medrese-i mezkûre bi'l-keşf ta'mirine mukaddema karar verilerek mûmâ-ileyh şimdi tahsil zamanıdır tatil zamanında ta'mir ettiririz diyerek te'hîr edip el-hâletü hazihi ta'mir ettirecekdir su'âl olunup medrese-i mezkûrenin bir an evvel ta'mirine emr u tenbîh-i şer' buyurulması rica ederiz deyü da'va 25 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Müddei [imzâ]

Müddei[mühür]

Müddei [imzâ]

Müddei [imzâ]

Müddei talebe [imzâ]

[1]

Medîne-i Ankara'nın Çeşme mahallesinden iken bundan akdem vefât eden İvât oğlu Abdullah ibn Ahmet'in verâseti zevcesi şerîfe binti Kâdir ile sulbi sağire kızı Zekiye ve sulbi kebîre kızı Hediye ve sulbi kebîr oğlu Mesud'a münhasıra ve mesele-i mirâsları otuz iki sehimden olup sihâm-ı mezkûreden dört sehmi zevce-i mezbûre Şerîfe'ye ve yedi sehmi binti sağire mezbûre Zekiye ve yedi sehmi sulbi kebîre kızı Hediye ve on dört sehmi ibn-i mezbûre Mesud'a isâbet etmekle verese-i mezbûreden olup zâtı ta'rif-i şer' ile Mu'arrefe zevce-i mezbûre Şerîfe binti Abdülkadir Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinden ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enver de takrir-i kelâm ve tâbi'r-i ani'l-merâm edip müteveffâ-yı mezbûr Abdullah'ın hayâtında ale'l-vefât mâlî ve mülkü olup her birimize mesele-i mirâsımız vechle isâbet eden Medîne-i mezbûrenin Zu'l-fazl karyesinde mecidiye nâm mevkide kâ'in etrâfı tarik ve Hâcî Bayrâm post nişini Şeyh Tayyib Efendiye Güdüllü Hasan ve Acembaloğlu Endon Efendi bahçeleriyle mahdûd bir kıta bahçede benimle vasiyesi olduğum sağire-i mezbûrenin hisse-i irsiyesine ifrâz edilen bahçe etrâfı şarken tarik ve garben Güdüllü Hasan ve Şeyh Tayyib Efendi cenûben kezâlik Şeyh Tayyib Efendi ve Şimâlen vereseden Hediye bahçesi ile mahdûd dört dönüm miktârı bahçe ma'-bağın hâsılâtı vergi ve ta'miriyesine gayr-i kâfi olduğundan bahçe-i mezkûre de sekiz sehimden bir sehmi hisse-i şayi'âmla sağire-i mezbûrenin yedi sehmi hissesi ma'an ahire bey' ve semenini sağire-i mezbûre erbâh sağire-i mezbûre hakkında evvelî ve enfa' olmakla sağir-i mezbûrla bahçe-i mezkûreyi bedel-i misliyle ahire bey' olunmasını bi'l-asale ve bi'l-vekâle talep ederim deyü da'va vâk'a mutâbık ve nefsü'l-emre muvâfık olduğu zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmi bi-garaz müslimin 'alâ-tarikü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olunmak mezkûr bahçeyi mecmu' nas olan mahaller de bi'l-müzâyede bedeli misliyle ahire bey' ve semeninden sağire-i mezbûrenin hissesi idâne olunarak hâsıl olan semenden nafaka ve kisvesini harç u sarfa ve vâlidesi ve vasiyesi mezbûre Şerîfeye kıbel-i şer'den izn verilmek ma-vak'â bi't-taleb ketb olundu

25 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Kattanin mahallesinden Tevfik bin Salih oğlu Mûsâtafa [Mühür]

Mu'arrif [mühür]

Mu'arrif [mühür]

Bekir ağa oğlu [mühür]

Sarraç Sinân mahallesinden Bostancı Mehmet oğlu Ali bin Mehmet

Vasiye [parmak izi]

Mezbûrenin imzâsı olduğunu tasdik ederiz[mühür]

Hâkimü'ş-şer'

Sayfa:89

[1]

An-asl Keskin kazasının Abdurrahman Bey oğullarından Ankara jandarma süvari çavuşlarından Mustafa Bey ibn Ali Medîne-i Ankara mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de Medîne-i mezbûre Zabıt kumandanlığından müressel ve süvâri zabtiye çavuşu Hâcî Ahmet Efendi ibn Mehmet muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip işbu meclis-i şer'de müşâhede ve mu'âyene olunan on yaşlı ve beyâz kır renkli dudaklarının yanları ala götürmüş ve arka ayaklarının sekerlerinin diş'ârı cihetindeki üstünde ip tesirinden hâsıl yara yeri iş'âretli bir re's erkek esb bundan on beş gün mukaddem karyem civârından mer'a olunmakda iken kazâ'en zâyî eylediğim esb bundan sekiz mâh mukaddem kazâ'en mezkûreden zabıta mülazımı İsmâ'il Ağadan on 'aded lirâya iştirâ' olunma esb bu kere merkûm yedinde bulup tarafıma teslimden imtina' eder olmakla su'âl olup tarafıma teslimi husûsu kibel-i şer'den tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'va müddei 'aleyh mezbûr Hâcî Ahmet Efendi cevâbında müdde'âya mezbûr hayvana bi'l-me'mûriye vaz'ı yed-i ikrâr-ı mâ'ada şer'en mâlımdır deyü müdde'âsını külliyyen inkâr eyledi

27 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Müddei 'aleyh [imzâ]

Müddei[imzâ]

[2]

Kureyş mahallesinden zabtiye süvari onbaşlarından Karslı Dede onbaşı bin Mustafa ve Abdurrahman Bey obasından Ferhat oğlu Abbas bin ‘Ali li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer’e gelip istişhâd olunduklarından işbu meclis-i şer’de müşâhede ve mu’âyene olunan on yaşlı ve beyaz kır renkli ve ağzının uçları ala götürmüş ve arka ayakları sekerlerinin üstü ip tesirden hâsıl tüysüz bir re’s erkek esb işbu müddei mûmâ-ileyh Mustafa Beyin mülâzım-ı evvel İsmâ’il Efendide iştirâ etme mâlî olduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz 27 Cemâziye’l-ahir sene 1327

Şâhid [mühür]

Şâhid [mühür]

Ale’l-usûl tezkiyelerinin tahriri

[3]

Şâhidan-ı mezbûran sırren ve ‘alenen lede’t-ta’dil ve’t-tezkiye ‘âdil ve makbûlü’ş-şehâde oldukları ba’de’l-ihbâr ve’l-iş’âr ve’l-hâlef mûcibince müdde’âya mezkûr esb-i müddei mezbûr Mustafa Beye ara ve teslîme müddei ‘aleyh-i mûmâ-ileyh Hâcî Ahmet Efendiye tenbîh olundu. 27 Cemâziye’l-ahir sene 1327

Hâkimü’ş-şer’[imzâ]

Sayfa:90

[1]

Medîne-i Ankara’nın Mihriyar mahallesinden ve teba’-i Devlet-i ‘Aliyyenin Ermeni milletinden Melkon Efendi ibn Yohannes Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer’iyyesinde ma’kûd meclis-i şer’-i şerîf-i enver de medîne-i mezbûrenin Çubukabâd Nâhiyesinin Nefs kazasında Kocâbâş oğlu Sâdık Ağa ibn Hasan muvâcchesinde üzerine da’va ve takrir-i kelâm edip târih-i zabıttan üç sene mukaddem [*der-kenâr:yirmi kurûş ve dokuz Bursa? rayiç akçe alacağımın] Ravlı karyesi ahâlisinden Hâcî Seyyidzâde müteveffâ Mehmet Ağa mahdûmları Halil ve İlyas Ağalarda matlûbâtım olan altı ‘aded lirâ ile iki buçuk sim meci diye alacağa merkûm Sâdık şifâhen kefil-i bi’l-mâl olmuş ise de hala meblağ-ı müdde’âya mezkûru bi’-kefâle götürüp edâ ve teslîmde imtinâ’ eder olmakla su’âl olunup meblağ-ı müdde’âya mezkûrla ihâleden dolâyı iki yüz yirmi kurûş alacak hakkımı tarafıma teslîmi husûsu tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da’va müddei

‘aleyh mezbûr Sadık Ağa cevâbında medyûnan merkûman Halil İlyâs’ın öyle bir borçlarına dâ’ir bir gûnâ kefil olmadığım gibi ihâleden dolayı öyle bir deynim yoktur deyü külliye inkâr eyledi 29 Cemâziye’l-ahir sene 1327

Müddei ‘aleyh [mühür]

Müddei [mühür]

Sayfa:91

[1]

Medîne-i Ankara’nın Yabânabâd kazasına tâbi’ Keregül karyesinden iken bundan akdem vefât eden Durali’nin sulbi sağır oğlu İbrâhim’in vakt-i sedâdına değin umûruna rayet ve tesviyeye kıbel-i şer’den ber vech-i nasb ve ta’yin ehem ve elzem olmakdan nâşi sağır-i mezbûrun vâlidese olup emânet ile ma’rûfe ve istikâmet ile ma’rûfe ve her vechle umûr-ı vesâyet-i bi-hak ifâya muktedir olduğu zeyl-i vesikada muharrerü’l-esâmi-i müsliminin ‘alâ-tarikü’ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Hânım binti İsmâ’il sağır-i mezbûrun vakt-i rüşd ve sedâdına değin kıbel-i şer’den vasi nasb ve ta’yin olundukda ol-dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzimesini kemayenbağı edâ ve ifâya te’ahhüd ve iltizam eyledim dedikde mâ-vâk’a bi’t-taleb ketb olundu.

Fi Gurre-i Receb sene 1327

Yabânabâd’ın Saraycık karyesinden ve Ankara Piyâde zabtiye neferâtından İmamoğlu Mehmet bin Ali [mühür]

Ankara’nın Yabânabâdın Pazar karyesinden ve Sûvâri zabtiye bölük emini Yusuf Ziyâ’eddin Efendi bin Süleymân[mühür]

Hakümü’ş-şer’[imzâ]

[2]

Medîne-i Ankara'nın İç Nâhiyesi kurâsından Ovâcık karyesinden olup zâtı ta'rif-i şer' ile mu'arrefe Sâ'ide binti Şerîfe Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinden ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de Ak Şemseddin mahallesinden Hamal Mehmet ibn Süleyman muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip merkûm Mehmet beş yüz bir kurûş mehr-i mu'eccel tesmiyesiyle zevc-i dahlîm olup beni dâ'ima darb ve rencide eylediği gibi diğer zevcesi Fatma ile berâber bir menzilde ikâme ettirmekde olmasına binâ'en hüsn-i imtizâç gayr-i mümkün olduğundan su'âl olunup diğer zevcesinden ayrıca bir menzil tehiyye edinceye değin kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdir olunmasını talep ederim deyü da'va müddei 'aleyh merkûm Mehmet cevâbında müddei mezbûr beş yüz kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevce-i menkûhe-i medhûl-i bihâsı olup diğer zevcesiyle birlikde bir menzilde ikâme ettirmekde olduğunu ikrâr-ı mâ'ada darb ve rencide maddesini külliyyen inkâr eyledi.

Fi 4 Receb sene 1327

Mu'arraf [mühür]

Mu'arraf [mühür]

Müddei 'aleyh [parmak izi]

Müddei [parmak izi]

[3]

Müddei 'aleyh mezbûr Mehmet zevcesi Şerîfeye yevmi ikişer kurûşdan şehri altmış kurûş nafaka verebilir deyü hat hat temhîr eylediler. Fi 4 Receb sene 1327

Hasan bin Abdullah [mühür]

Hâcî Halil ağa hafîdi[mühür]

Boryâcî Mahallesinden Çerkeşli Mehmet Efendi ibn Mehmet Efendi [imzâ]

[4]

Boryâcî mahallesinden Çerkeşli Mehmet Efendi ibn Mehmet Efendi ve Bâlâban mahallesinden Hâcî Halil Ağazâde İsmâ'il Efendi ibn Bekir Ağa ve mübaşir Hasan Ağa ibn Abdullah nâm kimesneler 'alâ-tarikü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olmağın müddeiye-i mezbûre Şerîfe'nin nafaka ve kisve bâhâ ve me'unet süknasıyçün yevmi iki şer kurûştan şehri altmış kurûş zevc-i mezbûr ayrıca bir menzil tehiyye edinceye değin üzerine kıbel-i şer'den farz ve takdir olundu. Fi 4 Receb sene 1327

Hâkimü's-şer' [İmzâ]

1.3. Belgelerin Konularına Göre Sınıflandırması

Veraset: 5,8,43,47,49,56,58,61,66,67,68,69,75,80,83,88,91

Miras: 10,14,17,18,29,42,49,56,57,58,66,68,70,80,88

Tereke: 11,12,13,59

Nikâh Davası: 15,16,44,45,64

Nafaka: 19,20,28,32,35,37,50,51,60,63,76,77,85

Mehr-i Müeccel: 21

Aile Hukuku: 78

Alacak – Verecek: 38,40,78,90

Mal Satışı İzin Talebi: 24

Mal talebi ve teslimi: 54,55,65,89

Hırsızlık: 25

Bakım-Onarım: 1, 86

Vakfiye-Tevliyet: 2, 10

Hukuki anlaşmazlık: 4

Delillendirme: 6

Şahitlik: 7, 23

1.4. Defterde Geçen Halkın Kullanmış Olduğu Eşyalar

Tablo 1. 388 Numaralı Şer’iyye Sicilinde Geçen Ankara Halkının Kullandığı Eşyalar

Eşya	Değer [Kuruş]
Abdest Leğeni	50

Abdest Leğeni , İbrik	30
Âdi Çar	15
Âdi Kutu	12.5
Altın Yüzük	5
Altın Yüzük	30
Altın Yüzük	25
Bağdad Çarı	200
Bakır Su Kofası	10
Bakır Su Kofası	5
Bakır Su Tası	17
Bakır Su Tası	50
Basma Yasdık	4
Basma Yasdık Yüzü	5
Basma Yüzlü Yorgan	130
Baş Örtüsü	5
Batiska Ve Fasunya Entâri	50
Bekdal Sarmalı Yasdık	40
Belden Kürk	50
Beşi Bir Yer De Altın	515
Beşi Bir Yerde Altın	500
Boğça	16
Boy Kürkü	150
Boy Masa Aynası	60
Boyalı Yemeni	30

Büyük Gümüş Saat	150
Büyük Kapaklı Kuşhâne	20
Büyük Kazan	150
Büyük Tencere	100
Ceket	10
Çakına	50
Çalar Saat	60
Çar	50
Çarık Sedir Örtüsü	20
Çarıktan Minder Örtüsü	10
Çarşaf	8
Çay Takımı	10
Çini	10
Çorap	3
Çörek Tavası	35
Çörek Tavası	30
Demir Sahan	12
Dişi Merkeş	100
Dokumadan Sedir Örtüsü	15
Döşek	100
Dumlu Yasdık Yüzü	13
Duvâr Aynası	15
Duvar Sâ'ati	50
Duvar Saati	50

Duvâr Yasdığı	10
Duvâr Yastığı	50
El Aynası	15
El Leğeni	25
El Leğeni	25
Fanilya	3
Fason Entâri	20
Fasona Entâri	45
Fincan Takımı	10
Gömlek	5-7
Gömlek	10
Gönü Yağı	10
Gümüş Enfiye Kutusu	50
Gümüş Halhal	25
Gümüş Hamâm Tası	200
Gümüş Hamâm Tası	70
Gümüş Kofa	50
Gümüş Kofa	40
Gümüş Kuşak	200
Gümüş Kuşak	280
Gümüş Na'leyn	100
Gümüş Naalliye	150
Gümüş Sâ'at	60
Gümüş Tain Çift	100

Gümüş Tarak	5
Haleb Bohça	30
Haleb Sadr Yasdik Takımı	300
Haleb Sedir Maksadı	40
Haleb Sedir Yasdik Örtüsü	40
Haleb Yorgan Yüzü	160
Halı Seccâde	150
Hamam Leğeni	25
Hamam Leğeni, Tas	40
Hamam Leğeni-Tas	50
Hamam Takımı	80
Hamam Tası	10
Havlu	3
Hırkâ	40-50
İpekli Entâri	30
İpekli Top	30-50
İşlik	8
Kadâ'if Tepsisi	25
Kadınlara Mahsus Altın Kürsü	6
Kadife Entâri	45
Kadife Entâri	45
Kadife Hırka	60
Kadife Mühre	10
Kahve El Değirmeni	20

Kahve El Değirmeni	15
Kahve Takımı (Fincan-Cezve Vs)	15
Kapaklı Helke	15
Kapaklı Helke	16
Kapaklı Kuşhâne	15
Kapaklı Kuşhâne	16
Kapaklı Sahan	20
Kapaklı Sahan	17.5
Kapaklı Sahan	9
Kapaklı Sahân	10
Kapaklı Şorba Tası	12
Kara Oğlan Yasdığı	4
Karpuzlu Lanbası	13
Kazgân (Kazan)	80
Kemder Saat	150
Kenâr Entâri	45
Kese	1
Keten Entâri	20
Kilim Seccâde	20
Kilim Seccâde	20
Kundura	1
Kuşak Ve Ayna	600
Kuzu Tencere	35
Kürd Seccâde	30

Kürsü Yorganı	70
Kürt Kilimi	300
Kürt Kilimi	350
Mahmûdiye Altın	50
Mahmûdiye Altını	50
Mahrâme	5-8
Mendil	3
Mendil	0,7
Miftâhlı Altın Küpe	35
Miftahlı Atlı Küpe	60
Nâmaz Bezi	10
Orta Tencere	25
Ot Sedir Minderi	17.5
Ot Yuvarlı	27.5
Önü İşlemeli Gecelik	10
Pala	50
Pamuk Sicim	200
Pamuk Sedir Şiltesi	40
Pamuk Yan Minderi	15
Pamuk Yatak	50
Pekmez Tavası	210
Pertek İnek	300
Pertek Öküz	300
Peryol Saat	300

Peşkir	2
Peşkir	2
Sahan	10
Sandık	20-30-50
Sandık	25
Sedir Halısı	300
Sedir Minder	20
Sedir Tülü	100
Semer	5
Sır Ve Hamâm Kutusu	40
Sicim	60
Sim Gerdanlık	25
Sim Halhal	10
Sini	30-35-40-50
Soba	50
Su Tası	5
Şorba Leğeni	20
Şorba Tası	15
Şorba Tası	13
Şorba Tası	13
Şorbâ Tası	100
Taraflı Mangal	80
Telli Dâmisiden Elbise Yaka Entârisi	300
Telli İskarpın Çift	40

Telli Sedir Baş Yasdık	15
Tencere	15-28-20
Tencere	20
Tılsımlı Mahmûdiye Altını	50
Tılsımlı Takı Altını	100
Tirit Tavası	30
Tor Kuşak	3
Tor Kuşak	1
Ufak Ayna	10
Yağ Tavası	35
Yan Minder	20
Yasdık Örtüsü	10
Yasdık Örtüsü Telli	10
Yasdık Yüzü	60
Yatak	100-133
Yatak Çarşafı	15
Yatak Yüzlüğünün Yüzü	7
Yelek	2
Yemeni	5
Yemeni Seccâde	16
Yemeni Yorgan	60
Yeni Kilim	300
Yol Tas	20
Yol Tası	25

Yorgan	100
Yorgan	70
Yorgan	35
Yumûrta Sahanı	16
Yuvârlı	150
Yük Yatak	50
Yükden Ma'mûl Cicim	250
Zarflı Nakl	80

1.5. Defterde Geçen Mahalle İsimleri

Tablo 2. 388 Numaralı Şer'yye Sicilinde Ankara'yaBağlı Olan Mahalleler

A. Defterde Geçen Mahalle İsimleri	B. Gayrimüslimlerin Oturduğu Mahalleler
Afi	Börekçiler
Ahi Hacı Murat	Debbağhane
Ak Şemseddin	Hallaç Mahmud
Balaban	Hacı Mansur
Bostaniye	Hacı Doğan
Boryacılar	Hisar Ağniyan
Boyacı	Kethüda
Direkli	Kurt
Çeşme	Mihriyar

Hacı Arap	Valtarin
Hâcî Bayrâm-ı Veli	Yeğen Bey
Hâcî İlyas	
Hâcî İvâz	
Hâcî Mûsâ	
Hacı Ömer Efendi	
Hacı Doğan	
Hacendi	
Hisar-ı Ağniya	
Hisar Emriler	
Hisar Dutviran	
Hoca Beşe	
İmaret	
Kattanin	
Kayabaşı	
Kazur Ali	
Kureyş	
Muriri	
Mevcud	
Misâfır Fakih	
Molla Büyük	
Numan Helvayi	
Öküzce	

Pâpâni	
Tekke Ahmed	
Yeni Boşnak Mahallesi	
Yenice	
Yusuf Abbas	
Sabuni	
Sarrac Sinan	
Şükriye	
Ramazan Şemseddin	

1.6. Deterde geçen Nahiye ve Kaza İsimleri

Tablo 3. 388 Numaralı Şer’iyye Sicilinde Ankara’yaBağlı Olan Nahiye Ve Kazalar

Nahiye	Kaza
İç	Bâlâ
Çubukâbâd	Bolu
Zir	Haymana
	Keskin
	Nefs
	Yabanabâd

1.7. Defterde Geçen Köy İsimleri

Tablo 4. 388 Numaralı Şer’iyye Sicilinde Ankara’yaBağlı Olan Köyler

Cublu
Davdanlı
Esemboğa
Eğrikin
Karaoğlan
Karaköy
Karapürçek
Keregül
Lodummu
Nenek
Ravlı
Solfâsol
Susuz
Tahtayazı
Yalıncak

1.8. 388 Numaralı Ankara Şer'yye Sicilinin Özetleri

Sayfa:1

Hüküm no: 1

Konu: Sarf

Özet

Kilimlerde ‘âdiye kayseriye kilimlerinden ‘ibâret olduğu ve kebîr antikadan geriye ‘âdi birinci şam’dana tebdil edildiği ve câmi’-i şerîfın asâr-ı ‘atikadan bulunan mermerden taş direkleri vesâ’irleri babasının kabrine ve şuraya buraya sarf edildiği ve bahâsını ikâ-i diniyye nâmına bin beş yüz kurûş alıp kaç kurûş sarf edildiği inde’l-keşf tahakkuk edecektir.

Sayfa:2

Hüküm no: 2

Konu: İbraz

Özet

Ber-vech-i müstedi’ tarafından vakf-ı mezkûrun vakfiyesi kaydının mahkeme kaleminden buldurularak li-ecli’l-mutala’a tarafıma ibrâzı.

Sayfa:4

Hüküm no: 1

Konu: Anlaşmazlık

Özet

Ankara Vilâyetine bağlı Zir nâhiyesinin Susuz köyü ahâlisinden Kuru oğlu Bekir tarafından köyde bulunan bağına, Ankara’nın Hâcî Doğân mahallesinde ikâmet eden Katolik milletinden Hacik efendinin yapmış olduğu müdahalesinin men’i talebi ve talebin yerine getirilmesi.

Sayfa:5

Hüküm no:1

Konu: Veraset

Özet

Veraset ile ilgili olarak verilecek beyan.

Sayfa:6

Hüküm no: 3

Konu: İspat

Özet

Yahya Efendinin kuyûd-ı hâkânide mezkûr dükkanın müdde'âya dükkan olduğunu ber-nehc-i şer' isbât etmesi lâzım geleceği ma'rûzdur.

Sayfa:7

Hüküm no:4

Konu: Vakıf ve şahitlik

Özet

Afi mescid-i şerîfinin vakf dükkanı olduğu ve bu yönde yapılan şahitlik.

Sayfa:8

Hüküm no: 1

Konu: Veraset Davası

Özet

Ankara'nın Hocâ Beşe mahallesinden Mumcu Ahmet Efendi oğlu Mustafa Efendi bin Ahmet Efendi aynı mahalleden er-karındaşları Mûsâ ve Mehmet Efendi aleyhinde babalarının vefatıyla kendine düşen payın verilmesi hususunda açmış olduğu veraset davası.

Sayfa:9

Hüküm no: 4

Konu: Tasarruf talebi

Özet

Fahiş tefâvüt görüldüğünden kaza olmadığına binâ'en ve himâyeten tasarruf talebi.

Sayfa:10

Hüküm no: 1

Konu: Tevliyet talebi

Özet

Ankara'ya bağlı Karaoğlan köyünde bulunan câmi-i şerîfin ta'mir ve tahkim vesâ'ir vakfin işlerini yürütmek amacıyla tevliyetin aynı köyde yaşayan ve câmi'-i şerifin hatibi olan Ahmet oğlu Ali'ye verilmesi talebi.

Sayfa: 10

Hüküm no: 2

Konu: Miras

Özet

Ankara'nın Yusuf Habbaz mahallesinden Tahsildârzâde Mustafa ağanın kızı Ferîde Hânım, kendisine miras kalan menkul ve gayr-i menkullerine, Ankara'nın Kattanin mahallesinde sâkin li-ebeveyn er-karındaşı Ahmet'in müdahale etmesinden dolayı müdahalesinin men'i ve zikr edilen mallarının tarafına teslimi hususu.

Sayfa:11

Hüküm no:1

Konu: Tereke

Özet

Terekeden kalan eşyalar.

Sayfa:12

Hüküm no:1

Konu: Tereke

Özet

Terekeden kalan eşyalar.

Sayfa:13

Hüküm no:1

Konu: Alacak

Özet

Mezbûr Ahmet Efendi sarf edip mezkûr beş lirâyı ba'de't-tenzil mütâbıkı iki yüz altı kurûş daha müvekkilim mûmâ-ileyhin mezbûreden alacak hakkı var ise de anı da müvekkili mûmâ-ileyhe izâfetle bi'l-vekâle hîbe eyledim deyü beyân eyledi.

Sayfa:14

Hüküm no:5

Konu: Tereke

Özet

Mevrûs tereke da'vasından birâderim mûmâ-ileyhin defteri ibrâ eylemem sahih-i şer' ile ibrâ ve vekîl-i mûmâ-ileyh dahi müvekkile izâfetle ibrâ-i mezbûru kabul etmek mâ-vâk'i bi't-tâleb ketb olundu.

Sayfa:15

Hüküm no:1

Konu: Nikah Davası

Özet

Ankara'nın Ahi Hâcî Murâd mahallesi sâkinelerinden Anakâdın binti 'Osmân tarafından yine Ankara'nın Hâcî Mûsa mahallesinde sâkin ve istinâf kalemi me'mûrlarından olan Numân efendi aleyhinde açmış olduğu nikah feshi davası.

Sayfa:16

Hüküm no:2

Konu: Nikah

Özet

Numan Helvayi mahallesinden Hamidiye Hâtun hânesine çağırıp Allah'ın emriyle bin bir kurûş mehr-i mü'eccel ve beş yüz kurûş mehr-i mu'accel tesmiyesiyle nikah ve itaat istemi.

Sayfa:17

Hüküm no: 1

Konu: Miras

Özet

Ankara'nın Çeşme mahallesinde sâkin İvatoğlu Mes'ud, aynı mahalleden babasının eşi Şerîfe aleyhinde babasından kalan malların tarafına teslimi hususunda açmış olduğu dava.

Sayfa:18

Hüküm no: 2

Konu: Hisse

Özet

Hisse taksim talebi.

Sayfa:19

Hüküm no: 1

Konu: Borç talebi

Özet

Ankara'nın Sarrâç Sinan Mahallesi sakinlerinden Tokuroğlu Ali'nin küçük kızı Fatma ve ona vasilik eden Ahmet efendi mahkeme de Ankara'nın Kayabaşı mahallesinden Bostancı Ali' aleyhinde açmış oldukları dava da adı geçen Ali'nin Fatma'nın babasına olan borcunu vermesini talep etmektedir.

Sayfa:20

Hüküm no: 1

Konu: Nafaka

Özet

Ankara'ya bağlı Çubukabâd nâhiyesinin Karaköy sâkinlerinden Hüseyin kızı Aîşe'nin yine Çubukabâd nahiyesine tabi Tahtayazı köyü sâkinlerinden eşi Ahmet oğlu Hüseyin'in kendisini darp ve rencide etmesinden dolayı evinden ayrılmış olup kendisine yeterli miktarda nafaka ve kendisine ait olan eşyalarının verilmesi talebi.

Sayfa:21

Hüküm no: 1

Konu: Darb ve rencide

Özet

İkrâr-ı mâ'ada darb ve rencide müdde'âsının inkârıyla berâber karye-i mezkûr de vâk'i benden başka kimesne sâkin olmayan menzile gelip hukûk-ı zevciyete ri'âyet olunmasını talep ederim deyü ifâde ve beyân kezâlik bâlâda mezkûr eşyânın hizâsında ve muharrer-i vechle inkâr eyledi.

Sayfa:23

Hüküm no: 2

Konu: Darb ve rencide

Özet

Şahidlik beyanı.

Sayfa:24

Hüküm no: 1

Konu: Mal satışı izin talebi

Özet

Ankara'nın Mururi mahallesinde sâkin iken vefât eden Arıcı(Arpacı) oğlu Ahmet'in bıraktığı malların satışı hususunda varisleri tarafından mahkemeden izin talebi.

Sayfa:25

Hüküm no: 1

Konu: Hırsızlık

Özet

Aslen Konya vilâyetine tâbi' Koçhisar kazâsının Cublu köy ahâlisinden olup Ankara'nın Divân-ı 'umûmiye caddesinde Ali 'Osmân hanında misafir olarak kalan Râşid oğlu Molla Abdurrahman efendi, Ankara'nın Karaoğlan Çarşısında Hancı Celal efendi hanında odacı Sâlih efendinin kendisine ait 1 adet kısrağını çalmasından dolayı açmış olduğu dava.

Sayfa:26

Hüküm no: 1

Konu: Mal teslimi

Özet

Müdde'âya mezkûr kısrağı müddei mezbûr Molla Abdurrahman'a edâ ve teslîme müddei 'aleyh mezbûr Sâlih'e kıbel-i şer'den tenbîh olundu

Sayfa:28

Hüküm no: 1

Konu: Borç talebi

Özet

Ankara'nın İç nahiyesine bağlı Nenek köyü sâkinlerinden Ali kızı Halime ve Halil kızı Hatice, Şükriye mahallesinden Ali bin Velî'nin daha vefât eden Hâlil bin Hâlil'den almış olduğu borcun verilmesi hususunda varisler olarak talep etmektedirler.

Sayfa:39

Hüküm no: 1

Konu: Miras

Özet

Müdde'âya yirmi dört kurûşdan mesele-i mirâsları vechle hisse-i irsiyelerini taraflarına teslîme müddei 'aleyh mezbûr 'Ali'ye tenbîh olundu.

Sayfa:32

Hüküm no: 1

Konu: Nafaka

Özet

Ankara'ya bağlı Zîr nâhiyesine tâbi' Esenler çiftliğinde ikamet eden Hâcî Mehmet kızı Ümmühan aynı köyde sâkin eşi Hâcî Mustafa efendinin kendisini boşamasından dolayı ve hamile olması münasebetiyle yeterli miktarda nafaka verilmesini talep etmektedir.

Sayfa:34

Hüküm no: 1

Konu: Hisse

Özet

Hisseleri için tefriz ve mahâlinde teslîme ibni mezbûr vech-i lâyıkiyla zevce-i mezbûre Şefikaya kîbel-i şer'den tenbîh olundu.

Sayfa:35

Hüküm no: 1

Konu: Borç

Özet

Ankara'ya tâbi' Beypazar kazâsının Beylik çiftliğinde sâkine Hasan kızı Hava, Ankara'nın Hâcî Bayrâm-ı Velî mahallesinde sakin Emin oğlu Mehmet ağanın 3 sene önce vefat eden eşinden almış olduğu borcu vermesini talep etmektedir.

Sayfa:37

Hüküm no: 1

Konu: Borç

Özet

Aslen Kayseri sancâğı ahâlisinden olup Ankara'nın Reji dâ'iresinde Kolculuk ile müstahdem iken maktûlen vefât eden Ahmet'in alacaklılarından Hâcî İvâz mahallesinden Hâtiboğlu Hâncı Mustafa ağa müteveffanın terekesini elinde bulunduran Ankara vilâyeti emvâl eytâm müdürü Hâcî Ethem efendiden kendisine olan borcun verilmesi talebi.

Sayfa:38

Hüküm no: 2

Konu: Alacak

Özet

Ankara'ya tâbi' Zîr Nâhiyesinin Esenler çiftliğinde ikamet eden 'Osmân efendi oğlu Hâcî Mustafa efendi aynı çiftlikte yaşayan boşanmış eşi Hâcî Mehmet kızı Ümmühan'dan eski kocası Hasan'ın vefatı ve terekesi kendisi ve çocuklarında olması hasebiyle Hasan da olan alacağının verilmesi talebi.

Sayfa:40

Hüküm no: 1

Konu: Alacak

Özet

Ankara'ya tâbi İç Nahiyesinin Karapürçek köyü ahâlisinden Gayretli oğlu Hâcî Ali, Ankara'nın Ahi Hâcî Murad mahallesi sâkinelerinden Arif kızı Behiye'in kocası

Mescioğlu Süleyman’da alacağının olduğu ve terekesinin de eşi Behiyye de olması hasebiyle alacağını teslimi talebi ve Behiyye’nin inkarı.

Sayfa:42

Hüküm no: 1

Konu: Miras

Özet

Ankara’nın Hacı Mûsâ mahallesinde sâkine Hacı Hâzım kızı Nâ’ile hânım, Hacı Mûsâ mahallesinden iken bundan önce vefât eden Topçu Mahmûd’un eşi Ana kadın ve mirasçılarından alacağının tarafına verilmesini talep etmektedir.

Sayfa:43

Hüküm No: 1

Konu: Veraset

Özet

Hacı ‘Ali bin Abdullah’ın verâseti zevce-i metrûkesi mezbûre Ana kadın ile li-ebeveyn er-karındaşı oğulları Bekir ve Rıfat’a münhasıra olup bunlardan başka verâset-i ma’rûf ve ma’rûfesi yoktur bizler bu husûsa bu vechle şâhidiz ve şehâdet ederiz.

Sayfa:44

Hüküm No: 1

Konu: Nikah davası

Özet

Ankara’nın Bostaniye mahallesinden Dûdû binti Hüseyin aynı mahalleden Ali oğlu Ali ile olan nikahının geçersiz olduğunu ve feshinin yapılmasını, Ali’nin ise Dudu’yu hukuk-ı zevciyete ri’âyet ve itâ’ati talebi.

Sayfa:45

Hüküm No: 1

Konu: Nikah

Özet

İddetim tekml olduğunda izinnâmemizi alıp nikâhımızın akdini icrâ ederiz deyü beni vekil ve Bostaniye mahallesinden Derviş ve benim oğlum Aziz'i ve İmam Sadık Efendiyi şahid ederek bırakıp kendiler ol-vechle mezbûrenin iddeti tekml olduktan sonra bundan dokuz on gün mukaddem akdlerini icrâ eyledim ve üç neferden başka şahidim yoktur deyü işbu mahalli tasdik eyledi.

Sayfa:47

Hüküm No: 1

Konu: Varislik iddiası

Özet

Ankara'nın Valtarin mahallesinde sâkin ve Katolik milletinden Geçir oğlu Artin veled-i Agob Vilâyet muhâsebe katiplerinden Abdülhâlim efendiye , Debbağhâne mahallesinde çocuksuz vefat eden Hâcî Dürek'in kendi akrabası olduğuna yönelik varislik iddiası ve mirasın tarafına verilmesi talebi.

Sayfa:49

Hüküm No: 1

Konu: Veraset iddiası ve miras talebi

Özet

Ankara'nın İç nahiyesi köylerinden Solfâsol köyünde sakin iken ismine kur'a isâbet ederek İstanbul'da Eyyüb Sultân civârında Râmi kışlâsında süvâri olarak askeriliğini yapar iken eceli ile vefât eden Türkmenoğlu Şükrü'ye aynı köyden Türkmenoğlu Mehmet'in veraset iddiası ve mirasının tarafına verilmesi talebi.

Sayfa:50

Hüküm No: 1

Konu: Nafaka talebi

Özet

Ankara'nın Ahi Hâcî Murad mahallesinden Ürekli Hâcî Mehmet kızı Kâmile aynı mahalleden eşi Kasab Gökmen'in kendisini darp ve rencide ediyor olup ayrıca

kendisine ait olan eşyaları da almasından dolayı eşyalarının verilmesi ve kendisini darp ve rencide etmeyeceğine dair bir kefil tayin edinceye kadar yeterli miktarda nafaka vermemesi talebi.

Sayfa:51

Hüküm No: 5

Konu: Mal teslimi

Özet

Müddeide-i mezbûre Kâmileyi zevc-i dahli mezkûr Gökmen darb ve rencide etmeyip bi-hakk nafaka ve kisvesini ifâya mahalle-i mezbûreden Attar Ahmet Efendi ve Mustafa Ağadan her biri huzûr-ı şer’de kefâlet etmeleri.

Sayfa:54

Hüküm No: 1

Konu: Mal teslimi

Özet

Ankara’nın Hâcî Ashab mahallesinden ve Rum milletinden Lazar oğlu Anistas Beytû’l-mâl me’mûru Abdülhalim efendiye bir adet kısrağının Canbaz esnâfından Hâcî Hüseyin ağa ile ortağı Hâcî Mahmûd ağadan beş yüz elli kurûşa satın aldığını ve daha sonra Ankara civârında İstasyon yakınlarında zâyî edip Hâcî Hüseyin ve Hâcî Mahmûd elinde bulup tarafına teslîmini talep etmektedir.

Sayfa:55

Hüküm No: 1

Konu: Mal teslimi

Özet

Ankara’nın Çubukabâd Nâhiyesi köylerinden Esemboğa köyü sakinlerinin Köse oğlu Mustafa daha önce kaybettiği merkebin, Ankara defterdarlığından İsmâ’il efendi elinde bulmasından dolayı tarafına teslimi hususu.

Sayfa:56

Hüküm No: 1

Konu: Veraset ve Miras

Özet

Aslen Ankara'nın Mihriyar mahallesinden ve Katolik milletinden iken İstanbulda Beyoğlunda Hüseyin Ağa mahallesinde vefât eden Arslangül Bol efendi varisleri arasındaki verâset ve miras hususu.

Sayfa:57

Hüküm no: 2

Konu: Vekalet

Özet

Mesele-i mirâsları vechle hisse-i şayi'âları menzil-i mezkûrun mecmû' bin lirâ i'tibâriyle ahire bey' olunduğu üzere müvekkilesi vasiyete mezbûre Sofya'ya izâfetle vekîl Onek Ağaya kîbel-i şer'den izn verildi.

Sayfa:58

Hüküm no: 1

Konu: Veraset iddiası ve Miras talebi

Özet

Ankara'nın Valtarin mahallesinde sakin Katolik milletinden Keçir oğlu Artin veled-i Agob'un daha önce vefât eden Keçir oğlu kızı Hacı Derkek'in akrabası olduğuna yönelik veraset iddiası ve miras talebi.

Sayfa:59

Hüküm No: 1

Konu: Varis

Özet

Artin'e? münhasır olup bundan başka vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi yoktur ben bu husûsa bu vechle şâhidim ve şehâdet ederim.

Sayfa:60

Hüküm No: 1

Konu: Nafaka talebi

Özet

Aslen Bosna muhacirlerinden olup Ankara'nın Yenice mahallesinde sakine Salih kızı Hanife'nın boşanmış eşi Mustafa oğlu Mahmûd'dan 1 buçuk yaşındaki oğulları Hasan için kafi miktarda nafaka istemi.

Sayfa:61

Hüküm No: 1

Konu: Miras

Özet

Ankara'nın Çeşme mahallesinde sâkin iken vefât eden İvâtoğlu Abdullah'ın verâseti ve varisleri arasındaki miras tartışması.

Sayfa:63

Hüküm No: 1

Konu: Nafaka Talebi

Özet

Ankara'nın İç Nâhiyesinden Lodummu Köyü sâkinelerinden Hasan kızı Emine aynı köyden eşi Cemikli oğlu 'Ali'nin kendisini diğer zevcesi İpek ile birlikte aynı hane de ikâmet ettirerek sürekli olarak darb ve rencide etmesinden dolayı kendisine ayrı bir ev tahsis edinceye kadar yeterli miktarda nafaka verilmesini talep etmektedir.

Sayfa:64

Hüküm No: 1

Konu: Nikah

Özet

Ankara'nın Hâcî Bayrâm Velî mahallesinden Muhzırbaşî Emin oğlu Mehmet zevcesi Hafize ile diğer zevcesi Dilber'in tartışması sırasında Dilber'i boşadığı ve Dilber'in ise Emin'in kendisini tekrar nikahlamasını istemesi.

Sayfa:65

Hüküm No: 1

Konu: Mal talebi

Özet

Ankara'ya bağlı Yalınca köyünde sakine İbrâhim kızı Fatma'nın iki sene önce Canbâz Arab Ali adında bir kişiden satın almış olduğu bir adet merkebi, Ankara civârında Topraklık nâm mahalde kazâ'en zâyî edip daha sonra Bâlâ kazasına tâbî' Davdanlı köyünden Hamza'nın elinde bulmuş olmasından dolayı tarafına verilmesi talebi.

Sayfa:66

Hüküm No: 1

Konu: Veraset iddiası ve Miras talebi

Özet

Ankara'nın Debbağane mahallesinde sakin Ermeni Katolik cemâ'atinden Keçiroğlu Ohannes ve nâm-ı diğer Onek'in Debbağın mahallesinden ve aynı milletten iken vefât eden Keçir oğlu kızı Hacı Derkek'in akrabası olduğuna yönelik veraset iddiası ve miras talebi.

Sayfa:67

Hüküm No: 1

Konu: Veraset iddiası ve Miras talebi

Özet

Ankara'nın Debbagane mahallesinde sakin Ermeni Katolik cemâ'atinden Keçiroğlu Ohannes ve nâm-ı diğer Onek'in Debbagin mahallesinden ve aynı milletten iken vefât eden Keçir oğlu kızı Hacı Derkek'in akrabası olduğuna yönelik veraset iddiası ve miras talebi.

Sayfa:68

Hüküm No: 1

Konu: Veraset iddiası ve Miras Talebi

Özet

Ankara'nın Hacı Doğan Mahallesinden ve katolik cemâ'atinden olan Serbik binti Vemin'in Hacı Mansur mahallesinden ve aynı milletten iken bundan önce çocuksuz vefât eden Keçir oğlu Hacı Derkek'in akrabası olduğuna yönelik veraset iddiası ve miras talebi.

Sayfa:69

Hüküm No: 1

Konu: Beyan

Özet

Serbik vâlidresi benim halem olup eğer vefât eder isem bundan başka vârisim yoktur deyü ikrâr ile şehâdet ederim.

Sayfa:70

Hüküm No: 1

Konu: Miras

Özet

Ankara'nın Afi mahallesinden Bakkal Bekir Ağa oğlu İsmâ'il Efendi Hisâr Emriler mahallesinden Yolcu oğlu kızı Refika'nın elinde bulunan ve aynı mahalleden iken bundan önce vefât eden eşi Nâciye'nin terekesinden kendi payına düşenin verilmesi talebi.

Sayfa:75

Hüküm No: 1

Konu: Veraset

Özet

Anakadın binti Ali li-ebeveyn er-karındaşı Ahmetin sulbi kebîr oğulları Rıfat ve Bekire münhasıra olup bunlardan başka vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi yoktur bizler bu husûsa bu vechle şâhidim ve şehâdet ederim kezâlik müteveffâ-yı mezbûr hayâtından vefâtından dört mah mukaddem mezbûre Nâ'ile hânımın yedinden ve mâldan ve cihet-i karz-ı şer'den altı yüz kırk iki kurûş ahz edip zimmetinden deyni olduğuna şâhidlik.

Sayfa:76

Hüküm No: 1

Konu: Nafaka talebi

Özet

Ankara'nın Boşnak Yeni mahallesinden Ahmet kızı Azime, eşi Hasan oğlu Ali efendinin kendisini dâ'ima darb ve rencide etmesinden dolayı münâsib bir menzil tedarik edinceye kadar yeterli miktar nafaka vermesini talep etmektedir.

Sayfa:77

Hüküm No: 1

Konu: Nafaka talebi

Özet

Ankara'nın Kureyş mahallesinden Hasan kızı Cennet Kadın bir sene önce kendisini hânesinde nafakasız bırakarak Kastamonu vilâyetine tâbi' Bolu kazasına firâr edip orada aşçılık ile meşgul olan Zağfranbolulu İsmâ'il oğlu Mehmet Çavuş'tan kafi miktarda nafaka vermesini mahkemeden talep etmektedir.

Sayfa:78

Hüküm No: 1

Konu: Alacak

Özet

Ankara'nın Hâcî Mûsâ mahallesinden Mehmet Tevfik efendi oğlu Mehmet Hayri efendi Tekke Ahmet mahallesinden ve vergi me'mûrlarındab Şemsi efendizâde Ahmet efendiden Hacı Musa mahallesinden iken bundan önce vefât eden babası Nevşehirli Mehmet efendinin verasetinden alacak hakkı olanı tarafına verilmesi talep etmektedir

Hüküm No: 3

Konu: Aile Hukuku

Özet

Ankara'nın Bâlâban mahallesinden Ömer Hafız efendi oğlu Mehmet 'Abdi efendi, Ahi Hâcî Hâcî Murâd mahallesinden eşi Aişe'nin bundan bir buçuk ay önce annesi kezban'ın teşvikiyle babası hânesine firâr etmesinden dolayı hukûk-ı zevciyete ri'âyet etmesini talep etmektedir.

Sayfa:80

Hüküm No: 2

Konu: Miras

Özet

Ankara'nın Afî mahallesinden Bakkâl Hâcî Halil ağa torunu İsmâ'il efendi, Hisâr Dutvirân mahallesinden Yolcu oğlu kerimesi Refika hânımın aynı mahalleden iken bundan önce vefât eden eşi ve varisi olduğu Yolcu oğlu torunu Naciye'ninterekesini elinde bulundurmasından dolayı verasete binaen kendi payına düşenin verilmesi talebi.

Sayfa:82

Hüküm No: 3

Konu: Mal tayinine şahtilik

Özet

Müteveffîye-i mezbûrenin ale'l-vefât mâlı ve mülkü olduğuna şâhitlik.

Sayfa:83

Hüküm No: 1

Konu: Mal tayinine şahtilik

Özet

Müteveffîye-i mezbûrenin ale'l-vefât mâlı ve mülkü olduğuna şâhitlik

Sayfa:85

Hüküm No: 1

Konu: Nafaka talebi

Özet

Ankara'nın Çubukabâd Nahiyesine tâbi' Eğriekin köyünden Mahmûd oğlu 'Ali 'Osmân, kardeşinin askerde olmasından dolayı kardeşinin eşi olan ve aynı köyde sâkine Cennet oğlu Mollâ 'Ali'nin kızı Şerîfe'ye nafaka ödeyece durumda olmaması, Şerife'nin ise birikmiş olan nafakanın tarafına verilmesi talebi

Sayfa:86

Hüküm No: 1

Konu: Bakım ve Onarım

Özet

Ankara'nın Öksüzce mahallesinde Eskiçioğlu ve nâm-ı diğer Zâhide hânım medresesinin bakıma muhtaç olmasından dolayı orada okuyan öğrencilerin medresenin yenilenmesi hususundaki talebi.

Sayfa:88

Hüküm No: 1

Konu: Veraset ve Miras

Özet

Ankara'nın Çeşme mahallesinden iken bundan önce vefât eden İvâtoğlu Abdullah varisleri arasındaki veraset ve miras davası.

Sayfa:89

Hüküm No: 1

Konu: Mal teslimi

Özet

Aslen Keskin kazasının Abdurrahman bey oğullarından olup Ankara jandarma süvari çavuşlarından olan Ali oğlu Mustafa bey' bir adet erkek atını köyü civârında yaymakta iken kazâ'en zâyi eylemesi ve daha sonra Ankara Zabıt kumandanlığında süvâri zabtiye çavuşluğunda müstahdem Mehmet oğlu Hâcî Ahmet efendinin elinde görmesinden dolayı atının tarafına teslimini talep etmektedir.

Sayfa:90

Hüküm No: 1

Konu: Alacak

Özet

Ankara'nın Mihriyar mahallesinden ve Ermeni milletinden Ohannes oğlu Melkon Efendi Ravlı köyü ahâlisinden Hâcî Seyyidzâde müteveffâ Mehmet ağa oğulları Halil ve İlyas ağalarda olan alacağını alamamasından dolayı borca kefil olan Çubukabâd Nâhiyesinin nefis kazasından Kocâbâş oğlu Sâdık ağadan alacağının tarafına teslimini talep etmektedir.

Sayfa:91

Hüküm No: 1

Konu: Vasi tayini

Özet

Ankara'nın Yabânabâd kazasına tâbi' Keregül köyünden iken bundan önce vefât eden Durali'nin küçük oğlu İbrâhim'in akl-ı baliğ ve kendi işlerini kendi halledinceye kadar malının korunması ve düzenlenmesi hususunda annesi Hanım vasi olarak tayin olması

SONUÇ

Geçmişten günümüze kadar gelen yazılı belgeler, tarihin aydınlatması bakımından fazlaca önem arz etmektedir. Osmanlı Devleti, tarih sahnesinden çekilirken, kültürü, sosyal, idari, ekonomik, hukukî yapıları ve şehir hayatı hakkında aydınlanmamızı sağlayacak çok değerli arşiv malzemeleri bırakmıştır. Şüphesiz bu arşiv malzemeleri içerisinde kendisine özgü yapısıyla şer'îye sicilleri önemli bir yer tutmaktadır.

Birçok belgeyi ihtiva etmesi sebebiyle; hukuki, iktisadi, ictimai, idari ve askeri yönlerden mühim deliller ortaya koyan sicillerin incelenip ortaya çıkarılması gerekmektedir. Bu bağlamda biz de Ankara'nın, 1909 yılını ihtiva eden 388 Numaralı Ankara Şer'îye Sicilini inceleyerek bu yıllar arasında Ankara'nın sosyal, ekonomik, hukukî, idarî ve kültürel yapısının belirlenmesine katkı sağlamaya çalıştık.

Defterden meslekler, meslek grupları, menkul ve gayr-ı menkullerin değerleri, alacak-verecek, mehir, nafaka, vasiyet gibi konularla ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Bu

kayıtlar, ölen kişilerin mirasının kaydedilmesinde Osmanlı hukuk sisteminin ne derecede hassasiyet gösterdiğini ortaya koyması açısından dikkate değerdir. Nitekim özel eşyalarının bile kayda geçirilmesi bunun bir göstergesidir.

Belgeler ekonomik hayata dair olarak incelendiğinde bunların daha çok alacak-verecek davaları, mülk satışları, vergilerle ilgili kayıtlar olduğu görülmüştür. Bunun yanında tarla ve bağ satışları da oldukça yaygındır. Çalıştığımız sayfalar arasında alacak verecek davası da oldukça fazladır. Ekseriyetle alacağı olup vefat eden kişinin yakınları (eşi, annesi, babası, çocukları) kişi adına alacaklarını talep etmişlerdir.

Mülk satışları, alacak-borç ilişkilerinin çok olması, toplumdaki ekonomik hayatın ne kadar canlı olduğunu ve ilişkilerin çoğunu da bu gibi ekonomik faaliyetlerin oluşturduğunu göstermektedir.

Ailevi konuların da çok fazla işlendiği sicilde nişan, nikâh, aile içi şiddet ve boşanma ile ilgili bilgiler edinilmiştir. Evliliklerin kayıt altına alınmasıyla, ilerleyen zamanlarda boşanma meydana geldiğinde mehirden yararlanabilmiş ve mahkemeye başvurarak hak talep edebilmiştir. Yer alan nikâh kayıtlarında kadına verilen mehri mu'accel ve mehr-i mü'ccel zikredilmiştir. Mehr-i mu'accel genellikle mal olarak verilmiş, mehr-i mü'ccel ise para olarak verilmiştir. Transkripsiyonu ve incelemesi yapılan şer'iyye sicilinde farklı birçok dava türü görülmekte ve genelini %33'lük bir oran ile veraset, miras ve tereke diğer büyük çoğunluğunu ise %19,8 ile nikâh ve nafaka davaları oluşturmaktadır.

Araştırmaya konu olan şer'iyye sicilinde gayrimüslim tebaa hakkında da bilgilere ulaşılmıştır. Osmanlı hukuk sisteminde kendilerine özgü mahkemeleri de olan gayrimüslimler buna rağmen şeri mahkemelerde de davalarını görmüşlerdir. Bu minvalde defterde gayrimüslimlerin dava konularını genellikle veraset ve tereke kayıtları oluşturmuştur. Ayrıca defterden 1327/1909 yılında gayrimüslimlerin Ankara'da hangi mahallelerde oturduğu tespit edilebilmektedir. Bu yerler Valtarin Mahallesi, Debbaghane Mahallesi, Kurt Mahallesi, Mihriyar Mahallesi, Börekçiler Mahallesi, Hacı Mansur Mahallesi, Yeğen Bey Mahallesi, Hallac Mahmud Mahallesi, Hacı Doğan Mahallesi, Hisar Ağniyan ve Kethüda Mahalleleridir.

İncelemede Zahide Hanım Medresesinin bakım ve onarımı, Guraba Hastahanesinde gerçekleşen vefat hususu ve Eyüp Sultan'da bulunan Râmi kışlasında

vefat eden askerin veraset işlemlerine ulaşarak dönemin devlet kurumlarının aktif olarak faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır. Mülâzım-ı evvel günümüzdeki karşılığı üstteğmen olan askeri rütbe ve Jandarma Kumandanları bahse konu olan defterde karşımıza çıkmıştır.

Sonuç olarak insanların bir arada yaşadığı her alanda çeşitli aktivitelerin, olayların ve sorunların olması tabiidir ki biz bu durumları incelemiş olduğumuz sicilimizde de görmekteyiz. Defterde de gördüğümüz üzere, gerek alış veriş, gerek borçlanma, evlenme, anlaşmazlıklar, mülk satışları gibi birtakım olaylar yaşanmıştır. Buradan yola çıkarak diyebiliriz ki, bu defterlerde olumlu-olumsuz, toplumu ilgilendiren her türlü bilginin bulunması, sicillerin, o toplumun hayatını yansıtmaları açısından ne derece önemli kaynaklar olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışma ile Hicri 1327/Miladi 1909 yılında Ankara’da kayda geçen davalar incelenmiştir ve bu davaların genelini veraset, miras, tereke, nikâh ve nafaka oluşturmaktadır. Transkribe edilen bu kayıtlar ile Ankara’da bulunan mahalleler, gayrimüslimlerin yaşamış olduğu mahalleler ve kullanılan eşyalarla ilgili bilgilere ulaşarak bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısı ortaya çıkarılabilmektedir. Yapılan araştırma da elde edilen bilgiler, sosyal tarih araştırmaları ve diğer alanlar için kaynak oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

Arşiv

420 No'lu Ankara Şer'iyye Sicili.

Sözlükler/Lügatlar

Bilmen, N. Ömer, *Hukuk-ı İslâmiyye ve Istilâhat-ı Fıkhiyye Kamusu V.* İstanbul: Ravza Yayınları, 2013.

Bilmen, N. Ömer, *Fıkıh İlmi & İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü.* İstanbul: Nizamiye Akademi Yayınları, 2017.

Pakalın, Z. Mehmet. *Osmanlı Tarihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II.* Ankara: MEB Yayınları, 1993.

Ansiklopedi Maddeleri

Afyoncu, Erhan ve Ahışhalı, Recep. "Kâtip", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2002, XXV, 53-55.

Ahışhalı, Recep. "Muhzır". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006, XXXI, İstanbul, 85-86.

Akgündüz, Ahmet. "İ'lâm", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2000, XXII, 72-73.

Akman, Mehmet. "Örf". Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2007, XXXIV, 93-94.

Aktan, Hamza. "Miras", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2005, XXX, 143-145.

Akpınar, Cemil. "İcazet". Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2000, XXI, 393-400.

- Apaydın, H. Yunus. "İctihad". Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2000, XXI, 432-445.
- Atar, Fahrettin. "Kadı". Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2001, XXIV, 66-69.
- Avcı, Casim. "Naib". Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006, XXXII, 311-312.
- Aydın, M. Akif, "Mahkeme". Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (DİA), Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003, XXVII, 341-344.
- Aydın, M. Akif. "Mecelle-i Ahkam-ı Adliyye". Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (DİA), Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003, XXVIII, 231-235.
- Erdem, Sargon. "İslam Öncesi Ankara". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1991, III, 201-203.
- İnalcık, Halil, "Mehmed II". Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (DİA), Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003, XXVIII, 395-407.
- İpşirli, Mehmet. "Mülazemet". Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006, XXXI, 537-539.
- İpşirli, Mehmet, (2006). "Naib", Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006, XXXII, 312-313.
- Köprülü, F. Orhan. "Çavuş". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1993, VIII, 236-238.
- Kütükoğlu, S. Mübahat. "Ferman". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1995, XII, 400-406.
- Kütükoğlu, S. Mübahat. "Temessük". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2011, XXXX, 413-414.
- Kütükoğlu, S. Mübahat. "Tezkire", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2012, XXXXI, 73-74.

- Oğuz, Mustafa ve Akgündüz, Ahmet. "Hüccet". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1998, XVIII, 446-450.
- Ortaylı, İlber. "Osmanlı Devleti'nde Kadı". Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2001, XXIV, 69-73.
- Özcan, Tahsin. "Muhallefât", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2005, XXX, İstanbul, 406-407.
- Uğur, Yunus. "Şer'iyye Sicilleri", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2010, XXXIX, 8-11.

Kitap, Makale ve Tezler

- Akdağ, Mustafa. "Osmanlı Müesseseleri Hakkında Notlar". *DTCF Dergisi*, XIII/1-2, (1955): 27-51.
- Akgündüz, Ahmet. "İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'îye Makhemeleri ve Şer'îye Sicilleri". *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 14, (Eylül 2009): 13-48.
- Akşin, Sina. *Kısa Türkiye Tarihi*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2016.
- Armaoğlu, Fahir. *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1789-1914*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2016.
- Atatürk, K. Mustafa, *Nutuk*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2017.
- Atçeken, Zeki ve Bedirhan, Yaşar. *Selçuklu Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*. Konya: Eğitim Yayınevi, 2012.
- Aycan, İrfan. *Emeviler Dönemi Bilim Kültür ve Sanat Hayatı*. Ankara: Otto Yayınları, 2017.
- Aydın, Suavi, "Ekolojik Tahribat ve Kültürel Çöküş: Bir Şehir Yaratma Projesinin İflası Olarak Ankara", *İcad Edilmiş Şehir: Ankara*. Der: Funda Şenol Cantek, 31-68. İstanbul: İletişim Yayınları, 2019.
- Barthold, V. Vladimiroviç. *İslâm Medeniyeti Tarihi*, Mehmet Fuad Köprülü tarafından çevrildi. Ankara: DİB Yayınları, 1984.

- Battuta, İbn. *İbn Battuta Seyehatnamesi I*, A. Sait Aykut tarafından çevrildi. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2020.
- Baykara, Tuncer, *Türkiye'nin Sosyal ve İktisadi Tarihi (XI-XIV. Yüzyıllar)*. Ankara: TDV Yayınları, 2014.
- Baykara, Tuncer. *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I (Anadolu'nun İdari Taksimatı)*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2019.
- Boyunağa, A. Yılmaz, *Tebliğinden Günümüze İslam Tarihi*. İstanbul: Akabe Biat Yayınları, 1993.
- Bozkurt, Nahide. *Abbasiler (750-1258)*. Ankara: TDV Yayınları, 2017.
- Doğan, İsmail. "Klasik Dönem Osmanlı Mahkemeleri". *Kafdağı Dergisi*, IV/2, (2019): 194-217.
- Duman, Ali. "Kadı Defterleri (Şer'îye Sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi". *EKEV Akademi Dergisi*, Yıl XI/33, (Güz 2007): 139-156.
- Duru, Bülent. "Mustafa Kemal Döneminde Ankara'nın İmarı", *İcad Edilmiş Şehir: Ankara*. Der: Funda Şenol Cantek, 107-124. İstanbul: İletişim Yayınları, 2019.
- Ekinci, B. Ekrem. *Osmanlı Hukuku Adalet ve Mülk*, İstanbul: Arı Sanat Yayınları, 2008.
- Erçin, Abdülkadir. "Osmanlı Devleti'nde Kadı ve Şer'i Mahkemeler". *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E-Dergisi*, II/1, (2015): 15-23.
- Ergenç, Özer. "XVII. Yüzyılın Başlarında Ankara'nın Yerleşim Durumu Üzerine Bazı Bilgiler". *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, I/1 (1980): 85-108.
- Erünsal, İsmail. "Osmanlı Mahkemelerinde Şâhitler: Şuhûdü'l-'udûlden Şuhûdü'l-hâle Geçiş". *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, XXXXXII/53, (2018): 1-49.
- Eyice, Semavi. "Bizans Döneminde Ankara" *Ankara Araştırmaları*, 0/14, (1996): 243-264.
- Fidan, Fadimeana. "Osmanlı'da Zahire Mübaşiri Olmak: Zıştovili Hacı Ali Örneği (1749-1755)". *DTCF Dergisi*, XXXXXVI/2, (2016): 302-318.

- Gökbilgin, M. Tayyip. (*Milli Mücadele Başlarken (Mondros Mütarekesi'nden Büyük Millet Meclisinin Açılmasına)*). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011.
- Göyünç, Nejat, 16. Yüzyılda Ankara. *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, I/1, (1967): 71-75.
- Gülalp, Sevgi, "Frigler Zamanında Ankara". *İcad Edilmiş Şehir: Ankara*, Der: Funda Şenol Cantek, 11-20. İstanbul: İletişim Yayınları, 2019.
- Günel, Gökçe ve Kılıcı, Ali. "Ankara Şehri 1924 Haritası: Eski Bir Hatırada Ankara'yı Tanımak", *Ankara Araştırmaları Dergisi*, III/1 (2015): 78-104.
- Gür, A. Refik. *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Müessesesi (Ek: Refik Gür ve Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi)*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017.
- Hacıb, Has Yusuf. *Kutadgu Bilig*, Ayşegül Çakan tarafından çevrildi. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017.
- Haldun, İbn. *Mukaddime II, Zakir Kadiri Ugan tarafından çevrildi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1986.
- Hayta, Necdet ve Ünal Uğur. *Osmanlı Devleti'nde Yenileşme Hareketleri (XVII. Yüzyıl Başlarından Yıkılışına Kadar)*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2014.
- İdil, Vedat. *Ankara: Tarihi Yerler ve Müzeler*. Ankara: Net Turistik Yayınları, 1993.
- İnalcık, Halil. *Osmanlı'da Devlet, Hukuk ve Adalet*. İstanbul: Kronik Yayınları, 2018.
- İnalcık, Halil. *Osmanlı Tarihinde İslamiyet ve Devlet*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019.
- İnan, Afet, *Türkiye Halklarının Antropoljik Karakterleri ve Türkiye Tarihi: Türk Irkının Vatanı*. Ankara: TTK Yayınları, 2019.
- Kafesoğlu, İbrahim, *Selçuklular ve Selçuklu Tarihi Üzerine Araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2016.

- Kara, Seyfullah. *Selçukluların Dini Serüveni (Türkiye'nin Dini Yapısının Tarihsel Arka Planı)*. İstanbul: Şema Yayınları, 2006.
- Karpat, H. Kemal. *Osmanlı'dan Günümüze Ortadoğu'da Millet, Milliyet, Milliyetçilik*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2013.
- Kayaoğlu, İsmet. *İslam Kurumları Tarihi*. Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1984.
- Kılıcı, Ali, Erdoğan, Abdülkerim ve Günel, Gökçe. *Osmanlı'da Ankara*. Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2007.
- Kılınç, Kıvanç, "Öncü Halk Sağlığı Projelerinin Kamusal Mekânı Olarak Sıhhiye", *Ankara'nın Kamusal Yüzleri (Başkent Üzerine Mekan-Politik Tezler)*. Der: Güven Arif Sargın, 119-156. İstanbul: İletişim Yayınları, 2020.
- Lewis, Bernard. *Modern Türkiye'nin Doğuşu*. Metin Kıratlı tarafından çevrildi. Ankara: TTK Yayınları, 1993.
- Merçil, Erdoğan, *Müslüman Türk Devletleri Tarihi*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2013.
- Nizamü'l-Mülk, *Siyasetname*, M. Taha Ayar tarafından çevrildi. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2016.
- Ortaylı, İlber, *Türkiye'nin Yakın Tarihi*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2014.
- Ortaylı, İlber, *Türklerin Tarihi*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2015.
- Ortaylı, İlber, *Türklerin Tarihi 2 (Anadolu'nun Bozkırlarından Avrupa'nın İçlerine)*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2016.
- Özdemir, Rifat. *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1986.
- Özmen, Fatih. "Türkiye Selçuklu Devleti ve Beylikler Döneminde Ankara." Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2006.
- Schachner, Andreas. Ankara ve Yakın Çevresinin Anadolu Arkeolojisindeki Yeri. *Ankara Dergisi*, II/5, (1993): 73-82.
- Sevin, Veli. *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*. Ankara: TTK Yayınları, 2001.

- Şahin, Güven. Türkiye’de Ankara Keçisi (Capra Hircus Ancryrensis) Yetiştiriciliğinin Dünü Bugünü ve Yarını. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, XI/2, (2013): 338-352.
- Tunçer, Mehmet. “Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Ankara’nın Ticaret Merkezi Yapısı”, *İcad Edilmiş Şehir: Ankara*. Der: Funda Şenol Cantek, 145-147. İstanbul: İletişim Yayınları, 2019.
- Turan, Osman, *Selçuklular Zamanında Türkiye*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 2002.
- Turan, Osman, *Selçuklular ve İslamiyet*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2017.
- Uçankuş, Tahsin Hasan. *Ana Tanrıça Kybele’nin ve Kral Midas’ın Ülkesi Phrygia*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.
- Uzunçarşılı, H. İsmail. *Osmanlı Devletinin İlmi Teşkilatı*. Ankara: TTK Yayınları, 1984.
- Ünal, A. Mehmet. *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*. Isparta: Fakülte Kitabevi, 2013.
- Yanar, Ayşem, Akpınarlı, Feriha. (2016). Geleneksel Ankara Sof Dokumaları. *Ankara Araştırma Dergisi*, IV/2, (2016): 170-179.
- Yetkin, Aydın. “Osmanlı Devleti’nde Hukuk Devleti’nin Gelişim Süreci”. *Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi*, VI/24, (Kış 2013), 380-413.
- Yiğit, İsmail. *Emeviler (41-132/661-750)*. Ankara: TDV Yayınları, 2017.
- Yıldırım, Birsan Edanur. "Ankara Sancağı'nın Tarihi Coğrafya Bakımından Yerleşme Nüfusu." Yüksek Lisans Tezi., Ankara Üniversitesi, 2006.
- Yılmaz, Yahya. "Trabzon'un 1967/153 Numaralı H.1257-1260 Tarihli Şeriye Sicil Defteri", *Yüksek Lisans Tezi*, Niğde Üniversitesi, 2000.

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. 388 Numaralı Şer'iyye Sicilinde Geçen Ankara Halkının Kullandığı Eşyalar

Tablo 2. 388 Numaralı Şer'iyye Sicilinde Ankara'ya Bağlı Olan Mahalleler

Tablo 3. 388 Numaralı Şer'iyye Sicilinde Ankara'ya Bağlı Olan Nahiye Ve Kazalar

Tablo 4. 388 Numaralı Şer'iyye Sicilinde Ankara'ya Bağlı Olan Köyler

EKLER

Belge no: 25

[illegible]

92

مدرسه علمیه

محمد بن احمد

صاحبزادہ

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

[1]

Medîne-i Ankara'nın İç nahiyesi kurâsından Solfâsol karyesinden iken ismine kur'a isâbet etmekle Der-'aliyyede Eyyüb Sultân civârında Râmi kışlâsında süvâri beşinci Alâyın beşinci bölüğünde dördüncü takımında hizmet-i 'askeriyesini ifâ etmekde iken geçen sene ecel-i mev'udıyla vefât eden Türkmen oğlu Şükrü bin Mehmet'e verâset iddi'â eden Medîne-i mezbûrenin karye-i mezkûresinden Türkmen oğlu Mehmet ibn 'Osmân Medîne-i mezkûre mahkeme-i şer'iyesinden ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de Medîne-i mezbûrenin Hâcî Bayrâm Velî mahallesinden Emin oğlu Mehmet bin El-mezbûr Emin muvâcehesinde üzerine da'va ve takrir-i kelâm edip karye-i mezkûreden olup ismine kur'a isâbet eden ve 'asâkir-i şahâneye sevk edilen Der-sâ'adet'te Râmi kışlasında süvâri beşinci alâyın beşinci bölüğünün dördüncü takımında hizmet-i 'askeriyesini ifâda iken ecel-i mev'udıyla vefât eden sulbi kebîr oğlum mezbûr Türkmen oğlu Şükrü ibn Mehmet'in verâseti müstâkilen bana münhasıra olmakla müteveffâ-yı mezbûrun hayâtından cihet-i karz-ı şer'den alacak hakkı olan yirmi kurûşu kıbeli'l-ahz vefât etmekle su'âl olunup müddei meblağ-ı mezkûru bi'l-verâse bana edâ ve teslîme müddei 'aleyh merkûm Mehmet Ağaya kıbel-i şer'den tenbîh olunmak matlûbundur deyü da'va ettikde müddei 'aleyh mezbûr Mehmet ağa cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Şükrü'ye cihet-i mezkûreden zimmetinde ol-miktâr kurûş deyni olduğunu ikrâr-ı mâ'ada verâset müdde'âsını külliyyen inkâr eyledi Fi 20 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Müddei 'aleyh Mehmet bin 'Osmân [Parmak izi]

Müddei [mühür]

[2]

Solfâsol karyesnden Bekâr Ahmet oğlu Satılmış ve Halaccı oğlu Cemâl bin Mustafa li-ecli'-şehâde meclis-i şer'e gelip istişhâd olundukda olup Eyyüb Sultân civârından Râmi kışlasında hizmet-i askeriyesini ifâda iken geçen sene ecel-i mev'udıyla vefât eden Türkmen oğlu Şükrü ibn Mehmet'in verâseti babası Mehmet ibn 'Osmân'a münhasıra olup bundan başka vâris-i ma'rûf ve terekesine müstehak-i ahiri ma'lûmumuz değildir bizler bu husûsa bu vehcele şahidiz ve şehâdet ederiz.

Fi 20 Cemâziye'l-evvel sene 1327

[3]

Şâhidan-ı mezbûran evvela mensûb olduklar Zülfazl karyesi imâmı Cemâl Efendi ibn Ömer Efendi ve muhtarânı Türkmen oğlu Hüseyin Efendi ibn ‘Osmân ve Halil ibn ‘Osmân nâm kimesnelerden bâ-varaka-i mestûre ve ba’de Gicek karyesinden Çâkır oğlu Eyüb ibn Mehmet ve Zulfazl karyesinden Acar oğlu Hüseyin ibn Ahmet nâm kimesnelerden ‘alenen lede’t-tezkiye ‘âdil ve makbûlü’ş-şehâde oldukları ba’de’l-ihbâr ve’l-iş’âr mûcibince evvelâ verâsetine ba’de’l-hükm sâniyen meblağ-ı müdde’âya mezkûru müddei mezbûr Mehmete teslîme müddei ‘aleyh-i mezbûr Mehmet ağaya kıbel-i şer’den tenbîh olundu Fi 20 Cemâziye’l-evvel sene 1327

vekîl-i sâbit vilâyet-i Ankara

Belge No:29

[1]

An-asl Medîne-i Ankara'nın Mihriyar mahallesinden ve teba-i Devlet-i 'Aliyyenin Katolik milletinden iken Der-sa'adette Beyoğlunda Hüseyin Ağa mahallesinden vefât eden Arslangül Bol Efendi veled-i Mihailin verâseti zevcesi Sarafî binti Yohannes ve sulbi kebîre kızları Mari Elize ve Nakahor ile sulbi kebîr oğlu Mihâ'il ve sağıre kızı Yoliş ve sağır oğlu Yohannes ve Çevri ve Kirkora münhasır olduğu zâhir ve nümâyan olmakla sağırân-ı mazburân Yoliş ve Yohannes ve Cozi ve Kirkorun bâ-hüccet-i şer'iyye ve sağıri Sarafî tarafından Fi 18 Zi'l-hicce sene 1322 târihli Galata mahkeme-i şer'iyyesinden mu'atta ve Mustafa Asıl imzâ ve mühürleriye hâzır ve memhûr ve fetvahân-i celîleden Mûsâddık bir kıta vekâletnâme-i şer' ile vekîl-i müseccel-i şer'isi Zelkelyan Onek Efendi veled-i Oseb Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyyesinden ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enver de ikrâr-ı tâm edip işbu meclis-i şer'i ibraz eylediğim vekâletnâme-i şer' muhteviyâtı vechle müteveffâ-yı mezbûr Bol Efendinin verâseti zevcesi müvekkilem mezbûre Sofya ile vâsileri olduğu Bol'a ve Çevri ve Yohannes ve Kirkor ve sulbi kebîre kızları Mari ve Elize ve Nakahor ve Mihâillere münhasıra ve mesele-i mirâsları doksan altı sehinden olup sihâm-ı mezbûreden elli iki müvekkillerim mezbûre ve yedi sehimî sağıre mezbûre Boline ve ondörtder sehinden kırk iki sehimî sağırun-ı mezbûrun Kirkor ve Çevri ve Yohannes ve yedişer sehinden yirmi bir sehimî binât Mari ve Elize ve Nakahora on dört sehimî Mihaile isâbet etmekle verâset-i mezbûre Der-sâ'adette sâlefû'z-zikr Hüseyin Ağa mahallesinde ikâmet etmekde olmalarıyla Medîne-i Ankara da olup Mihriyar mahallesinde kâ'in etrâfı kemâl-i şöhretine binâ'en tahdidden müstağni bir bâb menzildeki hisse-i şayi'âlarını ahire bey' murâd etmeleriyle müvekkilerim mezbûrenin vâsisi olduğu sağırun-ı mezbûrunun dahi hisse-i şayi'âları menzil-i mezkûrden müteferrik etmesi mümkün olduğu ve müşteriken tasarrufda müşkilât olduğu cihetle verese-i mezbûre menzil-i mezbûrun mecmu' bin lirâ i'tibâriyle Holas oğlu Endon Efendiye bey' ettikleri ve sağırun-ı mezbûrun hisse-i şayi'âları müzâyeten bey' olduğu halde verese-i kebîrin bey' eyledikleri mebâliğa reside olmayacak mücerredim olmakla sağırun-ı mezbûrunun hisselerini dahi müşteri-i mezbûr Endon efendiye bedel-i mezkûr ile bey' olunmasını talep ederim Fi 27 Cemâziye'l-evvel sene 1327

Vasi-i vekîl[imzâ]

[1]

209

ettirecekdir su'âl olup medrese-i mezkûrenin bir an evvel ta'mirine emr u tenbîh-i şer'
buyurulması rica ederiz deyü da'va 25 Cemâziye'l-ahir sene 1327

Müddei [imzâ]

Müddei[mühür]

Müddei [imzâ]

Müddei [imzâ]

Müddei talebe [imzâ]

ÖZGEÇMİŞ

Muhammet ARSLAN 24.01.1991 tarihinde Samsun'un Havza ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Yalıkavak'ta tamamladıktan sonra 2009 yılında Bodrum Lisesi'nden mezun oldu. 2012 yılında Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'ne giriş yaptı. 2017 yılında bölümünden mezun oldu ve akabinde aynı üniversitede lisansüstü öğrenimine başladı. Bunun yanında Anadolu Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünden 2020 yılında mezun oldu. İstanbul ilinde Jandarma Teğmen olarak görev yapmaktadır.

